

SZUBOTICA
MAJ IOVIN TRG
Telefonok
Kiosztóhivatal 8-58
Szerkesztőség 8-10. 8-62

NAPILÓ

Szerkesztés és kiadás
szubotiván 166 dinár
egy hónapra 56 dinár.
Kiosztóhivatal
minden nap, hétfőn és
szombatnapon is

XXX. EVFOLYAM

SZUBOTICA, 1929. NOVEMBER 10.

307. SZÁM

VASÁRNAP

Alkotó munka

Az október harmadiki törvényt, amely az ország elnevezését a belső egység szellemében megváltoztatta és az eddigi harminchárom tartományból kilenc bánságot kreált, követte a báni igazgatásról szóló november nyolcadiki törvény, mintegy igazolásul és bővebb okfejtésül az október harmadikán országsszerte kigyúlt lelkesedésnek.

A nép azért fogadta kitörő örömmel az új közigazgatási beosztást, mert felismerte benne az állami adminisztrációnak azt az egészséges decentralizációját, amely multhatatlanul szükséges ahhoz, hogy az egyes vidékek geográfiai fekvéséből, gazdasági jellegéből és kulturális hagyományaiából eredő sajátosságok az egyetemes állami érdekek keretébe illeszkedve érvényre jussanak. Amíg a pártpolitika szabta meg a közélet irányvonalait és diktálta az események tempóját, ez a gazdasági és kulturális szempontból mérhetetlen fontosságú kérdés holtpontra vezetett és október harmadika azért korszakalkotó dátum, mert ekkor egy csapásra megvalósult az olyan régóta esedékes közigazgatási reform. Az Alekszandar király Öfelségének és Zivkovic Petár miniszterelnöknek küldött táviratok ezrei, továbbá a városokban és községekben spontán rendezett ünnepek tanúsították róla, hogy a nép kiáradó hálával és boldog megértéssel fogad minden olyan lépést, amely az országot a konszolidáció utján előbbreviszi.

Csak megerősödött a nép hite a közigazgatás gyökeres átszervezésének sorsdöntő jelentőségében, amikor a kinevezett bánok névsora nyilvánosságra került. Minden bánság élére olyan férfiut állított Öfelsége bizalma, aki az alá rendelt terület lakosságát közelről ismeri, mentalitását, igényeit és szükségleteit méltányolni tudja. A bánok személyi összeválogatása alátámasztotta azt az általános meggyőződést, hogy a konstruktív munka jogait új életre keltő államigazgatási éra küszöbére jutottunk. Ezt a tíz éven át hiába várt történelmi fordulópontot köszöntötték az ünnepléses manifestációk alakjában mindenféle fellobogó örömtüzek és a király Öfelsége bölcs gondoskodását magasztaló hódolatnyilvánítások.

A báni igazgatásról szóló, most megjelent törvény alapján már konkrétabb képet nyerhetünk a bánok missziójáról. A törvény minden intézkedését szemléltetve az a nemes intenció hatja át, hogy megfelelően annak a várakozásnak, amelynek forrásából a legszélesebb rétegekben október harmadika óta tapasztalható optimizmus fakadt. A bánság a törvény értelmében általános, közigazgatási, mezőgazdasági és földművelésügyi, közoktatásügyi, technikai, szociálpolitikai és népegyesítésügyi, továbbá pénzügyi osztályokra oszlik és a belügyminiszter szak-képzett személyekből báni tanácsot fog kinevezni, amely a bán tanácsadó szerve lesz az ügyosztályok működésének irányításában. Maga ez a tagolódása a báni igazgatásnak, a szakmák szerint differenciálódó vezetés a hozzáértés és szaktudás jogainak helyreállítását jelenti. A báni tanácsot pedig, amely a dunai bánságban harminc tagból fog állani, a legkiválóbb szakteknitörek kollégiumának kontemplációja a törvény, ugyovhogy az egyes bánságok lakossága a maga igényeinek legilletékesebb reprezentánsai révén fog ingerenciát gyakorolhatni az ügyek vitelére.

A bán hatáskörébe tartozik, hogy szabályzatokkal irányítsa azoknak az intézményeknek és vállalatoknak munkáját, amelyeket a báni jogokon belül ő alapított. A bán rendelkezik a bánság területén lévő községek vállalatainak, intézményeinek vagyonáról, amelyek fölött az ellenőrzést is ő végzi. A bán kötelesebb gondoskodni a bánság területén lévő gazdasági, jótékonyági, közegészségügyi, közlekedési és kulturális intézményekről, amennyiben ezek a lokális méreteket meghaladó feladatot töltenek be.

Ilyen módon gazdag lehetőségek nyílnak meg a báni igazgatás számára, hogy kiegyezze a nép körében felhalmozódott alkotóvágyat, amelyet az áldatlan pártharcok idején a tárgyi szempontok fölé kerekedő ambíciók viaskodása tantaluzsi sorsra kárhóztatott.

Még élénk emlékezetben vannak Alekszandar király Öfelsége január hatodikai proklamációjának klasszikus szavai: »Nekünk új munkamódszereket kell keresnünk és új utakat törnünk. Meg vagyok győződve, hogy ebben a komoly pillanatban valamennyi szerb, horvát, szlovén meg fogja érteni királyának ezt az őszinte szavát és hogy ők lesznek az én leghűségesebb támogatóim abban az erőfeszítésben, hogy minél rövidebb idő alatt elérjük azt az államigazgatást és államberendezkedést, amely általános nemzeti szükségleteinknek és az állam érdekeinek legjobban megfelel.« A bánságok felállításáról és a báni igazgatásról szóló törvényekkel a királyi proklamációban kijelölt cél válik valóra.

A bánságok szervezetét megállapító rendelkezések annak ékesszóló bizonyosságai, hogy a királyi proklamációban lefektetett nagyszerű elvek kormányzati keresztülvitelének a *salus rei publicae* a vezérmotívuma és a nép, látva azt a habozást nem ismerő céltudatosságot, amellyel a mai rezsim a haladás útját egyengeti, újjászülött bizalommal tekint a jobb jövő elé.

A kamara helyesli a Tardieu-kormány politikáját

Viharos éjszakai ülés a francia kamarában

Párisból jelentik: A kamara éjszakai ülése másfél órással néhány perccel éjjel előtt kezdődött. Az első szónok a Marin-csoporthoz tartozó De Hut képviselő volt, aki hiányosnak mondotta Briand külpolitikai exozéját és különböző felvilágosításokat kért Tardieutól több olyan külpolitikai kérdésben, amelyekről Briand, úgy látszik, célszerűen csak homályos megjegyzéseket tett. De Hut főleg az iránt érdeklődött, hogy melyek pontosan azok a feltételek, amelyekből a francia kormány a Rajnavidék kiürítését függővé teszi.

Franciaország semmiféle koncessziót nem tehet — mondotta de Hut — ha nem kap megfelelő ellenszolgáltatást a németektől.

Francois Albert radikális képviselő a baloldal élénk helyeslése mellett hevesen támadta Tardieut, akinek politikája szerinte egészen más, mint ahogyan azt Briand a dötutáni ülésen ismertette. A jobboldal lármásan tiltakozott ez ellen a kijelentés ellen.

Breton független szocialista képviselő azt vejtette a kormány szemére, hogy alkotmányellenes, mert törvénytelen uton jött létre.

Tardieu önbatalmulag új miniszteri és államtitkári tárcákat kreált, holott az új tárcák felállításához csak a parlament adhatott volna engedélyt.

a parlamentet azonban nem kérdezték meg.

Éjjel egy óraker általános izgalom közepette Tardieu miniszterelnök emelkedett szószíjra, hogy válaszoljon a kormányprogram vitája során elhangzott kérdésekre és eloszlassa azokat a kételyeket, amelyek a kormány külpolitikáját illetően felmerültek.

— A kormány minden tagja — mondotta a miniszterelnök — egy véleményen van a külpolitikai kérdésekben. A maga részéről

minden tekintetben szolidáris Briand külügyminiszterrel.

Briand kormánya azért bukott meg október 22-ikén a kamarában, mert egyes képviselők attól tartottak, hogy a francia megszálló csapatok a harmadik rajnai zónát is kiürítik, mielőtt még a kiürítés elfeltételei adva lennének. Ezek a képviselők szem elől tévesztették, hogy a harmadik rajnai zónában végrehajtott csapatmozdulatok, amelyeket tévesen kiürítési mozdulatoknak értelmeztek, csak a francia haderők átcsoportosításával függtek össze.

— A harmadik zóna kiürítésére eddig még senki sem adott parancsot

jelentette ki Tardieu a baloldal ideges közbeiktatásaitól kísérve. — Ellenkezőleg, minden intézkedés megtörtént — folytatta a miniszterelnök — hogy megakadályozzuk az átcsoportosítás téves értelmezését. A Rajnavidék kiürítése magától értetődően csak a német tartozások kommercializálásának kezdete után indulhat meg. A Young-egyezmény életbe lépését az annyit jelent, hogy megalakul a nemzetközi jóvátételi bank, hiszen a német tartozások kommercializálása csak akkor lehetséges, ha a jóvátételi

bank már megkezdte működését s a német kormány a bank rendelkezésére bocsátotta az adóssági kötvényeket. A kötvények elhelyezése azután természetesen már nem Németországtól függ, hanem a nemzetközi banktól és a pénzpiac helyzetétől. Francois Albert képviselőnek arra a kérdésére, vajon a harmadik rajnai zóna kiürítése legkésőbb 1930 június 30-ikáig valóban megtörténik-e, azt kell válaszolnia — mondotta Tardieu a baloldal egyre növekvő izgalma közben, — hogy amikor Hágában ezt a dátumot megállapították, nem tudták, hogy milyen események fognak bekövetkezni. A hágai megállapodást követően meghalt Stresemann német külügyminiszter, Franciaországban pedig bekövetkezett a többhetes kormányválság. Ez a két körülmény azzal az eredménnyel járt, hogy a Young-egyezmény ratifikálása elhúzódik. Az az időtartam tehát, amelyet Hágában a Rajnavidék kiürítésére megállapítottak és amely 1930 június 30-ikáig tartott volna, ilyen körülmények között még nem kezdődött meg s így

a Rajnavidék kiürítését is el kell halasztani.

A jobboldal kitörő tapsviharral fogadta Tardieunak ezt a kijelentését, míg a baloldal felháborodottan tiltakozott. Tardieu végül helypolitikai kérdésekről beszélt. Sajnálattal kell leszögeznie — mondotta — hogy a radikális párt visszautasította a meghívást és nem volt hajlandó belépni a kormányba. A miniszterelnök a kommunista propagandáról is beszélt, mondván, hogy a miniszterelnökség élén is tovább folytatja azt a harcot, amelyet belügyminiszter korábban a kommunisták ellen kezdett. A kommunista mozgalmat el kell nyomni — mondotta. Végül bejelentette Tardieu, hogy az elszázi autonómia megvalósításának gondolatát, a Poincaré-kormány örökségét, maga is támogatja. Beszédét azzal fejezte be, hogy valamennyi politikai párt támogatását kérte az állam érdekében való együttműködéshez.

Az ülés további folyamán még számos képviselő beszélt, szavaikat azonban elnyelte az egyre fokozódó ideges zaj. Cheron pénzügyminiszter is felszólt, hogy felvilágosításokat adjon a kormány pénzügyi politikájáról. Ekkor azonban már hajnal felé járt az idő s a türelmetlenség olyan nagy volt, hogy a pénzügyminiszter sietve befejezte beszédét. Hajnali öt óra után Thomson képviselő napirendi indítványt terjesztett be, amely szerint a kamara tudomásul veszi a kormánynyilatkozatokat és minden tekintetben helyesli a kormány politikáját, különösen pedig külpolitikáját.

Thomson napirendi javaslatát, amely bizalmat nyilvánít a kormány iránt, 332 szavazattal 253 szavazat ellen el fogadták.

Mint Berlinből jelentik, Tardieu éjszakai beszédének a része, hogy a harmadik rajnai zóna kiürítésére megállapított időtartam még nem kezdődött meg és hogy a kiürítés időpontját el kell halasztani, a német fővárosban kínos meglepetést és nagy felháborodást keltett. Kormánykörökben Tardieu álláspontjával szemben hivatkoznak Stresemann és a megszálló ha-

talmak megbízottainak augusztus 30-iki levélváltására, amelyben a megszálló hatalmak megbízottai tudomásul vették Stresemann következő megállapodásait: »A Rajnavidék kiürítése megszakítás nélkül és oly gyorsan történjék, ahogyan csak a természetes feltételek

megengedik és pedig legkésőbb nyolc hónap alatt. 1930. június 30-ikára a kiürítésnek be kell fejeződnie.«

Berlini kormánykörökben most már csak abban bízunk, hogy Tardieu a tényállás tisztázása után korrigálni fogja pénteki kijelentését.

Popovics Dáka bán kárpótolni fogja Szombort az elvesztett főispánságért

Szombor város küldöttsége a bánnál

Noviszadról jelentik: Szombor város küldöttsége szombaton Beogradból Noviszadra utazott, ahol tiszteleggett Popovics Dáka dunai bánnál és átnyújtotta annak a memorandumnak a másolatát, amelynek eredetijét Zsivkovics Petár miniszterelnöknek adták át. A küldöttséget dr. Makszimovics Szevján polgármester vezette, aki üdvözölte a bánt és kérte, hogy a memorandumban foglalt kéréseket részben önmaga teljesítse, részben pedig támogassa az illetékes fórumknál.

A bán hosszabb beszédben válaszolt a szombori polgármester szavaira és kijelentette, hogy Szombort a főispánság elvesztéséért méltóképpen fogja kárta-

lanítani. Megígérte, hogy eljár a vasúti összeköttetés megjavítása érdekében és arra fog törekedni, hogy Szombort vasúti gőcponttá fejlesszék.

A küldöttség meglepéssel vette tudomásul Popovics Dáka bán szavait.

A Napló munkatársa beszélgetést folytatott Popovics Dáka bánnal, aki kijelentette, hogy Rogulics Szilvákó pénzügyigazgatósági inspektor, aki jelenleg a báni számvédelem előadói teendőit látja el, vasárnapra pénzügyi értekezletet hívott össze, amelyen a járási adóhivatalok vezetői vesznek részt. Az értekezleten a bántás pénzügyi kérdéseit fogják letárgyalni.

Horthy adjutánsát in contumaciam életfogytiglani kényszermunkára ítélték Radnótfáy György bűnügye a bukaresti hadbírótság előtt

Bukarestből jelentik: A bukaresti hadbírótság érdekes perben hozott ítéletet. A per vádlottja Radnótfáy György, Horthy Miklós magyar kormányzó adjutánsa volt.

Radnótfáy Györgyöt, Horthy Miklós kormányzó személyi adjutánsát még az 1920. évben irredenta mozgalmak szításával vádolták és a kolozsvári hadbírótság elé idézték. Radnótfáy ez időben már Budapesten volt és a tárgyaláson nem jelent meg, mire a katonai törvényszék in contumaciam életfogytiglani kényszermunkára ítélte.

Radnótfáy súlyosnak találta az ítéletet és Budapestről írásban pöre újrafelvételét kérte.

A kolozsvári hadbírótság eleget is tett a kérésnek, miután azonban a vádlott ezután sem jelent meg a tárgyaláson, a kolozsvári hadbírótság tovább terjesztette az ügyet a legfelsőbb katonai bíróság elé. Így került napirendre kilenc esztendő múltán Bukarestben Horthy Miklós kormányzó személyi adjutánsának az ügye, amely iránt nagy érdeklődés nyíltánul meg.

A bukaresti legfelsőbb hadbírótság formálisan tárgyalta az ügyet, megállapította, hogy a vádlott nincs jelen, az új bizonyítási eljárás nem lehet eredményes és így a kolozsvári hadbírótság 1920-ban hozott ítéletét jogerősen helybenhagyta.

ZAGREB AZ ÖNGYILKOSOK VÁROSA ECETSAVVAL, CIANKALIVAL, TINTÁVAL, SZAPPANNAL ÉS TERPENTINNEL DOLGOZNAK AZ ÖNGYILKOSJELÖLTEK

Zagrebból jelentik: Zagrebben az utóbbi időben nem mulik el nap öngyilkosság nélkül és a hatóságoknak komoly gondot okoz az öngyilkossági járvány leküzdése. Statisztikailag bizonyítható tény, hogy a szentimentális, szerelmi öngyilkosságok főszezonja az ősz. Zagreb az idén az öngyilkosok városa lett és nem mulik el nap öngyilkossági kísérlet nélkül, sőt egyes napokon olyan nagy az élettől menekülők száma, hogy a mentőtársaságnak gyakran nem áll rendelkezésre kocsi az életuntaknak a kórházba való szállítására. Az utóbbi hetekben Zagrebben a legsűrűbben előforduló öngyilkossági eszközök és a minden háztartásban rendelkezésre álló ecetsav volt és a hatóságok komolyan foglalkoztak azzal a tervvel, hogy a betöltjék az ecetsav árusítását mindaddig, amíg az öngyilkossági járvány meg nem szűnik.

A Napló munkatársa felkereste dr. Glavas Ivó ideggyógyászt, a zagrebi Irgalmas Nővérek kórházának főorvosát, aki az öngyilkossági járványról és az életuntak kezelése körüli tapasztalatairól a következőket mondotta:

— Ebben az évben a kórház ideggyógyászati osztályán 352 öngyilkosjelöltet kezeltek. A halálos kimenetelű esetek száma 275 volt. A kórházban ápoli személyek kétharmad része asszony volt, míg a halottak túlnyomó számban férfiak voltak. Általában hét féle öngyilkossági módot állapítottam meg: mérgezést, szurás-vágást, lövést, akasztást, fulladást, magasabb helyről való leugrást és forgalmi eszközök elé való ugrást. Első helyen a mérgezés áll. Az előttem ismeretes esetek nyolcvan százalékában az illetők mérgegel akarták kioltani életüket.

— Gyakorlatomban ötvenegy féle mérge fordult elő, de talán még ennél is nagyobb azoknak az anyagoknak a sora, amelyeket az életuntak életük kioltására választanak. Ezek között az anyagok között első helyen az ecetsav áll, amelyet ebben az évben kilencven nő és husz férfi választott. Lizolt harmincegy nő és négy férfi, sósavat tizenkét nő és hat férfi, veronált nyolc nő és nyolc férfi, marólugot tíz nő és négy férfi, ismeretlen mérget tíz nő és két férfi, szalmiákat nyolc nő és két férfi, morfiomot három nő és két férfi, vi-

lágítógázt négy nő, bolhairtóport három nő és egy férfi, benzint két nő és egy férfi, lipermangánt három nő, jódot két nő és egy férfi, adalint két nő, atropint két nő, strichnint egy nő és egy férfi, kloroformot egy nő és egy férfi, kénsavat egy nő, karbont egy férfi, luminált egy nő, medinált egy nő, bromurált egy férfi, phandormolt egy nő, veranont egy nő, nirvanolt egy nő, opiumtinktúrát egy nő, kokaint egy férfi, oxidum cyanatumot egy nő, ciankálit egy férfi, széndioxidot egy férfi, karbidot egy nő, kreozotot egy férfi, rum-összenciát egy nő, Valeriana tinkturát egy nő, tintát egy nő, szappant egy nő, kénport egy férfi, terpentint egy nő és gyufát egy nő. Az ecetsav tehát ma azt a helyet tölti be az öngyilkosoknál, mint valaha a foszforos gyufa. A halálozási arányszám mégis kedvező, harminchárom százalék, ami azt jelenti, hogy csak minden harmadik ecetsavivó halt meg.

— Ami az öngyilkosjelöltek korát illeti, a nőknél már a tizenharmadik életévnél kezdődik az életuntás, a férfiaknál pedig egy-két évvel később. A legidősebb általam kezelt öngyilkos nyolcvankétéves volt. Van egy életkor, amikor a legsűrűbben fordul elő öngyilkosság, ez a harmadik évtized, a legkritikusabb életév pedig a huszonegyedik, a romantikus szerelmek kor. Ebben a korban a férfiak rendszerint elhagyják a szülői házat és önálló életet kezdenek, amely sokan súlyos csalódást hoz.

— Ami az öngyilkosság indító okait illeti, 56 nő és 19 férfi házasságbeli surlódásoknak tudta be életuntását, 34 nő és 26 férfi öngyilkossági okát nem lehetett megállapítani, 49 nő és 9 férfi a boldogtalan szerelmek miatt, 23 nő és 14 férfi a munkanélküliség miatt, 12 nő és 6 férfi betegség miatt, 8 férfi és 7 nő nyomor, 6 nő és 8 férfi az élet egyhangúsága, 2 nő és 10 férfi különböző anyagi gondok, 7 nő és 6 férfi házi perovatvar miatt, 6 nő és 5 férfi pedig akut pszichózis miatt, 7 nő és 1 férfi pillanatnyi elmezavarában követett el öngyilkosságot, 6 nő törvénytelen gyermeke miatt menekült a halálba, ötven általános életuntást, hárman pedig az elhunyt hozzátartozóik utáni gyászt nevezték meg életuntásuk okául.

— Az életuntak társadalmi állását kimutató statisztika azt bizonyítja, hogy az öngyilkosjelöltek leg-

nagyobb része a szegény néposztály soraiból kerül ki.

Az említett esetekben öngyilkosjelöltek között 69 munkás, 64 háztartási alkalmazott, 43 kereskedelmi és kisipari segéd, 29 iparos, 27 tisztviselő, 26 magánalkalmazott, 22 magánzó, 14 kereskedő, 13 pincér, 8 diák, 7 megállapíthatatlan foglalkozású, 6 artista, 5 földműves, 5 árusító, 4 tanító, 3 prostituált, egy ügyvéd és egy mérnök volt. Az életuntak több mint fele tehát kézműves volt magasabb iskolázottság és képzettség nélkül.

Az öngyilkossági járvány okát nehéz megállapítani. Az öngyilkosságok száma a háború után emelkedett és most érte el tetőfokát. Ha tekintetbe vesszük, hogy a háború alatt sokkal rosszabbak voltak a megélhetési lehetőségek és az öngyilkosságok száma mégsem mutatott rendellenességet, akkor megdől az a feltevés, hogy a gazdasági bajok idézik elő a tragédiákat. En arra a tapasztalatra jutottam, hogy itt kétféle párhuzamos momentumról van szó. A férfiaknál a gazdasági okok, a nőknél pedig inkább érzelmi: családi és szerelmi okok dominálnak.

P. O.

Váltót hamisított, hogy kubikolhasson

Egyévi börtönre ítélték egy pacsi kubikost, aki a sógora nevére váltót hamisított

A szubotikai törvényszéken szombaton tárgyalta dr. Vasziljevics Ljuba tanácselnök büntetőtanácsa a váltóhamisítás büntetével vádolt Borbély Sándor pacsi negyvenhétéves kubikos hünygyét. Az ügyészség Borbélyt azzal vádolta, hogy 1928 szeptember tizenkettedikén sógora Majláth Gábor nevére négyezer dináros váltót hamisított. Borbélyt, aki szabadlábon volt, már régebben megidéztek egy előbbi főtárgyalásra, azonban ismeretlen helyen tartózkodott, miért is az ügyészség körözöletet adott ki ellene. A körözölet alapján kinyomozták, letartóztatták és beszállították a szubotikai ügyészség fogházába, ahol vizsgálati fogságba helyezték.

A főtárgyaláson a vádat Makszimovics Szvetiszláv vezető államügyész képviselte, a védelmet dr. Grün Alekszandar ügyvéd látta el.

Borbély Sándor vádolt az elnök kérdésére kijelentette, hogy elismeri bűnösségét, majd elmondta, hogy azért követte el a váltóhamisítást, mert sógora, Majláth Gábor ezeröttszáz dinárral tartozott neki.

Az elnök: Maga volt Gerovics József topolai ügyvédnél és ott kért négyezer dinárt kölcsön?

— Igen.
— A saját neve alatt mutatkozott ott be, vagy pedig más nevet mondott?

— Azt mondtam, hogy Majláth Gábor vagyok.
— Mondotta, hogy van vagyona?

— Igen. Azt mondtam, hogy van féllánc földem, házam és hogy kölcsönt akarok felvenni. Az ügyvéd kijelentette, hogy amennyiben a telekkönyv rendben van, ki fogja eszközölni, hogy váltó ellenében, amelyet feleségemnek is alá kell írni, megkapjam a kölcsönt, de azt be fogják táblázní. Másnap ismét megjelentem az ügyvédnél. Akkor már feleségem is velem volt, de nem az igazi nevét mondtam be, hanem Majláth Gábor feleségének Török Juliának a nevét. Aláírtam a váltót, azután a kötelezvényt és kaptam 3495 dinárt készpénzben.

— Mit csinált a pénzzel?
— Vettem három lovat és három taligát, azzal kubikoltam, egy dunai tölteshez hordtam a földet.

Ezután a bíróság Gerovics József topolai ügyvédet hallgatta ki tanúként, majd Majláth Gábor kijelentette, hogy sohasem tartozott a vádlottnak semmivel és amikor megtudta, hogy a nevére váltó van a takarékpénztárban odament, kijelentette, hogy ezt nem írta alá és megtette a feljelentést.

A bizonyítás ezzel végetért és Makszimovics ügyész megtartotta vádbeszédét, amelyben fenntartotta a vádat és kérte a vádott szigorú megbüntetését. Dr. Grün védő az enyhítő körülmények figyelembe vételét kérte. A bíróság ezután kihirdette ítéletét, amely szerint a vádottat bűnösnek mondotta ki váltóhamisítás büntetében és a 92. enyhitő szakasz alkalmazásával egyévi börtönre ítélte. Dr. Grün védő kérte a bíróságot, hogy az ítéletnek jogerőre való emelkedésig hacsak a vádottat szabadon. Makszimovics ügyész ezt ellenzte és kijelentette, hogy egy újabb vádirat család büntette miatt jogerős már a vádott ellen és ebben az ügyben legközelebb meg lesz a főtárgyalás. Kérte a bíróságot, hogy tartsák a vádottat tovább is vizsgálati fogságban.

A bíróság az ügyész indítványának helyt adott és elrendelte, hogy Borbély Sándor az ítélet jogerőre való emelkedéséig tovább is vizsgálati fogságban maradjon.

Legjobb hirdetési orgánom a „BACSMEGYEI NAPLO“

Pilsudszky király akar lenni

A lengyel kormánypartók Radziwyl herceg elnöklete alatt a lengyel királyság kikiáltását követelték

Varsóból jelentik: Az utóbbi időben Lengyelországban fontos politikai események játszódhatnak le és minden jel arra mutat, hogy

nemcsak kormányválság, hanem alkotmányválság is fenyegeti az országot.

Lengyelországban két politikai párt viaskodása idézi elő már tíz év óta a sűrűn ismétlődő megrázkódtatásokat. A Szejm elnöke, Dasinszky szocialista vezér, míg a kormány szigorúan nemzeti alapon áll és minden jel arra mutat, hogy

Pilsudszki marsall helyettes miniszterelnök meg akarja változtatni az államformát és fel akarja támasztani a lengyel királyságot.

A *Politika* szombati száma rigai jelentést közöl, amelyben ismerteti a litván kormány hivatalos lapjának jelentését a lengyelországi eseményekről. A litván lap szerint

a lengyel tisztikar Pilsudszki marsallt I. József néven királlyá akarja kiáltani,

azután Vilnában Litvánia nagyhercegévé koronáznák meg.

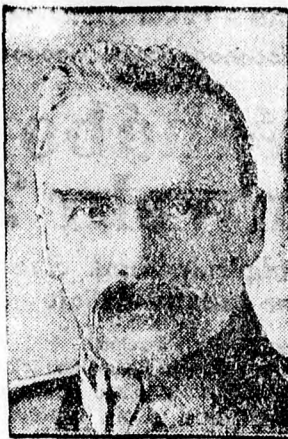
A kormányblokk konzervatív szárnyához tartozó pártok szombaton ülést tartottak a szejm épületében. Az ülésen Radziwyl herceg elnökölt. Markievich képviselő nagy beszédet tartott, amelyben azt követelte, hogy a szejmet oszlassák fel, hívjanak össze alkotmányozó nemzetgyűlést, változtassák meg az alkotmányt és

monarchista berendezéssel cseréljék fel a mai államformát.

Beszédében azt is hangsúlyozta Markievich, hogy

a lengyel trónra lengyel nemzeti elnököt kell ültetni

és a parlamenti választásokat csak akkor kell kiírni, ha az új kormány következtében szükségessé vált államberendezési változásokat már teljesen keresztül vitték.

Pilsudszki

Külföldön nagy figyelemmel kísérik a lengyelországi eseményeket és általános az a meggyőződés, hogy Lengyelország sorsdöntő események előestéjén van.

Mindég gyönyörű

a frizurája!

Hizelgő dicséret! Kivánja Ön is? Szeretné Ön is, hogy a haja mindég „jó frizurát”, mutasson? Hogy a haja simulékony, laza, puha és fényes legyen? Ily szép lesz a haja, ha hetenként megmossa

Fekete fejes Shampooon-nal

Főraktár: Rave d. d., Zagreb

távolságra, ahol a pálya kissé lejtős és fordulóhoz ér, halálra gázolta a két fiatal lányt.

A személyvonat mozdonyvezetője a sűrű ködben nem is vette észre a vágányok között ballagó munkásnőket és a vonat tovább robogott anélkül, hogy a szerencsétlenséget bárki is észrevette volna. Megállapították, hogy a forduló miatt a mozdonyvezető még akkor sem tudta volna lefékezni a vonatot, ha a kőd nem akadályozta volna a látásban.

A mozdony és a mögötte levő nehézsúlyú kocsik kerekei a két lány testét a szó szoros értelmében darabokra szaggatták.

A szerencsétlenek egyes testrészeit tíz méterrel az elgázolás színhelyétől találták meg a föltés alján.

A hullákat beszállították a boncfani inközetbe. Az eddigi vizsgálat során azt állapították meg, hogy a borzalmas szerencsétlenségért egyedül a munkáslányokat terheli a felelősség, akik a sűrű ködben a veszélyes uton akarták megtenni az utat a gyárig.

Borzalmas bombarobbanás Vranjevo községben

Egy tanyai ház zsufolt szobájában felrobbant egy régi bomba — Két halottja és öt súlyos sebesültje van a katasztrófának

Becskekről jelentik: Borzalmas szerencsétlenség történt pénteken délután a bánái Vranjevo község közelében az egyik tanyán.

Glavaski Szeván gazdálkodó tanyáján lakott Gertner Péter földműves feleségével, továbbá Anna nevű tizenhét-, Verona nevű tizenéves-, Sándor nevű tíz- és Dezső nevű nyolcéves gyermekeivel. Pénteken délután a tizenéves Veronka felment a ház padlására és ott

az egyik sarokban egy bombát talált.

A kislány gyanútlanul játszani kezdett a bombával, majd lehozta a padlásról és bevitte a szobába, ahol Gertnernén és gyermekein kívül ott tartózkodott Rácz Pál mezőőr felesége kilenc hónapos gyermekével.

Amikor Gertnerné a szobába lépő kislány kezében megpillantotta a bombát, felkiáltott:

— Mi van a kezében Veronka!?

A kiáltásra a kislány megijedt.

előjette a bombát, amely hatalmas detonációval abban a pillanatban felrobbant.

A robbanás ereje kitepte az ajtót és az ablakokat, megrepesztette a ház falát és, amikor a közelben dolgozó munkások a robbanás zajára berohantak a szobába,

vérből fetrengve találták az egész családot, továbbá Rácznét és gyermekét. A robbanás valamennyiüket megsebesítette és a kis szoba földjén egymás hegyén-hátán fektettek a vérző és borzalmasan megcsontított sebesültek. A szoba faláról apró patakokban csurgott a vér.

A sebesülteket dr. Vadsics községi orvos részérette első segélyben és az ő utasítására a hét sebesültet kocsira tették, hogy a kikindai kórházba szállítsák.

Utközben Gertner Veronka és Gertner Dezső belehaltak sebeitbe.

A többi sebesült állapota is súlyos.

A csendőrség a katasztrófa ügyében megindította a nyomozást és azt igyekszik megállapítani, hogy a bomba hogyan került pénteken a tanyához padlására.

Szénné égett egy párisi táncosnő

Borzalmas autókatasztrófa Páris közelében

Párisból jelentik: Pénteken délután Páris közvetlen közelében végzetes autószerencsétlenség történt. Derain francia festőművész Páris környéki kastélyába vendégül hívta meg Lena Amsel táncosnőt, akinek portréját meg akarta festeni. A művész és modellje saját autójukon indultak el. Az első kocsit a festőművész vezette, a másodikat a táncosnő, aki barátijét is magával vitte. Derain ment elől, de alig haladt pár kilométert, észrevette, hogy a táncosnő kocsija nem jön a nyomában. Megállt és visszafordult abban a feltevésben, hogy vendégeinek kocsiját valamilyen defektus érthette. Visszafelé utjában egy éles kanyarulat

Lena Amsel

mellét az drokban találta meg a kocsit, amely lánokban állott. A festőművész óriási erőfeszítéseket tett, hogy a kocsit alá szorult nőket kiszabadítsa borzalmas helyzetükből, azonban a lángoktól nem tudott a kocsitól férfközni és tehetetlen szemtanúja maradt a szörnyű tragédiának. A két ledny elevenen megégett és holttesteiket csak órák múlva tudták az autó romjai alól kiszabadítani. A mentési kísérlet közben a festőművész maga is súlyos égési sérüléseket szenvedett.

A szerencsétlenül járt táncosnő Lengyelországból származott, Drezdában nevelkedett, majd Rita Sachetto iskolájába került, amelynek egyik legtehetségesebb növendéke lett. A harmincéves táncosnő kétszer is férjhez ment, de mind a két férjétől elvált. Második férje a müncheni Moy gróf volt

Halálragázott két munkáslányt a koprivnicai személyvonat

A lányok a hajnali ködben a vasuti sinek mentén igyekeztek munkahelyeikre és a zagrebi főpályaudvar közelében darabokra szaggatta őket a mozdony — A mozdonyvezető nem vette észre a szerencsétlenséget és a vonat tovább robogott

Zagreből jelentik: Borzalmas szerencsétlenség történt szombaton hajnalban a zagrebi főkapitányságtól néhány száz méter távolságra levő Lasinesicsáki sorompónál.

A koprivnicai személyvonat halálra gázolt két gyári munkásnőt,

akik a kora hajnali órákban a vasuti sinek mentén munkahelyeikre igyekeztek. A holttesteiket csak fél órával később vette észre a pályaudvar, aki értesítette a szerencsétlenségről a rendőrséget és a vasutigazgatóságot, ahonnan hivatalos bizottságok szálltak ki a helyszínre.

A sorompónál a pályatest kissé lejtős és a kora hajnali órákban áthatolhatatlan sűrű köd fektette meg az egész környéket. Peraszt Anka tizenhétéves nap-számosnő, aki a zagrebi Penkala-gyárban volt alkalmazásban és barátinje Ivančsan Draga, a zagrebi pamutfonó munkásnője, hat óra tájban együtt indultak el a Svetice-uton levő közös lakásukból a gyár felé. A

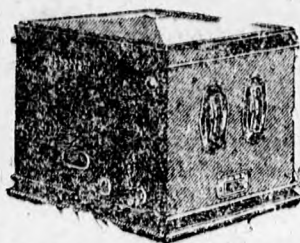
munkásnők a nagy ködben is a vasuti sinek mentén vezető rövidebb utat választották, mert aznap későn ébredtek fel és hét órára, amikor a munka megkezdődik, a gyárban akartak lenni. A sorompó előtt találkoztak Serak Róza nevű barátinikkal, aki szintén a gyárba igyekezett, de a városi uton ment és

a két lányt figyelmeztette, hogy a ködben veszélyes a sinek mellett gyalogolni.

— Nemsokára jön a koprivnicai személyvonat, majd elgázol benneteket — mondotta barátinónek Serak Róza.

— Dehogyan gázol — nevetett Peraszt Anka — hiszen a vonat tüllyülni is szokott, a mozdony meg ugyanis nagy zajt esap.

A két lány dalolva indult meg a sinek mentén. Néhány perccel később azután bekövetkezett a szerencsétlenség. A koprivnicai személyvonat, amely hét órakor indult el a zagrebi pályaudvarról, hét óra után néhány perccel a sorompótól mintegy ötven méternyi

TELEFUNKEN RÁDIO

ARCOLETTE 31 W.

Az új 3 lámpás házi készülék, minden
batteria nélkül. Főképviselet:

ALTERNO-RELAIS

MŰSZAKI VÁLLALAT RÁDÍÓOSZTÁLYA
NOVISAD - TELEFON 24-14, 24-87

Lángszórós polgárháborút szervez a Heimwehr?

Az Arbeiter Zeitung szerint a Heimwehr polgártársainak élve elégett
testén keresztül akarja győzelemre juttatni céljait

Bécsből jelentik: Az Arbeiter Zeitung ma feltűnést
keltő cikkben foglalkozik a Heimwehr-mozgalom ké-
szülődéséről és azt írja, hogy

a Heimwehr már szervezi a polgárháborút.

A lap az Innsbrucker Nachrichten egyik híradására
hivatkozik, amely az egyesületi közlemények rovató-
ban jelent meg a lap november hatodik számában. Az
inkriminált híradás a következőképpen hangzik: »H. W.
(Heimwehr) első század gyülekező szerdán este nyolc-

órákor, egyenruhában. Rösselnél.

A lángszórólegénység kompletten jelenik meg.»

Az Arbeiter Zeitung cikke felháborodottan tiltá-
kozik az ellen, hogy a háború legembertelenebb fegy-
verét a lángszórót is a polgárháború harci eszközeinek
sorába állítsák. A legszörnyűbb embertelenség az —
írja a lap — hogy a Heimwehr polgártársainak élve el-
égett testén keresztül akarja győzelemre juttatni a
magja céljait.

Hat halottja van az angliai repülőszerencsétlenségnek

A repülőgép egyik megmenekült utasa a katasztrófáról

Rövid távirati jelentés adott hírt arról a borzal-
mas repülőkatasztrófáról, amely a Berlin és London
között közlekedő utasszállító repülőgépet érte. A sze-
rencsétlenség részletei csak most váltak ismertté.

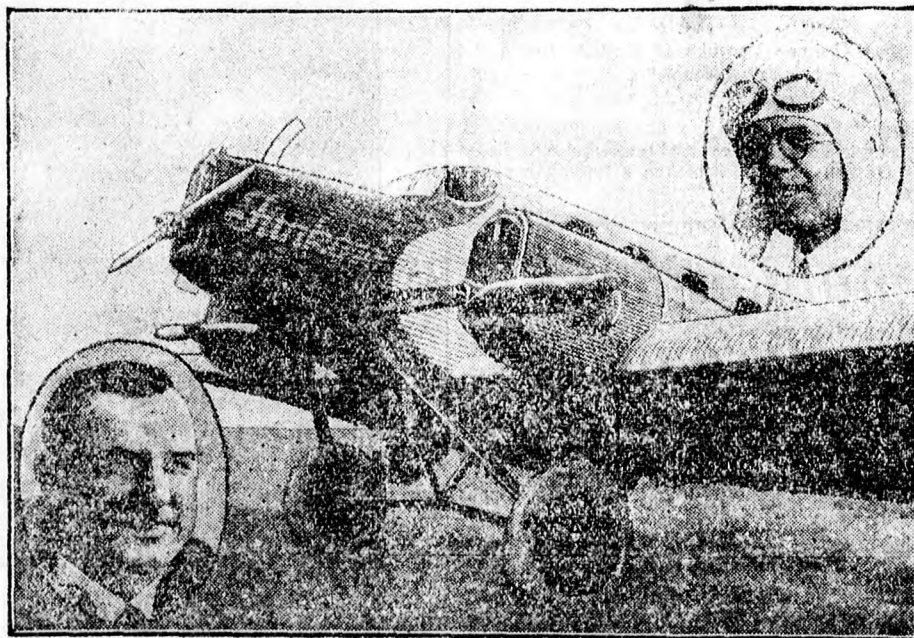
Londoni jelentés szerint a repülőgépen a pilóták-
kal és a személyzettel együtt nyolcan ültek, ezek kö-
zül öten még a helyszínen meghaltak, míg az egyik
utas a kórházi ágyon szenvedett ki. A helyszínen meg-
haltak Brunó Rodschinka repülőkapitány, egyike a leg-
kiválóbb német pilótáknak, Niklas szikratávírással, vala-
mint három utas. Willy Ulrich fedélzetmester és
Schaumburg-Lippe herceg súlyosan megsebesültek, a
herceg később, a kórházban bele is halt sérüléseibe.

A gép kedvező időjelentéseket kapott Croydonban

A rendőrség, a tűzérő és a mentők azonnal a
helyszínen termettek, hogy az égő gép romjai közül
kiszabadítsák a szerencsétlenül járt utasokat. Előbb
azonban a lángokat kellett eloltani, úgyhogy mire a
szerencsétlenség áldozatainak testét kihúzták, azok
teljesen megsebesült állapotban kerültek elő.

Ketten éltek túl a katasztrófát. Glenkidstone kapi-
tány a horzálmas esemény részleteiről a következő
leírást adta a sajtónak:

— A D 903 repülőgép Croydonban jól startolt és
a szokásos útvonalon haladtunk a Casterham-esatorna
felett, háromszáz méter magasságban. Még csak né-
hány percig repültünk s a felhőtakaró máris nagyon
mélyen került aláink. Nemsokára észrevettem, hogy

A szerencsétlenül járt repülőgép

A felső sarokban a pilóta, az alsó sarokban Schaumburg-Lippe herceg arcképe látható

és így indult neki utjának. Az időjárás azonban hama-
rosan megváltozott. Hirtelen ködös lett az égbolton,
amire a pilóta megkísérelte, hogy a gépet a magasba
emelje. Mardenpark környékén az addig sík vidék
dombos-völgyessé változik és egyes dombok száz-
százötven méter magasságot érnek el. Valószínű, hogy
a pilóta a sötétségben gépével áombnak szaladt, vagy
pedig a gép szárnya surolta a földet. Mivel a három-
motoros repülőgép teljes sebességgel szállt, az össze-
fukkolás következtében teljesen elpusztult. A benzintank
kigyulladt, úgyhogy a repülőgép teljesen elégett.

alig harminc méter magasságban repülünk a föld fel-
színe felett. Ámbar a föld nagyon közel volt hozzánk,
a köd következtében nem láttam semmit. A repülőgép
vezetőjének kétszer igen erőlyesen a magasba kellett
szóktatnia a gépet és egy ízben éppen hogy elkerültük
egy fatörzsszel való összeütközésünket. Hirtelen az az
érzésem támadt, hogy forgunk és arra a gondolatra
jutottam, hogy a repülőgép vezetője a kedvezőtlen idő-
járás miatt talán megkísérelti a Croydonba való vissza-
szállást.

Nyomban erre borzalmas recsegés-ropogás követ-

kezett be. Egy domb csucsának szaladtunk neki.

Amikor a földre estem, észrevettem, hogy kabá-
tom lángot kapott, a földre vetettem magam és meg-
henteregetem a sárban, hogy a tüzet eloltsam. Néhány
pillanat múlva a repülőgép hatalmas lángokkal égett.
A lángok egészen a fák teteléig értek fel. Társaimmal
együtt borzalmas helyzetbe kerültem és hamarosan el-
vesztettem eszméletemet.

A katasztrófa áldozatait pénteken temették el nagy
résztvétel mellett.

Befejezte tanácskozásait a kar- loveci püspöki konzisztórium

A záróülésen dr. Szrskies Milán igazság-
ügyminiszter is résztvett

Szremszkkikarloveciről jelentik: Pénteken befejez-
dött a karloveci püspöki konzisztórium, miután a napi-
rendet letárgyalták. Az ülés befejezése után a jegyző-
könyveket valamennyi püspök aláírta.

A formálítások elvégzése után Dimitrije patriárka
hosszabb beszédben köszönte meg a püspöki kar mun-
kásságát és hangsúlyozta, hogy a legnagyobb örö-
mel veszi tudomásul az egyházi törvény elkészültét,
ami nemcsak az egyház, hanem az állam szempont-
jából is rendkívül fontos. Örömeinek adott kifejezést
aféltott is, hogy az egyházban helyreállt a teljes egyet-
értés.

Dr. Szrskies Milán igazságügyminiszter, aki szln-
tén résztvett a záróülésen, meglepő szavakban válaszolt
Dimitrije patriárkának. Kijelentette, hogy a kormány
a legnagyobb meglepéssel vette tudomásul az állam
és az egyház megegyezését és megígérte, hogy az
egyház alkotmányát rövidesen jóváhagyják.

A záróülés befejezése után az udvari kápolnában
Te Demtot tartották. Dimitrije patriárka még szom-
baton elutazott Beogradba és a többi résztvevő püspök
is hazatért, míg dr. Letic György kikindai püspök
dr. Csirics Irenj püspök meglátogatására Noviszadra
ment.

Megnyilt a noviszadi virág és kertkiállítás

A kiállítás hétfőig marad nyitva

Noviszadról jelentik: Szombat délelőtt kilenc
órákor nyílt meg a lövészegyesület nagytermében a
vajdasági kertészek szövetségének rendezésében a
harmadik noviszadi virág és kertkiállítás. A kiállítást
dr. Borota Branislav polgármester nyitotta meg, akit
a kertészek szövetsége nevében Jovanovics Vojin
elnök üdvözölt. Dr. Borota polgármester válaszában
kiemelte a vajdasági kertészszövetség buzgalmát és
megdicsérelte azt a felkészülést, amely ezt a harmadik
kiállítást lehetővé tette. Dr. Borota polgármester Ma-
linarics Eugen nyugalmazott tengerészvezető és a
sajtó képviselői kíséretében megtekintette a kiállítást,
amely a Noviszadon rendezett három kiállítás közül
a legszebb.

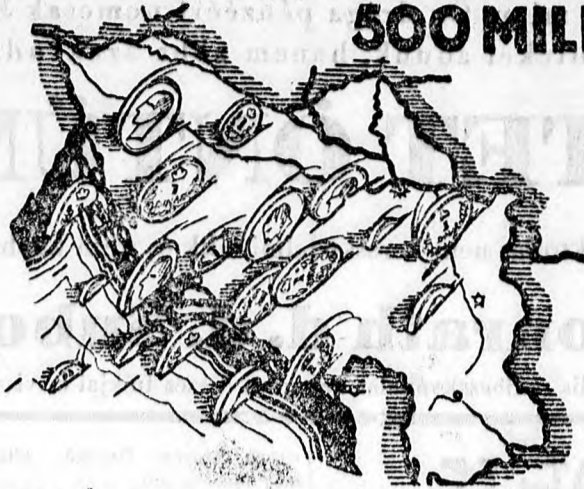
A terem közepén Balog Gyula szentai műker-
tész és Reichelt Rezső zemuni városi kertész kiállítá-
sa kapott elhelyezést. Mellette van Gösser Antal,
az ismert szombori kertész látványosan szép kiállítá-
sa, remek ciklamejjei és szegfűi általános feltű-
nést keltenek. A terem bal sarkában helyezkedett el
Báhl István noviszadi műkertész gyönyörű krizantem-
jeivel, szegfűivel, ciklamejjeivel és pazar szobanövé-
nyeivel. A terem másik részében Bárfusz István no-
viszadi műkertész kiállítása van elhelyezve ahol
főleg a krizantemek és a dahliák tűnnek fel. Forster
Géza nyugalmazott noviszadi városi tanácsnok, aki
még a háború előtt országosan ismert szaktekin-
tély volt s akinek virágkertesze messze földön ismeret-
es, gyönyörű dahlia csoportozatot állított ki. Forster
tanácsnok ezenkívül két gyönyörű téli körtefajt mu-
tatott be, amelyeknek mindegyik darabja fél kilónál
nagyobb súlyú. Bárfusz Ede noviszadi kertésze ne-
mesített rózsákat, fikuszokat (kaucoszófia), dahliákat.
Pílz Károly noviszadi kertész főleg kaktuszokat,
Kiss Béla szuboticeai műkertész gyümölcsfákat és
krizantémeket állított ki. Pílz Lajos noviszadi ker-
tész csodásan szép ibolyái valóságos tavaszi hangul-
latot varázsoltak a terembe. Báhl Károly noviszadi
kertész délszaki és északföldi virágfajtaival, pelar-
goniákkal, szegfűkkel és Asparagus-növényekkel tünt
fel.

A terem előcsarnokában főleg gyümölcsfák lát-
hatók. Gösser Antal szombori kertész itt helyezte el
szébbnél-szebb rózsafajt, Németh József noviszadi
kertész nemeseit orgonáival, barackfáival és cipru-
saival. Cibula Jankó noviszadi kertész szederszerű
málnafajtáival, a zemuni városi kertészet sokfajta
gyümölcsfáival, Kiss Béla szuboticeai kertész rózsá-
fáival és Breitwiser Péter vrházi kertész gyümölcs-
és rózsafáival emelte a kiállítás színvonalát.

A kiállítás hétfőig estig marad nyitva. Hétfőn a
kiállított virágokat és gyümölcsfákat eladják

A kiállítás iránt az egész bánsgában nagy érde-
klődés nyilvánult meg.

A NEMZETI VAGYON ÉVENTE 500 MILLIÓ

DINÁRT VESZÍT AZÁLTAL

hogy a fehérneműt dörzsölik és maró szappannal, illetve fehérítő szerekkel kezelik. Mindenkinek elsőrendű érdeke ezen veszteséget megszüntetni és a fehérneműkincsünket megőrizni. Ennélfogva használjuk a mosáshoz kizárólag a jó minőségű, tiszta szín-szappant, amely 80 év óta közismert

**SZARVAS VÉDJEGYŰ
SCHICHT SZAPPAN**

Leégett egy szentai rövidáruüzlet

Szentáról jelentik: *Pecársky* Iván, volt szentai polgármesteri titkár pénteken éjszaka háromnegyed tizenkettőkor hazatérő tartva, észrevette, hogy a plébánia palotájában lévő *Komáromy* Ferencné rövidáruüzletéből óriási füstfelhő tördel ki. Nyomban jelentette az esetet egyik rendőrtörőnek, majd értesítették a tűzoltókat, akik két szerkocsival vonultak ki. A tűzoltók feltörték az üzletajtót, és behatoltak az üzletbe. A raktáron lévő női kalapok, valamint a szekrények és gépek is a berendezéssel együtt elégették. A tüzet csak éjjel után két óraker sikerült eloltani. A kár mintegy száz-százhuszezer dinárt tesz ki, de pontosan csak később állapítják meg.

A tűz okát eddig nem tudták pontosan megállapítani.

A belső helyiségben, ahol a tűz kitört és pusztított, nincs kályha. Az udvar felőli három ablak minden üvege összetört, vagy befüstölődött, csupán a központi ablak legalsó fiókjának üvege maradt tisztán és töretlenül az ablakpárkányon. Ebből azt következtették, hogy ezt az ablakot ismeretlen tettesek valószínűleg betörők benyomták és mihelyre az erős vasráccson keresztül nem törhettek be az üzletbe, gyufával, vagy más égoanyaggal bevilágították a szűzletbe, hogy megvizsgálják, hol lehet legkönnyebben oda bejutni. Ekközben a könnyen gyuló szövetanyag tüzet fogott. A rendőrség ebben az irányban folytatja a nyomozást. Az üzlet száznegyven ezer dinárra volt biztosítva tűz ellen.

Háromszázötven horvátországi földműves érkezett Beogradba

Ófelsége együttes kihallgatáson fogadta a földművesek csoportját

Beogradból jelentik: Szombaton délelőtt tíz óraker a horvátországi Zagorje vidékéről háromszázötven földműves érkezett a fővárosba. A földművesek csoportja a *Groz* és a *Petar Zrinjski* dalárdákat kísérte, amelyek hangversenyezni jöttek Beogradba.

A horvátországi vendégeket a pályaudvaron ünnepélyes fogadtatásban részesítették. A pályaudvaron igen sok fővárosi kulturális és társadalmi egyesület kiküldöttjei jelentek meg. Amikor a vonat berobogott, a perronon elhelyezett zenekar a Himnuszát játszotta, a nagyszámú közönség pedig lelkes éljenzéssel fogad-

ta a vonattól kiszálló vendégeket. A főváros nevében *Zaszlina* Vojislav alpolgármester, a Narodna Odbrana nevében *Gavrlovics* Cséda, a beogradi négyzetek képviselőjében pedig *Vladimics* Dobrila, a Knjegina Ljubica négyzet elnöknője üdvözölte a vendégeket, akiknek nevében *Ljubics* Gyuró földműves improvizált beszédben válaszolt és megköszönte a fogadtatást. *Ljubics* Gyuró beszédét *Alekszandar* király Ófelsége és Jugoszlávia éltesével fejezte be.

A horvátországi földművesek csoportja a pályaudvar előtt megetté formálódott és zászlók alatt, ze-

neszóval vonult be a fővárosba. A királyi palota előtt a menet megállt és percekig lelkesen éljenzte *Alekszandar* király Ófelségét. A csoport ezután a város-házára vonult, ahol dr. *Sztojadinovic* Miroslav alpolgármester fogadta a vendégeket. Az alpolgármester üdvözlő beszédére a földművesek nevében *Belosevics* Szeptán nyegosi gazdálkodó válaszolt.

Délben a Kaszlina vendéglő helyiségében bankettet rendeztek a vendégek tiszteletére. A lakomán *Tomics* nyugalmazott ezredes és *Ljubics* Gyura mondtak pohárköszöntőket. Délután öt óraker a horvát földművesek a királyi udvarhoz mentek, ahol este félhat óraker a régi királyi palota nagytermében *Alekszandar* király Ófelsége együttes audienclán fogadta őket.

A *Groz* és a *Petar Zrinjski* dalárdák beogradi énekkarok közreműködésével szombaton este hangversenyt rendeztek, amely kitünően sikerült.

A horvátországi földművesek csoportja vasárnap reggel kilenc óraker Topolára rándul ki.

TÖZSDE

Zürich, nov. 9. (Zárlat.) Beograd 9.12 háromnegyed, Páris 20.32 és fél, London 25.17 egynegyed, Newyork 526, Brüsszel 72.19, Milanó 27.02½, Madrid 73.10, Amsterdam 208.30, Berlin 123.47, Bécs 72.55, Szófia 3.72, Prága 15.18½, Varsó 17.85, Budapest 90.28, Bukarest 3.08½.

Beogradi örtéktőzsde, nov. 9. (Zárlat.) Hétszázalékos államadóssági kötvények 428.50—428.75, Négy-százalékos agrárkölcsön kötvények 51.50—51.25, Ratna steta prompt 428.50—428.75, december 1-re 433.75—433, Narodna Banka 82.50 dinár.

Beogradi gabonaárak, nov. 9. Buza vrsaci 77—78 kilós 135, tengeri dunai slepp 140, bácskai-szerémségi, december—januárra 120 dinár. Irányzat lanyha.

Beograd, nov. 9. (Zárlat.) Páris 223.71—221.71, London 276.26—275.46, Newyork 56.535—56.335, Zürich 1097.40—1094.40, Milanó 297.05—295.05, Berlin 13.615—13.515, Bécs 796.68—793.68, Prága 167.85—167.05, Budapest 990.81—987.81.

Noviszdai terménytőzsde, nov. 9. Buza bácskai 77 kilós 182.50—185, bácskai 78 kilós 185—187.50, bánáti 77 kilós 180—182.50, szerémi 77 kilós 182.50—185. Árpa: bácskai 63—64 kilós 120—125, szerémi 63—64 kilós 120—125. Zab: bácskai 140—145, szerémi 140—145. Tengeri: bácskai új 105—107.50, bácskai új XII—I. 117.50—122.50, bácskai új III. Duna 137.50—142.50, bácskai új IV—V. 140—145, bácskai szárított 137.50—142.50, bácskai szárított Duna 140—145, bánáti új 100—105, bánáti Duna III. 137.50—142.50, bánáti Begej III. 137.50—142.50, szerémi új 105—107.50, szerémi új XII—I. 117.50—122.50, szerémi Duna III. 137.50—142.50, szerémi szárított 137.50—142.50. Liszt: 0gg. és 0g. bácskai 290—305, 2-es 265—275, 5-ös 235—245, 6-os 195—205, 7-es 155—165, 8-as 115—125. Korpa: bácskai jutarsákokban 100—105, szerémi 100—105. Irányzat csendes, forgalom 182 vagon.

Budapesti sertés- és vágómarhavásár, nov. 9. Felhajtás 153 darab sertés. Irányzat: változatlan. Árak: Zsirsertés la. uraság nehéz páronként 309 kilós 140—144, szedett közép zsirsertés 220—260 kilós 124—134, Zsir, nagyban 180, szalonna, 3 darabos, 100 k. szózott 154, négy darabos 146 fillér kilogrammonként.

Budapesti gabonátőzsde, nov. 9. (Zárlat.) Készárúpiac, irányzat gyengébb. Buza 77 kilós: tiszavidéki 22.65—23.05, felsőtiszai 21.60—21.95, fehérmezei 20.90—21.05, pestvidéki 20.90—21.05. Buza 78 kilós: tiszavidéki 22.75—23.20, felsőtiszai 21.80—22.15, fehérmezei 21.05—21.30, pestvidéki 21.05—21.30. Buza 79 kilós: tiszavidéki 23.20—23.60, felsőtiszai 22.05—22.35, fehérmezei 21.40—21.55, pestvidéki 21.40—21.55. Buza 80 kilós: tiszavidéki 23.45—23.75, felsőtiszai 22.10—22.40, fehérmezei 21.50—21.65, pestvidéki 21.50—21.65. Rozs: pestvidéki 14.35—14.55, másszármaszása 14.35—14.55. Árpa: Takarmány la. 15.50—16.25, sör, felsőmagyarországi 19.50—21. Zab: la. 15.25—15.75. Tengeri: morzsolt 19.50—19.75, Határidőpiac, irányzat gyengébb. Buza: márciusra 22.97—22.98, májusra 23.66—23.67. Rozs: márciusra 16.37—16.38, Tengeri: májusra 16.45—16.47 pengő. Árak 100 kilónként, budapesti fuvarparitás értendő.

Liverpooli terménytőzsde, nov. 9. (Zárlat.) Buza december (8 sh 7 önyolcad d) 8 sh 7 d, március (9 sh 3 egynegyed d) 9 sh 3 d, július (9 sh 6 egynegyed d) 9 sh 6 d.

Vizállás

A noviszdai hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Bezdán 132 (+18), Apatin 218 (+20), Bogojevó 223 (+19), Vukovár 144 (+18), Palánka 148 (+18), Noviszd 153 (+12), Zemun 246 (+0), Pancsevó 228 (+0), Szmederevó 318 (+0), Orsava 258 (+8), Dráva: Oszijek 164 (+20), Száva: Zagreb 26 (+20), Mitrovica 367 (+13), Sabac 300 (+13), Beograd 205 (+0), Tisza: Titel 192 (+3).

CIRKUSZ

Vasárnap délután

Családi idill

(Ebéd után. A háztartási alkalmazott lerakja az asztalt. A férj újságot olvas, a felesége a legújabb hábrus regény olvasásába merül.)

A feleség (sóhaj): Rettenetes, hogy mennyit szenvedtek ezek az emberek a fronton... Milyen jó, hogy ilyesmirel nem tudtál semmit, fiam...

A férj (tel se néz): Mi az, hogy nem tudtam?... Eppen eleget szenvedtem én is...

A feleség: A trénnél?...

A férj: ... amikor a tréncocik a galicial sárba ragadtak...

A feleség: Akkor is a lovak szenvedtek...

A férj: Ahh! — Te ehhez laikus vagy. Nem is képeled, hogy mennyit szenvedtem, türtem a proviánt-trénnél, amíg összekuporgattam ezt a kétemeletes sarokházat... (Az óráját nézi dugva.)

A feleség: Mért nézel az órára?

A férj: Mért ne nézzek? Azért vettem, hogy nézem.

A feleség: Most mondta be Scherz-bácsi a pontos időt: egy óra, hét perc, harminc másodperc.

A férj: Azóta is elmúlt néhány perc. (Maga elé teszi az óráját.)

A feleség (véstőlólan): Jenő... csak nem?!...

A férj: Csak igen...

A feleség: Meccs?

A férj: Noná — strand.

A feleség: No, szeretném én látni, hogy kimégysz ma a meccsre... Ebben a rettenetes, csunya, hideg novemberi időben. Én nem ápolak, ha beteg leszel... Bemehetsz a kórházba. A multkor is betegséget hoztál haza... A meccsen jól kikokettálad magadat a — hölgyikéssel...

A férj (türelmet vesztve): Ugyan fiam, te ehhez nem értesz. Hát csak sokkal okosabb, ha a friss levegőt szívom a Bácska-pályán, mint a Lloyd füstjét. Az egész város ott lesz a mai derbyn.

A feleség (erélyesen): Jenő... Én a mai délutánt veled akarom tölteni. Megértted? Ve-le!... Különböben is ma van házasságunk tizenharmadik évfordulója.

A férj: Puff neki. Szerencsétlen szám. Majd megünnepeljük a meccs után az évfordulót.

A feleség: Emlékszel, édes-Jenőnkem?... Tizenhárom év előtt. Milyen boldogan álmodtunk a jövőről... »Mindenem a tiéd« — mondtam neked epedve és te elvetted —

A férj: Elvettem a — hozományodat. Már kétszer el is költöttem. (Feldől.)

A feleség: Akkor nem beszéltél nekem futballról... Ugy-e együtt töltjük a mai délutánt?... Hisz egész nap az üzletben vagy elfoglalva... az egy vasárnap az enyém...

A férj: Tudod, mit szivecském?... Egy ötlet. Ezzel aztán átvágom azt a csomót... izé, most nem tudom, hová való és milyen illetőségű az a csomó. Kimegyünk együtt a meccsre... Óriási! Hogy ez nekem nem jutott előbb az eszembe... Gyerünk... Öltözzél hamar. Ugyis meg akarom nézni az egybét is... Fiacskám: ettől a mérközéstől függ a bajnokság!...

A feleség: Meg vagy örülve? Az én vacak bundámban kiüljek a meccsre, hogy kisüljön a szemem? Hogy a meccsen fényes nappal mindenki az én kopott bundámat nézze? Soha! Még ha megvetted volna azt a gyönyörű bundát, amit tegnap a kirakatban mutattam... azt a csikót.

A férj: Nem kell nekem ló. Nem vagyok én marha.

A feleség: Azon a pénzen, amit a meccsre és a futballistákra költöttél, már két bundát is vehettem volna. Azt hiszed, hogy nem mondják nekem vissza, hogy vagyont költesz a futballistákra? A gyermekeimnek se tudok egy rongyot venni, mert minden pénzedet a futballra költöd... Az üzletben csak futballistákat alkalmazol. Minden percben jönnek hozzád a gyűjtőivel. Tudod, mi lesz ennek a vége? Csőd!... Csőd!... Hiába nevétsz... Tudod, hogy nekem mindig igazam volt...

A férj (a felöltőjét kezeli).

A feleség: De majd segíték én ezen. Jót állok. Majd megmutatom, hogy én is tudok rugni... Kirugom a futballistákat holnap az üzletből...

A férj (felölti a téllkabátját): Ugyan macuskám...

A feleség: És a mamához is okvetlen el kell menni.

A férj: Csak nem beteg az anyósom?...

A feleség: A fejére esett tegnap takarítás közben a falóra.

A férj: Mindig mondtam, hogy késik az az óra...

A feleség: Még van kedved viccelni? Rettenetes egy ember! A halálomat fogod okozni! Jaj, milyen feigöröcsöt kaptam!... Elájulok... A szívem... (Ajultan roskad a díványra.)

A férj (utrakészen): Fiacskám!... Mi van veled?... Mi az? Elájultál? Majd azonnal küldök orvost hozzád a futballpályáról... (Elrohan.)

—kár—

Ne felejtse el,

hogy mi az Ön drága pénzéért nemcsak holt rádiókészüléket adunk, hanem abba szaktudásunkkal

ÉLETET ÖNTÜNK

A szaktudás nem kereskedelmi cikk és nem kapható kilóra!

Konrath d. d. Subotica

speciális rádiószakvállalat, valamint összes fiókjai és viszontelárusítói

HIREK

KÉT FAKIR

A közönség megszokta, hogy a bűvészeket nem kell komolyan venni. Maguk a bűvészek is okai ennek. Előadás végén némely egyszerűbb trükköt megszoktak magyarázni a közönségnek. A mutatvány ami érdekes, komplikált, érthetetlen volt, így megmagyarázva, olyan egyszerű, hogy a néző csak azon bosszankodik, hogy magától is nem jött rá.

És ettől fogva azt hiszi, hogy a többi, nem megmagyarázott mutatvány, ugyan olyan naiv szemfényvesztés.

Hányszor látjuk, hogy a bűvészt szemünk előtt beleteszik egy masszív jól záradó szekrénybe, bezárják, lekötik, lepecsételik és még alig vettük észre, hogy eltűnt, amikor mosolyogva megjelenik, a terem uccai bejáratánál.

Kinek jutna hát eszébe aggódni az eltemetett fakir életéért?

Szegény bűvész nem részesül sem abban az elismerésben, amiben a művészek, sem abban a tiszteltetésben amiben az artisták. Pedig egy kicsit mindakettő. De míg a zongoravirtuóznak bálmuljuk az ügyességét, a színészek az alakítását, az oroszlanzzelidítőt és a mlyescekek felett egyensúlyozó költőtanócost tiszteltetés megdöbbenéssel nézzük, addig a bűvész színészi teljesítménye rendszerint olyan tökéletes, hogy észre sem vesszük — ami legmagasabb foka a színjátásának — vakmerőségét pedig kélelyintéssel intézzük el: Ugyan kérem, trükk...

Igaz, hogy évek mulnak el, míg ilyen bűvésztragédiáról hallunk, amilyen most egymásután kettő történt, egy a mult hónapban Kordovában, a másik a napokban Martonoson.

A két tragédia olyan egyforma, hogy a széria-elmélet igazolásának látszik.

De az is lehet, hogy a két szegény fakir halála nem a széria-elmélet igazságát dokumentálja, hanem a megérthetőséget, a konkurrenciya veszedelmeit, a létért való kilódás kiméletlenségét.

A bűvészeket rosszul fizetik és a közönség már nem éri be a kalaphól kiróponó galambbal. Komoly, igazi veszedelmet akar, melynek elképzelésére képesen megborzonghat. A közönség nem sokat változott azóta, hogy a római arénák véres színljátékainak tapsolt.

Dikaviadal kell, háló nélküli szaltó mortale kell, koplalóművészt kell, élve eltemetetté kell neki. Az kell, hogy a bűvész a börtét vigye a vásárra és hogy előadás után, ha minden jól sikerült, kicsinylő ajkbigygyesztéssel mondhasza: Trükk...

A legbiresebb indiai fakirmutatvány, az, amikor a bűvészinas felmászik egy a levegőbe akasztott kötélen a semmibe, a fakir utána kuszik és a levegőből egymásután hullanak le a lemészárolt bűvészinas véres tagjai, amiket aztán a bűvész, miután a véres késsel fogai között, leion a semmiből, gondosan összehajlított és különböző hólkusz-pókuszok segítségével összeforraszt, úgyhogy a végén a bűvészinas feltámad és kutyabaja...

Ez a mutatvány úgy mondják tömegszuggesztión alapszik. A tömeg egyszerűen azt hiszi, hogy a bűvész mindezt csinálja.

Szegény két európai fakir nem dolgozott szuggesztióval. A kordovai Backaman, akiről halála után még az is kisült, hogy szegény feje nem is volt hindu, hanem calábriai olasz, igazi névén Pietro Decastro, meg a beogradi Petrovics Bránkó, Martonoson, aki nem is adta ki magát hindunak.

Ők becsületesen eltemetették magukat és őszintén megfulladtak.

Backaman nagyobb virtuóza volt a halálnak. Ő három órát tudott naponta eltemetve lenni. Petrovics ötven perces rekordját próbálta megjavítani nyolcvanra és rajtavesztett.

Backaman tizezer frankot keresett esténként Pá-

risban. Szegény Bránkó, alighanem olcsóbban halt meg Martonoson.

Backaman produkciója alatt variété számok töltötték ki az időt. A három óra leteltével kijött a clown és trófkázva hozzálátott a sir feladásához.

— Lenni vagy nem lenni? — kérdezte.

Petrovics fakirnak nem volt variété-társulata. Ő az obligát idő alatt autókat hagyott a sirja felett számuldozni. De azért szegény ember létére, ugyanugy oldotta meg a lét és nem két problémáját, mint a világhírű kolléga.

Bizonyára olvasott Bránkó fakir Backamanról. Talán irigyelte is, valószínűleg követendő példaképen világitott előtte, a háromórás rekorddal, meg a napi tizezer frankkal.

Szegény Bránkó, talán ez a háromórás rekord volt minden álma, az, hogy utólerje a nagy Backaman.

Am Pietro nem hagyta magát, rekordot javított az örökkévalóságba és az ambiciózus Bránkó ezt is utánacsínálta...

Lucla

*

— Királyi kintetés. Szentáról jelentik: Ófelsége Alekszandar király Popov Bránkó szentái államvasuti fűtőházi főnököt érdemei elismerésül ezüstéremmel tüntette ki.

— Dr. Stampar Anrija egészségügyil osztályfőnök Noviszadon. Noviszadról jelentik: Dr. Stampar Anrija, az egészségügyi minisztérium osztályfőnöke szombaton Noviszadra érkezett, ahonnan dr. Markovics Lázár egészségügyi felügyelő társaságában autón kiment a venaci üdülőtelep és a rumai, valamint az irigi ujonnan épült népegészségügyi otthonok megtekintésére. Innen a miniszteri osztályfőnök Mitrovicára ment és onnan vonaton Beogradba utazott.

— Lengyel diplomata Szuboticán. Baranovszky Ladiszlás lengyel diplomata, meghatalmazott miniszter pénteken Szuboticán tartózkodott. A lengyel miniszter Varsóból jött és Szuboticán néhány órát töltött, majd Beogradba uazott.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint enyhe és tulnyomóan borult, ködös idő várható lecsapódásokkal.

— A beogradi német követ Berlinbe utazott. Beogradból jeleni az Avala: Dr. Koester Alfonz beogradi német követ pénteken néhány heti tartózkodásra Berlinbe utazott.

— Az olasz követség attaséjának afférja egy beogradi mulatóban. Beogradból jeleni az Avala: Csütörtökre virradó éjszaka két óra tájban az egyik fővárosi mulatóban összetűzésre került a sor Kasone, a beogradi olasz követség repülő attaséja és a mulató egy másik vendége között. Az összeszóllalkozásra az adott okot, hogy az utóbbi néhány szót kiáltott az attasé telé, mire Kanose megütötte a látogatót. Az illető erre arcul ütötte az attasét. A rendőség azonnal megjelent a mulatóban, megindították az eljárást és az incidens előidézőjét meghűntették. A beogradi olasz követ az ügyet a külügyminiszter elé terjesztette, aki a maga részéről is megtette a szükséges intézkedést.

M E G J E L E N T
A BUDAPESTI PANTHEON KIADÁSÁBAN

A NAGY KÁDER

MUNK • ARTHUR REGÉNYE

Kapható a Bácsmegeyi Napló kiadóhivatalában és minden könyvkereskedésben.

A 440 oldalas kötet ára fűtve 48 din., diszkötésben 60 din

— **Katonai előképzés.** Őfelsége Alekszandar király Szőlősy József szubotical ügyvédjelöltet tartalékos lovassági főhadnaggyá léptette elő.

— **Áthelyezések.** Beeskerekről jelentik: A postaiügyi minisztérium Gojanovic Toma beeskereki postatisztviselőt Kikindára, Leovic Vlada beogradri postagyakornokot Beeskerekre, Baludovic Lepozava melencei postatisztviselőt Vrsacra, Markovic Vladimir zemuni postagyakornokot Banatszkaalekszandrovóra, Pillmann Katica pancsevői postatisztviselőt Szmederevóba és Jovanovic Gyorgye zemuni postagyakornokot Beeskerekre helyezte át. A belügyminisztérium Vukovic Szlavko és Sztodanovic Milos beeskereki főispáni hivatali tisztviselőket a noviszadi báni hivatalhoz helyezte át.

— **Emelkedik az ország kivitele.** Beogradból jelentik az Avala: Az 1929. év első kilenc hónapjáról elkészült a kiviteli statisztika, amelynek adatai a következők: Kilenc hónap alatt összesen 3.774.270 tonna árut exportáltak az országból 5.337.712.033 papirdinár értékben. A múlt év első kilenc hónapjának kiviteli statisztikájával szemben ezek a számok 728.633 tonnás, százalékban kifejezve 12,81 százalékos, pénzértékben kifejezve pedig 770.767.504 papirdináros emelkedést mutatnak. Az ország kivitele 77 európai és tengerentúli államba irányult. Első helyen áll ebből a szempontból Olaszország, ahová 1.415.546 tonna árut exportáltunk 1.409.239.032 dinár értékben. Ez a mennyiség az összkivitel 26,40 százalékát teszi. A második helyen Ausztria áll az összkivittelt 14,39 százalékkal, a harmadik helyen Románia 10,96 százalékkal, a negyedik Németország foglalja el 9,22 százalékkal, az ötödik helyet pedig Magyarország áll az összkivittel 7,45 százalékkal.

— **Ir nacionalisták felrobbantották az angol frontarcosok dublini emléksarnokát.** Londonból jelentik: Az angol frontarcosok dublini emléksarnoka ellen szombaton hajnalban bombamerényletet követtek el. Az emléksarnok a levegőbe röppött. A detonáció ereje olyan nagy volt, hogy a robbanást az egész városban hallani lehetett. Miután a robbanás időpontjában az emléksarnok körül senki sem tartózkodott, emberéletben nem esett kár. Kétségtelen, hogy a merényletet ir nacionalisták követték el.

— **A vajdasági munkáskamara közgyűlése.** Noviszadról jelentik: A vajdasági munkáskamara évi rendes közgyűlését szombaton nyitották meg a noviszadi Olimpia nagytermében. A közgyűlésen, amelyen Pravica Bozsó elnökölt, a kamara valamennyi tagja megjelent és letette az esküt, majd Nikolic Áca kamarai titkár betervezte a jelentést.

— **Halálozás.** Horgosról jelentik: Idősebb Pataki Antal Horgos kisbirtokosságának egy évtizeden át volt pénztárnoka, pénteken hatvannégy éves korában szívizérvényesség következtében meghalt. A szentai járási főszolgabíró ideiglenesen ifjabb Fülöp István horgosi lakost nevezte ki a kisbirtokosság pénztárosának.

— **Öngyilkos gazdálkodó.** Noviszadról jelentik: Lukács János hevenyyleves tengeri gazdálkodó lakásán felakasztotta magát és mire tettét észrevették halott volt.

— **A Rotary International európai főbiztosa Jugoszláviába érkezik.** Noviszadról jelentik: A noviszadi Rotary klub péntek esti ülésén felolvasták a Rotary International zürichi európai irodájának hivatalos értesítését, amely szerint Bunning, a Rotary International európai tisztelbéli főbiztosa, Schultz Ferenc, a Rotary International közép-európai biztosa kíséretében november 16-án több napi tartózkodásra Jugoszláviába érkezik. A főbiztos és Schulz prágai biztos jugoszláviai útjának első állomása Noviszad lesz, mely alkalomból a noviszadi Rotary klub a vendégek tiszteletére díszlőest tart. Ekkor történnik meg a noviszadi Rotary klub ünnepélyes felavatása is a nemzetközi szervezet képviselőinek jelenlétében. Erre az alkalomra a beogradri, a zagrebi és osztréji Rotary klubok is meghívást kaptak. A noviszadi Rotary klub — Rotary szokás szerint — a felavatás alkalomból dísz zászlót és emléktárgyat nyújt át a Rotary International közép-európai szervezete vezetősége számára. Bunning főbiztosát Noviszadról Beogradba, onnan Athénbe és Konstantinápolyba is ellátogat és mindenütt érintkezésbe lép a Rotary-szervezetekkel.

cisőrendű különleges divatruház és férfi szabászati műterem
BEOGRAD
Vuka Karadžića 18, Telefon 24-98

Férfi- és nőruhák mérték után elsőrendű, valódi angol anyagból, előkelő szabással és legfinomabb kidolgozásban. BURBERRY, Weatherproof, Trenchcoat, uszterek, utazó és sportruhák, lumbertelítők urak és hölgyek részére. NICKY-féle feltűnő izléses nyakkendők.

Fontos Önnek gyermekei jóléte?

Hálás lesz nekünk, ha tanácsunkat követi, mert látni fogja gyermekeinek egészséges külsejét, vidám lelkületét, amelyet nagy mértékben köszönhet az

Az Ön gyermekeit az iskolában, a szabadban, a játékszobában, az uccán, a játszótéren, szóval mindenütt számtalan más gyermekkel érintkeznek. Arcocskájuk, kezecskéjük tele lesz porral és a láthatatlan, alattomos, betegségeket okozó bacillások millióival. Mossa le naponta többször és fürösse le féltő gonddal gyermekeinek testét a dús habot adó, fertőtlenítő hatású **ALBUS MOSDÓSZAPPANNAL**, amely nincs felesleges illatosítással drágítva.

ALBUS MOSDÓSZAPPANNAK

KAPHATÓ MINDEN KERESKEDÉSBEN

— **Ujabb bankösszeomlás Németországban.** Berlinből jelentik: Alig csillapodtak le a Deutsche Beamtentbank összeomlása által előidézett izgalom, máris új bank-krachot jelentenek. Ezúttal is a tisztviselők egyik bankjáról van szó, a Reichsbundbankról, amely beszüntette fizetéseit. A csődbement bank tartozásai kerekben ötmillió márkát tesznek ki, amivel szemben a bank alapitójára mindössze 620.000 márka. A károsultak többnyire állami tisztviselők, akik minden pénzüket ebben a bankban kamatoztatták. A betevők mind kismemberek, ötszázról négyezer márkáig terjedő betétekkel. A Reichsbundbank igazgatóságának közlése szerint a fizetéseket nem adta ki, hogy a Deutsche Beamtentbank bukása általános bizalmatlanságot keltsen a tisztviselői bankokkal szemben és arra indította a betevőket, hogy megrohanják a pénztárakat és kivigyék betéteiket. Néhány nap alatt oly óriási összegeket vettek ki a bankból, amennyit azelőtt két-három hónap alatt sem mondottak fel. A bank ily körülmények között természetesen anyagi nehézségekbe jutott s kénytelen lesz csődben kívül kényszerüggyességet kérni. A bank igazgatósága hangsúlyozza, hogy a bank safejében őrzött értékpapír-állomány teljesen érintetlen.

— **Négy ajánlat érkezett a noviszadi Futaki-ut kövezésére.** Noviszadról jelentik: A városi tanácsa árlejtést hirdetett a Futaki-ut kövezési munkálataira. A Paragovói D. D., a Bazalt R.-T. dr Frank Mihály beogradri mérnök és Gyiszalovic Szergej vállalkozó tettek ajánlatot. A tanács legközelebb dönt az ajánlatról.

— **A kliszai ut kiépítését kórik.** Noviszad város vezetésétől. Noviszadról jelentik: Gavrilovic Gyóka gazdálkodó vezetésével a kliszai telepről küldött kérester fel dr. Borota Branislav polgármestert, akitől a kliszai ut kiépítésének befejezését kérték. Dr. Borota polgármester megígérte, hogy az ut kiépítésének ügyében intézkedni fog.

— **Ki akarta irtani családját egy dolnii-kovilli gazdálkodó.** Noviszadról jelentik: A dolnii-kovilli csendőrség letartóztatta Tomics Száva gazdálkodót, aki pénteken éjjel ki akarta irtani családját. Tomics, aki iszákos ember volt, rossz viszonyban élt feleségével és pénteken is pénzt követelt tőle, miután megtudta, hogy az asszony eladta földjét. Éjjel, amikor az asszony és a négyéves kislányuk aludt, egy kalapácsot kerített és azzal több ütést mért az alvó asszonyra, valamint a gyerekekre. Tomicsné ijedten ugrott fel az ágyból, gyerekeivel együtt kiszaladt az udvarra és segítségért kiáltott. A szomszédok hamarosan előjöttek, akik azután lefegyverezték Tomicsot, aki épen öngyilkosságot akart elkövetni. Átadták a csendőrségnek, amely beszállította a noviszadi ügyészség fogházába.

— **Középtanválasztások Ausztriában.** Bécsből jelentik: Vasárnap lesznek Alsóausztriában a közép-tanválasztások, amelyeken 1700 város és község választja meg jövő évi tanácsát. A választásoknak nagy politikai jelentőséget tulajdonítanak. Az 1924. évi utolsó közép-tanválasztásokon 630.000 szavazatot adtak le, amelyeknek kétharmad része a polgári pártokra, egyharmad része a szociáldemokratákra esett. A polgári pártok 1924-ben 16.000, a szociáldemokraták pedig 3500 közép-tanválasztási mandátumot kaptak. A vasárnapi választáson a szociáldemokraták több mint háromszáz községben indulnak külön listával, míg 1924-ben csak 173 községben állítottak jelölteket. Ugy a szociáldemokraták, mint a polgári pártok nagy győzelmet várnak. Az alsóausztriai tartományi kormány a választások nyugodt lefolyásának biztosítására messzemenő intézkedéseket tett. Stockerauban, Korneuburgban, Neukirchenben és Mödlingben katonai készséget bocsátottak a hatóságok rendelkezésére.

Jugoslaviya
Általános Biztosító Társaság
Főigazgatósga
Novisad, Zrinji Péter u. 36 — Telefon 20-55
Vasárnaponként
Subotica, Kralja Aleksandra 6 — Telefon 303
Foglalkozik a biztosítás minden ágával.
Nagy ingatlan és ingó vagyonával biztosítottjainak a legnagyobb garanciát nyújtja

— **Halálozás.** Pancsevőről jelentik: Milutinovic Szvetislav beogradri kereskedőt, aki két nappal ezelőtt halálos szerencsétlenség áldozata lett, pénteken délután temették el Pancsevón általános részvét mellett. Az elhunytban Milutinovic Gyuró, a Napló pancsevői főbizományosa testvéröccsét gyászolja.

— **A karlovci patriarchátus szlavája.** A karlovci patriarchátus pénteken tartotta szlaváját és ebből az alkalomból Dimitrije patriarcha celebrált ünnepi misét. Ugyanekkor Predanovic Vicentije arciadiakont archimandritának szentelték fel.

Gutenbrunn-szanatórium Baden bei Wien. Ideális őszi és téli tartózkodási hely, legmodernebb orvosi berendezések, szív- és veseállomás, diétetikus kurák, kénfürdők.

— **Elkészült az új mitrovicai gimnázium.** Mitrovicáról jelentik: Mitrovicán az új gimnázium épülete elkészült és december elsején adják át rendelkezésükre. Az építkezés és a berendezés 4.250.000 dinárba kerül.

— Tizenötévi fegyházra ítélték a velikakopancsal gyilkost. Osziokról jelentik: Az osziokról törvényszék a napokban tárgyalta Ilakovac György velikakopancsal járműve földmives bűnperét. Ilakovacot az ügyész azzal vádolta, hogy ez év augusztusában meggyilkolta Kovacsovic Mijo földmivest. Ilakovac György az egyik kopancsal vendéglőben mulatott. Később a vendéglőbe érkezett Kovacsovic Péter és öccse Kovacsovic Mijo és Ilakovac asztalánál foglaltak helyet. Egy ideig csendesen beszélgettek. Később pedig káromkodni kezdtek. Ilakovac állandóan vesztett és azzal vádolta a testvéreket, hogy ki akarják fosztani. A civakodás hevében Ilakovac kirántotta kését és hetszer Kovacsovic Mijo oldalába döfte. Kovacsovic Mijo a helyszínen meghalt. Ilakovac György a tárgyaláson ittasságával védekezett, de a tanuvalomások mind terhelők voltak. A vád- és védőbeszéd elhangzása után a bíróság meghozta az ítéletet. A vádlottat bűnösnek mondta ki és tizenötévi fegyházra ítélte. A vádlott felébbezett.

A szubotical ágostal evangélikus egyházközség előjárása közli, hogy a múlt vasárnap lelkész hiányában elmaradt Istentisztelet helyett vasárnap, november 10-ikén rendes időben Istentiszteletet tartanak. Az Istentiszteleten Mensch Jakob pasicsevói lelkész mond beszédet.

— Eltűnt egy petrovoszeli kisfiú. Sztaribecsejről jelentik: Ágnes Mihály petrovoszeli gazdálkodó szülőségéről még szeptember 9-ikén eltűnt Kulcsár Sándor tizenegy éves iskolásfiú. Miután a fiú eltűnése óta nem adott életjelet magáról, az a gyanu, hogy esetleg bűntény áldozata lett. A gyermek szülei kérik a közönséget, hogy aki tud róla valamit, jelentse a petrovoszeli rendőrségnek.

Számika mint biciklista Hétfőtől a Városi Moziban A közkedvelt Számika

— A noviszadi szerb színtársulat vendégszerelése Sztaribecsejen. Sztaribecsejről jelentik: A noviszadi szerb nemzeti színház reorganizált együttese Vasziljevics Zsarkó társulati igazgató vezetésével november 12-ikén Sztaribecsejre érkezik négy heti vendégszerelésre. A kitiűnő együttes november 13-ikán, szerdán tartja megnyitó előadását a »Central« szálló színháztermében és ez alkalommal Lengyel Menyhért háromfelvonásos színműve, az »Antonia« kerül színre. A noviszadi színészek vendégszerelését iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg Sztaribecsejen.

— Bókenap az iskolákban. Az ifjúsági Vöröskereszt egyesület kezdeményezésére november 13-ikán, a világbóke megkötésének évfordulóján az ország összes iskoláiban ünnepségeket és alkalmi előadásokat fognak tartani. A Vöröskereszt egyesület központi vezetősége a közép- és szakiskolákat látogató ifjúság számára, »Mit tehetnek a világbóke érdekében?« címen dolgozati pályázatot irt ki. A legjobb dolgozattal díjaznak.

Állandóan szakképzett ellenőrzés mellett készült!
Bebizonyíthatóan a legtekintetesebb!

— Pazar villát vásárolt Amanullah. Londonból jelentik: Amanullah exkirály — a lapok római jelentése szerint — Róma legelőkelőbb negyedében nagy fényűzéssel berendezett villát vásárolt 24.000 fontért. A villavásárlás főként Suria királynő kívánságára történt.

— Billiárdművész Noviszadon. Noviszadról jelentik: Sottler Nikola zagrebi billiárdművész, aki husz évet töltött külföldön és európai hirre tett szert, pénteken Noviszadra érkezett és nagy érdeklődés mellett feltűnésteltető billiárdmutatóványokat végzett. Sottler Nikola billiárdművész még néhány napig Noviszadon marad és a Central-kávéházban naponta előadást tart és egyúttal oktatásban is részesíti a billiárdozókat.

A zsidó nő szakácskönyve

feloldja a legkényesebb igényeket is kielégítő kőser konyhát

Irta és összeállította:

ROSENFELD MÁRTONNÉ

1200 kipróbált recept, 380 oldalon
Ára 120 dinár

Mogrendelhető a Bácsmegegyi Napló kiadóhivatalában és a Jevrejeka Knjizáran Szubotica. Zrinski trg. Az ősszej előzetes beküldése ellenében portómentesen szállítjuk. Utánvét 8 din. drágább. Kapható minden könyvkereskedésben.

13264

— Schiller születésének százhetvenedik évfordulója. November 10-ikén van Schiller születésének százhetvenedik évfordulója. Friedrich Schiller, Goethe

mellett a tizennyolcadik század német irodalmának legkimagaslóbb alakja volt. 1805-ben halt meg Weimarban. Az évforduló alkalmából Németországban nagy ünnepségeket rendeznek.

— Szabadlára helyezték a Szubotican letartóztatott zagrebi szabómestert. A zagrebi rendőrség közözlése alapján a szubotical rendőrség letartóztatta Mihalkovics Iván zagrebi szabómestert, akit Zagrebba szállítottak. A zagrebi rendőrség Mihalkovicsot szabadlára helyezte, mert az ellene beadott feljelentés alapatlannak bizonyult.

Merénylet a kacagó izmok ellen.

Számika az Olympiádon Hétfőtől a Városi Moziban

— Huszonezer embert tett hajléktalanná a Santa Mária vulkán kitérőse. Newyorkból jelentik: Egy utaszállító repülőgép vezetője, aki gépével elrepült a Santa Maria vulkán felett, jelenti, hogy a hegy tetején egy csoport embert látott, akiket a lava gyűrűje már csaknem teljesen elborított. A repülőgép vezetője lehetetlennek tartja azt, hogy a szorongatott helyzetben lévő emberek segítségére lehessen sietni. A vulkán lávája sok mérőfüzényi kerületben mindent elpusztított. Eddig 125 halottat találtak és háromszáz a sebesültek száma. Az utóbbi napokban hatalmas esőzések voltak, amelyek még növelték a hajléktalanok számát. Az országutakat ellepték a menekülők ezrei. A katasztrófa által sújtottak számát huszonezere becsülik. Az anyagi kár igen nagy és Palmar környékén legalább egymillió dollárra tehető.

A legmodernebbül felszerelt Kassovitz Pensio megnyitotta a vasutagazgatósággal szemben.

— Eljegyzések. Esküdt Lujza Subotica és Terék Károly gyógyszerész St. Becej, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Petróczy Margitka Novivrbász és Bantz Fülöp bezdáni nagykereskedő, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Fischer Rózsika urleány Ada és dr. Weitzenfeld Jenő Grgurevci, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Farkas Manci Noviszad és Simon Emil, a »Száva« bizt. titkára Noviszad, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Szülői értekezlet a francia óvodában. A szubotical francia óvoda vezetősége felkéri a szülőket, akiknek gyermekei az óvodát látogatják, hogy vasárnap, november 10-ikén délelőtt 11 órakor vegyenek részt a Nemzeti-szállóban megtartandó értekezleten. Az értekezleten megválasztják az óvoda vezetőségét és más fontos kérdéseket beszélnek meg.

Dr. Szegő Ferenc fogorvos rendelőjét Sokolska ul. 1. (dr. Popovics Milivoj-jele ház) helyezte át.

— A noviszadi kereskedelmi és magánalkalmazottak nyilvános értekezlete. Noviszadról jelentik: A noviszadi kereskedelmi és magánalkalmazottak vasárnap, november 10-ikén délelőtt fél tíz órakor a Winkler-féle sörcsarnok különteremben nyilvános értekezletet tartanak. Az értekezleten Pfeiffert Vladimir, a jugoszláv kereskedelmi és magánalkalmazottak országos szövetségének zagrebi központi elnöke a kereskedelmi és magánalkalmazottak gazdasági helyzetéről és őket érdeklő aktuális kérdésekről fog előadást tartani.

— Foszfort és rezet lopott. Szombaton tárgyalta a szubotical törvényszéken dr. Vasziljevics Ljuba tanácselnök büntetőtanácsa a lopással vádolt Bálint József szubotical lakatos bűnügyét. Bálint ez év július 15-ikén Csiszár József szubotical rezöntőtől három kiló foszfort, két bronzszobrot és néhány kiló rezet lopott. Ugyancsak ez év szeptember 18-ikán a személypályaudvaron a mellékvágányokon levő személykocsikról öt kiló ólmet szerezte le, de egy vasuti őrt tettenérte. A tárgyaláson a vádlott mindkét lopást tagadta. Kijelentette, hogy sohasem volt Csiszár műhelyében s így nem is lopott onnan semmit. Az igaz, hogy a vasuton az őt elfogta, de csak azért, mert tilos volt ott menni. Költözködött és az út megrövidítése céljából ment át a pályaudvaron. Az őt meglátta, rákiáltott, ő szaladni kezdett és az őt megfogta. A tőrőre rótt bűncselekményekből egyáltalán semmit sem ismert be. Csiszár József, akit tanuként hallgatott ki a bíróság, elmondta, hogy észrevette, hogy feltűnően fogy nála a foszfor, majd megállapította a két bronzszobor és egyéb réztermű eltűnését is, de hogy ki a tettes, azt nem tudta. Egy napon elment Medjanski Mita vaskereskedésébe, ahol a segéd közölte vele, hogy épen egy gyerek van itt, aki foszfort kínál eladásra. Megnézte a foszfort és ráismert, hogy az az ő műhelyéből van. A törésről ismert rá, mert ő maga tőri a foszfort és annak egész sajátos formája van. A gyerek, aki eladásra hozta a foszfort, észrevette, hogy baj van és elfutott. Az utcán várakozott rá a vádlott. Medjanski Mita tanu előadta, hogy a kérdéses alkalommal nem volt az üzletben, de a segédje neki jelentést tett és úgy ismertette az esetet, amint azt Csiszár elmondotta. Krnjajszki Szávó vasuti őrt elmondotta, hogy harmadosztályú kocsiban találta meg a vádlottat, aki amikor meglátta őt, kiugrott és futni kezdett, de ő egy csendőrt utasított, hogy fogja el, ami megis történt. A bizonyítási eljárás ezzel befejezést is nyert és az elnök az iratokból megállapította, hogy a vádlott már háromszor volt lopásért büntetve. Makszimovics államügyész bizonyítva látva a vádat és kérte a vádlott megbüntetését. A bíróság ezután kihirdette az ítéletet, amely szerint a vádlottat egyévi börtönre ítélte.

— Francia nyelvtanfolyam. A szubotical Francia Klubban hétfőn, november 11-ikén délután öt órakor kezdődik a francia nyelvtanfolyam, amelyre a jelzett időben lehet jelentkezni a francia klubban.

— Tomljenovics és Auer festők kiállítása Szubotican. Tomljenovics Kornél és Auer Iván horvát festők, mint ismeretes, kiállítást rendeznek Szubotican. A kiállítást vasárnap délelőtt tizenegy órakor nyitják meg a városháza díszfeljárata előtti csarnokban.

Ha nem akar is, kacagnia kell, ha látja Számikát Hétfőtől a Városi Moziban

— Ingyenes esti tanfolyamok munkások részére Sztaribecsejen. Sztaribecsejről jelentik: A noviszadi munkáskamara ingyenes esti továbbképző tanfolyamot nyit munkások részére Sztaribecsejen. A tanfolyamon, amely november 15-ikén kezdődik, az államnyelvet és számtant tanítanak.

Ne felejtse el!

Az állami osztálysorsjegyek fohúzása november 7-től december 2-ig tartanak naponta. Sorsjegyek állandóan kaphatók „Bristol“-nál Noviszad, Zeljeznicka ul. 27

— Bezárták a temerini zárdát. Noviszadról jelentik: A közoktatásügyi miniszter a temerini zárdában alkalmazott apácákat áthelyezte, ezért Kopping Gáspár temerini katolikus plébános bezáratta a zárdát. Az iskolai hatóságok kénytelenek voltak az elemi iskolai tanítás céljaira más helyiségeket igénybe venni.

A szem színe adja meg igen gyakran egy arc jellegzetességét, de nem kevésbé fontos szerepet játszanak a fogak is egy ember megítélésénél, annál is inkább, mert már a köszönésnél alkalmunk nyílik a velünk szemben álló fogait meglátni. Szép, jól ápolt fogak mindenkor megcsodálunk és az ilyen fogak már gyakran segítettek a boldoguláshoz gazdájukat. Negyven éves tapasztalat igazolja, hogy a dusan habzó Sarg-féle Kalodont-fogkrém rendszeres alkalmazása a megbízhatóbb ut a fogak alapos tisztítására, a sok bajt okozó fogköképződésének megállítására és ezáltal a szájjellegzetességének megővésére, továbbá arra, hogy valóban szép, fehérfehér fogaink legyenek.

A Bácsmegegyi

NAPLÓ-ra
bármelyik naptól kezdve lehet előfizetni s az előfizető részesül a könyvkedvezményekben

— A belügyminiszter rendelete szerint a városoknak is hozzá kell járulniuk a szolgabírói hivatalok költségeihez. Noviszadról jelentik: A közigazgatás rendezéséről szóló törvény 50-ik szakasza úgy intézkedik, hogy az a község, amelynek területén szolgabírói székely van, köteles gondoskodni a szolgabírói hivatali helyiségeiről, a főszolgabírói lakásról és egy szolgálólakásról. A vajdasági városok azzal a kérdéssel fordultak a belügyminiszterhez, vajon a városok, amelyek különben nem tartoznak a járási szolgabírói hatáskörébe, kötelesek-e anyagi részesedést vállalni a szolgabírói hivatali helyiségek főszolgabírói és szolgálólakás költségeinek viselésében? A belügyminiszter azt az elvi jellegű döntést hozta, hogy a városok is kötelesek a költségekhez hozzájárulni, tekintet nélkül arra, hogy a szolgabírói hatásköréhez tartoznak-e, vagy sem. A járás összes községei és városai közös értekezleten állapítják meg ezeket a költségeket és osztják fel egymás között.

— A novibecseji Jadranszka Sztrazsa hangversenye. Sztaribecsejéről jelentik: A Jadranszka Sztrazsa novibecseji szervezete jól sikerült hangversenyt rendezett a novibecseji szokolegyesület és a sztariyecseji szerb egyházi dalárda közreműködésével. A hangverseny programján ének és zeneszámok, szavaltatok és szokolegyakorlatok szerepeltek. A hangversenyen nagyszámú közönség jelent meg Novibecsejéről és környékéről.

*Van jó rádió és van legjobb,
Van olcsótól legolcsóbbig,
Legeslegjobb és mégis legolcsóbb
A háromlamps Eumig.*

*Ez megcáfolja a közmondást,
Hogy: olcsó husnak leve hig,
Konráthnál megkaphatod olcsón
És mégis jó az Eumig.*

— Műkedvelő előadás Sztanisicson. Szomborból jelentik: A sztanisicci iparosegyesület műkedvelő gárdája november 11-ikén, vasárnap este táncmulatsággal egybekötött színelőadást rendez a Rettig-féle vendéglő helyiségében. Az előadás keretében A felebbezés című monológ és a Virágoslány című háromfelvonásos operett kerül színre.

— Új szaklap indul Becksereken. Beckserekről jelentik: A hánsági baromfi, galamb és nyultenyésztők közlönye címen a napokban új szaklap indul Becksereken. A lap kéthetenként fog megjelenni a bánáti baromfi, galamb és nyultenyésztők egyesületének kiadásában. Az új lapot Radanov Dragoljub szerkeszti.

Ágnes krémtől gyönyörű lesz

— Javítják a sztariyecseji zsillipműveket. Sztariyecsejéről jelentik: A Petár király csatorna szombori igazgatósága nagyobbarányu javításokat eszközöl a Petár király csatorna torkolatánál levő zsillipműveken. A javítási munkálatok rövidesen megkezdik és a munkálatok vezetésével Müller Sándor sztariyecseji géplakatos, a »Sztariyecsej« hajó építőjét bízták meg.

— Megmérgezte magát egy szubotical öregasszony. Özvegy Zemka Istvánné született Kiss Mária hatvanhároméves szubotical asszony Kvaternikova uccai lakásán ismeretlen méreggel öngyilkosságot kísérelt meg. Tettét észrevették és értesítették a mentőket, akik az életunt öregasszony eszméletlen állapotban beszállították a kórházba.

— Elfogott kerékpártolvaj. Vrbászról jelentik: Hilkené Dániel vrbázi gazdálkodó udvarából elloptak egy kerékpárt. A tolvajt a csantaviri rendőrség egy volt cukorgyári munkás személyében elfogta.

Dr. Wilhelm Jenő áthelyezte ügyvédi irodáját Kadziceva ul. (Bárány-köz) 10. szám alá.

— Költözködnek a noviszádi városi hivatalok. Noviszadról jelentik: A Matica Szrpszka új épületrésze már elkészült és a városi hivatalok hétfőn beköltözhetnek a helyiségekbe. A Matica volt könyvtári helyiségeibe az árvaszék költözik át, míg a Matica főtéri és Kraljica Márta-utli sarkhelyiségeiben a jegyzői hivatal bizonyítványkiállító osztálya, továbbá az anyakönyvi hivatal és a számvétség kap elhelyezést. Ha a »Bácskabank« a Matica épületéből kiköltözik, ami a közel hetekben megtörténik, a Matica jelenlegi nagytérmet kettéválasztják, a kisebbikbe Lakics János polgármesterhelyettes, a nagyobbikba pedig a jegyzői hivatal kerül. A Bácskabank igazgatójának jelenlegi szobájába dr. Borota Branisláv polgármester költözik, míg a szomszédos szoba a tanácsülések számára fog szolgálni. Ide helyezik a katonai ügyosztályt is, míg a lépcsőház mellett szobába kerül a városi kiadóhivatal. Az orvosi hivatal a rendőrséggel együtt január elsején a Gajinovic-villába kerül. Nem felel meg a valóságnak egy noviszádi lapnak az a híre, hogy Misovic Vidoje bánhelyettes hivatali helyiségét a városháza kis tanácstermébe helyezte át, mert az továbbra is a városháza 24. számú szobájában van.

— Newyork századik polgármestere. Newyorkból jelentik: Newyork polgármesterül négy évre ismét

Jimmy Walker eddigi polgármestert választották meg nagy többséggel. Walker századik polgármestere Newyorknak, a világ legnagyobb városának.

— Dr. Kuhár-Durlen Gusztáv temetése. Szombaton délután temették el Szubotican dr. Kuhár-Durlen Gusztávot, a vrnjaeckabanjai Therapia szanatórium igazgató-őorvosát. Dr. Kuhár-Durlen egyike volt a legképzettebb és legnyszerűbb jogszláviai orvosoknak. Az ideggyógyászatban specializálta magát, amire ösztönös emberismerete, a lényéből sugárzó verőfényes derű és alkalmazkodó modora különösen predesztinálta. Évekig volt a budapesti Schwarzer-szanatórium Donáth professzor asszisztense. Innen dr. Skarpateti gráci idegszanatóriumába került, majd a Kraljevicai szanatórium igazgató-őorvosa lett. A háboru a harcérre szóllította, ahonnan kintézetéssel tért vissza és egy ideig Beogradban és Rimske-Toplicen, legutóbb pedig Vrnjačka-Banján dolgozott. Jó orvos és jó ember volt. Páciensei a rajongásig szerették. Meleg kedélye, részvevő szeretete fél gyógyulást jelentettek betegeknek. Feleségén és öreg édesanyján kívül igen sok barátja gyászolja az egész országban. A halál ötvenéves korában szakította ki azok közül, akikért él. Ahol csak ismerték, szeretettel és hálával fogják megőrizni emlékét.

— Új ügyvéd Sztaramoravicán. Bogosavljević Spasoje ügyvéd, volt b. topolai kir. járásbíró, szubotical kir. törvényszéki jegyző, ügyvédi irodáját Sztaramoravicán megnyitotta.

— Az alkohol áldozata. Beckserekről jelentik: Beckserek külvárosában az egyik árok mélyén a járólékek pöntekén egy eszméletlen nőre bukkantak. Értésítették a rendőrséget, amely megállapította, hogy a nőt Kovács Juliának hívják, hatvanhároméves becksereki asszony, aki állandóan részegeskedett. Mint megállapították, pönteken is egész nap kocsmáról-kocsmára járt és késő este részegen botorkált hazafelé. Utközben belebotlott az árokba és elvesztette eszméletét. Az asszony egy órával később meghalt. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy alkoholmérgezés okozta halálát.

Ha valaki azt állítja,

hogy a fűtés gondot jelent és a fűtőanyag drága, az bizonyosan nem próbálta ki a

ZEPHİR-KÁLYHÁT

A Zephir-kályha

10 kg fával fűt egy szobát 24 órán át

Nagyobb ipari kályhák 34 szobát is fűtnek. Kérjen ingyenes üzemanyagot

ZEPHİR-kályhagyár R. T., Subotica

Sok szívet hódított meg

elragadó mosolyával, egészséges, szép fogsorával.

A naponta rendszeresen használt és már több, mint 40 éve kipróbált üdítő fogkrém

SARG

KALODONT a fogak épségét megőrzi

— Kézrekerült betörő. Vrbászról jelentik: A múlt hónap 22-ikén Bayer Frigyes vrbázi gazdálkodó szállításán betörést követtek el. A vrbázi rendőrség erőlyes nyomozást indított az ügyben és most sikerült a tettest a gazda egyik volt béresének, Kocsis Péternek személyében elfogni. Az elfogott betörő beismerő vallomást tett.

Kiadom azonnalra saját házámban megüresedett ötszobás lakást fürdőszobával és az összes mellék-helyiségekkel. Kiadó továbbá május 1-re Hévald Péter 5 méter hosszú és 12 és fél méter széles cipő-üzlet-helyisége. Grifatong Péter üvegkereskedő, Velika Kikinda, Korzó.

Használt Ön már »Miragold« étolajat? Vezérkép-vellet és lerakat Jugoszláviában Ernest Wollner, Noviszad, Futoska 25.

— Szerelmi bánatában öngyilkos lett egy becksereki tamburászlány. Beckserekről jelentik: Lékics Danica tamburászlány, aki a Hollósy-féle vendéglőben volt alkalmazásban, pönteken délután bezárkózott a szobájába és zsírszódával megmérgezte magát. Azonnal beszállították a kórházba, ahol gyomormosást alkalmaztak, azonban életbenmaradásához kevés a remény. A tamburászlány tettét szerelmi bánatában követte el.

Köhögést, meghűlést, rekedtséget, tüdőbajokat biztos eredménnyel gyógyít a Sirofen Gyógyszertárban kapható.

Orvosi hír. Dr. Kemény Jenő orvos Velika Kikindán modernül felszerelt rendelőjét a Kralja Alekszandra utcából a volt adóhivatali épületbe (Popović-patikával szemközt) helyezte át. Elektromos gyógy-mód: Diathermia, Quarz, Sollux, stb. Rendel naponta 8—10-ig és 2—4-ig.

Leendő anyáknak kellő figyelmet kell fordítaniok arra, hogy bélműködésük rendben legyen, ez pedig a természetes »Ferenc József« keserűviz használata által érhető el. Nőorvosi klinikák vezetői egybehangzóan dicsérik a valódi Ferenc József vizet, mert könnyen bevehető és rendkívül enyhe hatása gyorsan és minden kellemetlenség nélkül jelentkezik. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

SPORT

A csapatok felkészülten várják a Bácska—SZAND derbyt

A ZsAK—Villanytelep bajnoki mérkőzését délelőtt játsszák le a városligetben

Az események örök körforgása ismét elérkezett ahhoz a naphoz, amely a szuboticei futballsport eleven történelmében már évtizedek óta megkülönböztetett jelentőséggel bír. A bajnoki kampány folytonosan visszatérő nagy napja mellett huszonöt órára szürkeségbe veszik a sportolók minden egyéb problémája és minden gondolat egy nagy központban, a derby fókuszában találkozik.

Szubotica két legnagyobb csapata a Bácska és a SZAND találkozik vasárnap a zöld gyepen és ez a találkozás mint annyiszor, ismét egy táborba vonzza a sport híveinek ezreit. A két nagy rivális erőpróbája egészen kivételes eseménye ezuttal is futballsportunknak, sőt gyakorlati jelentőségében a vasárnapi derby, bizonyára minden eddigi fölé emelkedik. Arra már a legfanatikusabb párhívek is ráeszméltek, hogy a hegemonia sokat ostromolt trónusát nem tűzheti diadaljelvényei közé a derby-győztes csapat, aminthogy a hegemonia valójában egyik csapat számára sem jelentene értéket, ha azt egyik-másik győzelemmel meglehetne szerezni. Ez a hegemonia megoszthatatlanul és és el nem hódíthatóan mint örök célkitűzés csak a derby mindent elsöprő jelentőségével nyer értelmet és létjogosultságot és abban a pillanatban megsemmisülne mind a két rivális számára, amikor a közönség csalhatatlan érdeklődése a mérkőzést nem avatná kiemelkedő eseménnyé. A SZAND és a Bácska vezető pozíciója nem függ attól, hogy melyik győz közülük valamelyik mérkőzésen. A két egyesület ezt már régen megszerezte azokkal az eredményekkel, amelyeket a nevelő és reprezentatív működés terén produkált. Ezek az eredmények adják meg a tekintélyt, a két nagy sportegyesületnek és ez a tekintély maga a hegemonia.

A sportolás céljaival ellenkező céltalan és meddő volna minden törekvés, amely azt akarná eldönteni, hogy a derby sokezer fejű közönségéből mennyit vonz egyik vagy a másik klub tekintélye. Az a sok ezer ember, aki vasárnap is köröket fog adni a Bácska—SZAND mérkőzésnek, eleven bizonyossága lesz annak, hogy a két csapat csak együtt jelent igazi és megbecsült értéket a szuboticei futballsport számára és értékrombolást végeznek mindazok, akik a két egyesület rivalizálását a gyűlölet ösvényére terelik a sportolás ellenfelet is barátként megbecsülni tanító területéről.

A Bácska—SZAND mérkőzés vasárnap is csak egy válthatja be a hozzáfűzött várakozást, ha a játékosok teljesítménye minden tekintetben példaadás lesz a sportolók számára. Játéktudás, küzdőszellem és lovaság csak együtt és maradék nélkül adhatnak igazán derby jellegű két rivális mérkőzésének és a siker és elismerés is abban a mértékben jár ki az ellen-

feloknak, amennyire ezeknek a követelményeknek megfelelőnek.

A közönség mindenben a legjobbat várja Szubotica két legnagyobb együttesétől és minden gólokban kifejezett legyőzetésnél súlyosabb vereséget szenvedne az a csapat, amelyik ezen a mérkőzésen a sportszerűség ellen vétene.

A mérkőzés délután félháromkor kezdődik a Bácska-pályán és azon a következő csapatok állnak fel:

Bácska:			
	Katona		
Polyakovics		Gubics	
Kuluncsics	Copkó	Musztn	
Szuvaldzsics	Defreswill	Rudics II.	Marcikics Slezák
SZAND:			
	Ambrus		
Ball		Belesztn	
Fischer	Held	Rengel	
Inolay	Raicskovics	Kovács	Horváth Gabrics

Mindkét csapat legerősebb felállításában veszi fel tehát a küzdelmet. A Bácskából hiányozni fog ugyan Virág, de helyette meg erősödik a csatárossor a kitűnő Rudics II.-vel, aki egyenesen erre a mérkőzésre jött haza Bécsből. A SZAND őszi standard csapatát szerepelteti a derby, amely ezuttal a bajnokság őszi első helyezését van hivatva eldönteni. Ehhez mérten rég nem látott érdekes és remélhetőleg szép küzdelem várható a csapatok között. Ugy a Bácska, mint a SZAND nagy önbizalommal indul harcba és a mérkőzés sorsa attól függ, ez az önbizalom melyik csapat részéről fog nagyobb lelkesedésben megnyilvánulni. Egyik csapat minimális győzelme sem jelentene meglepetést.

A mérkőzést Fábri, az országzszerző elismert kitűnő képességű zagrebi futballbíró vezeti, akinek bíráskodása elé osztatlan bizalommal tekint a sportközönség.

A két csapat tartalékjai délelőtt féltíz órákor mérkőznek a pontokért, előtte a Tank—Konobar II. osztályú bajnoki mérkőzést játsszák le a Bácska-pályán.

Ugyancsak délelőtt tartják meg a ZsAK—Villanytelep SC I. osztályú bajnoki mérkőzést a Városligeti pályán leszállított helyárral mellett. Az érdekes mérkőzésen az őszi 6—7. helyezés sorsa fog eldőlni. Epen ezért a meccsnek előreláthatólag nagy közönsége lesz.

Szomborban az SZTK—VSC I. osztályú bajnoki mérkőzés körül lejátszásra, míg Szentán II. osztályú bajnoki mérkőzést játsszanak a Radnicski és a becséji Testa csapatai.

Vasárnapi futballprogram Oszijeken

A Szlávija a Zseljeznicsárral mérkőzik a bajnoksáért

Oszijekről jelentik: Vasárnap zajlik le Oszijeken a bajnokság őszi fordulójának utolsó előtti bajnoki mérkőzése. A Dráva parti pályán a mult vasárnap szenzációsan szereplő Szlávija az oszijekai Zseljeznicsár Sport Clubot kapja ellenfelül. A Szlávija győzelmét nem lehet elvitatni, a mérkőzés eredménye azonban döntő fontosságú lehet az őszi bajnoki tabella helyezésére. Ha a Szlávija ezen a mérkőzésen ismét oly hatalmas arányban győz, mint a bajnok Hajduk ellen, ugy az őszi szezonban első is lehet. Ehhez azonban a Hajduknak legalább minimális győzelmet kell aratnia a Gradjanszki fölött.

A Szlávija felállítása: Konrad — Hrs. Pintár — Banderier, Fundelics, Lechner — Djordjeviics, Koszics, Urbán, Dragovics, Anducics. A Vasutas csapat felállítása nem ismeretes.

Az oszijekai őszi bajnoki tabella a következő:

1. Gradjanszki	2	2	—	—	5:2	4
2. Szlávija	2	1	—	1	7:3	2
3. Hajduk	2	1	—	1	4:6	2
4. Zseljeznicsar	2	—	—	2	1:6	0

Az elsőosztályú bajnoki mérkőzés előtt egy órákor a Makkabi csapata méri össze az erejét a Viktória csapatával a bajnoki pontokért. A mérkőzés derbi jellegű és a Makkabi győz ezen a mérkőzésen, ugy senki sem veheti el tőle az első helyet. Tekintve a két csapat jelenlegi formáját a Makkabi 2—3 gólos győzelmére várható.

A II. osztályú bajnoki táblázat a következő:

1. Graficsár	4	2	1	1	12:4	5
2. Makkabi	2	2	—	—	7:1	4
3. Viktoria	2	1	—	1	2:7	2
4. Croatia	2	—	1	1	3:5	1
5. Olympia	2	—	—	2	0:8	0

Az oszijekai Graficsár Baranyába látogat el Biljé-re, ahol az ottani jóképességű »Silnji« lesz az ellenfele.

Nemzetközi vívóakadémia Noviszaon. Noviszadról jelentik: A Juda Makkabi november huszonharmadiki nemzetközi vívóakadémiája országos vívóeseményé alakul. Már eddig is valamennyi jüzoszláv vívóközponthól érkeztek bejelentések, hogy a vívóegyesületek legjobb vívóikat küldik el a noviszadi vívóakadémiára, amelyen Petschauer Attila, a világhírű vívó is résztvesz.

A noviszadi Juda Makkabi megalakítja a nehézsúlyúak szakosztályát. Noviszadról jelentik: A Juda Makkabi hétfőn este nyolc órákor ülést tart az Elit-kövőházban. Az ülésen megalakítják a nehézsúlyúak szakosztályát és az alakuló ülésre minden érdeklődőt szívesen látják.

Óvás a 11-es pont miatt. Oszijekéről jelentik: Az oszijekai alszövetség a napokban foglalkozott az oszijekai Graficsár Sport Club óvásával. Két héttel ezelőtt időben játszották le Oszijeken a Graficsár—Makkabi bajnoki mérkőzést. A mérkőzésnek derby jellege volt, mivel a győztesnek nyitva állt volna az út az első hely felé. A mérkőzés meglepetésszerűen a Makkabi 2:1-es győzelmével végződött. A Graficsár azonban nem nyugodott bele a mérkőzés elvesztésébe, hanem megövtá a mérkőzést az alszövetségénel. Óvásában felhozta a Graficsár, hogy az eső elmosta az összes jelző vonalakat, valamint a 11-es pontot is. A

mérkőzést ugyanis egy 11-es döntötte el a Makkabi javára. A Graficsár szerint a 11-es büntetőt a Makkabi nem 11 méterről, hanem kilenc méterről lötte és ezért kérte a mérkőzés újra lejátszását. Az óvás iránt igen nagy volt az érdeklődés Oszijeken. Az oszijekai alszövetség az elmult napokban foglalkozott az óvással és kihallgatta a mérkőzés bíróját, valamint a két háttérbíró. A vallomások alapján a Graficsár óvását elutasította és a mérkőzést 2:1 arányban igazolta a Makkabi javára.

Vasárnapi sportprogram Noviszaon. Noviszadról jelentik: Vasárnap délelőtt 8 órákor a Karagyorgyepályán a Vojvodina I/B. a Makkabi I/B.-vel, délelőtt fél 10 órákor ugyanott a Juda Makkabi a Fruskogoraccai bajnoki és délután két órákor ugyancsak a Karagyorgyepályán a Vojvodina és Makkabi törpék barátságos mérkőzést játszanak. — A Radnicski-pályán vasárnap délután fél 3 órákor kerül lejátszásra a Radnicski—NAK bajnoki mérkőzés hátralevő tizenháromperce, amely után a két csapat barátságos mérkőzést játszik.

FILM

A Lifka-mozi új műsora

Hangya detektív

Az ezerszer elparentált Harry Liedtke elpusztíthatatlan fiatalságának, hódító mosolyának és kétségtelen játéktudásának egész kapacitásával toppan elénk ebben a filmben. Meg lehet állapítani, hogy Liedtke-nek nem árt se az idő vasfoga, se az izlés változó klímája, sőt a nevével kihozott filmek izesztő tömege se tudja meggyesegíteni népszerűségének lombos, öreg fáját. Harry Liedtke-nek publikuma van és ez a publikum nem a kritika dobogójáról szemléli kedvencének filmjeit, amelyek nem tűnnek ki ugyan a mese sokféleségével, vagy a színészi eszközök túlságosan gazdag tárával, de egytől-egyik szórakoztatóak, fordulatokak, kirívóbb rendezési fotográfálási vagy játékbell hibák nélkül.

Az új Liedtke attrakcióban a szuggesztív mosolyu amorozó detektívet játsszik, aki egy nemzetközli kalandernőt üldöz és közben akaratlanul is magába bolondít egy gyönyörű amerikai lányt, aki természetesen gazdag és még természetesen egy chikagói gummiakadémia lánya. Az elasztikus gummilánynak sikerül is magába bolondítani a detektívet és a szerelmek még most is élnek, ha meg nem haltak.

A jó humoru, eleven és láthatólag elemében levő Harry Liedtke-nek a szép Hilde Rosch, az érdekes Iva Vanja és a jól ismert Kurt Vespermann statisztálnak. (d)

KÖZGAZDASÁG

Kiknek az adóját tárgyalja hétfőn a szuboticei adókövető bizottság? November 11-ikén a következő szuboticei kereskedők adóját tárgyalja az adókövető bizottság: Bosnyák Sztipe, Zvekanov Simon, Mészáros András, özvegy Hajman Bernátné, Dubovics Ignác, Szanka Iván, Bajka Nikola, Táborszki Gyula, Ráb Abraham, Horváth Veronka, Tere (Törő) István, Gábori Terézia, Pleszkovics István, Rátkai Géza, Tóth Józsefné, Zurokovic Kriszta, Brancsics Milán, Major Sándorné, Pavkovic Dusánné, Grbics Mladen, Horvátki Géza, Evetovics Géza, Mike István, Kolozsi Albert, Torma József, özvegy Odri Márkné, Futó Mátyás, Riesz Dezső, Molnár Menyhért, Steinfeld Sándor, Burnáty István, Weisz Andor, Imrics Istvánné, Tóth Lajos, Tóth Józsefné, Krizsánovic Péterné, Szigmund András, Arnold Irén, Köteles József, Burányi Balázs, Szalai József, Holhacker György, Heimlein Amália, Kovács Istvánné, Bauer Kálmán, Drágics Velja, Kács Pál, Mijatov Gavra, Horváth Antal.

Nem rentabilis a palánkai községi villanytelep. Palánkáról jelentik: A bácskapalánkai községi képviselőtestület szerdai ülésén Wiedermann Mihály palánkai képviselőtestületi tag azt a javaslatot tette, hogy a község adja bérbe a Bácskapalánka és Szatarapalánka tulajdonát képező villamosműveket. Az indítványt a képviselőtestület elvetette. Az indítvány ennek ellenére élénken foglalkoztatja a palánkai közvéleményt. A palánkai községi villamosművet öt évvel ezelőtt létesítette a község és a legmodernebb gépekkel szerelte fel. Az áramszolgáltatás kifogástalanul történik és a világítási áram ára kilovattonként tíz dinár, ipari és motorikus célokra öt dinár. A palánkai községi villanytelep hálózatába Bácskapalánka, Szatarapalánka, Novapalánka, Bukin, Tovarisev és Obrovac községek vannak bekapcsolva, azonkívül a karagyorgyevói mentelep, amely a világítási áramért kilovattonként hat dinárt fizet. A palánkai villanytelep négy évvel ezelőtt kötötte meg ezeket a megállapodásokat a községekkel és ezek a megállapodások a telep szempontjából hátrányosak. A községi villanytelep most azzal a tervvel foglalkozik, hogy ezeket a szerződéseket az érdekeltekkel egyetértésben módosítja.

Aki jól és olcsón akar vásárolni, keresse fel okvetlenül
Raletić M. Miloš, Novisad

legnagyobb divat- és vászonruházát

Kralja Petra 2/4, Pašićeva I. (A püspöki palotával szemben) Tel. 22-63

Megérkeztek a legdivatosabb áruk óriási választékban:

férfi és női szövetek, öltönyök, ruhák, köpenyek és kabátok részére. **Selymek, plüssök és bársonyok.** Plüss, szövet és kézimunka. **Agyterítők, függönyök szőnyegek** és **Schroll-féle vásznak** minden szélességben. **Paplanok, atlaszok, klottok, barchetok, zefirek, kendők, takarók** és mindenféle divatárak.

Községeknek rendőrség részére és szegény iskolásgyermekeknek kivételes árak!
Az árak mélyen le vannak szállítva, sok árut a beszerzési áron alul árusítok!

Az árak sokkal olcsóbbak, mint a végelárusításon!

→ **Mindenki személyesen győződjék meg az olcsó árainról!** ←
Menyasszonyi kelengyék bevásárlásánál kivételes árak!

13025

Ujnonnan megnyílt

cipészüzletben

moderán női, férfi- és gyermek-cipők és javítások, valamint cipő-felsőrészek olcsón készülnek

Krnajski Lazarev
 cipész
 Pašićeva ul. (Szanitter ház)
 13298

Szép sarokház

Sztari Besej főuccán, benne 50 év óta fennálló fűszerüzlet, tejszarnok, egy háromszobás és egy kétszobás lakás, melléképítményekkel, nagy borplince, góré, magtárak, hízallda, 300 négyzetméter kitéglázott udvar, olcsón eladó. Minden üzletre alkalmas. Átvételhez kevés pénz kell.

Kifogástalan
mozibereendezés
 villanymotor, vetítógép, 17 pad, 117 ülőhely, olcsón, minden elfogadható áron eladó.

360.000 dinár
 évi forgalmu vendéglő, uri lakással, Novibesej központjában olcsón eladó vagy bérbeszedő.

BÖMCHES
 ügynökirodája, Bačka Topola
 13297

Saját készítményű
 női, férfi- és gyermek-csizmák és cipők

leszállított árban kaphatók. Mérték után érzékeny és beteg lábakra is pontosan készítek

THURZÓ cipésznél
 Subotica, Karadorđev trg 5

ELADÓ

betegség miatt Sztara Kanjzsán **Molvay Károly** jömenetelű

vendéglője és szállodája

házzal együtt. — Értekezni lehet a tulajdonossal
 13248

Bajmokon

a Bácsmegeyi Napló részére

hirdetéseket

Gyetvay József
 bizományos vesz fel

Elismerő nyilatkozat.

Megboldogult férjem, Boldocki Pál, Bački Petrovac, a „PHÖNIX“ Életbiztosító Társaság Wien, beogradi igazgatóságánál

25,000 dináros

életbiztosítást kötött.

Miután férjem meghalt, én az életbiztosítás liquidálásáért a „PHÖNIX“ Biztosító Társasághoz fordultam, amely kérésemnek azonnal eleget tett és a biztosítási összeget 25,000 dinárt azonnal kifizette.

A „PHÖNIX“ Életbiztosító Társaság ezen gyors és kifogástalan elintézése arra késztet, hogy mindenkinek ajánljam, aki magát és családjának jövőjét biztosítani akarja.

Bački Petrovac, 1929. szeptember hó

Boldocki Olga

Eladó
Babkox-kazán

155 m³
 épült 1917-ben

Brünni Tandem kondenzátoros, 450 HP, legújabb szerkezettű

GŐZGÉP

Pančevói Gőzmalom R.-t.
 Pančevo 11841

Mindenfajta

burgonyát

legjobb minőségben, valamint

karácsonyfát

szállít

FRIEDMANN & STERK

cég
ZAGREB,
 VLAŠKA ULICA 53.

SOMBORBAN
 a BÁCSMEGYEI NAPLÓ részére

hirdetéseket

Dr. Szántó Miklós

Kralja Petra ulica (Bajai ut) 45. vesz fel
 Telefonszám 341

A legjobb padlóbeeresztő viasz

kapitáló
NEMENJI I DRUG cégnél
 SZUBOTICA
 Vitékre is szállítunk, használati utasítással szolgáltató.

Hirdetéseket

Sentán a Bácsmegeyi Napló részére

Molnár Sz. Vince
 könyvkereskedése vesz fel.

mon
 parfum..

BOURJOIS
 PARIS

PH. BELAVARY Rackoga ulica 7A ZAGREB

A JUNIPER sósborszesz, zöld borókakivonat, minden sósborszesz hatását felülmulja. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban, fűszerüzletekben. Postai szétküldés: BLUM gyógyszertár, Subotica, Főpostával szemben

A SZENTENDREI BIRÓ

A NAPLÓ PÁLYANYERTES REGÉNYE

IRTA: ARÁNYI JENŐ

— Kik vagytok, mit akartok? így egy soványas arcu, egyszerű ruházatu cingárka.

— Várnagy urunkat keressük, feleli Péro, mutasd meg, merre van.

— Avval máma nem beszélsz bátya, mond el nekem a panaszkod, majd én szólok vele.

Bizalmatlanul nézett Péro a legényre, rozdszínű a haja (vörösember egy se jó). Se szakála, se bajusza, a szája széles, az orra hosszú, nem sokat hitt neki, de a szeméből biztatás és szeretet sugárzott, okos megértés, hűség és megnyugvást keltő bizalom, így hát lassan mégis csak beszélni kezdett Péro:

— Nem tudom ki vagy urfi, talán valami belső embere várnagy urunknak...?

Amaz ráintett.

— Hát én Péro Risztics vagyok Szent-Endréről, Buda mellől, ezek meg odaválási szerb testvéreim.

— Pa onda govori srpski!

Kicsit idegenesen, horvátosan vagy tótosan ejtette a szót (csak a született szerb tanulja meg az igazi hanghordozást), mégis nagyot dobbant a Péroék nyolc szíve... hazai földön, az ősök szülőhelyén, az ősök szaván beszéljenek, azt mondja ez a magyar fiatalember: erre a biztatásra aztán meg is eredt a nyelvük, hogy amíg Péro egy szemvillanással csendre nem intette őket, beszélt valamennyi. Akkor azután Péro szépen rendben elmondott mindent az indulástól a csatlódásokon, a temespartii hajcihőn, Uros meg a másik kettő elestén folytatva egészen addig, hogy ők, ha már kijöttek hazulról, törököt akarnak vágni, most hát beszögödnie a tél a várórségbe.

— No apám, mondja neki a fiatal, ide most rosszkor jöttél, mert éppen tegnap kötötték meg a fegyverszünetet a törökkel. Ezen az őszön már nem nagyon lesz verekedés.

Péro elkeseredetten veregette a bocskora orrát a dákos nyelvével:

— Hát mink most?

— Tik barátom, szépen elballagtok haza, vagy felkeresitek a dunántúli sereget, avval elmentek a németre.

— A némettel nincs bajunk semmi, intézze el vele a dolgot a király.

— Jól van lelkem, de ehhez is emberre van szüksége a királynak.

— Hát ez az ő dolga. Mi csak a török ellen jöttünk, ha most szégyenszemre hazamegyünk, senki le nem veszi rólunk a gyalázatot, hogy jóformán nem is láttuk az ellenséget, még is elvesztettünk három fiatal.

Az ember gondoikozott:

— Hm- hm!

— Nézd, jó embernek látszol, beszélj a várnaggyal, vezényel be minket a seregébe... Ugy is tudnivaló, hogy a török nem tartja a szavát, már hétfő nyugton lesz, azután megint itt fog portyázni, rabolni meg gyújtogatni az orrotok előtt. Vidi őé bre!

Egy öregebb vitéz, előkelőforma ember közelébe messziről. A fiatal odaintett neki, hogy maradjon távolabb.

— Talán a várnagy ökegyelme? kérdezte Péro.

— Nem, felell a fiatal, egy budai ember. Nem tudom, mit háborgatnak folyton, már kedvére nem is beszélhet az ember.

— Hát most e'mégy?

— Látod, hívják. De ne haragudj jó ember, majd tustént beszéllek a várnaggyal is. Amoda szemben a konyha, menjetek oda, kérjétek egy tányér levést.

— De nem adnak ám.

— Csak menjétek, ha mondom, ott várjátok az ízenetet. Vagy lehet az is, hogy magam is odajutok későbbet.

A fiatalemberke sorba kezelt velük, azután megindult fel a palotára, Péroék azonban még sokáig tanakodtak, odamenjenek-e a konyhára. Is-ten őrizz attól a szégyentől, hogy koldulóknak nézze őket valamelyik kukta vagy micsoda. De meg el is vette az étvágyukat az amit a fiatalról hallottak: nem lesz esata, fegyvernnyugvás van, menjenek haza... Ez bántotta őket nagyon, különösen Péro szívet szorongatta a megnevezhetetlen fájdalom, hogy a reá bizott lelkéből ime el-

herdált hármat és ahol-e, semmiből semmi... Egy szurtos legény szaladt hozzájuk:

— Gyertek a konyhára, parancsunk van, hogy onni kapjátok.

— Ktől van a parancs?

— Tudom is én. A parancs az parancs, akár-kitől van, meg kell fogadni.

Levest kaptak meg tarhonyáshust. Jó volt, elég volt, bor is akadt hozzá. Péro nagy darab velőset halászott ki a tálból, éppen akkor toppant be hozzájuk valami udvari léhűtő.

— Melyik a szentendrei Péro?

— Je sam!

— Nohát ember, burokban születettél. Ehol-e tizenkét arany. Minden emberednek egy, az elestett három családjának is egy-egy, neked magadnak kettő.

— Arany? ki adta ezt, miért, hogyan?

— Ne komédiázz bátya, mintha nem tudnád, hogy a király küldi.

— A király?

Elnevette magát a belső ember.

— Hiszen ott beszéltek veled félórát az udvaron.

Bizony elejtette Péro a velősköncöt kenyere-restől, azt fölkapta a Szultán, a gazdája meg lem-elte a süvegét:

— Nek' ga Bog sačuva!

Az a golyhó Nenádovics, a Milivoj, akit csak a retentő nagy ereje miatt hozott magával Péro, mert máskép buszma ember volt nagyon, egyre a kezét nézegette, hogy ő avval a nagy darab tenyerével átfogta a király kezét...! Ha valaki sokat beszél neki, hamarosan elhiszi, hogy álom az egész.

*

Majd napszálltig ott lesték szerbjünk Mátyást a várudvaron, de bizony nem láttak belőle se aznap, se később, sokáig, még csak egy fél-revetődött árnyéket sem. Kapuzáráskor mondta nekik az őrtálló baltás:

— Még délelőtt lement a vizikapun, vidrát les odaát a láposban.

Péroéknak ki kellett menniök a várból, se barát, se idegen nem maradhatott éjszakára, aki nem volt várbeli.

A szávpartii halászházak körül kerestek éjszakára szállást, de mikor beléptek az egyik csárda ivójába, csak eléjük ugrik egy ismeretlen ismerős:

— Hahó ti szentendreiék! idegyertek hozzám!

Jovanovics Jóvó volt, Bírökös, a boszniai király követe, Riszticsék vendég-rokona, vagy ki tudhatná mi... A feje a sívege alatt most is be volt pólyálva, de a ruhája uras, a lábán sarkantyus saru, az övében széles kés, a vállán posztózeke. Az őrdög cimborája éppen a barátja két kedves fiával komázott: Turi Gergő meg Veres András koccintgattak vele össze az ónkancsókat.

Hosszu és rejtelmes mesét mondott Jóvó az őrvendező szerbeknek. Itt járt Mátyásnál, beszélt is vele tegnap, elmondta neki Sztrópán király ízenetét, hogy most támadják együtt hátra a törököt, amikor az minden erejével Kasztrióta ellen fordult, de hiába: fiatalembernek, inkább még csak gyerekeknek bolondokon jár a feje, hogy ő most nem bántja a törököt, neki a korona kell, az a legfőbb gondja, hogy azt elvegye Fridrichtől...

Amilyen dühös, erőszakos ember a Tomasevics, képes lenne őt Jajce piacán karóba huzatni, amiért nem bírta Mátyást rábeszélni a háborúra, inkább vissza se megy. Evvel a két barátjával — mutatta be amazokat, — úgy gondolták, hogy összeszedelőködnek tizen-tizenötöt, kimennek a Sumadžia erdőbe, rálesnek a portyázó törökségre, ahol lehet rajta ütnek, zsákmány is lesz bőven, a kontyos is pusztul tőle.

(Polytalása következék)

Vajdasági nagyvárosban 40 éve fenálló, modernül berendezett jólmenő cukrászda
más vállalat miatt eladó. Szakismeret nem szükséges. Cim: Novisad, Postafiók 77. 13305

NYILT-TÉR

Modern, jól felszerelt, közép-nagy, villamos üzemű

könyvnyomda
könyvkötészet
papirraktár

eladó vagy bérbeadó

Személyesen tárgyalok. Cimbejelentés „Athén” jelige alatt

Nemačka Keramika

(Deutsche Keramik)

Kosmajska 7 Beogra 1 Telefon 31-82

Meisseni Hardmuth, Čeh és Zsolnay fayenc fal- és padlóburkoló keramiai lapok.

Meisseni és Hardmuth-kályhák, valamint luxuskandallók és takaréktűzhelyek (Sparherd).

Költségvetés, tervrajz díjtan.

Tekintse meg kiállítási helyiségünket

Köszönetnyilvánítás

Mind a oknak, akik felejtethetetlen leányunk elhunytával alkalmával részvétüket nyilvánították és ezzel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, ezúton mondunk halás köszönetet.

Bezdan, 1929. október 10.

Jakovljević Dragoljub és családja

OPŠTINSKO POGLAVARSTVO MOL

Broj: Ad. 150/1929.

Objava

Opštinsko poglavarstvo ovim raspisuje ofertalnu licitaciju za premer (arondaciju) opštinske zemlje u površini od cca 3.000 kat. jutara, kao i želi sprovesti obavljenju tehničkih radova, koji se imaju izvršiti u smislu naredbe Ministarstva za Agrarnu Reformu o utvrđivanju agrarnih subjekata i objekata pod br. 21725 od 30. maja 1925. god.; naredbe o tehničkoj instrukciji i njenim izmenama pod br. 8160/1925. g.; dalje u smislu Pravilnika o fakultativnom otkupu agrarnog zemljišta velikih poseda broj 34600 od 8. oktobra 1926. god.

Tehnički stručnjaci, naime inženjeri (ovlašćeni), i geometri, koji žele uzeti učešće u ovoj ofertalnoj licitaciji, neka svoje pismene zapečaćene ponude, taksi-rano sa 100 dinara nepoštienom taksonom markom, dostave najdalje do 30. novembra 1929. god. pre podne u 10 sati ovom poglavarstvu, kao i položiti 10.000 dinara u gotovom novcu ili vrednosnim papirima na ime kaucije u depozitu domaće opštinske blagajne, jer će se toga dana u 11 sati pre podne održati licitacija. Kasniju prispele i nepropisno taksi-rane ili zapečaćene ponude neće se uzeti u obzir.

Poblizi uslovi dražbe mogu se videti za vreme zvaničnih časova svakog radnog dana u knjigovodstvu ove opštine.

U Molu, 7. novembra 1929. god.

13293

Opštinsko Poglavarstvo.

Ismét kapható — mig a készlet tart

295 dinárért

14 kar. arany (fémjelzett) karcsattóra svájci, 10 köves, pontosan járó szerkezettel — irásbeli jóváállás mellett

GOLDBERGERNÉL órás és ékszerész, Novisad, Kr. Petra ul. 23

Földhaszonbérleti árverés

Alultrott gondnokság nyilvános árverésen bérbeadja 1. esetleg 5 gazdasági évre az alapítvány tulajdonát képező 10 láncludasi földet.

Óvadékul 1500 dinár készpénz teendő le. Az árverés 1929. évi november hó 17-én d. e. 10 órákor fog dr. Singer Simon egyesületi ügyész irodahelyiségében (I. Senoe ulica 22.) megtartatni, ahol előzetes felvilágosítás is nyerhető. 13286

Subotica, 1929. november 8.

A Halbrohr János-féle alapítványi gondnokság.

Felkérjük azokat a kereskedőket és háztulajdonosokat, akiknek üzlete vagy háza a Jelaciceva utcában, a Strosmajerova utcában és a Karadjordje tgrgen valamint azok mellékucskáiban van, hogy a piac áthelyezése ügyében november 11-én hétfőn este fél 9 órakor a Lloydban megtartandó értekezleten saját érdeklükben megjelenni szíveskedjenek.

Subotica, 1929. november 8.

13272

Az összehívók.

Figyelem

Tisztelettel értesítem az otthon vágó közönséget, ha a közelgő sertésvágási szezonban gondmentesen akarja sertését beszerezni, rendelje meg nálam. Kettőbe hasítva, iorázva vagy pörkölve, minden belső részesül. Után haza szállítva és vagy otthon, vagy műhelyben a tilde szerint elkészítem és jutányosan számítom.

Faragó Béla

mészáros és hentes.

13299

Telefon 233.

Felhívás

Felhívhatnk Dosler Márk novisadi terménykereskedő hitelezői, hogy követeléseiket a leg-rövidebb időn belül az alanti védegyeletnél saját érdeklükben jelentsék be.

Novisad, 1929 november 9.

Hitelező-Védegyelet

Novisad

13323

Tőzsdepalota.

Házhelyek eladása

Vermes Béla X. körű szegedi szőlősköbéli ingatlanai a Budanovicéva utca és a Radičeva utca, továbbá a Kopunovicéva utca és az Evetovicéva utca közti részen a Szubotica város Tanácsa által jóváhagyott parcellázási terv szerint 300 négyszögletes parcellákban kedvező fizetési feltételek mellett ház helyük eladatnak.

A parcellázási tervek és eladási feltételek megtekinthetők, valamint bővebb felvilágosítások nyerhetők naponta d. e. 9—11 óráig a Szubotica Gazdasági Egyesület helyiségében levő parcellázási irodában (VIII., Kijaza Mihajla utca 2. sz.) és a helyszínen özv. Pertics Ernesztinél X. kör, Kopunovicéva utca 66. szám alatt. Közetítők kizárva.

Szubotica, 1929 augusztus 7.

Vermes Imre,

mint Vermes Béla meghatalmazottja.

GARAY SZALON

Kralja Aleksandra ulica 11 — Kosztüm-, kabát-, sport-, délutáni tea- és estélyi ruha-MODELLEK, divatlap-különlegességek érkeztek. — Szolid árak

Értesítem a t. közönséget, hogy uri fodrász-szalónot áthelyeztem a városháza alatt lévő **Pompador-szalónba.**

3159

Ronisavljević

Megnyílt

az Automobilia Garage Borosići Drug cég kiállítási üzlete

a Manojlov čeva 8. szám alatt,

ahol a Fiat-kocsik összes típusai állandóan megtekinthetők.

Ugyancsak raktáron vannak nagy választékban mindennemű autófelszerelési tárgyak, Fiat alkatrészek, Varta-akkumulátorok és autógumik.

Javítóműhelyek a régi helyiségekben Skadarska ulica 7. szám alatt meradtak. 12607

ELADÓ

nagy gabonaforgalommal bíró, tisztamenti, bánati, közszékn

ház vegyeskereskedéssel,

gabonarakttárral, korcsmával, táncsteremmel és minden más melléképülettel. Cím a kiadóban 13200

Foglalkozásnélküliek

szerencsésje, a ház második kenyérkeresője, a „Grauert-féle háziipari „REKORD” gyorskörkötőgépecske. „Világosoda”, „Valóságos Isten áldása!” ... mondják a gépecskéik új tulajdonosai.

Ne bígyj senkinek! Személyesen győződjél meg a kis csodagép működéséről!

Sürgős üzenet

mindazoknak, akik gépecskét már vásároltak és mindazoknak, akik a háziipart ismertető könyvecskét már beszerezték tőlünk.

1. Gyárunk sikerült, örvendetes és nagyjelentőségű újítást eszközölt a gépecskén. Most már nemcsak mindenféle remek és bémulatos harisnyaneműt, hanem mindennemű tetszészerinti kötöttáru is, pulóvert, dzsempert, swettert, trikót, gyermek-ruhácskát, mellényt, keztyűt, sapkát, sálát, rídikult, papucst, felnöttek részére kötött ruhát stb. akár mintázott több színben is készíthetsz rajta, játszva, saját szobában. Semmi élőzetes szakadás nem szükséges.

Ezen újítás folytán a gép ára 500 dinárral emelkedett, vagyis 2650 dinár készpénzben. Mindazok, akik már megrendelték, vagy november hó 15-ig bezárólag rendelik meg, még a régi árban, 3150 dinárért vehetik át.

2. A gyár oktatónöje megérkezett és a tanfolyamok Oszjiekben most már állandóan folynak. Gépre most már senkinek sem kell várni! Mindenki a saját gépön tanul és azonnal hazája is viheti magával. 3-4 nap alatt bárki elsajátíthatja a gépecske kezelését.

3. A tanfolyamon minden gépvévet, vagy rendelőt nagyon szívesen látunk, sőt lakásról és ellátásról is gondoskodunk, de nem okvetlenül szükséges időfáradni, mert bárki maga megtanulhatja játszva az egész kezelést és háziipart otthon, a képpel és magyarázatokkal ellátott tankönyvből és mintalapból, mely minden géphez ingyen jár. Esetleges kívánatra azonban bárkinek ki is küldünk egy ügyes oktatónt, kinek szerény utiköltségei meglehetősen kevesek, de aki idejön, annak is vannak költségei, s így ha magához rendel egy oktatónt, az sem kerül sokkal többre.

4. A magánrendelőkön kívül, a mi részünkre is dolgozhat bármelyik gépecske tulajdonosa, mert a tőlünk vásárolt nyersanyagból, a mi előírásaink és utasításaink szerint készült kifogástalan kivitelű árut a gyár utasítása értelmében, mi is készpénzfizetés ellenében minden mennyiségben átvezzük.

Adunk a kész áruért ugyanannyi súlyú vagy értékű nyersanyagot, mint amennyit a kész áru nyom és fizetünk azonkívül az elkészítésért tucat páronként (12 párért)

25-ös sima férfi zokniért 55 din.-t
 43-as patent férfi zokniért 57 din.-t
 20-as mintázott férfi zokniért 59 din.-t
 30-as mintázott férfi zokniért 62 din.-t
 84-es patent duplasarkas férfi zokniért 68 din.-t
 47-es patent női harisnyáért 58 din.-t
 87-es duplasarku patent női harisnyáért 71 din.-t
 45-ös gyermek harisnyáért 2-6 évesig 55 din.-t
 45-ös gyermek harisnyáért 7-14 évesig 57 din.-t
 93-as és 95-ös mintázott sport harisnyáért 102 din.-t

Sálak, nagyobb ruhadarabok és divatickek készítése díja, a munka megkezdése előtt, közös megállapodás tárgyát képezi.

A „REKORD” gyorskörkötőgépen kezdő, ha 8 óra alatt csak 18 pár zoknit készít el, már akkor is 80-85-90 dinár munkadíjat keresett meg készpénzben a saját szobájában, később, ha ügyesebb, természetesen többet. Magánfelek részére magasabb munkadíj számítható. Ezt az árszabályt is megkapja tőlünk minden gépvásárló és az, aki magánrendelők részére dolgozik, az még a pamukon, sőt a készárun is keres valamit; mi azonban nem fizethetünk többet, mert mi az átvett kész munkát kereskedőknek adjuk át viszonteladásra.

Ez a gép, amelyen ezerféle tárgy készíthető és még hozzá széleskörű tárgyak, divatickek, kötöttáru, amelyet senki sem nélkülözhet, állandó megőrlést biztosít annak, aki valóban dolgozni akar. Ügyenököket már nem alkalmazunk, minden kérdézősködéshez válaszbélyeg csatolását kérjük.

A gépecske levél útján is rendelhető. Ez esetben 1500 dinár a megrendeléssel egyidejűleg küldendő be. A vételár hátralevő része a vasúti szállításhoz utánvételeztetik. A gépet a rendelés vétele után oszjeki raktárunkról azonnal szállítjuk! Részletfizetésre nem szállítunk.

A „Grauert-féle „REKORD” gyorskörkötőgép jugoszláviai kizárólagos vezérképviselőisége és lerakata:

Berényi Zsigmond

Oszjiek I., Krešmina ul. 13.

E háziipart ismertető könyvecskét 12 dinárnak postautalványon történő beküldése ellenében azonnal megküldjük minden komoly érdeklődőnek. Levélben beküldött összegért felelőséget nem vállalunk, utánvétellel könyvecskét nem küldünk.

„Orient“-keksz,

friss, törött 16 dinár kilója, teásüttemények bármely mennyiségben házhoz szállítva.

MAYER ALFRÉD

Világosóca Berendezett sütőhája

SUBOTICA, KAKASISKOLÁVAL SZEMBEN.

Rendkívüli ajánlat

Az esős időre ajánljuk Önnek is egy halborutánzat C. O. V.

Eső-bőrkörgallér

beszerezését. Sulya mindössze 110 gramm. Mindegyütt fényesen bevált, a nedvességet egyáltalán nem engedő át, könnyen összehajtható és így a zsebben is elfér. Rendkívül nagy ellenálló képességgel bír. Reklámára külön kapucnival 70 dinár. Szállítás bérmentve, elvámolva utánvétellel. Két darab megrendelésnél 138 dinár.

A. MAŘIK, export, PRAHA XIII. Loudýnska 57

Meg nem felelt kicseréljük.

A pontos címre ügyeljen.

Mindenkinek hasznos és fontos

hogy idegen nyelveket tökéletesen, könnyű és kellemes módon, a szabad idejében

„LINGAFON MÓDSZER“

segélyvel tanuljon, amely elismert szaktekinetelyek, tudósok és filozófusok találmánya. Ez a módszer az egész világon elterjedt és így nálunk is. Ily módon tanult meg nyelveket számtalan, minden koru és állásu személy, de iskolák is a legnagyobb elragadtatással nyilatkoznak róla.

A tanítás gramofonlemezeken segélyével történik, amelyek bármely gramofónra alkalmazhatók. A lemezeket kívül illusztrált szövegkönyvek állnak rendelkezésére, minden nyelvre külön. A szöveg felőli mindazt, amire a mindennapi életben szükség van.

Annak igazolására, hogy miként tanulhat meg nyelvet ezeknek a lemezeknek segélyével, rendeljen meg egy szövegkönyvet azon a nyelven, amelyet meg akar tanulni, valamint annak a fordítását is és ezeken alapján határozza el magát a szükséges lemezek megvételére. A könyv ára 35 dinár, ismertetés ingyen. Az ismertetés részletesen tartalmazza a tanítás módját, valamint a lemezek árát és a fizetési feltételeket is. Ezek a könyvek a

The Linguaphone Institute, London

kiadásában jelentek meg, amelynek jugoszláviai képviselője

M. ARONVIĆ, BEOGRAD, Gračanička 17 III., a Narodna Banka mellett.

Dohányosok !!

„NICOTLESS“

zsebaparátus a cigaretta, szivar és dohány nikotinmentessé tételére. Megőrzi az egészségét. Dohányozzon csakis „Nicotless“-el. Kérje bármely gyógyszerárban, drogériában vagy trafikban, vagy a jugoszláviai főképviseletnél

KURALT gyógyszerár
 Ijubljana, Gosposvetska cesta.

A készülék ára Din. 20— 1 kis üveg folyadék hozzá Din. 10.—

Kalaposnők!

Olcso és jó

női kalaptompokat

csak gyárunk szállít.

Kérjen mintát és ajánlatot.

Prva Jugosl. Tvornica Šeštra i Tujaca D. D., Sisak - Galdovo

13211

Dr. Vécsei Jenőné kozmetikai szalonja

A legmodernebb higiénikus arcpolálás, saját készítményű arcpoláló és kozmetikai szereknek egyenként való előállítás és felhasználása. Szépítő, villanyosságvaló végeles eltávolítása, mindennemű szépség-hiba kezelése és gyógyítása. — Tanítványok tökéletes elméleti és gyakorlati orvoskozmetikai kiképzése.

Subotica, Trg Sv. Cirila i Metoda 5. I. Tel. 5-39

BEUREGARD PENZIONATUS

FIATAL LEANYOK RÉSZÉRE

CORSEAUX — Vevey mellett — Suisse

Gyönyörű, egészséges fekvés. Nyelvek. Zene. Sport. Prospektus.

LEVELEZÉS

Vigkedélyű urileány... Leveleket »Ellentétek vonzák egymást« jelígre a kiadóba küldendők 13265

HÁZASSÁG

Két komoly fiatalember, biztos egzisztenciával... Leveleket »Vándor« jelígre a kiadóba kérek. 13302

Házasság céljából megismerkedne 27 éves, magas, barna iparos hozzáillő, csinos leánnyal... 13304

Biztos egzisztenciával rendelkező, jóméjű orosz emigráns ezután keresi életársát... 13226

Harminckétéves, nőien, intelligens, jóméjű, bevezetett vállalat tulajdonosa... 13284

Kereskedő, 29 éves, izr., nősülés céljából megismerkedne leánnyal... 13184

Kizárólag vagyonos diplomás urak és hölgyek házassági ügyében biztos sikerrel, diszkrétan eljárók... 11537

Harminckétéves, elvált, izraelita vallásra áttért építész-vállalkozó házasság céljából megismerkedne hozzáillő, komoly, házias, női hozományjal rendelkező nővel... 13178

FOGLALKOZÁS

Szolons képviselőket keresünk magas jutalékra... 13185

Uriszabász, ki egyik legjobb külföldi akadémián a legújabb rajzokban kurzust végzett... 13327

Cukrászsegédet, aki a szakma minden ágában jártassággal bír... 13303

Mészáros-tökelegény bevásárlónak vagy virslierájába elismertként ajánlkozok... 13181

Tanulóknak néhány középiskolát végzett ügyes fiút fizetéssel felvesz... 13181

65 holdas baranyai birtokra szakképzett gazdát keresek... 13181

Koronabónok gyűjtésére megbízottakat keresünk... 13282

Kereskedőség a textilszakmából felvétetik... 13270

Középkorú, intelligens zsidó urinő házevetőnői állást keres... 13270

Fiatalkorú, okleveles róm. kántor, aki katonakötelességének eleget tett... 13205

Képviseletet vidékre keresek... 13308

Fényképesség, elsőrendű munkaerő, december 1-re állást keres... 13287

Társat keresek 40.000 dinárral meglevő szabadalom és újabb találmány gyártásához... 13202

Bognárségd, önálló munkás, azonnali alkalmazást keres... 13254

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbottól és órnál... 13118

Mészáros-tökelegény, aki jól vág, magyarul, németül és horvátul beszél... 13257

Intésőt keres töke- és házszomszédos párral... 13141

Mosást otthon olcsón vállalom... 13269

Társat keresek meglevő szabadalom és újabb találmány gyártásához... 13018

Allandó alkalmazásra keresek oly jómunkást... 13312

Gazdasszony-szakácsnőt keresek... 13103

Ajándék óra

Ismételten figyelmeztetjük a t. fogyasztó közönséget, hogy minden

IDOL CIPÓKRÉM

dobozban van egy betű. Ha a betűkből az

IDOLKRÉM

szót összeállítja, vagy 120 darab vegyes betűt beküld, kap ezért jutalmul egy szép órát

Prva Jugos'aven'ka Venična Fabrika d. d. Novisad

5 napi próbára!

Eddig egy jó grammofonért több ezer dinárt is kellett adni, míg most nálunk már kis csekélységért kaphat igazán jó grammofont... 13178

MEINEL & HEROLD

hangszer- és grammofongyár MARIBOR 150 címre

Csak 90 dinárt kell havonként fizetnie

4 hónap után a gramofon az Öné lesz

részletre

Diplomás gyógyszerész nagy praxissal, beszél 4 nyelvet... 13118

Műszaki számítások, rajzok és tervezések elkészítését, valamint könyvelés és levelezést szerb, magyar és német nyelven... 13122

Kőművesmesterei vizsgára előkészítők, vidékieknek teljes ellátás... 13137

Fűzők, fűzőpótlók, orvosi háskötők a legszakértőbben... 13165

Könyvelést, német, magyar levelezést, napi 1-2 órára vállalom... 13168

Tűzfűző eladásra ügyneked keresek... 13180

20%-os koronabónok eladását és vételét legelőnyösebben közvetítjük... 12913

Óvodáképes raktárnok, ki az irodai munkákban is jártas... 13197

PAPLANT

Készítünk paplant, pihélpaplant, gyapjupaplant, vatapaplant... 11767

Képviselek figyelmébe. Ha jó keresethez akarnak jutni... 13208

Exisztencia. Keresünk néhány feltétlen ügyes és megbízható képviselőt... 13209

Fiatalkorú fényképességünk november 15-ikére állást keres... 13213

Erzieherin mit langjähr. Erfahrung und Jahreszeugn. ernst und solid zu 10 Jähr. München und 5 Jähr. Knaaben mit ehesten Antritt gesucht... 13267

Mésztermelés és fanagykereskedés keres 1930 január 1-i helyépre agilis üzleti akvizitort... 12880

Intelligentes deutsches Fräulein mit serbischen Sprachkenntnissen wird zu zwei Kindern von 5 und 7 Jahren per sofort gesucht... 13191

Pincér- és cselédhelyező ügynékség keres és ajánl mindennemű elsőrendű személyzetet... 12970

VÉTEL-ELADÁS

KIRAKATÜVEGEK VITRUMNÁL, NOVISAD, FUTOSKI PUT 137. 9987

Vadászok! Fajtszta rövidszőrű, háromhónapos német vizslakölykök eladók... 13283

Billiárd, elegáns kivitelű, teljesen felszerelve... 13275

Komplett Biedermayer-garnitúra, kerek asztalok, antik fa- és kristályszterek... 13279

Elsőrendű uradalmi tej házhoz szállítva kapható... 13182

Fajta Kujundžića ul. 13 alatti modern ház eladó... 13244

Itt az ideje, hogy felkiáltunk teljes erőnkkel: Le a drágasággal!... 13067

Form for name and address: Név, postás cím

Alkalmi vétel. Nova Kanjišićan minden komforttal ellátott, téglaépítéssel épült, hatalmas, modern, félemeletes sarokház... 13211

Üzletáthelyezés! Ertesítem nagyrabecsült rendelőmet, hogy szabóműhelyemet Pašićeva ul. 2 alól Pašićeva ul. 8 szám alá (Weinhut-féle ház) helyeztem át. Mand es Pál szabómester 1319

LIFKA-MOZI

Csütörtöktől vasárnapig
 2 ujdonság! 2 különleges attrakció!
NAGY KATÓ
 diadalmos ujdonsága
Bakfisközársaság
 Zendülést szervező feladatok kalandjai a szerelem szigetén
ZORO-HURU
 a kanibálok között
 A hét koma vidám története, mint embercivők, pisztrák, spanyol kalandorok, tengerimédvők, indiánok és mennyből angyalok
 Előadások kezdete 4, 6 és fél 9 órakor. — Rendes helyrtek

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és színes kiadványban másként. Logóval apróhirdetés ára 10 din. Csak felhívogató jellegű leveleket továbbítunk. Kérleképpen a hirdetéshez mellékelni.
 Két szoba-konyhás lakás kiadó Cara Lazara ul. 48. 18330
 Éjjeli üzem, tisztai, Szubotican bérbe kiadó, esetleg eladó. Érdeklődni Palmotičeva ul. 7. 18203
 Egyesobás szép lakás azonnalra kiadó. Paje Dobanovackog ulica 8. Házmesternél. 18314

VÁROSI MOZI

Csütörtök - vasárnap:
Douglas Fairbanks első filmje
Három testőr
 Aleksander Dumas klasszikus regényéből
 Rendezte: Fred Niblo. Személyek
Douglas Fairbanks
Adolf Menjou **Barbara la Marr**
 United Artist Avala-film

Eladó Pálicson 500 négyszögletes telek portmentes helyen szép környelmes családi házzal. Alkalmos pensionak vagy szanatóriumnak. Cim a kiadóban. 12626

Város központjában, emeleten 2 uccai szoba, előszobával kiadó. Rendelőnek, irodának, garzon lakásnak alkalmas. Fra Ješe trg 15. 18319

Bredeti japán gomba, ismert ázsiai háziszér érelmeszedés, kortünetek, bélrenyheség, álmatlanság ellen. Postai szétküldés. Blum gyógyszerár, Szubotica, főpostával szemben. 11070

32 lánc föld, 15 lánc buzával bevetve, a mallidjosi határban, haszonbérbe kiadó. Özv. Danyi Mártonné, Mali Idjós. 18296

Modern hálószoba

csontszinü, alig használt, továbbá, szőnyeg, csillár, képek, háztartási holmik, olcsón eladók. Zmaj Jovina trg 3. »Minerva« palota.

10 dinár egy ebéd! Leves, sült, főzelek, gyümölcs. Velliki Beeskerek, Brigadir Ristića (Aradáci ut) 4, dr. Heinermann-ház. 18291

Modern családi ház, adómentes, tíz év alatt ingyen kifizetődik, eladó. Azonnal beköltözhető. Földes ruhaüzlet. 12281

Különbejáratu szép butorozott szoba 2 személy részére olcsón kiadó. Teslina ulica 24., a Zsidó kórház közelében. 18175

Modern, emeletes házam, a város legszebb és legforgalmasabb helyén elhelyezkedés miatt jutányosan eladó és azonnal átvehető. Vukovits Gerő, Szubotican, Fötér. 12570

Gramofon-vásárt rendezek
 15% engedmény az árjegyzékemben megjelölt árakból.
5.000 darab lemez
 eladásra kerül 25% engedménnyel
 Minden gramfonkedvelő használja ki e ritka alkalmat
S. Ad. Engl, Subotica
 Krupeževićeva (Rudić) ulica 3. 13322

Jugoszláv Bank Subotican elad 3 lánc homok szőlőt egyben vagy részben igen előnyös feltételek mellett törlesztésre. A vételhez pénz nem szükséges. Bővebb felvilágosítással az igazgatóság szolgál. 12816

Zászlók

tiszta gyapju tengerész-zászlószövetből, garantált fény-, eső- és viharmentes. Nagyban és kicsinyben. -- Winkler József, Subotica, Madjarska ul. 9. Kérjen árajánlatot. 10079

PARAFFININTÉZET

ALEKSANDROVA UL. VEL. BEESKEREKEN LUKINICH-HÁZ

Terápia

Rheuma, közvény, ischias, neuralgia,
 Női bajok, magas vérnyomás stb.
 Bámulatos eredmények elhanyagolt idült bajoknál is.
 A tudomány mai állása szerint a legbiztosabb hatású hőkezelés.

Kozmetika

Egész testi vagy helyi soványítás biztos eredménnyel és abszolút ártalmatlanul.
 Korai ráncok, szepők, foltok, anyajegyek, valamint szőrszálak végleges eltávolítása villannyal. — Saját készítményü, kitünően bevált szépitőszerek.

ORVOSI FELÜGYELET!

AMERICAN HEATING

a jelenkor legtökéletesebb, koksszal fűtött kályhája.
 Csak 4 kg. kokszra van szükség egy 100 köbméteres helyiségnek 24 órán át való fűtésére. Állandó tűz ösztölt tavaszig, naponkint mindössze egyszer kell egy egész kis mennyiséget utánarakni. Lukszus-kivitel. Okvetlen irjcn a jugoszláviai vezérképvisletnek: American Heating, Zagreb, Marovska 15. 11889

Üzleti könyv, vagy bármilyen nyomtatvány rendelkezése előtt kérjen ajánlatot a Minerva-nyomdától

Frančetić Jovanka a čantaviri községi szülésznő. Lakik a »Venus« ügynökség mellett a piactéren. 18316

Ültessen ősszel gyümölcsfát. Kérjen árjegyzéket és rendelje meg idejében szükségletét **Bednárz-féle** fajskolában, **Sztára Kanjiza**. 12885

Kiadó lakás 3 szobával, konyha, éléskamrával, verandával. Elfoglalható azonnal. Šantićeva ulica, új épület a Mária-képlnél. 18179

Két üzemhelyiség kiadó Wilsonova és Sudarevićeva ucca sarkán. Érdeklődni dr. Szilasi Ödön ügyvéd irodájában. 12860

Pompadour uri- és nőifodrász-szalona a legmodernebb és leghigienikusabban berendezett szalon Szubotican, varosháza épület, Ranisavljević. 18200

Főldekre, házakra, ékszerekre, értékpapirokra és egyéb értékes tárgyakra **pénz** kölcsön kapható kedvező visszafizetési feltételek mellett. Kemény Bank-üzlet által Subotica, Manoljovićeva 3. 12866

Különbejáratu butorozott szoba kiadó. VIII., Zeleznička 10. 18070

VEZUV

hőterjesztő készülék

megkészszerzi minden kályha fűtőképességét.

Ára 120 dinár "Barzel" vasüzlet Szubotica

Vizszonteladókna engedmény!

Van szerencsénk a t. község tulajdonsára hozni, hogy „KAREO“ nev alatt, a volt Pálfi Mária-féle faterlepen, **Boš a Vujića ul. 15. sz.** alatt, a gyorsú raktárnál

fa- és szénüzletet nyitottunk ahol ugy falmint szénüszületét házhoz szállitva a legjutányosabb árban szeresheti be. Pontos és azonnali kiszolgálás: biztositva kérjük a t. község szives pártfogását. 329

A. E. G. ingotek
BENCE JÁNOS
 lépgép-mechanikus Szubotica
 Čiril Metod trg 20.

Házati uri lakással és gazdasági udvarral a város belterületén bérbe vennék. Telefon 707. 18144

Butorozott szoba konyhával és kamrával azonnal kiadó. VII., Hadzićeva ul. 4. 18175

Ötszobás parkettás lakás fürdőszobával május 1-re kiadó Jugoszláv Unionbank épületében (főpostával szemben). 18220

Az uri közönség

figyelmét felhivom mesterséges napsugarakkal készített felvételeimre. Legsötétebb időben is napsütéses illuziók. Peticis művészfényképész, Csirkepiac. Gimnázium mellett. 12867

Filatelisták. Megjelent az 1930-as árjegyzék. Ára 3 dinár, jugoszláv katalógus 20 dinár. Filatelija, Beograd. Terazije 27. 12002

A főncán egy ujonnan épült emeletes épületben lévő két uccai szoba s vízvezetékkel felszerelt mosdószoba, nagy uccai erkéllyel butorozva vagy butor nélkül azonnalra kiadó. Felvilágosítást nyujt »Dunav« biztosító Vilsonova ul. 11. 7821

Uraim

igaz, hogy vannak helyek, ahol olcsóbban meheretválkozhatnak, de nem célszerü dolog archörökön tatarékoskodni. Keresse fel alkalomadtán uri fodrászüzletemet, ahol szakszerű, higienikus kiszolgálásban részesül. Árak: Börteljegy tíz számmal diákoknak 20, városi és állami tisztviselőknek 25 dinár. Tehát 2, illetve 2 és fél dinárt már

MJANDESICS
 uri fodrász üzletben beretválkozhat. Szubotica, Zenede épület, Albina ucca 2. szám.

Háromszobás lakás kiadó. VIII., Zeleznička ul. 12. 18117

KÖLÖNFÉLE

2 nagy uccai szoba, bármilyen csendes iparosnak azonnalra kiadó. — Cim: Pietsch-ház. 18315

Uri szoba és más butorok, vadászfelszerelés, térfürők, több ingók eladók. — Megtekinthetők 11—4 óra között. Sokolska ul. 7. 18224

Ujsághírek margójára

A személyes szabadság védelmében

Irta: Dr. Kemény István

Az európai olvasó pártállásához és vérmérsékletéhez híven felháborodással vagy sajnálkozással, megbotránkozva vagy részvétellel olvasta azokat a nem minden pikantériától mentes tudósításokat, amelyek Schmerz gráci orvostanár pöréről az újságokban megjelentek. Mint ismeretes, arról volt ezen a tárgyaláson szó, hogy az osztrák határokon túl is híres nevű sebészprofesszor olyan ellárást talált fel, amellyel természetlenül tette a férfiaknak egész sorogét néhány hónap leforgása alatt. A bíróság — bár a tanuk valamennyien a professzor mellett foglaltak állást — tudvaleg 15.000 schilling pénzbüntetést mondott ki, ami igen szigorú verdiktnek látszik ugyan, azonban lényegesen enyhíti az a hozzáfűzött mondat, amely szerint a büntetés nemfizetés esetén 48 óra elzárásáig változtatható át. Ezzel mintha az osztrák bírák is beismerték volna, hogy a kérdés egyáltalában nem olyan egyszerű, hogy azt valamilyen évszázadok óta a büntető törvénykönyvben szereplő paragrafussal meg lehetne oldani.

Ezt a nagyon is mozgalmas tárgyalást nem lehet elfelejteni. Felvonult egy vasutas, akinek tüdőbeteg felesége és három gyermeke van. Utána jött egy másik, aki nyugodtan és egyszerűen ennyit mondott: *Már van három törvénytelen gyermekem. Ezzel szükségem gyermekekben fedezve van.* Egy harmadik elmondotta, hogy saját felesége küldte a tartárhoz. Legutóbb ugyanis ikrei születtek és az orvos kijelentette, hogy újabb születés esetén meghal. A végén pedig — hiszen ki győzné újra felsorakoztatni valamennyi valómást — egy napibéres kalauz azzal okolta meg eljárását, hogy *anyját, feleségét, bēna hívérét és két kis gyermekét kell már eltartania eddig is...*

Nagyvárosi nyomortanyákról készült fényképfelvételek nem lehetnek olyan sötétek, mint az a kép, amely a tanuvalomásokból világáig kiált. Hiszen igaz, hogy sok régi beidegzett felfogással állunk itten szemben. Bizonyos az is, hogy az a felfogás, amely a nőket arra kényszeríti, hogy anyai kötelezettségüknek korlátozás nélkül eleget tegyenek és amely álszentekedően csapja össze a kezét, valahányszor egy-egy idevágó »büneset« kerül napvilágra, — ugyanaz a felfogás most fokozott mértékben prédikál erkölcsről és társadalmi kötelezettségekről. De vajon hogy hatnak ezek a prédikációk a borzalmas nyomornak a tanuk szavaiból kicsendülő jelölve szemben?...

Bármennyire kényesnek látszik is a probléma, fel kell már vetni a kérdést, hogy az az állam, mely nem tud gondoskodni polgárainak legegyszerűbb létentartási szükségletéről, honnan veszi a jogot ahhoz, hogy egyre újabb és újabb terheket rakjon ugyanezeknek a polgároknak vállaira. Elvégre egészen szimpla matematikai képlet, hogy ha száz schillingből egy ember nem tud megélni, akkor három még kevésbé fog tudni; és ebből a dilemmából kétféle vezethet a megoldás útja: módot adni arra, hogy a száz schillinges kereset emelkedjék addig a fokig, ameddig azt a családszaporulat megkívánja, vagy pedig hozzájárulni ahhoz, hogy újabb családtagok ne tegyék még nehezebbé az amugy is olviselhetetlen életet. Akadhatnak olyanok is, akik azt mondják, hogy ha jogomban áll felmászni a Lánchíd turulmadarára és onnan a Dunába ugrani, akkor jogomban áll azt is eldönteni, hogy akark-e még az eddigiekben felül újabb gyermekeket. A legkonzervatívabb erkölcsi és társadalmi felfogás sem tud már szemet hunyni azelőtt, hogy előfordulhatnak oly egészségi okok, amelyek mellett a családszaporulattól el kell tekinteni. De ha már idáig elérkeztünk, nem természetesen-e, hogy az egészségi okon kívül és túl akadhatnak gazdasági és szociális szempontok, amelyek ugyanezt a felfogást legalább ugyanilyen mértékben igazolják? És különben is; ezek a gazdasági és szociális okok nem azonosak-e az egész társadalom betegségi tünetével. Ha pedig az egyén betegsége ok lehet a születésnek korlátozására, vajon nem ok-e erre fokozott mértékben a társadalom betegsége,...

Schmerz tanár védője azzal kezdte beszédét, hogy eleinte nem is vette komolyan a vádat, mert el sem tudta képzelni, hogy ilyen neveltséges vád eljuthat a főtárgyalásig. Schmerz professzor világhírű tudós, aki évtizedeken át állt a tudomány szolgálatában, miközött tehát nem lehet lelkiismeretlennek nevezni. A tárgyilagos szemlélő ugyanígy tekint erre a különös tárgyalásra, amelyben talán az a legérdekesebb, hogy hogy a törvénytörő, amelyre a vádat felítették, több mint száz esztendő.

A törvénytörő száz esztendő, az élet pedig soha nem áldomdot tempóval rohan előre. Kell-e véresebb szatira, mint ez a gráci ügy?

*

Ha már a személyes szabadságnál tartunk, hadj mondjunk el egy kevésbé súlyosan végződő esetet. Az egyik budapesti színházban néhány héttel ezelőtt bemutatták Lakatos Lászlónak a »Tizenhét évesek« című darabját, amelyben az ismert író a mai újság problémáit akarta színpadra vinni. A bemutatás után egy színházi újság úgy gondolta, hogy a darab meg-ítélésére első sorban azok az illetékesek, akikről szól, tehát elhatározta, hogy megkérdezi néhány tizenhét éves fiút és lányt, hogy mi a véleményük a darab szempontjairól és megoldásáról. Ha egy tizenhét éves fiú gyermekét újságról kérdezi, természetesen

válaszol, így tehát minden különösebb meglepetés nélkül láttuk viszont az interjú-sorozatot a lap hasábjain. Igen ám, de a nyilatkozó elözetőségek között szerepelt egy pesti realiskola nyolcadik osztályának tanulója is, még pedig teljes névvel és fényképpel — ami aztán a lapot megindította. A gyermek valamelyik jóakarója a kérdéses heflap tiszteletpéldányával lepte meg a nyolcadik osztály főnökét, aki — ő te modern pedagógia — elszörnyűködésében meg sem állt az igazgatói iroda párnázott ajtáig és néhány perc múlva már az egész tanári kar a színházi újság lapjait forgatta. Hogy ne legyünk hosszadalmasak, csak távirati stílusban jelezzük a következőket: a fiút hazaküldték, azzal, hogy további intézkedésig ne látogassa az iskolát és eddig már két konferenciát tartottak, amelyen nem tudták eldönteni, hogy a delikvenset kicsapják-e, avagy pedig térjenek napirendre a dolog felett. Már maga az, hogy egyáltalában felmerülhetett a kámbáli gondolat, hogy egy érettségi előtt álló fiatalember egész életpályáját így derékba törjék egy ilyen jelentéktelen semmisség miatt: ez már magában véve igen kevésbé kedvező színben tünteti fel az anynyit aposztrofált »új iskolát«. Mát persze hogy éretlen gyerek az, aki a kérdés újságról olyasféle választ ad, mint hogy »én nem hiszem azt, hogy egy mai tizenhét éves úgy viselkedjék egy ledny haldőszobájában, mint azt a darab hőse teszi.« Ez azonban talán még sem ok arra, hogy az illetőt, aki a nyilatkozatot

elkövette statáriálisan kivégezzük.

»Kiküldött tudósítónk« szerint az egyébként igen tiszteletreméltó tanári karnak az eset miatt még egyre fő a feje és egyelőre a dolgoknak csak annyi konkrét következménye lett hogy a szóban lévő színházi újság sok olyan kézen is megfordult ahol egyébként szent borzalommal tekintenek az élele erkölcselen sajtóterem felé. Minket az egész ügy ismét csak mint korlileteleg kórkép érdekel mert mégis csak bámulatos, hogy amikor a tizenhét évesek ezrei és tízezei jók voltak arra, hogy a frontokon életüket kockára tegyék, azt a jogot már nem vindikálhatják maguknak, hogy feleljenek, ha kérdezik őket. Nem is olyan jelentéktelen tünet ez, mint amilyenek látszik, mert az a tátongó úr, mely az élet és az iskola között egyre áthidalhatatlanabbá válik, napjainkban már nem egy súlyos tragédiának volt előidézője. Ezt is meggondolhatnák a harmadik konferenciára készülődő tandrok.

*

Azt azután senki ne kérdezze, hogy mi köze van a gráci sterilizáló professzornak a Lakatos Lászlóról nyilatkozó pesti realiskolához. Mert ez a kérdés szemelmenek hangzanék talán, de valójában talán nem is az. A személyes szabadság olyan nagy érték, hogy meg kell védeni mindennel és mindenkiel szemben. Bizony még magával az emberrel szemben is, aki ezt a szabadságot önmagán sem tudja értékelni...

KÖZVETÍTÉS

Irta: BAEDEKER

— A Ketten-sorozatból —

A még igen fiatal ügyvéd (alig harminckét esztendő) gyors karriert csinált. Csak öt éve, hogy megnyitotta az irodáját, s az már is »első« a városban. A havi jövedelmét 40—50 ezer dinárra becsüli az adókiivetőbizottság, százezerre a fáma és »csak« huszra-harmincra az irigy konkurencia. Kedvelt tagja az u. n. társaságnak, nemcsak azért mert egyike a legjobb partiknak mossze földön, de mert rómizni és bridzsezni »elsőrangban« tud, ami vidéken olyan nemeslevél, mint XY. Lajos kényes udvarában a hibátlan családja volt. Emellett dr. Forró Gyula világlátott modern férfiú, aki Európa sok városát ismeri (persze nem oly alaposan mint a bridzsz fogásait) és mindig elolvassa a nap könyvét, természetesen nem oly figyelemmel mint az ellenfél periratait. Ha nő volna, bizonyosan tērden fölül végződő szoknyában járna és végigcsinálná a divat minden legújabb szeszélyét, de férfi lévén, megelégszik azzal, hogy a képzeltető és elérhető legnagyobb eleganciával öltözik és örül, hogy a korzó közönség épp úgy megfordul utána mint valami csinos karszubokájú fűszűz után, s hogy az eleganciáját sokan a walesi hercegehez meg a Brummel-éhez hasonlítják. A szabója úgy is tiszteli őt mintha az angol trón várományosa lenne, mert az elegáns férfiú nagyobb reklámot csinál az atelier-jának mint az újsághirdetések, amelyekben a ruhaművész értesíti a t. c. közönséget, hogy újabb szállítmány orlma angol kelme érkezett részint Londonból részint Manchesterből.

Az irodája az imént felsorolt okokból nagyon jól »megy« s a klienseinek meg kellett szokni, hogy (akár a betegek a népszerű orvosoknál) számot kapnak s a jelentkezés sorrendjében járhatnak a jogtanácsos ur színe elé... Már maidegm hat óra van s következik a 15-ik szám, a mai napon az utolsó.

*

Garai Jenő. — mutatkozik az be. — Ügynök.

Az ügyvéd. — Mivel szolgálhatok?

Az ügynök. — Először is szives bocsánattal.

Az ügyvéd. —?

Az ügynök. — Mert nem hozok pört, ügyvéd ur.

Az ügyvéd. — Annyi baj legyen. Én se szeretem a pöröket. Csak azért vállalom és viszem őket, mert a felek úgy kívánják, s mert élni csak muszáj.

Az ügynök. — Igen, én is azért ügynökösködök, mert élni csak muszáj.

Az ügyvéd beszédes kedvében van, mert a 14-es számú ügyfél olyan megbízást hagyott nála, amelyből egész kis vagyonnak a reménye mosolyog felőle. Megnyugtató hangon, mintha hűsítő balzsamot csöpögtetne egy égető sebre, így szól:

— Ne mentegetőzzön. Ügynöknek lenni nem szégyen. Ismerem egy börtöncégenst, aki olyan palotát építtetett a Lipót-köruton, hogy ellakhatna benne egy herceg is. Az igaz, hogy ha már valaki herceg, akkor nem lakik a Lipót-köruton...

— Hah, kérem, ha én börtözügynök volnék... Az én bransom távolról se olyan lukratív... S éppen azért kérek bocsánatot, — én nem hozok ügyet, hanem esetleg viszek. Én »keresni« akarok az ügyvéd őrön.

Az ügyvéd. — Tiszta szívből kívánom, hogy ne legyen könyvügynök. Irodalommal el vagyok látva, s az újdonságokat mindig pontosan megküldi nekem a könyvkereskedőm.

Az ügynök. — Ne tessék félni. Én magam is szemlélője vagyok a művelődésnek, s már nem dobtatom ki

a könyvügynököket (hagyják is azok magukat), inkább támogatom őket. S most arra kérem (miután már figyelmeztettem, hogy ne féljen), hogy meg ne ijedjen. Én házasságközvetítő vagyok.

Az ügyvéd. — Boldogságkészítő.

Az ügynök. — Sajnos, nem en gros. Még mindig igen sokan házasodnak szerelemből s nem veszik igénybe a mi önzetlen szolgálatainkat. Mások n.eg, akik érdeklődnek nősilnek, ezt a végzetes lépést azzal a jelszóval teszik meg: ügynökök kizárva. Ők maguk akarják az ügynöki díjakat is bezsebelni. Mintha mi szakemberek nem tudnók jobban megítélni, hogy kik valók egyívű mint azok, akik érdekelve vannak az eseméln s így nem lehetnek elfogulatlanok... Sajnálják a szegény embertől ezt a kis keresetet.

Az ügyvéd. — Önzök az emberek.

Az ügynök. — Nekem mondja, doktor ur? Nekem, aki már annyi boldog házasságot eskábáltam össze, s akinek ezt sohase hocsájtják meg az érdekeltek?

Az ügyvéd. — Az emberek nemcsak önzök, de hálátlanok is.

Az ügynök. — A kettő együtt jár... S most az a kérdés: van-e kedve házasodni?

Az ügyvéd. — Ezt a kérdést négy-öt év óta folyton hallom, s rendszeren azt felelem rá az igazsághoz híven, hogy magam se tudom. De hát mondja, mért nősiljek? Olyan jól élek így...

Az ügynök. — Tudom. Mint a jó Isten Franciaországban. Ámbár sohase tudtam megérteni, mért él jobban az Urísten abban az országban mint más vidéken.

Az ügyvéd. — Én se értem, de ez nem lévén jogi kérdés, nem töröm a fejemet rajta. Ön se törje.

Az ügynök. — Nem töröm én. Azon töröm, hogy akar-e a Spectabilis házasodni?

Az ügyvéd. — Eszem ágában sincs.

Az ügynök. — Ezt szeretem én. Ezek a kedvenc eseteim. Ilyenkor föltámad az ambicióm s minden rábeszélő tehetségemet belefektetem —

Az ügyvéd. — Hiábavaló fáradság. Az aligha lesz olyan erős mint az én lebeszélő képességem.

Az ügynök. — Óh, rávettem már én a nősilésre olyan férfiakat is, akik nemcsak a házassági intézményt mint olyant, de még a nőket is perhorreszkálták.

Az ügyvéd. — No, ez utóbbit nem hiszem. Én csak sok embert ismerek, de még nem találkoztam senkivel, aki a nőket nem szereti.

Az ügynök. — Nem is úgy értem, hogy egyáltalában nem szeretik, hanem nem szeretik őket annyira, hogy házasságra lépjenek velük.

Az ügyvéd. — Ahhoz pedig nem kell valami nagy szerelem. Hiszen az önök nemhis hivatása tulajdonképpen azon alapul, hogy áthidalja azt a lakunat, amelyet a szerelem hiánya alkot.

Az ügynök. — Annyi bizonyos, hogy nekem sikerült nem egy olyan megrögzött agleglegényt is az anyakönyvvezető elé hurcolni, aki jobban félt a házasságtól mint a pokoltól.

Az ügyvéd. — Ugy-e, jól ütnek ki az ilymód köztött házasságok?

Az ügynök. — Néha jobban mint a szerelmiek, amelyeknél sok keserű csalódás vár a felekre, míg amazokban csak egy, s ez az egy is néha nem kellemetlen. Volt például egy esetem. Talán a doktor ur is ismeri, — Grossinger ur, akinek az a jólmenő bolája van, a seiyem-bársonykirály. Csak a várható

magas hozomány csábította el arra, hogy a házasság igájába hajtsa a fejét, s bár az ígért összegnek csak a felét kapta meg, olyan boldog lett, hogy az ki se mondható. Ugy nyilatkozott előttem hálátel-ten, hogy a felesége (vagy ahogy ő mondta: bénom) a legelragadóbb teremtes a föld kerékén, s hogy a szerelem tudományában olyan gyakorlottságot árult el mingyárt a nászuton, mintha már sokszor lett volna férjénél.

Az ügyvéd. — Igen tehetséges nő lehet. Nem is hittem volna, hogy ilyen boldog ez a Grossinger. Szívölő gratulálók önnök, hogy ilyen sikerei voltak.

Az ügynök. — Akkor gratuláljon nekem, doktor ur, ha majd sikerülmi fog önt is rávennem, hogy boldog legyen.

Az ügyvéd. — Ilyen áron? Isten mentsen!... Különbön is nehéz eset, kedves Garai uram. én már oly sokszor mondtam nem-et.

Az ügynök. — Épp azért kellene már végre igen-t mondania. Nem is képzeli, hány szép leány boldogtalan amiatt, hogy az ügyvéd ur nem házasodik.

Az ügyvéd. — Bajos volna mindezeknek a baján segítenem. Közülük a legjobb esetben is csak egyet tudnék boldoggá tenni.

Az ügynök. — De a többi megnyugtató, s ez is félboldogság. A jó nők megnyugodnának, ha látnák, hogy az ideáljuk már »foglalt«, s az epekedésüknek többé nincsen gyakorlati célja.

Az ügyvéd. — Azt kívánja tőlem, hogy emberbaráti céltól nőstüljek?

Az ügynök. — Nem pusztán ebből a célből. Az ügyvéd ur tagadhatatlanul így is uri kényelemben él, — hát még hogy élne, ha szép kis feleség gondoskodna az apró kényelméről?

Az ügyvéd. — Láttam egy francia vigjátékot, amelyben egy öreg tábornoknak, aki a köszvényére panaszkodott, szemére hánytva valaki, mért nem házasodott meg, — akkor lenne valakije, aki ápolná? Mire a generális ur igen találon felelte: »Köszönöm szépen, akkor volna köszvényem is meg feleségem is!«... Annyi bizonyos, hogy még nem érzem ennek a szép kis feleségnek a hiányát.

Az ügynök. — Persze, amíg másoknak vannak szép kis feleségeik...

Az ügyvéd. — Óh, ne gondolja! A nőnek, hogy megkívánja az ember, nem muszáj okvetlenül a másénak lenni. A nő »an und für sich« is igen jó dolog.

Az ügynök. — Nem rossz márka. De jön idő, amikor az ember szereti, ha az ő »saját külön-je van mellette, s hogyha éjjel esetleg rosszul érzi magát, mingyárt van valaki kéznél, aki ápolja.

Az ügyvéd. — Ez az idő, hála Istennek, még messze van, s ha hihetek az orvosomnak, még nem vagyok annyira beteg, hogy az »ultima ratio«-hoz, a házassághoz kellene fordulnom.

Az ügynök. — Sajnos, sokan vélekednek így, s a házasság, ha nem is jön ki egészen a divatból, sokat veszített a varázsából. Az apám, aki szintén az én foglalkozásomat üzte, kevesebb nehézséggel küzdött mint az ön alázatos tisztelője. Az ő idejében még voltak idealisták, s ha ezeknek hoztak egy partit, amely megfelelő hozománnyal vagy jól biztosított apanázzsal járt, akkor haiflandók voltak reális alapra helyezkedni és tűrni, hogy boldoggá tegye őket az asszony és a házasságközvetítő. Helyesebb sorrendben: a házasságközvetítő és az asszony. Ma annyira materialistákká és számítókká lettek a fiatalberek, hogy még a pénz se csábítja őket.

Az ügyvéd. — Látni is akarják a pénzt, ugy-e? Ahogy a német vicc mondja: *Geld allein macht nicht glücklich, man muss es auch haben.*

Az ügynök. — Viccelni méltóztatik, s ez már jó jel. Ugy hogy ki merék rukkolni a tervemmel. Ismeri doktor ur Fényes Arnoldot, a bankvezért?

És megnevezte a várost, ahol ez az ur vezet a bankot és dominálja a pénzpiacot.

Az ügyvéd. — Ismerem hírből.

Az ügynök. — És a lányát?

Az ügyvéd. — Szintén hírből.

Az ügynök. — Tessék közelebbről is ismerkedni vele.

Nagy börtárcát huz ki a zsebéből, egy kabinet-alaku fényképet halász ki belőle, s átadja az ügyvédnek.

Ez hosszan nézi, s aztán így szól:

— Mondja, Garai ur, hü ez az arckép?

Az ügynök. — Ha a lány is ilyen hü lesz, akkor gratulálók a doktor urnak.

Az ügyvéd. — Ne siessen, Még nem vettem el.

Bár nem tagadom, első látásra, ha nem is gondol az ember mingyárt a legrosszabbra, t. i. házasságra, valami ahhoz hasonlóra gondol, ami azonban sokkal jobb annál.

Az ügynök. — Arról itt szó se lehet. Ez a hölgy, sajnos, csak házasság árán kapható.

Az ügyvéd. — Nagy ár, tisztelt barátom.

Az ügynök. — De megéri. Egyetlen gyermek, s az apja akkora hozományt ad vele, amekkorát az ügyvéd ur kér.

Az ügyvéd. — Nem lesz az sok?

Az ügynök. — Az kettejüktől függ. Mégis azt tanácsolnám, ne tessék többet kérni mint amennyit valósággal kíván, hiszen valamikor ugy is minden az önké lesz, mert Fényes ur sokszoros milliomos, s egy csöppet se könnyelmű, éppen nem hazardőr, s ha már elkövet valami elnyargalást, lesz oly óva-

tos, hogy azt nem a maga rovására követi el, hanem inkább a bankja kárára. Mert hát mi egyébre valók a részvényesek?

Az ügyvéd. — Ez a közgazdasági fölfogás nem egészen új... De mondja: teljesen becsületes és inaktív ember ez a Fényes?

Az ügynök. — Majd meglátja, minő fényes temetése lesz. A pozíciójához és a tekintélyéhez méltó.

Az ügyvéd. — A temetés mitse bizonyít.

Az ügynök. — Kérem, tessék tudakozódni. Senki se mer majd rossz információt nyújtani róla, s ez a legnagyobb bizonyíték amellet, hogy nagyszerű ember és éppen az ügyvéd urnak való após. Sajnos (nagyon elszomorítja ez önt?) apoplektikus hajlamu ember, magas vérnyomással és egyéb kellemetlen tünetekkel, s így könnyen megfertőzhető, hogy Lili k. a., a leánya, előbb fog örökölni mint ön remélléné.

Az ügyvéd. — Már ugy beszél megint, mintha már az ura lennék ennek a Lili kisasszonynak.

Az ügynök. — Valami azt sugja nekem, hogy önök nagyon boldogok lesznek, s hogy ön, igen tisztelt doktor ur, a dupláját fogja adni nekem annak a közvetítési díjnak, amelynek a meghatározását egyébaránt az ön ismert lojalitására bízom.

Az ügyvéd. — No, no, még nem tartunk ott.

Az ügynök. — És, ugy-e, ügyvéd ur, van remény?

Az ügyvéd. — Ezt oly érzelmes hangon kérdezi, mintha nőstülni készülné és engem akarna elvenni?

Az ügynök. — Valami ehhez hasonlót érzek, doktor ur. Valahányszor nyélbe ütök egy partit, mindig ugy érzem, mintha magam házasodnám. Pedig én már rég tul vagyok ezen a boldogságon.

Az ügyvéd. — Gratulálók, Garai ur.

Az ügynök. — Jókör... A feleségemtől kénytelen voltam elválni.

Az ügyvéd. — Részvételt vagyok, Garai ur... És mégis van kedve a foglalkozásához?

Az ügynök. — Az csak növelte hozzá a kedvemet.

Az ügyvéd. — Azt szeretné, ha mások is osztoznának a sorsában?

Az ügynök. — Nem is képzeli, doktor ur, mily boldog voltam házasságomnak az első öt esztendőjében.

Az ügyvéd. — S ekkor valószínűleg rájött, hogy önagsága csalja önt.

Az ügynök. — És pedig négy és fél év óta.

Az ügyvéd. — S ezek után meri nekem tanácsolni, hogy házasodjak meg?

Az ügynök. — Az ügyvéd ur nem az az ember, akít meg lehet csalni. Ismeri a közmondást: nehéz ott lopni, ahol a gazda maga is tolvaj?

Az ügyvéd. — Azt hiszi, hogy én fogom megcsalni a feleségemet?

Az ügynök. — Hát ki más? A doktor ur meg fogja csalni azt a gyönyörű asszonyt, még ha nem is akarja. Önnök mindig olyan szerencsése volt a szerelemben, s alig hiszem, hogy a szerencse rögtön otthagya, amint megházasodott. De ez nem lesz talj. A felesége ugy fogja imádni, hogy megbocsájtja, ha a doktor ur esetleg sőt bizonyosan, olykor vagy éppen gyakran rossz fát tesz a tűzre.

Az ügyvéd. — Nagyon jó teremtesnek festi azt a Lili kisasszonyt. Csak aztán igazán olyan legyen!

Az ügynök. — Tehát nem mond határozott nem-et?

Az ügyvéd. — Okos ember sohase mond se határozott igen-t, se decidált nem-et. Ebben az esetben annál is kevésbbé, mert épp holnapután lesz dolgom a többször említett vezérigazgatónál s akkor bizonyos, hogy meghívást kapok a vendégszerető házához ebédre vagy vacsorára. Önnök mindenesetre hálával tartozom, hogy megmutatta a ház kisasszonyának a portréját.

Az ügynök. — Kívánom, hogy még szebtnek találja mint aminő a fényképen... De eszembe jut egy régi közmondás: Ördögnek és ügyvédnek ne higyi, mert azoknak az eszén csak ördögök és ügyvédek járnak tul.

Az ügyvéd. — Ezt a közmondást, ha nem csálodom, uraságod ebben a percben gyártotta. Mit akar vele mondani?

Az ügynök. — Megmondom kertelés nélkül. A doktor ur most elutazik, csinál a bankkal egy »Bombengeschäft-et, feleségül veszi Lili kisasszonyt, s aztán azt fogja állítani, hogy én nem is közvetítettem ezt a szerelmi ügyet, mert a lány apia meghívta az asztalához, ott az asztal fölött és alatt megszerették egymást, stb. S nekem az ön boldogságában semmi részem, s a közvetítési díjat követeltem a sóhivataltól.

Az ügyvéd. — Mily rosszul ismer engem! Meg fogom fizetni a kikötött alkuszdíjat.

Az ügynök. — De hiszen az még nincs is kikötve.

Az ügyvéd. — Maga kívánta, hogy én határozam meg azt.

Az ügynök. — Tessék hát meghatározni.

Az ügyvéd. — Elég lesz tízezer dinár?

Az ügynök. — Bár az összeg semmi arányban sincs a fejedelmi hozománnyal, elfogadom, mert nem volt sok fáradságom az ügyvel s mert huszezer dinár a mai konjunkturák közt a magamfajta szegény ördögnek egészen csinos kis összeg.

Az ügyvéd. — Rosszul hallotta. Garai ur. Tíz-ezret proponálтам.

Az ügynök. — Jól hallottam, de az volt a meg-

szapodás, hogyja megkapja a lányt és az áruval

meg lesz elégedve, azaz boldog lesz vele, akkor doktor ur a kialakított díj dupláját fizeti nekem.

Az ügyvéd. — Maga tehát túllárt a fiskális eszén.

Az ügynök. — Az ügyvéd ur hizeleg. Csak a lojalitására appelláltam. És kívánom, hogy minden feleltetésének olyan sikere legyen mint ennek lesz.

Az ügyvéd. — Jól van hát. Megkapja a huszezet. De hát mi lesz akkor, ha a frigykötésem szerelmi házasság lesz?

Az ügynök. — Ne féljen. Néha azok is jól sikerülnek.

Az ügyvéd. — Elfogadom szerencsés jóslatnak. Az audienciának vége. De Garai ur nem mozdul. — Parancsol még valamit? — kérdi az ügyvéd.

Az ügynök. — Hogy' leszünk az előleggel?

Az ügyvéd. — Ez mégis hallatlan! Előlegre is számít!

Az ügynök. — Hát az ügyvéd ur semmi előleg-et se fog kérni a menyasszonyától?

Az ügyvéd. — Előleg nem jár. De hát Isten neki. — itt van ezer dinár. Ha azonban nem jön létre a parti, a pénzt visszakapom. Remélem, hogy Garai ur jó ezer dinárra?...

Az ügynök. — Sokkal nagyobb összegre is. De azért az ezer dinárját nem fogja látni soha. A parti több mint biztos.

Az ügyvéd. — Honnan gondolja?

Az ügynök. — Onnan, hogy a doktor ur kigubérálta ezt a csinos bankjegyet. Ha nem volna biztos a dolgában, még egy nikkelpénzt se adott volna...

Kosztolányi Dezső:

Japáni versek

Légy

— Basho

Veréb bardtom, kérnék egy kegyet.
Ne kapd be a virágra röppenő
Bus, kis legyet.

Tó

— Basho —

Öreg halastó szendereg a langyos
Magányba némán... Most beléje cuppam
Loccsanva egy loncsos varangyos.

Harmat

— Basho —

Ó harmat, én aranyosom.
Várj, míg nyomoru életem
Tűnő vizedbe megmosom.

Bogánccs

— Basho —

Kiváncsi bogánccs rég vigyázta már,
Hogy jön és hogy megy az utas
És telegeli egy számr.

Csatatér

— Basho —

Vén harcmezőn Tavasz nyujt sugarat.
Százhuszezer harcosnak életéből,
Mint egy futó dlomból ez maradt.

Aggastyán

— Basho —

Féherhaju, bus aggastyán mereng a
Családjá sárján. Háza pusztá most.
Jaj, bong a donga és leng a gerenda.

Prücsök

— Basho —

Ó kis prücsök, beh vidám a dalod.
Ki sejt, hogy majd nemskorra
Halott leszel te is, halott, halott?

Szirt

Sanuki

Mint szirt, mely a tengerben ázik ujra.
Ahányszor a hullám körített repdes
S nem látja senki — a ruhának ujja
Nem szárad meg soha, örökre nedves.

THERMAL-PARKSTRAND-FÜRDO
BAD VÖSLAU
Európa legnagyobb fürdője
Rádióaktív Akrothotermál 24°C
Gyermekgyógyhely, kőd- és szulfurforrások. - Torna- és tenisz-
terek a fürdőben 423

Egy pedagógus albumából

Baedeckernek szeretettel ajánlja

Kemény Ferenc

Mint hegyről-végre földije Baedecker bátyámnak, mindig különös élvezettel olvasom gondolatokban, érzelmekben bővelkedő zamatos írásait, amelyeknek gyöngysorait magam előtt látom. Érthető tehát az az érdeklődés, sőt mohóság, amellyel közkedvelt aranytollu írónknak minapí tejegetéseit kísérem amelyekben ritka insuicióval a ma, a tegnap és a holnap pedagógiájának minden sarkalatos problémáját felvetette és ezzel egyéni pedagógiai világnézetét tárta elénk. Hova-tovább egy félszázada lesz, hogy e sorok írója a pedagógia tövises-göröngyös utjait járja s ez talán elegendő jogcím arra, hogy Baedecker neves elmélkedéséhez néhány szerény szeljegyzetet fűzzön. Nem óhajt velem perbe szállni és «ellenforizmákkal» az ő eszményi strukturáját kikezdeni; nem. Itt csak arról lehet szó, hogy egy kivülállóan vallomásait egy céhbeli tapasztalataival kiegészítsük, miközben készséggel elismerjük, hogy az *outsiderek* gyakran világosabban látnak, mint a befentesek, akiknek elfogulatlanságát a hosszas egyoldalú foglalkozás gyakran ellenzökkel, (*Seheuklappen*) homályosítja el. Ha eközben itt-ott a magamból is adnék hozzá valamit, remélem, abból sem lesz nagyobb baj. Ez előjáró beszéd után térjünk át a tárgyra.

Színigazság Baedecker első megállapítása: «Az iskola az emberiségnek legnagyobb problémája». Ebből pedig logikusan következik, hogy a *tanító* — Isten, király, haza után ez az igazi, a legszebb szó, nem pedig a tanár — a társadalomnak, az emberiségnek legfontosabb munkása. Honnan van mégis, hogy ezek (no meg a sajtó!) vele szemben olyan mostoha elbánást tanúsítanak? Itt egy paradoxon, egy circulus vitiosus-féle kínálkozik: a nevelők munkája, a nevelés nyilván nem ér fel odáig, hogy az embereket ez igazság belátásra bírja.

«A legjobb iskola az, amely a legszükségesebbre jól megtanít.» De mi a legszükségesebb? A gimnáziumnak a humanisztikus tanulmányok a reáliskolának matematika és természettudományok s i. t. Annál a legszükségesebb, hogy arra egy iskola nem taníthat meg, csak előkészíthet arra, hogy majdan az életben képesek legyenek megtanulni azt, amire az adott viszonyok között szükségünk van.

«A jó tanító áldás, a rossz tanító átok.» Ime dióhéjban az egész gyakorlati pedagógia vejeje, amelynek azonban következményeit is le kellene vonni: amazt erkölcsileg és anyagilag támogatni, emezt romboló hivatásában megakasztani, amit utóbb írónk is nyomtatékosan hangsúlyoz.

De vajon ki törődik azzal a csendes, intenzív munkával, amelyet a lelkiismeretes tanító feltűnés nélkül végez. Bizony, mondom, nem csak a tanárral kellene egyenrangúnak lennie, hanem a miniszteri osztályfőnökkel sőt feljebb.

«Nemcsak a költő (és természetesen hozzá: a művész) — a tanító is születik.» Ez a rátermettség igaz, az első feltétel, de csak többé-kevésbé sikerült naturalistát termelhet, aki — higgyék el — szakszerű képzés híján nem fejlődhetik igazi nevelő-tanítóvá! Aminthogy rátermettség nélkül a szakszerű kiképzés sem elegendő.

«A tanítás (és tanulás) nevelés nélkül nem ér sokat.» Ismét színigazság. De hogyan is állunk a mai öklöző korban? A neveletlen ember többre viszi mint a jól nevelt. Ujabb dilemma. A nagy írók és bölcselők: Montaigne, Rousseau stb. az emberiség igazi tanító mesterei. Gyönyörű gondolat, amelyet a nagy művészekkel egészítenék ki.

«A sikeres tanításnak legnagyobb akadálya a nagyon is sok tanítvány.» Ez az iskolázásnak egyetemes rákfenéje, ám azért ne essünk az ellenkező szélsőségre s ne kívánjunk «minden emberfitőkának külön tanítót.» Az ilyen «egyke» is megbosszulná magát, mert a gyermeknek társaság kell, különben nem fejlődhetik ki benne az alkalmazkodási készség és a szociális érzék, aminek hiányát nagyon is érezzük. Maradjunk meg itt is a középut mellett: tizenöt-husz tanulóval még lehet boldogolni és irigyléreméltó az az ország, amelyek pénzügyei ennek megvalósítását megengedik.

«Az öreg tanár, az agyonnevelés és agyontanítás» ellen emel szót. Ide vág a túlterhelés, szintén egyetemesen fájó sebe az iskolázásnak, amely ellen a jobbák hiába küzdenek. Itt tennem szót a jeles diákok problémáját és általában az érdemjegyek és bizonyítványok kétes értékét. Mindezekben hosszas tapasztalás alapján pesszimista vagyok, ami sok szülőnek vigasztalásul szolgálhat. Az életben rendszerint nem azok állják meg legjobban helyüket, akik a nyolc éven keresztül tehetség híján szorgalmasan magoltak és kimerült szellemi energiával lépnek az érettség után az élet küzdelmes porondjára. Egy szép asszony kedvéért és megnyugtatóra, akinek fia megbukott, bizony régen volt, tárcát is követtem el «A szekunda» címmel

«A pedagógus sose elbizakodott. No-no! Itt kimaradt egy fontos jelző: «Az igazi pedagógus» Mert culpa — bizony kényszerűen s mintegy észrevétlenül elbizakodottá leszünk, ha önteltségünkben (*Selbstherrlichkeit*) évtizedekig a katedrán trónolunk s onnan ellenmondást nem tűrve, diktátori hatalommal intézzük gyermekbirodalmunk ügyeit. Nincs függetlenebb és kevésbé ellenőrizhető foglalkozás a tanítóénál, amely a ritka s alkalmi igazgatói, főigazgatói v. tanfelügyelői látogatások ellenére teljesen a mi önkényünknek és bizonyos imponderabilitásunk van kiszolgáltatva. Ez a légkör tenyészíti ki azokat a «bogaroknak» nevezett különködéseket is, amelyeket a diákok ötven-hatvan szem- és fülpár (egy ellen!) csakhamar ellesnek és amelyek a közönség és az irodalom körében megörökítették a nevelés tanító mestere figuráját. Pedig «bogarai» minden emberfiának vannak. Tessék csak megfigyelni! Szeretnék itt rámutatni egy ittközö pontra, amelyet tudományosan dilemmának, irracionálisnak vagy antinómiának nevezhetünk. Arra, hogy a szülő és a sajtó, vagyis a közvélemény a tanítótól, tanártól elvárja, hogy tökéletes, gáncsnélküli lény legyen, de nem akarja tudomásul venni, hogy ő is csak gyarló ember, és esetleges fogyatkozásait, botlásait fokozott sulyal rója fel neki.

A mi kedves Baedeckerünk optimista, sőt idealista. Hogy önmagán és derék fiain tett iskolai tapasztalásai alapján visszaemlékezéseiben még évtized múlva

is az amaradt, azért méltán megirigyelhetők. Vele szemben e sorok írója, anélkül, hogy kishitvé vál-nék, inkább a pesszimizmus felé hajlik. Mert miről is van szó a nevelés és tanítás világproblémájában? Népszerűen és leplezetlen nyersséggel kifejezve, arról, hogy tökéletlen felnőttek tökéletlen kiskorukból, ha nem is tökéletes, de minél tökéletesebb embert igyekeznek faragni. Még a laikus is nyomban észreveszi, hogy a kettős tökéletlenség elháríthatatlan akadályok elé állítja az embert. Ezért legnehezebb, sőt örök probléma marad az emberképzés, amelyet teljesen megoldani sohasem fog sikerülni. Mert az eszményi nevelő-tanítónak egy szemében nagy tudósnak és nagy művésznek kellene lennie. Míg a technika haladása beláthatatlan és a technika csodáinak a legmerészebb fantázia sem képes határt szabni, addig a huszadik század hipermodern embere alig egy jótányit különbözik az ősembertől, sőt őszötnéinek a technika szédületes vívmányával még fokozott mértékben képes hódolni. A rejtély pedig ott lappang, hogy a technika érzéketlen nyersanyaggal dolgozik, a nevelő pedig, amikor növendékét formálni igyekszik, nagyon is érzékeny szerves emberanyaggal. A technikus szilaj elemekkel küzd, a tanító zsenge emberképpel — és mégis! A nagy embereket és lángelméket nem a nevelés eredményezi, azok a természet kifürkészhetetlen rejtélye alapján születnek. De azért a nevelésre is Madách híres s örök érvényű igéje érvényes: Tanító, küzdj és bizva bizzál!

Mindezt összefoglalva, úgy látom, hogy itt a *reid*-pedagógia az *ideid*-pedagógiával áll szemben. S anélkül, hogy Baedecker fényes írói hivatottságát kétségbe vonnám, meg kell állapítanom, hogy — pályát tévesztett: belőle igazán Isten kegyelméből való nevelő-tanító vált volna.

A szomorú ember

Irta: Berényi János

Igazlelkű férfit küldtek a hegyek, ki nyelvén meszt hozott a bőjtbe, amikor szavát felelt a bent élő biztatás. A nap eltemetkezéseig a kalapács énekelt s a sok süket allelujával úgy-ahogy, pirosította a barna kétségbeesést, de este már koporsóval se boldogult volna az ijesztés anyagala. Fél, aki bátor volt, nyöszörgött aki eladdig hallgatott, sóhajtásba kendőzte szívet a dőlly s a percekkel fukarkodó a vigyori kísértésnek nyitott ablakát a szemén, ha állt a mélység előtt. Az éjjel egy darabkájával a szíven gyermekké édesítették magukban az idegenkedést, arcot faragtak az elfaltságból és hallgatták vele őt sokszor oly kétkedéssel, hogy szinte már hívók valának tőle mindannyian.

S a holnap új garádicsán ilyenkor mintha a tulajdon lelkeik is a magukkal megbékélés énekét pengették volna egy csodálatos hegedűn.

Az éj elkönnyörögte mellükről a jajgató gyermeket s ringatni vitte őt a pihenő léleket hullámaira.

Eledő hitüknek még szárnyatlan pillangója előtt magát kellett, kacér virágfej gyulladt föl hirtelen: a szívük.

Az ő szemé ebben a megálló csöndben az eskünel is hatalmasabb erővel mondta, hogy minden fekete vézget bányájában ott bujkál a mosolygó aranyérc: a Nagy Kéz rég elrejtett áldása.

A gyilkos is elejtette a vaddal teli poharat, s a szorongató fájdalmas burokból bizni és csirázni hullott le a mag.

Közül ő állt, agg apostolként, a könnyolvadás engedő márciusában olyan szelíd könyörülettel, mint aki az erősek erejével született.

Kíhez mind messzebből jöttek a vándorok, hogy szavaikat megfogadván vigasztalódjanak és emeljék napra fejüket.

Anyák is, kik leányaik bűnös utjait szégyenlették, apák is, kiknek fejére a fiaik elvetemiltége hozott szomorú telet. Javakban duskálkodók, kiknek inyén már rég nem lehetett édes a méz sem, szegények, kiknek szomjúságában még a kívánság is beteggé fonyadt. Az ő igéitől a jobbik arcát szerette valamennyi.

(Mert nyilván véle volt az Isten s az szólott az ő beszédjében a nyomorgókhöz. Envétük miatt háborgók megbékélésében is tán az ő irtalmak sarjadott).

Már véresedő csillagok őszén így érkezett hozzá valamely este egy tévelygő, ki a tulajdon lelkére panaszkodott, minthogy mindenekben csak a gátszót borongta mindig, halottat siratót a születésben, vágyak elhamvadását látta a hívó tüzekben s a vénség készülő vakságát a gyerekszem csillagszépességének távolán. Ugy nem gyújtotta meg őt a ráhulló öröm, mint ahogy a szikra alatt sem lobban lángra a tavak sötéteje.

S panaszkodott enmagára a szomorú ember: «Eljöttem hozzád, most meddő partok tájáról, de sok lámpás városnak hiábavaló káprázatával az emlékezésben.

«Mert gyötrődöm entermeszetem miatt, hogy minden csillogásnak elrejtett feketeségig mélyesztí erőltetve a szemet.»

«Holott vidámodni szeretnék, mert tudom, hogy valaki tán jobb perekből is megolvassa bennünk a gyöngyöket.»

«Olykor tán tenger a fájdalom, csak szürke víz és szürke ég, de a tengernek minden irányban partja van.»

«S az ember szíve is, ha tán a legfeketébb föld, de szinte ezernyi virág megfestésére ad nedvetek. — Az órák jönnek és játszanak, a vágyak mennek és elhullanak, az élő középtűt áll és csodálkozik.»

«Felhők könnyed elsuhanása az égen és lám utja mindegyiknek vig irány. Reggel nyugatra mutat a jegenye árnya is, este keletre fordul, a fa azért az ég felé tör az ő elevenségében. Ha játék: a szívnek mégis vigasztaló és szép csoda.»

«Szintúgy a hangszerek hangjai s azonképen aszszonnyal való örömköz, olykor a bor ize, a vér gerjedelme, vagy új harcokba való készülődés, amikor már nevet kudarcán az, aki elbukott. Télben ellepi a hó a kerteket, de a tavaszi tulipán képe az emlékezetben akkor is vörös marad.»

«S lásd ezekben én mégis a szomorúságot érzem mindenkor. A muzsika bár vidám, de én bennem napokig a fájdalom hullámszával csapkod s egy-egy óra ha édes örömmek száll felém: én csak szánom magamat utána, hogy örvendeni akartam.»

«S okát mindennek nem másban látom, ha csak nem az én lelkem nagyréti beteges fogékonyságában minden szomorúságok iránt. Eljöttem azért hozzád, gyógyulást remélve magamnak, mert sok szárról száll a dicséret, hogy nyugalmat és meleget adsz a szívnek s gyógyítasz mint ahogy a nap letörlő a reggeli mezők arcáról a könnyeket.»

A bujkáló csipős csillagok sütöttek fölöttük, át-meg átütve vörösre sirt szemüket a terjengő fellegen. Mint a homály beteg szentségét rajzolta tekintetük a sápadt jóságot s szinte a tulajdon halványságtól borzongtak lanyhán a hallgató erdő gyászában. Nyugalma és csöndjük is szélesbedett, mintha a hajdan itt merengő Mester szelidségét idézték s fehértették volna arcukon a messze kóborló szeretet most szívbe tért szellemével. Bepólyált szavaft lassan föloldotta az ősz apostol s mélyített velük az éjszakán:

«Változást nem adhatok szivednek és elmédnek, ha benned nincs erő, hogy megváltoztasd magad. De van hatalmam a lélek megcserélésére tebenned.»

«Menj el azért és figyelj azokat, akik máskeiket élnek, lesd szavaikat, vélekedéseiket és cselekedeteiket, hogy ezeken át megvizsgálhasd az ő lelküknek életét.»

«És ha lelsz egy embert, kire azt mondom: ez szeretnék lenni, mind cselekedetben mind pedig fölfogásban s azonmód érezném kellemetesnek az örökkévaló dolgok szemlélését, siess hozzám és én megtehetem, hogy olyan természet ébred benned, amilyent abban a lélekben megirigyeltél.»

«Sötéten érző szivedet pedig minden bus gondolatával és emlékező gyötrődésével elveszted még azon pillanatban örökre.»

Ezeket mondta ama jámbor lelkű férfit s a vándor reménységgel bensejében még azon órában távozott.

A napok teltek közöttük és az apostol várt. És jött a tél, hóval és titokkal a kerteken, amikor már csak a szív emlékezetében piros a tulipán és zöld a fű.

Es ebredett utána a tavasz, amikor vidám étellel indul a maga halálának minden hajtás és minden mag, minden megmozdulás és minden ép szívnek drága gerjedés.

Nyáron megint komoly kalásszá és maggá dolgozta fiatal virágát a buza és az ág s az éltető parancsok a buvós titkok mélyén felejtleni kezdték magukból a napot.

S ismét ősz lett avatag levél hullással, az elvándorló madarak szomorúságával, a dalos ajkak elhallgatásával, köddel, dérrrel, új elvégzéssel és az ég sűrű fanyarfenyű játékával. A vándor görcsös botjával megállt a kisírt szemű csillagok alatt.

Az apostol elébe lépett s a vendég beszélt a meglelet alázat hangján.

»Láttam embereket, kik nevetnek, amikor akarnak és láttam embereket kik hátkódnak, amikor akarnak.«
»Láttam olyanokat akik sohasem gondolkodnak s akiknek szíve mint a meredek szikla a tenger fölött, mert az érzés jó hulláma sohasem emelkedik hozzá. Lépteik akár az ut porán, akár a mások életén, de vissza nem néznek soha, hogy elfüppáltak talán valakit.«

»Láttam kik a poharak vidám csengése között élnek, kik mindig vigak, kikben semmi bánat, talán még tulajdon szeretteik halála sem.«

»Valának köztük, kik százszor erősebbek s bentől is ezerszer gazdagabbak. Voltak, kik bölcsőbbek s kormányozhatóbb szívűek, kik szerényebbek és gyözelmesebbek s a szerencse madarát ott viszik mindenkor a vállukon.«

»Az én lelkeket pedig az ő rengeteg szomorúságával mindezeknek egyikéért el nem cseréltem és meg nem válok tőle mert immár érzem, hogy az jó léleknek nekünk, mely hozzánk nőtt és nagy kincs az bennünk, ahogy minékünk adatott.«

A fogoly

A vizslánk fölvert egy fogoly-falkát, mielőtt még megközelíthették volna. Társam, kezdő vadász, elég vgyázatlan volt és utánuk lőtt abban a hiszemben, hátha egy eltévedt szeretszem etalálja valamelyiket. Ezzel aztán végképpen elriasztottuk valamennyit.

Anguszus vége felé jártunk már, amikor még nagy kukoricások adnak buvóhelyet a vadnak s a tarlón sütkérező nyul is azonnal észreveszi — hacsak föléje nem fúj a szél — hogy ember jár a kukoricásban.

A foglyok ettől kezdve nem tértek vissza, a tarlón se találkoztunk velük, akármilyen verejtékezve kerestük. A hatalmas táblákat keresztül-kasul járva, felhuzott ravasszal, haladtunk előre, de hasztalannak bizonyult minden igyekezetünk.

Ilyenkor az idegesség átragad a kutyára is. Sunyitva ballag mellettünk a hü eb, látszik, hogy restelli a dolgot és szeretné helyrehozni a hibáját. Ha nyomra akad, tulbuzgóan szaglász, — a száraz föld a hetek óta tartó esőhiány azonban eltompítja az ő szaglózérezkét is, régi nyomok után vágat és megszegyenülve tér vissza.

Már bucsuzott a nap, vérvörös korongja ott állt a semmi szélén, hogy belezuhanjon, — gondoltam egyet.

Kerítsünk legalább néhány fűrt, a fogolyfalkára majd ráakadunk holnap. Szégyenszemre ne menjünk haza üres kézzel. A fűrek már szépen felhiztak a tarlón, szárnyra eresztették a legfiatalabbját is, nem szükséges kimélni az anyát. Virágos tarlón ballagtam, ahol a csonka szalmacsutkák alig emelkednek ki a buja tarkaságból, de a puskám egyik esőve még mindig fogolyra volt fölve. Sose lehet tudni!

Egyszer csak megálltam és kimeresztettem a szemem.

Vagy ötven lépésnyire ült a fogoly. Inkább csak egy fogoly, többet nem tudtam észrevenni. Talán elmaradt a falkától, vagy más vadászta ki a testvéreit s így jutott árvaságra. — azonban egyedül volt.

Behuzódtam a kukoricásba, onnan lesekedtem, hogy nincsenek-e mégis többen? Egyedül alig jár a fogoly, párosával is csak januárban, mikor a nagy, döntő, szerelmi csata után feloszlanak a falkák s kakashok, tyukok, egyaránt megtépetten kezdenek hozzá a mézeshetekhez. Igaz ugyan, hogy a fű most nagyocsa, de az enyimmél gyakorlatlanabb szem is észreveszi a legelészésüket, ha erősen figyel egy pontra.

Társammal lefogattam a kutyát, én a kukoricás szélén igyekeztem lépésben előre, hogy szem elől ne tévesszem.

Ott ült, csakugyan egyedül, karesu törzse kiemelkedett a virágok közül és figyelte. Persze, persze, Isten tudja, hány lövés riasztotta meg már eddig is, amíg egymagára maradt, — kérdés, befogadja-e másik falka? Itt kénytelen óvatosan élni, mezei egerek játékos futkosása rázza a szalma-tarlót, pipiskék utánozzák a fűj rebbenését, okatlan nagyképűséggel vágyódva a félreismerés kétes habérjaira. Mindez pedig zajjal jár, picit szíve belerezen.

Már husz lépésnyire voltam tőle s még mindig ugyanabban a helyzetben ült. A formáját most már jobban ki tudtam venni, igen valószínűnek tartottam azt is, hogy tyuk. Tehát gyámoltalan. Most a kakas

— állatok között is a kalandor, a vállalkozó szellem!

— élémesebb és tud magán segíteni.

Elég világos volt még az idő, hogy lássam apró, gömbölyű fejét, amelyből élénken villog elő a szempár, épp csak hogy engem nem vesz észre.

Rálóghattam volna, de gyávaságnak tartottam. Repüljön fel! Biztam magamban, hogy így is leszedem.

Már csak tíz lépésnyire voltunk egymástól és a fogoly még mindig mozdulatlan.

Akkor az jutott eszembe, hogy talán nincs is benne már élet. A társam elkésett lövése mégis csak talált, szegényke röpült egy darabig, amíg volt benne erő, aztán összeesett és idekerült, a legbujább tarlóra, szatirajaként a sorsnak. Új helyzetbe s ez úgy tűnteti föl, mintha lesekednék.

Persze hogy így lesz, nincs benne élet, hiszen a kukoricaszárak elperzselődött levelei is forognak, ezt meghallaná sokkal nagyobb távolságból is.

TÖRTÉNELEM APRÓ TÖRTÉNETEKBE

Moses Mendelssohn

(1729—1786)

Erről a jeles bölcsészről és Nagy Frigyes porosz királyról (1712—1786) beszélük az alább következő történetet, amely »garantiert unwahr«, sose történt és nem is történhetett meg, de annyira jellemző a két benne szereplő kitünőségre, hogy — belső igazságot tartalmazván — mégis igaznak tekintendő. Az elbeszélés szerint a nagy király ebédre hívta meg a zsidószármazású filozófust több más tudóssal együtt, akikkel tréfát eszelt ki a Felség, amellyel a Lélek Halhatatlanságáról szóló Phaedon című híres könyv szerzőjét kifigurázhatják. Gondoskodtak arról, hogy Mendelssohn-nak ne legyen kanala, s mikor a levest találta föl, a király így szólt:

— Huncut, aki a levest el nem fogyasztja!

A filozófus az ő éles zsidóeszével — meséli tovább a krónika — rögtön átlátott a szitán. Tudta, hogy tréfás összeesküvést szöttek ellene, s ő is tréfával védekezett. A kenyérből hamarosan kanalat formált, vele fölette a levest s aztán — mialatt a kanalat is megette — így kiáltott föl:

— Huncut, aki a kanalat meg nem eszi!

A krónikás szerint persze Mendelssohn diadala teljes volt. A király jóízűt nevetett, s ő is »büntársai« belátván, hogy nem járhatnak túl a filozófus szuverén eszén, attól a naptól fogva sose próbálták meg többé, hogy guntt üzennek belőle.

Ez a história már csak azért se lehet igaz, mert Mendelssohn sohasé ebédelt a királynál, aki nagy fölvilágosultsága ellenére se szerette Mendelssohn-t. Mint ahogy Lessinget se ismerte el, mivelhogy Voltaire tanítványa lévén, a francia szellemet annyira fölötte állónak tartotta a németnek, hogy ez utóbbit egészen ignorálta.

Ellenben, ha a király nem viseltetett volna ellenszenvvel Mendelssohn iránt, akkor ez hivatalos lehetett volna hozzá ebédre, és ismerte Nagy Frigyes gyonyolódásra hajlamos tréfás természetét és a filozófusnak elmésségét, az eset megtörténhetett volna. S ennyiben több igazság is rejlik benne, mint sok száz más történetben, amelyek valóban megestek, de nem jellemzők azokra, akik bennük szerepelnek. Az ily történeteknél mindig az a fontos, hogy karakterisztikusak legyenek azokra, akikről szólnak.

III. Napoleon

(1808—1873)

A párisi Rothschild báró 1863-ban nagy ünnepekkel járó diszvadászatot rendezett a császár tiszteletére a Ferriéres-kastélyban, amelyet nemrég vásárolt meg és es rendkívül fényűzővel rendezett be. A vadászat és az azzal járó fesztivások óriási pénzbe kerültek, s a végén olyan déjeuner-t falaltatott föl császári vendégének, aminőt Napoleon se engedhetett meg magának mindennap.

A császár mindenél el volt ragadtatva és legmagasabb meglepedésének adott kifejezést az élvezett vendégszeretet fölött. Még nagyobb elragadtatásban volt a báró, akit a császárlátogatás nem köznapi szerencséje ért, s mikor előkelő vendége távozni készült, lekísérte azt egészen a kocsijáig, s ott az ő kissé még németes kiejtésével és nem tökéletes franciasságával így bucsuzott tőle:

— Sire, mes enfants et moi, nous n'oublierons jamais cette journée. Le mémoire nous en sera cher.

A báró ezt akarta mondani:

— Fölség, én és gyermekeim, sose felejtjük el ezt a napot. Annak emlékét örökké megőrizzük.

De nem ezt mondta.

A császár nevetett, és ezt felelte röviden:

— Felejtse el, báró, felejtse el!

S kacagva a kocsijába szállott, s elhajtott.

Rothschild ijedten és tanácstalannul állott, s nagy zavartan megkérdezte a környezetet, hogy mi bolondot mondott ő és miért nevetett a császár.

Valaki aztán megmagyarázta neki, hogy ahelyett a szó helyett: *emlék (la mémoire)*, ő azt találta mondani: *számla (le mémoire)*. S a császár joggal nevetett, amikor a vendéglátó báró arról biztosította,

Egész közel mentem hát hozzá, rá se hederíttem a lábam előtt felröppető fűjre s csak az utolsó pillanatban tudtam meg, hogy amit fogolynak néztem, az egy kis szeszélyes formájú földtúrás. Így, közvetlen közelből nézve, semmivel se különb a többi földtúrásnál, azonban csöppet sem hasonlít fogolyhoz.

... A nagy, kopasz tarlón később mégis ráakadtunk a falkára. Hogy kilöttem a vezető kakast, megbomlott köztük a rend és még a teljes besötétedés előtt hét darab zsákmánnyal tartottunk hazafelé. Gyönyörű példányok voltak, husos mellük csupa puhaság.

... Azért mégis szótlanul szívtam a kocsi a cigarettámat. Mert mégis csak az a magányosan ülő fogoly volt a legszebb s nem hagyott el a tűnődés. Milyen falkából kerülhetett elő, hová lettek a társai s miért nem röpült fel, mikor annyira megközelíttem.

Bob.

hogy a vadászat és a lakoma költségeit sohasem fogja cffelejtteni. És joggal felelhetette neki:

— Felejtse el!

Napoleon nemsokára, szó lévén a Ferriéres-kastély uráról, így nyilatkozott róla:

— Nyelvhibákat elkövet néha, de egyéb hibákon sose kaptam rajta.

S mikor nagy pénzügyi szolgálatot tett Rothschild a császárnak, s ez halákolódott neki, a nagy finansier mosolyogva mondta:

— Felejtse el, Sire, felejtse el!

Benjamin Franklin

(1706—1790)

egyike volt az első nagy pacifistáknak. Bár nagy érdemeket szerzett az 1776-iki szabadságharcban amely hazájának megszerezte a függetlenséget, állandóan a békét hirdette. Ugy nyilatkozott egyszer:

— Csak azok a harcok jogosultak, amelyeket a szabadság elnyeréséért vívnak. Minden más háborúság rablóhadjárat.

Másik híres mondása:

— Nincs olyan háború, amely jó és nincs olyan béke, amely rossz. A háború már magában átok s a béke már magában áldás.

Ez állítás emlékeztet a Hugo Grotius-éra (1583—1645), a természetjog megalapítójának a szavára:

— Aki háborút kezd, megérdemli, hogy azt elve

szítse.
Az ujkori háborucsinálók, ugy látszik, megszívlelték a kiváló állambölcsésznek e maximáját, mert — csak a nagy világháború résztvevőire kell gondolnunk — mindegyik fél azon iparkodik, hogy ne ő kezdjen ki, de mindent elkövet, hogy a másik kénytelen legyen »kezdeni«.

Anatole France

(1844—1924)

nagyon szerette a különvéleményeket, s a könyvei tele vannak ilyenekkel, — nagy bosszúságukra azoknak, akik csak taposott uton szeretnek járni.

Még a saját működéséről és műveinek az értékéről is egész másvéleménye volt mint a publikumnak és egyenemely kritikusknak. Arra a kérdésre, melyek a legjobb írásai, azt felelte:

— Legjobb könyveim? Azok, amelyeknek nem volt semmi sikerük: *Komédiás-történet és Jeanne d'Arc*. Legsilányabb műveim? Azok, amelyeket az egész világ magasztal: *Thais* és a *Vörös Lillom*.

Ebből a nyilatkozatból sokat tanulhatunk azok a szerencséskezű írók, akik sok százezer példányszámmal érnek el egyes oly könyvekkel, amelyek véletlenül szíven találtak a nagy olvasópublikumot, de vigaszt is meríthetnek olyan írók, akiknek nem sikerül gyórhódítóként vonulni be az irodalmi piacokra. És bármily cinikus volt is a nagy francia író (ezt a hibát vetik legtöbbször a szemére), annyi erkölcsi komolyság volt benne, hogy nem azokat a könyveit szerette legjobban, amelyek a legtöbbet »hoztak« neki, hanem azokat, amelyeknek hosszabb idővel jósolt s maradandóbb értéket tulajdonított.

Victor Amadeus

(1666—1732)

előbb savoyai herceg, később II. Victor Amadeus néven szardíniai király. Igen meggondolt férfiú volt s a politikájában nagy óvatosságot fejtett ki. Amikor *Law* (1671—1729), a híres skóciai finanszer Torino-ban kifejtette előtte az általa tervezett nagy jegybank programját, a merész fezőrnek ezt a híressé, szinte klasszikussá lett feleletet adta:

— Nem vagyok annyira hatalmas, hogy jogom volna tönkremenni.

A genfi kötársaság véletlenül jelenvolt követei ezt a választ oly bölcsnek és mindenképpen jelentősnek találták, hogy azt a kötársaságnak levéltárába lefektették és megőriztették.

Az érdekes nyilatkozat az ő följegyzésük folytán maradt az utókorra, amely ma is méltányolja a benne rejlő bölcsességet.

FEKETE CSILLAG

Regényes elbeszélés a serdültebb ifjuság számára

Irta: Karlócai

A Bácsamegyei Napló pályázatán
díjat nyert ifjusági regény

Esténként, ahogy künn ültek a ház előtt és élvezték Lyubica kellemesen csengő hangját, sokszor szóba hozta tervét Vélykó fiának, aki azonban hallani se akart róla. Összefűzött gerendákon terhesnek találta az örvényekkel való küzdelmet. Valahányszor átkeltek a tulsó partar, alig várta, hogy biztos talajt érezzen lábál alatt.

Egyik napon Szlávkó szaladt a ház felé és már messziről kiabálta, hogy valami gazdálan tárgy uszik lefelé a folyón. Az egész család a sziget partjára sietett, ahol tényleg jól lehetett látni, hogy a víz sodra ringat a hullámok hátán valamit.

Tóso, aki kitünő uszó volt bele vetette magát a folyóba. Erős tempóval elérte az uszó tömeget, annak irányt adni és vissza uszni vele neki már játék volt, mert maga a víz folyása is segítette. Igaz, hogy a sziget alsó végén ért partot, de azért mégis ki húzta a gazdálan tárgyat.

Csodálkozva látták, hogy a hatalmas fatörzsnek gondolt »valami« egy öblös nagy csolnak, mely felfordulva uszott lefelé, még a lánc is ott csüngött a végében, csak az evezők hiányoztak belőle. Négy férfi is kellett hozzá, hogy a partra vonzólják.

Mióta a ladikot megkaparintották sűrűbben látogattak el a közeli falvakba. Nagyobb szorgalommal láttak a sajt termeléshez, emellett a szövészek is szébbnél-szebb rajzu házi szőtest adott. Ebben Lyubica volt a legügyesebb.

Igy mulott el egyik év a másik után. A legutolsó téli borzasztóan hideg volt, még az állatok is közel voltak a megfagyáshoz. A Duna jégtáblái egyébe meredtek. E télen történt meg, hogy Duskó csupa vadász szenvedélytől hajtva egyedül vágott neki a parti hegyek erdejének. Alig ért azonban az erdő szélére, a mikor kisebb farkas farkas rohant feléje. Egy hatalmas him állat szökdelte lefelé. Keze nem remegett a hur pattanásakor és a farkas lábál előtt hörgött utolsó. Az utána jövők látva vezérük eléstét megtorpantak, de csak egy rövid pillanatra, azonban ez elég volt arra, hogy Duskó éles szekeréjét csukló szijra vegye. Kettő ugrott meg feléje s mind a kettő szét hasadt koponyával zuhant a fehér hóba. Várta a többit is és szinte játszi kedvvel vette most már a halálos veszedelmet. Azok látva társaik pusztulását nagy ugrásokkal menekültek, csattogó fogaikkal vissza-vissza tekintve a hó vörös följaira.

Mikor Duskó már nem tartott tőlük, összefogta a három megölt állat bundás farkát s visszatért velük a szigetre.

Otthon elbeszélte váratlan kalandját, amiért büszkén veregette meg vállát apja, de egyben megfogadtatta vele, hogy még egyszer egyedül nem hagyja el a szigetet. Mert ez a kemény tél nagy-nagy farkába tereli az éhes ordásokat s még a legjobb ifjúság is hibázhat egyszer, ami azután az életébe kerülhet. Pedig ha már meg kell halni fiam — fejezte be beszédét az apa — úgy halj meg, mint ahogy egy szerbhez illik: emberi kéz által, pogány öldöklésben.

A tavaszi jégzajlás beálltáig jelentékeny mennyiségben halmozódott fel a farkas hőr kikészített bundája. Jól tudta Vélykó gazda, hogy talál erre is vevőt.

A morajló jég eltűnt és langyos májusi szél játszott az organabokrok illatos virágaival és a fehér gyöngyvirágok apró fűrti harangokkáival. A hosszú tél alatt sok eladni való készült a szigeten: Vélykó azon törte a fejét, ha már van csolnakuk, hosszabb utat is tehetnek vele, jobb áron elkelve a sok szép holmi.

Egy nap futó tüzként szállt a hír szájról-szájra, gyász énekek sirtak a zajkaton. Meghalt a despot! — »Stevan-višoki« — fia a tragikus végű Lázár despotának, aki ott lelte hősi halálát a koszovói felsők elvesztett csatájában.

Vélykót is leverte a szomorú hír és az a tudat is aggasztotta, hogy a török szomszédság veszedelmes közelségbe jutott. Arra nem is gondolt már, hogy megvalósítsa tervét, mely szerint hosszabb utra indulna fizetlet kötni. Nem lenne egy csepp nyugta sem, ha magára hagyáná övét. A véletlen azonban mindig talál kibuvót és amikor már észbe se jutott az utazás, vendége érkezett. Tomics Jásó budai kereskedő a környéken hallotta, hogy egy Dragonics-család sok-sok eladni valót tartogat a »szerb szigeten«. At is jött és nagy örömré gyermekkori jó barátját ismerte fel Vélykóban.

— Pomoz Bog! Köszönt a családfő felé, ahogy kilépett a ladikból.

— Bog ti doneo — Isten hozott! Fogadta őt Vélykó és meleg barátsággal tessékelt be hajlékába.

— Nem Vélykó a te neved, szeretett barátom? — kérde a házba lépő idegen.

— De az testvér... — nézte meglepődött szemmel a kérdezőt.

— Nahát én meg Jásó vagyok... Tomics Jásó, ha még emlékezel a Morava virágos völgyére, akkor engem sem feledhetél el barátom.

— Jásó, édes jó komám, hát te volnál az a vézna gyermek? A jó Isten vezérelt házamba. Milyen kicsiny

a föld a jóbarátok részére, ha azok nem felejtenek — örvendezett Vélykó s bárányt élegett, hogy régi szokásként vendégheltesse meg régen látott pajtását.

Ezen az estén nem zokogott szomorú dalokat a gusla, nem akarta Vélykó megszomorítani a vidám hangulatot. Elfeledve a hazátlanság súlyos terhét, ufjongva siklott a vonó a hurokon, még kólóra is sor került éjjel.

Másnap Jásó előadta, hogy ő tulajdonképpen vásárlás ügyében jött erre a vidékre és hallotta, hogy ezen a szigeten kapható a környék legfinomabb turója és sajta.

— Látod Jásó — mondá nevetve Vélykó — néha egy kis turó hozza össze a jóbarátokat.

— Hát most igazán ennek köszönhetem, hogy megtaláltalak. Bár nincs sok időm vendéglátó szíveségedet élvezni, igérem, gyakran meglátogatlak.

— Én is terveztem, hogy messzebb vidékre is el látogatok, de nagyon rossz szomszédság ütött sátrat a hátam megett és jobb, ha a családom mellett tartózkodom.

— A pogányt gondold komám — kérde Jásó.

— Azt, azt, hogy süllyedne el a lábuk alatt a föld — átkozódott mérgesen a házigazda, mert mindjárt elfutotta a mérég, ha róluk beszélt.

— Értesz-e fiam a vízi tudományhoz? — fordult most szavaival Dusán felé Tomics.

— Ugy egy kicsit, de kezembem biztosabb az Iji, mint az evező, jobban szeretek élő ellenséggel szemben nézni, mint az örvénylő habok sodrával birkózni.

— No pedig egy jó vitéznek még ahhoz is érteni kell, mert bizony nem mindig szárazon teszi a szolgálatát.

— Vélykó barátom bizd rám a fiadat egy utra. Ugy vezetem, oktatom, mintha apja lennék, ha azután visszatér és kedve tartja, ám szolgáljon a hazájának.

— Szívemből jöttek a szavai Jásó — örvendezett Dusán apja — vid magaddal egyik szolgámat is, jó lesz evezőforgatónak a többi közé. Dusán melyiket akarod magad mellett tudni?

Dusán ránéz az ajtó előtt üldögélő kedves pajtásaira, ahonnan négy meleg szem kinálokzó pillantása lövelt feléje.

Szlávkó is, Tóso is szerette ifju gazdáját s mind a kettő örömmel elment volna vele.

— Édes apám, én nem tudok választani és úgy látom, ők maguk sem, talán pálcikát húznának.

Ugy is volt, az öreg Dragonics két különböző hosszúságú pálcikát tartott maga elé s odaszólt egyiknek:

— Tóso, jer ide s húzd ki az egyiket, ha a rövidebbet húzod, itt maradsz.

Tóso reménykedő gondolattal járult előre, szinte remeg a keze, ahogy a döntő ágaacska-hoz nyul és a rövidebbet találja el.

— Tudtam — mormolta elégedetlenül magában — nekem sohasem kedvezett a szerencse.

Szlávkó azonban még kurjantott is örömeiben és sietve húzódott ki a csolnakosok közé, akik épen a vascorájukat költötték a ház tővében.

Három emberrel jött csak Tomics, két evezőssel és egy kormányossal. A kormányos harsabajsú, sovány emberkének nézett ki s szinte elveszett a széles-vállu, izmos legények mellett, haja, szakála hétéher szálfalakban omlott le.

Szlávkó nem akarta elhinni, hogy ily kevés ember vízfolyása ellenébe megegye azt a hosszú utat, mert ugy hallotta, hogy egy hétig is el tart még célhoz érnek.

— Veletek megyünk — szólalt meg, mikor látta, hogy az öreg kormányos már a bajusz sodrintást is hefejezte, ősi szokása a hajuszt viselő erős nemnek, ha megelégette a táplálkozást.

— Eridj Dani fiam töltsd tele a kulacsom!

— Elcsapja a hasát Ferenc bátyám, még a kulacs is meborzong, ha alámeritem — évdődött a legény, miközben felvette a borjubőr italtartót, hogy eleget legyen az öregnek.

— Ne-te horogra szaladt kecsge ne mártsd bele a folyóba a csutorámat, nem hal az, hogy vizet igyék hékás! Hanem emeld meg a dereglye orrában a sühmat ott szunyagd a korsó hátha akad még a fenekén.

Jó mélyet csókolt a kulacs száján az ősz bajusz, majd sorra járt az állólél kareos, még Szlávkó is belekóstolt csupa kíváncsisághól. Meg is zavarta a fejét s feledtette a nyelvét ugy, hogy még dalolni sem röstelt. Pedig gazdája az utóbbi időben nem hallotta szívesen a dalos jó kedvet, mondván: hazáját vesztett nép nem vigadhat, még ki nem takarodik a szeretett földről a heste ellenség. Csak szomorú lelket busító szavak szállhatnak a szegény földönfutók ajkáról. Az evezősök hallván Szlávkó neki buzdulását, ők is tokköszörülés után láttak és felváltva a szerbflut átvették a dalos lelkesedést és hékás testvérként suhant a lágy melódia a csillagos éjben. Hol Szlávkó az igazi szláv érzés ujjongó híve eresztette szelnek a szerb nép ajkán termett dalokat, hol az evezősök énekelték

a magyar róna szülte méla bus szerelmes árijákat... és a hangok egymásba fonódva ömlöttek szét a susogó nádas felett.

II. FEJEZET.

A Duna hdtán.

Másnap gyönyörű tavaszi napra ébredt a kis sziget. Már kora hajnalban kijött Tomics Jásó, hogy ki adja embereinek a parancsot, mert itt volt az ideje, hogy indulásra gondoljanak. Az öreg kormányos igen örült, hogy haza mehetne, a két evezős legény is szívesen hallotta e parancsot, mert a budai hegyek alján két csinos fehércseléd várja őket.

Csak Dusánnak vált a bucsu nagyon nehezeze ő még nem szagolta a szerelem rózsájának mámorosító bársnyos kelyhét. Egész szívvel szüleit szerette, a jószágos arcu, meleg tekintetű édes anyját, erős szavu de szerető szívű édes apját, gyenge virágszálként dédelgetett sudár növésű, csengő hangu guocskáját. És most elhagyja őket. Tudta jól, hogy utolsó lehet minden ölelése, pillantása, csókja.

Szlávkó sem rejtette el megnyult ábrázatját. A szolgáknak is van szívük. Így hát megérthető, hogy Szlávkó is szomoruan segített felrakodni az öblös csolnakra, melyet azután a Tomics dereglyéjének a végéhez láncoltak.

A kormányos meg a két evezős legény fütüürészvo szerelték fel a vitorla póznát, jó jelnek vették a délkeleti szél tavasziasan enyhe fuvalatát mintha csak megrendelésre támadt volna fel egyenesen azért, hogy őket segítse az indulásnál.

Az aggódo édes anya még egyszer óva intette a távozó fiát:

— Dusán lelkem vigyázz az uton, bele ne vessz a vízbe, a hűvös az éjszaka takarózz be, ne-hogy megfázz.

Az apa is közbe szól:

— Legyen gondod a pénzre, ne-hogy rézzel fizessenek az arany helyett, óvatosan bánj a vevővel, ha az becsmerli a portékát, ne mérgeledj, mert csak azért teszi, hogy olcsóbban juthasson hozzá. Ha pedig pénzzé tetted a rakományt ügyelj arra, hogy kockázók kezébe ne kerülj, mert azok ravaszok. Inkább vizet igyál, mint részegítő italt, mert könnyen meg lophatnak s a szemedet is füledet is nyisd ki, ha asszony mellé kerülsz, mert az a legveszedelmebb, ravasz is, tolyaj is. Isten vezéreljen!

Dusán jól észbe véste a komoly intelmeket.

Lyubica nem szólt semmit várta a sorát, hogy ő is megölelhesse, megcsókholhassa a testvérbátyját. Pátyolat arcának két rózsája, belesápadt a fájdalomba. Valami ismeretlen félelem lopódzott lelkébe, maga sem tudta miért. Még sohasem szakadtak el ily hosszú időre egymástól, talán ez okozta ezt a különös érzést, szerette volna a bucsuzó édesanyjának oda sugni: ne engedje elmenni Dusánt. Adják inkább olcsó pénzért az egész eladni valót Jásó bácsinak, vagy menjen Szlávkó egyedül, de nem szólt semmit, könnyes szemekkel várta míg melléje lép bátyja és csak annyit tudott mondani: Isten óvjon! Imádkozom érted, hogy szerencsésen vissza jöjj! Tovább nem folytathatta szavait, zokogásba fulladt az ölelő karok között.

Régi szokás szerint az öreg Milán is és Tóso is kézcsokkal vettek bucsut Dusántól.

Mielőtt még elhagyta volna a szigetet, letérdepelt Dusán és édes apja megáldotta. Az áldást Szlávkó is térden állva fogadta.

Jásó is melegen köszöntötte vendégszerető barátját és megnyugtatta:

— Ne félj Vélykó, jó kézben lesz Dusán, jobban ügyelek rá, mint saját magamra s egy utolsó — Isten hozzáddal — helyezkedtek el a csolnakban. Elöl a kormányos, két evezős legény és Szlávkó, hátsóban Tomics Dusánnal telepedett le.

Felhangzott a legények ajkán a dunai hajósok dala:

»Húzd fel a vitorlád repülj a szélel,

Kerüld a szirtet, szemben az örvénnyel.

Ha siklik gyenge csolnakod

Vigyázz, hogy jajba ne fuljon vidám dalod.»

A sötétzöld náderdő megett habfeléren terült el a feltűző vészon, a pajkos szellő zugva csapott le rá, felduzzasztotta gömbölyűre. Megfeszültek a kötelek s egyet szökken a recsenő jármű.

... Hopp... állj... habó... kiabáltak a parton állók, Lyubica akaratlanul is felsikoltott.

Az első csolnak már kiuszott a nádasból, míg a hozzá láncolt párja ott ringott a nádas mélyén s ha nem sürű a nád, hát a folyó sodra magával kapta volna mindenestől a kis hajót.

Rosszul szoritották meg a láncot és az kiszabadult a horogból, úgy hogy az evezősöknek vissza kellett térni a vitorlással. A vig nóta is elhallgatott. Babonás lelkű emberek a vízen járók. A legcsékélyebb véletlenből intést kovácsolnak. Még az öreg kormányos is megcsóválta deres fejét s hosszút káromkodott a fogal között.

Lyubica szíve hevesen dobogott már másodszer érezte, hogy Dusánnak nem volna szabad elmennie. Lám a sors is ugy hozta magával, hogy csak a vitorlás jusson el a helytől.

Tomicsnak — bár nem látszott meg nevető arcán — meborzongott a bőre, ő sem szerette induláskor az ilyen balszerencsét. Maga csomózta meg másodszer a láncot s most mind a két alkotmányt kikiszlott a lomha folyó széles, csendes hátára

(Folytatása következik.)

A DOLLÁRKOLDUS

Irta: FARKAS FRIGYES

II-ik rész.

IV.

Két évig tartott a tanonc idő. Akkor felszabadultam és elbocsátottak a csecsemő-otthonból.

A városháza előtt jelölték ki a posztomat. Foglalkozásomnak megfelelően, otthoni divat szerint, rongyos ruhát öltöttem és ócska kalapomat a járókelők felé nyujtva énekeltem:

— Szegény apátlan-anyátlan árva...

A polgármester nem volt velem megelégedve. Felhívott magához és tudtomra adta, hogy másik, rendes, új ruhát kellennem.

— Csak nem gondolja, — mondotta, — hogy ilyen rongyos koldussal fogunk szégyenkezni! Mit szólna a világ, ha a milliárdosok városában ilyen szánalmas külsejű kéregetőt találának?

Ünnepnapokon a templom előtt álltam, ilyenkor frakkot és cilindert kellett felvennem.

Az üzlet jól ment, senki sem adott tíz dollárnál kevesebbet. Bumbunattyban ez volt az aprópénz. Hja, a hol mindenki milliomos...

De a foglalkozásom csak akkor lendült fel igazán, amikor a Times riportot közzétett rólam és azt is megírta, hogy egy miss, akinek véletlenül nem volt aprópénze, briliánsgyűrűt dobott a kalapomba. Ettől kezdve hullottak az ékszerek gyöngyök és drágakövek, azonban meg kellett ígérnem, hogy az adakozó nevét beteszem az újságba. A lapban állandó oldalas hirdést kellett bérelnem, de megérte! Az emberek versenyeztek, mindenki tud akarta liciálni a másikat és Bumbunattyban az lett a gazdagság és előkelőség fokmérője, hogy ki milyen ajándékot adott nekem.

Később egyszerűsítették a dolgot és nem a kalapomba szórták az adományokat, hanem a lakásomra küldték. Volt, aki autót adott, sőt egy repülőgépet is kaptam, ezt pedig nem lehetett volna csak úgy a cilinderbe dobni... Raktárt kellett bérelnem az adományok elhelyezésére és irodát nyitottam, ahol két titkár tartotta nyilván az adakozókat és három gépirős levelezett fél Amerika ékszerészeivel, akiket én láttam el arannyal és drágakövekkel.

Nekem pedig, — mikor már huszemeletes palotám is volt, — reggeltől estig ott kellett állnom a posztomon, hogy a kis névtelenek hagyományos rongyos tizdollárjait bekasszáljam. Mert a város vezetősége megkövetelte, hogy még vasárnap is megjelenjek a helyemen.

Meguntam már a koldulást és elhatároztam, hogy nyugodalomba vonulok. Magas koromra és fehér szakállamra hívatkoztam, amikor a kérelmet a polgármesternek előterjesztettem.

— Rendben van, — felelte a város feje, — már úgy is sürgeti az aggok menedékházának az igazgatója, hogy mikor kerül reájuk a sor...

Persze, ere nem is gondoltam... De már nem lehetett visszatáncolni.

Másnap beutaltak az aggastyánok asyllumába. Itt is megfelelő ceremóniával és rádió-távbeszédekkel.

Egyszerre megszűntek az adakozások, mert a koldulástól eltiltottak és ezt közhírré is tették. Be kellett csuknom a boltot, fel kellett oszlatnom az irodát.

Csak az ötvenmillió csekket vehettem magamhoz, ami az üzletfelszámolás után megmaradt. Most már vigan élhettem volna a világomat, de a pénznek semmi hasznát nem vettem, mert szigorú klastromi szabályok voltak a menházban. Öreg aggastyán módjára kellett élnem, hajlott derékkel, botra támaszkodva naponta csak egy órát sétálhattam a kertben, enni csak tejbe-grizt adtak. Karácsonyra pedig házi sapkát, pipát és papucsot kaptam.

Kedvem lett volna megszökni, de nem lehetett. Az asyllum egész személyzetének nem volt más dolga, mint hogy reám ügyeljen, — ezt a dolgukat pedig nagyon jól végezték. És a kulcs a portásnál volt.

Rettenetes helyzet. Be voltam zárva, mint a börtönbe, kiinn pedig vidám a világ és ötven millió a melényzsebemben... Csak legalább egy dajkám volna, mint csecsemőköröm... Ha már itt is tejkurára fogtak....

Megkérdeztem a polgármestert egy látogatása alkalmával, hogy meddig tart még ez az állapot.

— En is azt szeretném tudni, — válaszolta, — de eddig tapintathól nem kérdeztem. A Jótékony Temetkezési Egyesület elnöksége ugyanis már rég türelmetlenkedik... Alig várja....

Hát még ez is... A jótékonyosság a bölcsőtől a korporsóig... És még az ingyenes temetést is velem akarják végigcsinálni... Az elnökség alig várja... Milyen szép tőle! Ez a megfeszítettség...

És mi lesz az ötven milliómmal? Hát ezért szenvedtem? Ezért voltam csecsemő és ezért koldultam? Most pedig sürgetnek... A Jótékony Temetkezési Egyesület elnöksége sürgeti, hogy jót tehessen velem...

Ez a nemes szív!

Harmadnap a polgármester a temetkezési egyesület elnökövel együtt jött el a válaszért.

Meghatottan köszöntem meg a figyelmüket, különösen az elnökét, aki alig várja, hogy ingyen eltemet-hessen...

Mind a hárman sirtunk és megöleltük egymást. Azután közöltem, hogy bármikor rendelkezésükre állok. Csak azt kértem, hogy a temetés előtt elbucssz-hassam a rokonaimtól. Akiket tíz éve, amióta itt vagyok a városban és amióta pályában szedtek fel a kapualjban, nem láttam.

Eleegyeztek és a menedékház igazgatósága szabadságot adott. Pecsületszóra. És a szakállamra.

Mert ők, akik csecsemőköröm óta ismertek, bizonyosak lehetnek benne, hogy állom a szavamát és visszajövök a temetésemre. En azonban aki még korábbról ismertem magam még bizonyosabb voltam, hogy nem jövök vissza. Mert mindig gyenge szívem volt és sosem szerettem temetésre járni... Hát még a saját temetésemre...

Az első hajóval jöttem vissza Európába. Szabad voltam! És ötvenmillió csekk pihent a szívem fölött.

V.

Az Aquitania gyorsjárata luxushajó első osztályán utaztam hazafelé. Az idő kedvezett és minden zavar nélkül szelte az óriási gözs az óceánt. Nappal minden órában más szórakozásról gondoskodott a hajóstársaság, éjszaka pedig az uszó város gépeinek ritmikus mozgása ringatott álomba.

Az utazás ötödik éjjelén azonban rémes esemény történt.

Jéghegybe ütköztünk!

Az egész alig néhány pillanatig tartott.

Borzalmas dörrenésre ébredtem, mintha egyszerre ezer ágyút süttöttek volna el, azután azt éreztem, hogy repülök. Valami láthatatlan erő kilődített az ágyamból. Kihálást, szaladó lépteket hallottam.

Csak éppen annyi időm volt, hogy a mellényemet magamra kapjam, — a többi ruhadarabra már nem kerülhetett a sor, mert menekülni kellett. A kabin ablakán már ömlött be a víz.

De a mellény volt a legfontosabb: abban volt az ötvenmillió csekk.

Mire az ijedtségtől magamhoz tértem, már a vízben usztam és egy deszkaroncshoz kapaszkodtam görcsösen.

Egy hullám a fedélzetről besodort a tengerbe.

Irtózatoss volt!

Köröskörül fekete sötétség és csak a gyorsan süllyedő hajó körvonalai voltak láthatók, majd pillanatok múlva csak egy mély örvény mutatta a hajó helyét. Alig száz méternyire uszott a jéghegy, amelyiken óriási jegesmedvék csattogtatták felém félelmes fogakat. Mellettem uszkáló, jajgató emberek akik egymásután merültek el a tengerben. És sehoh egy mentő hajó a láthatáron!

Nekem szerencsém volt hogy a deszkadarabra akadtam amely fentartott a víz felszínén.

De meddig?

Egyszerre éreztem, hogy a deszka is süllyed... Még egy ember kapaszkodik bele.

Egy másodosztályú utasra ismertem a tolakodóban. Rászóltam:

— Nem látja, hogy csak egy embert bír el a deszka.

— Hát akkor eressze el! — kiáltotta vissza szemtelenül a hivatlan utitárs.

— De én elsőosztályú utas vagyok, nekem több jogom van hozzá...

Azonban hiába igyekeztem meggyőzni, — nem volt belátással a szerzett jogok iránt.

Megfenyegettem, hogy lelékém, mire az izmait mutatta. Ő volt az erősebb. Tünnöm kellett.

Egy óránál tovább himbálóztunk a deszka mellett, amikor az első hajnali napsugárnál egy mentőcsónak látunk közeledni. A csónak, amit az elsüllyedt hajó kapitánya vezetett, felénk tartott.

De korai volt az öröm...

Láttuk, hogy a csónak már zsufozásig megtelt és a kapitány közölte velünk, hogy már csak egy embert tudnak felvenni, egyikünket pedig kénytelen a sorsára hagyni.

— Melyikük az idősebb? — kérdezte, amikor mellénk ért.

En a szakállamra mutattam. Ez mindennél beszédesebb igazolása lehetett a kornak.

— Akkor maga itt marad, — mondotta legnagyobb megdöbbenésemre. — Aki ilyen öreg, az már eleget élt. A fiatalabb az elsőseg, azt érdemesebb megmenteni, mint akinek már amugy is csak néhány éve volna hátra.

Elveszttem! A kapitány szava ellen nem lehetett apellálni...

Deszkatársam már kapaszkodott a csónakba, amikor az utolsó pillanatban mentő gondolatom támadt.

— Adok egy milliót, ha átengedi a helyét, — mondtam a kapaszkodónak.

Ez visszafordult a szóra. Egy másodpercig gondolkodott, aztán azt kérdezte:

— Dollárban?

— Igen, dollárban, — válaszoltam.

— Most rögtön kifizeti?

— Rögtön

— All right!
A kezembe csapott. Az üzletet megkötöttük és én elővettem a csekket.

— Itt van, — mondottam. Adjon vissza negyvenkilenc milliót.

— Nincs apróm, — felelte.

Hát ez baj.

A kapitány sem tudta felváltani az ötvenmilliót.

— Majd legközelebb kifizetem, — mondtam a pasasnak, — láthatja, hogy megvan a pénz.

De ez nem tágitott. Nem akart hitelezni a csirkefogó.

— Vagy rögtön fizet, vagy megyek a csónakba

És kezdett újra kapaszkodni.

— Hát mit csináljak? Láthatja, hogy nincs aprópénzem — kérdeztem tőle kétségbeesetten, mert már a kapitány is sürgtetett bennünket.

— Adja ide az egésze!

A gazember! Zsarolni akart, ki akarta használni a helyzetet. De nem volt más választásom, hacsak ott nem akartam maradni a tenger közepén, a cápák martalékául.

Eszembe jutott, hogy reám még kötelezettségek várnak az életben. A volt főnököm ötezerhatszáz forintja... meg a Bumbunatty-i temetkezési egyesület, a mely alig várja a visszatérésemet... Ha már ingyen temetés vár rám, inkább ők rendezzék, mint a halak...

Nehéz szívvel átadtam az egész ötven milliót a zsarolónak. Felragyogott a szeme örömeiben, amikor átvette a csekket. Biztos, hogy soha életében nem fog ilyen jó üzletet csinálni: ötvenszeres pénzt kapott és mindezt egy szűk állóhelyért egy rozoga csónakban.

En beszálltam és a mentőcsónak eltávolodott a deszkaroncstól és annak utasától, aki még mindig kajánul nevetett felém. Már jó messze voltunk tőle, amikor azt láttuk, hogy hirtelen egy cápa bukkan fel mellette és bekapja az ötven millióval együtt.

Mindnyájan szívóhálójánál és megsírtattuk. Hiszen olyan nehezen lehet annyi pénzt megkeresni...

VI.

Egy óra múlva hajóval találkoztunk, amelyik felvett bennünket.

Egy krajcár nélkül értem partra, jószívű emberek, akik megsajnálták a hajótörötteket, küldtek haza szülővárosomba.

És itt most újra kezdek a fehér szakállal a városáza előtt, meg a templom előtt... De fillérekért és nem dollárokért...

— Csak az vigasztal, — fejezte be szavait, — hogy itt nincs szeszitalom, mint Amerikában.

És nagyot sóhajtvá üritette ki a tizedik pálinkáspoharat.

(Vége.)

Ha az apa sokat dolgozik,

naponként egy vagy két csésze **Ovomaltine**-t kell neki adni. Az **Ovomaltine** olyan tulajdonságokkal rendelkező erősítő szer, amely az élet különféle nehézségeinek leküzdésénél kiváló szolgálatokat tesz.

Az **Ovomaltine** fokozza az energiát és ezzel a test ellenállóképességét is. Kedvetlenség vagy idegesség esetén az **Ovomaltine** különösen hasznos, mert a test erősítése révén erőt, életkedvet és önbizalmat kelt.

Az **Ovomaltine**-t mindenkinek kellene élvezni, aki nagy testi megerőltetést és ellenállást kénytelen kifejtetni. Sok világhírű tudós és sportnagyság rendszeresen szed **Ovomaltine**-t.

Kapható minden gyógyszertárban, drogériában és a jobb csemegekereskedésekben dobozonként 18.50 árbán.

Kérjen ingyenes mintát erre a lapra való hivatkozással Dr. A. Wander D. D. Zagreb, cégtől.

A Bácsmezői

NAPLÓ-ra

bármelyik naptól kezdve lehet előfizetni s az előfizető részesül a könyvkedvezményekben

Eszti férjhez megy

Irta: Gergely Boriska

— Na na, csak úgy megvolnának már az összes alapvizsgák, mint amilyen egészséges — mondta Weisz doktor bácsi, miután megvizsgálta Gusztit, hogy taglyel-e a házasságra.

Gusztit ugyanis gyors nőülés okából önkényesből átvedlett tartalékosnak és letöltve az obligát két hónapot, beállt ügyvédhajtárnak a Sálgó irodába. Semmiképen nem volt hajlandó a házasságot a diploma megszerzéséig prolongálni. Pedig a Kati néni is mondta:

— Csak nem a legkisebbet adja férjhez legelsőbet is a kántor ur?

— Azt adom, amelyiket kérik. Különb is Rózsi-ba is megy a nyáron.

Gusztit azt mondta csak tavaszig vár. Neki feladatai vannak Eszti mellett — tekintve attól, hogy a jogot magán uton is el lehet végezni. Majd kap minden esztendőben egy hónap szabadságot és ez idő alatt megmutatja Eszti-nek belülről a fővárost és kívülről az egyetemet.

— Egyenlőre szerényen fogunk élni Eszti-kém — mondta — és pár év múlva, ha irodát nyitok minden másképp lesz. Te előkelő hölgy leszel... De tudod... addig is erősen nevelőre szorulsz. Én vállalom ezt a szerepet és így mindketten tanulni fogunk. Egy ügyvéd neje nekem nőnek kell lenni, tudnia kell reprezentálni a társaságban és én nem akarok majd pirulni a feleségem csacsakasága miatt.

— Kérem magának, nem vagyok én buta. Minden verset kívülről tudok. Különb nézd csak mit is csináltak én.

A fiókhöz rohant sebesen és előhúzott onnan egy díktandó füzetet. Gusztit nézegette és olvasta a címet: *Leányzöktetés falun. Novella. Irta: Garten Eszter.* Mosolyogva olvasta végig, miután Eszti szörnyű drukk-ban ott tipegett-topogott körülötte.

Aztán Gusztit megölelte Eszti:

— Hiszen ismerem én a stíluskézségedet, a finom lelket. Nem erről van szó... A naivságod és mind az, ami hiba benned az a kócos garabonciás fantázia, csapongás... épen ezek azok amiért én szeretlek, de tudod, Édes, a társasági hölgnél más szabályok kötelezők.

Őt újít befurta Eszti dus szöke hajába. Nem mosolygott most a szeme mint máskor. Komoly, csaknem szomorú volt, amikor mondta:

— Bűbajos csirját látom benned bizonyos dolgoknak amelyek kivételessé avatnak. Nem magamért, hanem miattad szeretném ha a normális női sorskereteiben megtarthatnák. Ezen az uton sokat kell szenvedni Eszti-kém: aki kivételes lélek az mindig magányos lélek.

*

Eszti nem tudta mért kell az orvosnak megvizsgálni Gusztit, hogy szabad-e házasodnia és őt nem kell megvizsgálni, hogy szabad-e férjhez mennie.

Igaz, hogy neki nem voltak mitrügyek a nyakán, ha megtapogatták, mint a Gusztinak...

Nem volt egészen rendben minden Eszti szívében, mert mostanában félelem érzések jöttek rá és gyakran elmélázott.

Hogy a Gusztit szereti ő Eszti az csak természetes, hiszen mindenki szereti és milyen irigyek mlatta rá a barátinók. Azt mondják az egész családban a rokonság is, hogy a Gusztit lángész és híres ember lesz egyszer belőle. Aztán csupa szív és finomság az egész Gusztit. És nem is idegen ő, hanem unokatestvére.

Mégis, amikor az eljegyzési ünnepen — ő mondta: csak a társaság miatt Eszti-kém — meg akarta csókolni, Eszti elfordította az ajkát. A Gusztit arca sárga, a szeme mélyen van mint egy barlangban és a feje, ha a vállára dől, kibírhatatlan nehéz.

Ambár azt mondják, hogy ez a sok éstől van.

Eszti-nek pedig semmi sem imponált jobban az észnél. Ha tiltakozott is a tudatlanság ellen, magában érezte, hogy ésszel gondolkozni nagyon nehéz.

Igaz, a szívvel is rá lehet jönni a dolgokra, megérzi azt az ember, hogy mikor helyes a cselekedet és minden egyebek. Csak baj, hogy a Gusztit mindig sötét dolgokat mesél neki. Diáknyomorról az idegen városban és csupa olyan lisszonyatosságokról, amelyek az orosz regényekben vannak, amelyeket Gusztit adott Eszti-nek azzal a paranccsal, hogy olvassa el. Pedig Eszti szorongás, félelem fogta el ezektől épen úgy mint a Hamlettől meg a Bánk-bántól a színházban, ahova Gusztit vitte őt el.

Eszti mélységesen titkolta, mert szégyelte, hogy kakassarkon forgó kastélyról ábrándozik, egész lelkevel csügg még Aladin csodalámpáján. Földalatti misztikumok, erdei manók, tündérek, szirének, szfinxek Hamupipókék és Hófehérkék csodávilága után sóvárog a lelke.

*

A csók, amelyet Gusztit oly hőstes elzántsággal akart várni az esküvő napjáig mégis előbb csattant el. Igaz, nem sokkal, csak egy héttel előbb, mint az a nap, amelyre az esküvő szertartást kitűzték.

Erősen szájkült már, a nap leáldozott és a tavaszi alkonyban nehéz akáccilattól volt ferhes a lezregő, illat uszott a falu fölött mint bódító láthatatlan

szépasszony parfümjé és részeg mámorba ejtette az ifjuságot.

Látogatóból jöttek a barátinótól. Egy hét múlva lesz az esküvő, még egyszer el kell ide jönni a leányévek bucsupremém.

Eszti az új ruhában ami galambszürke volt, csakugyan töltött galambra hasonlított és Gusztit szinte elviselhetetlen boldogsággal hasonlított össze a barátinóval mialatt szeme mély gödreiben lángot vetett a vágy.

Kijövet a sötét kapualjban hirtelen átfogta a menyasszonyát és hevesen szorította ajkát annak ajkaira.

Eszti előbb meglepődöttségétől volt bna, aztán a csók alatt egyre dermesztőbb hideget érzett. Mozdulatlan merevséggel tűrte. Gusztit végül megérezte ezt a részvétlenséget és karonfogva kivette az udorára. A világosabb helyen látta, hogy Eszti szája fehér és a fogai összevacognak.

Mentek. Gusztit leverten hallgatott. Önmagát vádolta, hogy ügyetlenül elrontotta a dolgot. Ez a gyermek borzasztóan fog szenvedni, amíg felérzi az asszonyi vágyat, amit józan tanítások helyett gyengéd csókokkal érlelhetett volna mostanig. Ugy érezte, hogy mostani cselekedete vad durva lépése volt egy igéretes, de nem érett gyümölcsnek. Ezt kellett volna előbb kiérlelni. Mérheterlen gyengédséggel vitte, vezette karján és meg csókolta a kezét, amelyet gyermek-gödörös párnáért úgy szeretett.

— Menjünk a cukrászdába Eszti-kém, gyere.

Eszti lassan megnyugodva már, most elmosolyodott és ment.

A cukrászdában minden jó került a nyalánk Eszti elé és falatozott. Kicsit nehezen ment még le a torkán, de ment. Egy dobostorta kemény fődélét ropogtatta amikor a szeme egyszerre csak felakadt egy ponton és a nyelve felmondta a szolgálatot.

A szomszéd asztalnál Simon Marcel, a medikus ült és őt nézte...

Eszti úgy érezte, hogy azok a szemek nem nézik, hanem mohón, forrón csókolják őt.

Szálltak rá ezek a csókok mindenhová. A hajára arcára, ajkára — Jaj — mindenhova és min az égő ház tetejéről lepattanó szikra kigyullasztották Eszti-t.

Tüzes lávafolyam hömpölygött lefelé a lábujjáig és vissza. Megszédült tőle, a félfelvetes perzselő forróságban.

Es ekkor Eszti érezte, világosan érezte, hogyha ez az idegen ifju csókolta volna meg ott a kapu alatt, attól nem ráta volna ki a hideg. Zavart lett valami bünhőség érzésétől, hogy ez így van ezzel az idegen férfivel, istenem idegen és a Gusztit pedig unokatestvér, akivel szabad is csókolózni...

Szaggató gondolat foszlányok doboltak a halántékán és halkán pihgett, mint egy vergődő galamb.

Pedig nem tudta, hogy tüzes idegen férfiszem érlelő csókjától e pillanathban nyílt ki a szerelem szálmára mint a bimbóból a rózsza a nap csókja alatt. De homályosan nyomasztó kinnal nehezedett rá valami sötét árnyék.

Talán a néma szenvedés előre vetődött árnyéka. Vége az első ciklusnak.

A Rothschildszínház kulisszatitkai

— A Bácsmezei Napló külön tudósítójától —

Páris, november.

Páris legszebb színháza. Vagy legalább a legdrágább. Megértük, hogy befejeződött a háború, sőt megértük a Rajnavidek kiűritését is és mikor tényleg kezében tartottam a főpróbára szóló megnyitót a Rothschild-színházról, akkor tisztán éreztem, hogy most már az Európai Egyesült Államok megnyitása sem lehet messze. A meghívó nem kartonból volt természetesen, de nem is selyemből, brokátból, bársonyból vagy szin-aránnyól. Ugy sem találják el: a meghívó *dülszó cellulóz*ból volt és egy gyufát kellett mögötte gyújtanom, hogy elolvashassam a farr betűket, minékifolytan természetesen lángra is lobbant a gyökény cellulozelap.

Rotschildéknál csak prima árut tartanak

A színház viszont nem ily gyulékony. Ellenkezéleg: valódi Rothschild mű: *Alles, was gut und teuer!* Itt nincsenek gipszangyalok, ércszin freskók és aranyozott oszlopfejek. Sina, de annál drágább és elegánsabb mahagoni-faburkolat: a tető egy különleges fajta üvegből, mögé rejtett színes lámpákkal, mik igazán művészi és leírhatatlanul finom fényeffektusokat adnak; a foyeren kép és műkiállítás az igazgató Rothschild és a stár Sacha Guityri híres műgyűjteményeiből; a színpad liftszerű, négy emelet, mely ereszkedik és emelkedik, de azonfelül előre és hátra tolható is a legújabb moszkvai mód szerint. (A negyedik felvonásban, hol a szín a fontainebleau kastélyt és kertét ábrázolja, híven visszaállítja annak 1538-beli aspektusát, míg Sacha Guityri mint Ferenc király navarrai Margit autentikus zenéjű hárfakísérete mellett mond gyönyörűket a csodásan kosztümözött Eleonora királynőnek. Montmorency Annának, Diane de Poitiersnek és a még ifju Medici Katalinnak, a magasabb galériákon őkölök élvezhetők a következő felvonás sülyesztett színpadát, melyet egy *derek munkás söpörgetett két bluzban* nagy buzgalommal.)

A megnyitó darabot (Histories de France — nem »Franciaország története«, hanem Franciaország *történelmének*) illetve a szerepeket Sacha Guityri irta Yvonne Printempsal, Yvonne Printempsnek és Sacha Guityrinek. A régi gallokkal kezdődik (most tudtam meg, hogy a régi gallokkal Lanvinéll öltözködtek a legmodernebb szabás szerint) és Clemenceauval végződik 1918-ban. Egy történelmi kézikönyv-korhú illusztrációkkal. Zenokíséretnek megkapjuk többi között a »Venit Sancte«-t; amit Nagy Károly szerzett, I. Ferenc saját szerzeményű szerelmi dalát, IV. Henrik trubadurénekét Gabrielle d'Éstréeshez; a forradalmi színpad az igazi »Carmagnole« és »Ca Ira«-t; 1830-ban a »La Parisienne«-t, 1810-ben Hortense királynő dalát, a »Partant pour la Syrie«-t és más egyebeket. A szin sorozatosan mutatja az épülő rhielmi katedrális Jean d'Arc korában; XI. Lajos régi rajzok alapján visszaállított szobáját Plessis-les-Toursban; a XVI. századbeli Fontainebleaut, s a Sánt Denis ősi palotáját, Richelieu híboros igazi munkatervét, XIV. Lajos teljes udvarát, ballettel, színházzal, Moliere-rel Lafontaine-nel Boileau-val, Racine-nel, s az egész versaillesi kerttel; az 1789-iki Palais Royal; Napoleon külön-külön kastélyait, újfent színpadot a színpadon (Guityri legkedveltebb trükkje) és rajta Talmát; Winterhalter ismert festményét Eugénie császárné a divatról, előképpen, keret-

tel; s végül Claude Monet giverny-i kertjét, híven a »Harmonie Bleu« festmény szerint.

Ami nagy ember a »Grande Nation« történelmi arcképcsarnokában csak lehet, az hiú maszkban mind megjelenik. Közben a legfrappansabb és legszemlembőbb színházi trükkök hullanak fejünkre és a legaktuálisabb célzásokat és bonmot-kat halljuk az új irodalomról a könyvnyomtatás felfedezésével kapcsolatban, a világháborúról Rheims és Jean d'Arc apropójából, a királyságról, a köztársaságról, a színházi krízisről, és sok más egyéről. És hogy mindez egy estebe legyen gyömöszölhető, a *főpróba eltart nyolc órátl negyedkettőtől éjfélig* után! A közönség nagy jóleséssel hallgatta Guityrit, aki Moliere maszkjában magyarázta el, hogy ő miért egy szemében a legnagyobb író és a legnagyobb színész és némelyek kissé mosolyogtak, mikor ugyane maszkban szivrehatóan kért az Armand Béjartnak öltözött Yvonne Printemps, hogy ne csalja őt állhatatosan, — a nagyközönségre való tekintetből!

Henri Rothschild az öntudatos művész

A nagyközönség egyébként e főpróbán valóban »Tout-Paris« vagyis csupa jó ismerős volt. Páholy-és galléria-lakók élnek eszmezerét folytattak egymással a felvonásokközökben és a hatalmastermetű Henry Rothschild báró kedves vendégek között olyan mint egy jó-tékony örömapa: széles ünnepi arca jobban ragyog a foyer összes csillárainál.

Ez a kivételesen boldog halandó általában mindig elégedett sajátmagával. Ismeretes, hogy öreg barátját Georges de Porto-Riche-t, kít, mint mondja, azért szeret, mert szintén párisi, szintén nemes, szintén színházi szerző és szintén izraelita, azzal szokta tréfásan fenyegetni: »Siess öregem bejutni az Akadémiába, — hogy meg ne élezzek!« És mikor Porto-Richenél egy napon Léon Blummal találkozott, kít személyesen nem ismert addig, meglepetésszerűen azt mondta neki: »Nem értem, hogy Ön, ilyen kiváló ember, hogyan sülyedhetett színházi kritikusból államférfivá?« »Ez sülyedés?!« protestált a sodrából kizhott Blum, de a bár, nyugalommal adta meg a magyarázó választ: »Nálunk Rothschildoknál is például: van a családban egy gyógyíthatatlan naiv, az a politikus és van egy lángész — a színházi ember!«

Ha a rendező antiszemita

Hogy ő és Fülöp fia nemcsak mint tulajdonos, hanem mint szingagató is fogadja a gratulációkat, annak is megvan a maga eléggé bonvolult és titkos kulisszatörténete. Rothschild báró épülő színházának művészi vezetését a legnagyobb francia dramaturgusra, a vén André Antoine-ra bízta és nem a sokkal ifjabb Gabriel Astruc-ot, a »Théatre des Champs-Élysées« alapítóját, adta melléje adminisztrátorul. A fiatal Fülöp báró viszont a genialis Gaston Baty, a legmodernebb francia rendező, csodálónak táborába tartozván, a káprázatos tehetségű fiatal művészt szerette volna az új színház élén látni, hol az végre tört és anyagi lehetőség lenne minden tervét megvalósítására, miket mostani kicsiny színpada, a »Théatre de l'Avenue«, semmi tekintetben meg nem bír. Sikertől is neki, még mielőtt az Antoine-kombináció szöbe jött volna, Gas-

ton Batyt ragyogó fizetéssel szerződött meg igazgatóul, Henry báró szokott színházi bizalmi embere Camoin ur helyébe. Camoin erre mérgeben kikerestette Baty-nek egy gyermekkori politikai broszuráját, mely hemzseg a legérettebb antiszemita kitételektől. Henry Rotschild elolvasta a művet és inkább teljes 250.000 frank pönvét fizetett ki Gaston Batynak, csakhogy megszabaduljon tőle.

A Fülöp-fiu kríszkindlije

Erre jött Astruc és Antoine, de közben mult az idő és Henry báró az egész színházzal (csekélység!) Fülöp fiát ajándékozta meg. A fiu modernbb ízlése rövidesen szembehelyezkedett Antoine klasszicizmusával. Kifogásolta a realista díszleteket, ellentmondott egy sor klasszikus színész szerződötésének, megzavarta Antoine minden tervét, míg a kitünő öreg kedvét veszítette és egészségi állapotának ürügye alatt udvariasan visszavonult. Fülöp legszívesebben azonnal szerződötte volna Batyt, de nem merete — tekintettel a papára. — Felkínálta tehát az igazgatói székot közösen a fiatal francia kartel négy igazgatójának, Jouvet-nek Dullin-nek, Pitoiff-nek és Baty-nak, hogy mindegyikük állítson évente egy-egy darabot 20.000 frankért és a bevételek egy percentjéért. Ebbe természetesen egyikük sem mehetett bele, minhogy a párisi szezonot lehetetlen önkényesen négy darabra osztani s e beosztás egyben a lehetséges keresetet is erősen limitálta volna. Hárman visszautasították az ajánlatot ily alakban... Baty elfogadta feltétel nélkül. Ő tudja miért.

Hol a direktor ezekután?

Képzeltető Henry báró öröme, hogy fia mint tulajdonos egyszerűen visszaveszi azt az embert, kinek ő egy negyed millió frankot fizetett, csak azért, hogy elítávolítsa e helyről! Érzéseiben osztozott az adminisztratív direktornak kiszemelt Gabriel Astruc, aki Antoine visszalépésével váratlanul esett ki stallumából. Ezekután nem soká kell találgatni, hogy minő sugalmazás folytán jelent meg a »Paris-Soir«-ban egy sorozat csillaggal jelzett vezércikk, mely a legkeményebben támadta és kompromittálta Gaston Batyt s a fiatalokat. — De Baty időközben (igen ügyesen) eladta eddigi színházát, a Théâtre de l'Avenue-t és Rotschild Fülöp azt mondja most, hogy ő nem teheti ki az utcára »ezt a geniét, aki iránta való bizalmában saját színházát adta el...«

Igy a Rotschild-színház nem csak kezdete egy új színpadnak és megoldása égető sznikérdéseknek de egyben tetőpontját jelenti egy kulisszaintrikának is, mely lázas feszültségben tartja Páris színházi körét. A kérdés, hogy a Rotschild-színháznak ki lesz az igazgatója, ma többeket érdekel Párisban, mint a Tardieu-kormány új programja.

Benedek Károly

A zagrebi ipar fejlődése

Gyógyszer- és diétikus készítmények gyára nyílt meg Zagrebban

Zagreből jelentik: November 2-ikán Zagreb városa jelentős ipari vállalattal gazdagodott. Gorup igazgató fáradhatatlan agilitása és szakszerű irányítása mellett a dr. Wander svájci gyár eddigi szerény zagrebi képviseletét »Dr. A. Wander D. D.« cég alatt gyárrá fejlesztette ki, amely gyógyszer- és diétikus tápszerekészítményeivel nemcsak Jugoszláviát, hanem az egész Balkánt és a közel Keletet is el fogja látni. A gyártelepet Zagrebban a Borongajska cesta végén, a vasúti vonal mögött építették fel. A gyárat nagy, modern, részben kétemeletes épületben helyezték el, amely azonban kiterjedése ellenére csupán a fejlődés első etapját jelenti és később a gyár terjeszkedésével csupán igazgatósági és irodahelyiségül fog szolgálni, magát a gyárat pedig egy más új épületben, körülbelül tizenegy hold területen fogják felépíteni.

A gyár ünnepélyes megnyitása a mult hét szombatján történt. A megnyitáson megjelent a Dr. A. Wander D. D. cég igazgatósága S. A. Alexander elnökkel, a zagrebi kereskedelmi és iparkamara elnökével és Gorup igazgatóval az élén, továbbá a zagrebi és beograd-i gyógyszerárak szervezetének kiküldöttjei, Zagreb város polgármestere és képviselői, a zagrebi kereskedelmi kamara elnöke és titkára, az iparösszvetés, továbbá orvosi és gazdasági körök és a sajtó képviselői.

S. A. Alexander elnök üdvözölte a megjelenteket, majd röviden rámutatott ennek az új iparvállalatnak fontosságára és a többek közt a következőket mondta:

Gyárunknak Jugoszláviában való felépítése előtt nagy és nehéz feladatot kellett lépésről-lépésre megoldanunk: fogyasztópiacot kellett teremtenünk gyártmányainknak, mert dr. Wander készítményei 1922 előtt országunkban ugyiszlóval teljesen ismeretlenek voltak. 1922-től 1926-ig, amikor a zagrebi Dr. A. Wander D. D. céget, mint teljesen belföldi vállalatot megalapítottuk, a megszervezés nagy munkáját a Dr. A. Wander A. G. berni cég akkori jugoszláviai képviselője, Ivo Gorup, gyárunk mostani igazgatója végezte. Szerény keretek között kezdte meg Gorup működését egyetlen kis irodahelyiségben, amely fokozatosan fejlődve, előbb részvénytársasággá, majd a mostani gyárrá nőtte ki magát.

— A zagrebi gyár igen széles körben fogja tevékenységét kifejteni, mert nemcsak Jugoszláviát, hanem

Bulgáriát, Görögországot és Törökországot is el fogja látni dr. Wander készítményeivel. A cég már ezekben az országokban is sikeres tevékenységet fejt ki. Gyárunk ma nemcsak Jugoszláviában, hanem az egész Balkánon is a legnagyobb és legmodernebb gyógyszer- és tápszergyár, mint ilyennek, Zagreb közgazdasági életére nézve is igen nagy jelentősége van. Gyárunk dr. Wander ismert és kitünő készítményeit fogja előállítani berlini, párisi, londoni, csikágói, milánói, budapesti, prágai, temesvári, osthofeni, torontói és bécsi gyáraikkal egyidőben. Varsóban is most építünk új gyárat. Ezek a gyáraink alkotják a dr. Wander-koncern, amely ilyen módon a világ legnagyobb tápszergyára s emellett a gyógyszereszekben is világszerte ismert pozíciót foglal el. Ennek a nagy koncernnek alapítója, a dr. A. Wander A. G. berni cég minden országban az ottani nemzeti tőke bevonásával létesít telepeket. A cég berni laboratóriumában a legelső szakintézetek, mint például Glanzmann professzor, Oesterle professzor, stb. működnek. A berni dr. A. Wander-cég az utóbbi időben annyira kifejlődött, hogy megvásárolta a híres Nestlé-cég egyik svájci gyártelepét Deuenege-ben, ahol kondenzált tej előállításával foglalkozik.

A Wander-céget 1865-ben alapította dr. Georg Wander kémikus, mint egész kis laboratóriumot, amely édesítőszerrel előállításával foglalkozott. A cég mai fejlettségét elsősorban mostani elnökének, dr. Wander Albertnek működése révén érte el, aki fia a cég megalapítójának.

Dr. Wander készítményei mindenütt, úgy tudományos, mint orvosi, valamint a nagyközönség körében a legjobb hírnevet örvendenek. A cég főgyártmánya az »Ovomaltine« édesítőszer, amelyet minden országban ismernek. Az Ovomaltine-t, amely már nálunk is népszerűvé vált, külön gyári uton cukorból, tejből, friss tojásból és kakaóból készítik s a fogyasztás mindjében emelkedőben van. Így például a kis Svájcban minden lakosra évente fél kilogram, Angliában minden lakosra évi négy kilogram fogyasztás esik, míg nálunk ez a szám egyelőre csak négy gram fejenként.

A gyár megnyitó ünnepségéről hódoló táviratot küldtek Öfelségének és táviratlag üdvözölték Zsviko-

SPORT ...

A VERSENY ALATT

Amíg a játékosok fiatal testük teljes erejével a játékba fekszenek, hogy a győzelmet megszerezzék, nézők nem törődve a meleggel, hideggel vagy esővel, a legnagyobb érdeklődéssel figyelik a játék menetét. Nem csoda tehát, ha a versenyszámok közötti szünetekben vagy a verseny után mindenki egyaránt vágyódik egy csésze teára. Ugy a nézők, mint a versenyzők tudják, hogy nincs ital, amely oly kellemes, frissítő és egyuttal izletes is, mint a

HORNIMAN'S TEA

Horniman's tea minden üzletben kapható. A világ minden országa részére külön csomagolásban és különböző nagyságban, hogy minden igény kielégíthető legyen.

HORNIMAN'S TEA

vics Petár tábornok-miniszterelnököt, dr. Drinkovics Máté közegészségügyi és Demetrovics Juraj kereskedelmi és ipartügyi minisztert is.

Tamás István:

Régi fénykép

Kiért egyszer majd meghaltam nagy szerelmemben, a kedves most csak nagy néha jut eszembe, két éve csak, hogy léttetem, kértem, esküdöttem, és ma: olyan megfoghatatlanul messze, akár a [szívdrvdny.

Mintha csak álmodtam volna az egészet, Régi fénykép, nevet és hozzád bujok cicásan, oly furesa, ő az, csakugyan, ott él, lenn a tenger partján, — a tenger is meg még habostul, halastul, haragostul — jön, megy, nevet, siet és sétél, szökdedes: a szük hegyi sikátorokban, belép egy ajtón, üdvözli ismerőseit — és bizonyára fértik is csatlakoznak hozzá, megáll a kócos pálna alatt, melynek derekba együtt vésztünk egy puók szívet, sésillatu szél borzolja a haját és egy férfi lelkesen magyarázza neki, hogy örökké fogja imádni...

A Bácsmegeyi

NAPLÓ-RA

bármelyik naptól kezdve lehet előfizetni s az előfizető részesül a

könyvek vedvezményekben

Két nézőpont

Oroszország

— Munk Arthur dr. könyve —

Munk Artur most megjelent könyve: *Nagy Káder* két írónak adott alkalmat, hogy gondolatait és érzéseit elmondja az újabb háborús könyvekről. Itt adjuk mind a kettőt.

Két ragyogó példa van előttem annak igazolására, hogy az élményein keresztül hogyan válik valaki íróvá, ha addig nem is foglalkozott az írással. Természetes, hogy nem hiányozhatik az alapföltétel: a műveltség, meg az intelligencia, mert ezek nélkül még az irodalom sokezer holdas latifundiumán is csak botospán marad a kísérletező. Adhat kuriózumot, de nem értéket.

A két példa — sietek kijelenteni — Markovics Rodion és Munk Arthur, mind a ketten a háborús időkről írott könyvekkel tüntek föl s habár az első már a világhír szárnyain röpköd, erős meggyőződésem szerint Munk doktor is hamarosan a nyomába szegődik, amennyiben ő csak most indul. Oroszországról írott könyve minden tekintetben megérdemli ezt, annyira különálló érték. Nem is tudom megállani, hogy ne vessem azonnal papírra az impresszióimat, távolról sem azzal a tökéletességgel, amit a könyv megérdemel, de benső örömmel küldve a szerzőnek kézszórást a távolból.

Nincs szerencsém, hogy ismerjem a doktor urat, soha nem láttam, sem közvetlenül, sem közvetve nem érintkeztem vele, a munkájára senki sem hívta fel a figyelmemet, tehát nem vezet érdek, vagy elfogultság. Ami vezet, az a betű nagy és szent közössége, a hatalmas, összefoglaló erő. A betű hoz össze ezer és ezer mértföld távolságában embereket s az irodalom szegény szántóvetője boldog, ha olyan új barázdára akad, amelyet még nem tapostak le halinacsizmás kocavadások.

Markovics könyvéről eleget írtak, kivételes értékű munkának érzem, amely olyan művészettel van megírva, — érvényesítve a tendenciáját, — hogy világhíres neveknek is a becsületére válik. A hadifogoly-élettel foglalkozik javarészt ő is, szinte már fel se tud az ember bősülni, mikor kritika nélkül, megjegyzések nélkül mondja el a rengeteg bornirtságot, külsőségekbe kapaszkodott, zöld pózt és sok minden egyebet, ami a régi osztrák tisztet jellemezte, — az igazi, a közelebb eső hadifogoly-regény írója azonban Munk Arthur.

Női levelekkel vagyunk sokszor úgy, hogy a tartalmán kívül elragadtatva nézzük a formáját. Micsoda tökéletes írások, akármelyiket betűnyi változtatás nélkül, nyomban nyomdába lehet adni. Csak írj föléje címet, kész a legragyogóbb novella. Pedig aki írta, nem írói tehetséget és mindenre pályázik inkább, mint írói babérokra. Ismerék a magyar irodalomban néhány híres írásművészt, amelyekben a közbiszurtt levelek nem a szerző kompozíciói, hanem eredeti írások, levelek, amiket valakihez intéztek. Tökéletesek a maguk nemében.

Visszont megesezt már az is, hogy szépirodalmi alkotásra buzdítottak ilyen nőket s nem volt semmi sikerük. Egyszerűen szólva egész primitív dolgot produkáltak.

Érthetetlennek tetszik, pedig nem az. Mikor azok a női levelek megszületnek, csakis közvetlen lehetnek, akár érdek, akár őszinte érzés a sugalmazójuk. Jön a szó közvetlenül és bizalmasan, mert alapok az a hit, hogy nem olvassa el más, csak a címzett. Lehet ezt vallomásnak is nevezni, semmi köze hozzá a nyilvánosságnak, felolvad a szemérem tulzottsága s az adott perc hangulatát, igazságát rögzítik meg akkor is, ha ez az igazság elröppöl a következő pillanatban. Azért mégsem hazugságok de feltétlenül szépek. Mihelyt a nyilvánosság számára készül az írás, — láthatjuk ugynevezett irodalmi levelekben, amint ordítóva követelik a nyomdafesték alá való bocsátást, — már kiüt a póz, a bádogarc, a ravasz tendencia.

Ezek a finom női levelek jutnak eszembe, mikor Munk dr. könyvét olvasom. Ott van lapszámonként összegyűjtve az éjjeli szekrényemen, vártam az időt, hogy mikor jutok hozzá az elolvasásához; napi robotok után az ágyban, az abszolút csöndben van erre idő, — mondom, vártam az időt, egy kissé magam is halasztottam, Remarque is elébe toladott.

Remarque? Istenem, hogy is mondjam? Egy könyv, amelyik az első pillanathon épp úgy nem tudott meggyőzni, mint a végén, mikor már végigvált a legválogatottabb szennyekben, borzalmakban Nagy a sikere? Hogyne volna, mikor alacsonyabb rendű és igényű tömegeknek készült, felhasználva a kapható kliséket, háborús tudósítások kicédlázásait. Tudjátok, milyen ez? Mint amikor a költő lírai versbe akarja önteni az érzését és följegyzni előre az érzése slágtortáit. Előbb két rimet helyez el az első strófa utolsó sorai számára, aztán kipánváz egy jó sort, esetleg a harmadik strófába való elhelyezésre, amíg végre összekal-pálta az egész verset. Valljuk be, hogy a világháboruban a sajtófőhadiszállás emberei semmit

se láttak, elbeszélésekből éltek s a frontot a fegyverszünetekben tekintették meg. Remarque, régi érzésem szerint, ezekből kompilál, azért nem meglepetés nekem az a néha fölmerülő leleplezés, hogy kevés köze volt a fronthoz.

Munk doktor könyvének az olvasásakor is érzek valamit. Azt a legelső sorban, hogy önmagának készített följegyzéseket a keserves esztendőkről, bizonyára egyes részeket egészen meg is írt, amolyan naplószerűen, míg egyszer kialakult az egész.

Ha jellemezni akarom, azt mondhatnám rá, hogy hatalmas riport, amelyet a kitünő újságíró írt meg, aki minden sorába értéket visz bele s nem nagyolja el a dolgot azzal a könnyed fel fogással, hogy mindegy a megírási mód, közömbös a stílus, ugyanis csak egy nap az újság élete. Az Oroszország foglalkozik a legérzelmesebben a nagy hőmezőkön élő hadifoglyok életével, fantasztikum-számba menő szenvedésével, sok apró dolgával, amik azonban se nem túlzások, se nem pepecselések, hanem végeredményben művészi színlátok, hogy a legpompásabb összhatás kerüljön ki az egészből.

Ezt nem írhatja meg más, csak az, aki régen túl van már rajta, minek után átélte és maradt elég, tönkro nem ment, idege. A kívül állónak, aki nem vett benne részt, végigzsalad a hátán a hideg, mert végre hiteltel részleteket hall arról, ami a mese szárnyán — mások ajakán, — szívesen fullad a legendákba s a messziről jött embert juttatja eszünkbe, aki köztudomás szerint sok mindent el mer mondani.

Az Oroszország számtalan, alig kellőn, alig megjegyezhető városkáját szinte magunk előtt látjuk Munk doktor könyvének elolvasása után, együtt élünk a szenvedőkkel, a sok érdekes és biztos tollal jellemzett alakokkal, az élelmekkel, a szélhámosokkal, a változó hangulatuakkal, akik hamarosan ismerőseinkké válnak. Egyik-másik alakját nem is lehet elfelejteni. Viszont ebből a könyvből értek meg sok mindent, ami eddig — egész háborús irodalom mellett is, — érthetetlen maradt előttem. A jó újságíró semmit nem hallgatott el, ami bármilyen tekintetben jellemző lehet s amíg olvasom a könyvet, egyre jobban kidomborodik az érzésem, hogy Munk doktor ezeket a plasztikus részleteket azzal a megmagyarázhatatlan valamivel alkotta meg, amit öntudatlan művészetnek neveznek. Ott élt benne az emlék, jól látta meg, — nagyszerűen lát! — Kitalálni nem lehet olyan jellemzéseket, mint amilyeneket ő hirtelen felvázol; őszinte és igaz, ezért sikerült a műve annyira. Mintha a kis fiának írta volna, hogy megremejen majd a szíve, ha egyszer férfiúvá serdül és könnyelmű, táncos diplomáták, kávéházi hősök, biztos Hinterlándok szavalói dicsőítik a háborút. Amí önmagában véve, ha meg kell halni, talán csakugyan nem olyan szörnyű, mint a járuléka, élő embernek küzdelme embertelenségekkel, megszegyenítő körülményekkel.

Hogy azonban Munk dr. nemcsak elsőrendű, biztos meglátású és teljes judiciumú újságíró, hanem mély tehetségtű író is, azt könyvének különösen azok a részei árulják el, amelyekben a feleségéről ír. Van ezek között teljes költemény. Finom, szép, egyszerű szavak, amik kiáradnak a szívből és biztos uton érnek sok ezer szívhez. Ha pedig már annyi mindent érzek a könyv olvasásakor, azt se hallgathatom el, hogy sokszor voltam elégedetlen: keveslettem az anyagot, amik mögött a szerzőnek nyilvánvalóan volt még mondanivalója. Majd a harmadik, vagy a tizedik kiadás pótolja ezt is. A nyolcadik, a tizedik világnyelven megjelenő épp úgy, mint a magyar.

Rendíthetetlen a hitem, hogy így lesz.

Sz. Szigethy Vilmos

Bertrand káplár, Markovics Rodion, Kat és Grósz elvtárs...

Írta: Kristály István

Négy név... Négy nagyjelentőségű könyv cselekvésének és céljának hordozói. Négy »ugynevezett« háborús könyv fő alakjai.

A négy név így egymás mellé állítva — aki a könyveket olvasta, az különösen megérti — nemcsak az egyes könyvek tartalmát fejezi ki, hanem a legszemléletesebb kifejezését adják egy nagyon érdekes összehasonlításnak is, amely összehasonlítás viszont igen értékes konzekvenciák levonására alkalmas.

Mindjárt először: Bertrand káplár és Markovics Rodion és Kat és Grósz elvtárs az első csoportosítás.

Igy helyes irodalmi szempontból is, de legfőképpen abból a nagy emberi célból is, amelynek érdekében megalkotódtak.

Irodalmi szempontból azért, mert az első két alak megalkotói tudatos írói alkotást akartak írni, a másik kettő meg egyszerűen írt. A nagy emberi cél szempontjából meg azért helyes, mert a két utolsó minden egyébtől mentesen csak mint emberek fejeződtek ki, míg a két első bizonyos világszemléleten át tükröződnek.

A négy író közül hasonlíthatatlanul a legnagyobb

íróművész Barbusse, a »Tüz« írója, amelynek fő alakja Bertrand káplár. A Tüz szerkezetileg egységes. A cselekmény éles logikával közelít és el is ér a célhoz — mindig érezzük, lépésről-lépésre, hogy az író mit akar. A művész alkotó ereje pontosan rakja be a képeket a nagy keretbe — hogy a háború: bűn! De sajnos, sokszor csak a művészt érezzük — és nem az igazságot. A költető, vonagló életet. A művész sokszor nem látja az életet — csak a művészetet. Remekbe szabott munka a »Tüz« — csak épen nem pászol a termetre. Kicsit kisebb, mint kellene. A valóság ki-nötte a keretet. A szocialista Bertrand bent maradt a pártban — szegény! Kár érte. Jobb sorsra volt érdemes.

Markovics Rodion ha kisebb író is, mint Barbusse, az ő fő alakja: Markovics Rodion, a hadifogoly különlegény mint Bertrand káplár. Markovics Rodion, a hadifogoly, égis érhetett volna, ha megmaradt volna annak, aki volt, mikor berukkolt. Sokáig jól tartja magát — de sajnos, az író Markovics nem tudta mit csináljon a nagyra nőtt Markovics hadifogollyal. Kicsit a kezéből és kezdett helmi agitátor féle lenni. És mikor aztán hazajött, az agitátor is meghalt. És a nagyszerű hadifogoly aki amikor elhagyta a frontvonalat és úgy érezte, hogy most nagy, tiszta emberi magasságok felé halad, hiszen nem köti őt semmi, repülhet — lepottyant a Szibériai garnizonból — jó kis pölgárnak. És a nagy háború foglya: *elünk*.

De nem hal meg az: aki meghalt. Kat. Kat a katoná. A jó katoná Kat (erről külön tanulmányt kell írni, mert itt, ennél a pontnál nem tudják sokan eldönteni a háború ellen, vagy mellette íródott-e Remarque könyve) a »Nyugaton a helyzet változatlan« örökéletű, mindig embernek maradó, meghalt katonája. Aki meghalt 1918-ban, egy októberi napon, amikor a hadijelentés csak annyit volt: nyugaton a helyzet változatlan... Remarque nem tudatos íróművész. Még annyira sem, mint Markovics. Előre megy, meg visszatér. De azért a kifejező ereje mélyebb gyökerű a két előbbinél. A négy író közül ő a legigazabb hatású. Mindig rátalál, csodálatosan tiszta. Az emberi érvények nem csak fényes meglátója, hanem meg is látatója. Az ő embere az élet küszöbén nyulik el örök nagynak. Át nem léphető.

Grósz elvtárs torzán tragikus figuráját alkotta meg a negyedik író, aki ezzel az egy figurával is olyant alkotott — ami megrendítő igazságban Remarque Katjának méltó társa. Munk Arthur csak leírja azt a zavaros, össze-vissza hadifogoly életet, amiben része volt. Nem filozófál, mint Markovics. És épen ez a hü, cicomátlan leírás nagy ereje és erejének maradtóság. Aki ott volt Oroszországban — mint én is — az tudja, hogy Munk Arthur igazabb, mint Markovics. Grósz elvtárs előbb és én bátran ki is mondom előbb is marad a hadifogoly Markovics-nál. Ő, a Grósz elvtárs! A más szegény élete gyökerénél folyton pisztollyal hadonászó szélhámos forradalmár. Az a kis lébemann, aki míg az ajkán a világmegváltó frázisok szédelegtek, közben arra gondolt, hogy a Maruszjának mit házdjon, vagy mit szélhámoskodjon ki. És ez a Grósz természetesen azt akarta, hogy őt nagynak ismerjék el, mert különben — löni fog. És lött is. Lát-tam. (Az én fáradt szívem előtt is hadonászott egy Grósz, csak annak katolikus neve volt.) Az az abszolút senki forradalmár — ez a Grósz elvtárs, — ez Munk Arthur írásában klasszikus! Grósz elvtárs a háború elvetemült szédelgője. Szinte egyedül álló alak az »ugynevezett« háborús irodalomban.

Bertrand káplár szocialista katoná; Markovics hadifogoly, közállástaskodó hadifogoly. Kat katoná a is csak ember, még pedig jó ember; Grósz elvtárs fogoly, szintén ember — elvetemült ember.

A két első író jobb író; a két utóbbi nagyobb író.

És most itt van egy igen érdekes és nagy horderejű megállapítás. Az irodalomban olyan írók jelentek — akik nem szorosan vett művészek. De írók. Emberi szempontból óriások vannak közöttük. Például: Remarque! A régi irodalmi keretek szétesőben vannak; még akkor is, ha eszmékben újak, tartalmasak. Ma az irodalmi alkotásokat művészi szempontból venni bíralt alá — nem adhat biztos értékelést. A most növekedő új élet új méreteket kíván. A háború előtt a »szép« volt a zsinórmérték. Ma: »igazságot« várunk! Álmod helyett: tett-et. Ég helyett: földet. Hős helyett: embert.

Egyszerűen és mindenek fölött: életet! A sok köd helyett egy kis fényt: testvérmagunkat.

És mert ezt várjuk — az »ugynevezett« háborús irodalom korántsem zárult le. Sőt. Erős meggyőződésem, hogy még sok és feltétlenül szükséges könyv fog napvilágot látni a háborúról.

Né tevésszük el szem elől, hogy sokat, nagyon sokat közzöhettünk a háborúról írt könyveknek.

Lőtt nyulat és foglyot

minden mennyiségben

legmázasabb napi áron átvész

HARTMANN és CONEN

HUSKIVITELI R. T. SUBOTICA

TELEFON 12.

Békülés

Irta: Teresiosényi György

A jegényék árnyéka felfelé indult már a föltés-
oldalon. Az árnyék halványzöld látyol volt a zöldön,
annyi mint a lehellet és a katángok kék virágai még
világosabbá tették, ahogy kiragyoztak belőle.

János a töltés tetején ült, a gyalogsvény part-
ján, ahol magasra nőtt a muhar és jó pihenés sett
rajta. Nagyon fáradt leherte, alighanem kaszálás oka-
ból, amit a mezitelen fűvágókés is bizonyított. A
fübe csesztett kasza legye mérges ragyogással emel-
kedett ki a torzsák közül, a pengén sűrű és friss fe-
nések élével és a meggyilkolt füvek nedvességének
rétegekbe száradt ragadmányával, a zöld kéreggel, ami
nem más, mint a füvek, lucernák, zabok, búzák, balta-
cimek mezalvadt zöld vére...

A töltés koronájáról messze el lehetett látni a föld-
ekre. Az őszi sárgállottak már, de a buza éppen
hogy csak szökült, a krumpoli, a löhere, meg a burgun-
dia, elszórt táblái haragosan zödeltek, a kukorica ép-
pen a címerét hánytá. Alkonyodott és félkönyűkre
dőlvél jól esett szembenézni a nap hanyatló tányér-
jával, amely izzott még, de már nem melegített...

— ...colababám tisztafehér...
A nóta foszlányait dűnyögte János. A fehér lány-
ról szólt az a nóta, akinek csak a szöme, szömlődöke
fekete... hej, idősanym...

Dűnyögött, de nem tudta mire gondol, mert a
másfél hold lucerna is ott sulyosodott karjaiban, a
sok ezer kaszasuhintás, a lecsorgó verejték csiklando-
zása, amely sűrű meleg patakokban folydogált munka
közben a mellen és a hátán...

Most már zsongó és ernyedtt zsihadásba légyult
a fáradtság és elérkezett az állapot, amikor csak né-
zett, de nem látott, csak hallott, de nem hallgatott
és fejében úgy kavargottak a gondolatrajok, mint nyári
égen a felhők...

Végzetlenbe nyújtózkodó felséges csendben pihent a
határ, a kánikulai nap verőfénykorhúcsai simogató re-
megéssel hullottak alá az égről és az ájult növényzet
szürke párákat sóhajtott a földek fölé...
Ekkor valaki közeledett.

Messze volt még, lassan lépegetett, vékony perkál-
szoknya rajta, piros kendője asszonyosan kontyba
kötve hátul... de nem asszony, az bizonyos. Ezt a
járás árulja el, a bokák pattanó ruganyossága, a csipők
édes hajladozása és valami önkéntelen szégyellősség,
ahogy az áruló mozdulatokat leplezni szeretné...
Ennek is ág, valami hajlós fűzessző van a kezében
és a vadzabok virágai felé csapkod. Amint közelebb
ér, látszik kipirult két orcája, nekivág a töltéslejtőnek
és rézsutosan felfelé halad. Pár lépés után megáll és
visszanéz, tétovázás látszik rajta, ... persze, persze...
a legény hanyatt fekszik a fűben, még nem vette észre
és néhány ugrással át lehetne még szaladni a lejtő
tulsó oldalára, vagy visszafordulni és elfutni a ka-
nyargó ösvényen...

Nem teszi. Lassan aláhajtja a fejét és közeledik.
Szép parasztleány, sudár, karcsú és erős. Bőrért bar-
nára csókolta a nyár és a haldokló nap gyenge biho-
koronát font a feje köré... Pár perc még és átlépve
a kaszapengét megáll a legény feje felett...

— Mi a? — riad fel János.
A lány nem válaszol, áll mozdulatlanul.
Hátuk megett meg-megleccsen a folyó. A fűzes-
ben szarkák lármáznak és az elismult felhőrojtók csip-
kékben szelid fényvel feltündöklök az esthajnalcsillag.
— Mit akarsz? — mordul a legény.
— Sömmit...

A hang meleg és érezni lehet rajta a sziv forró do-
bogását. János elfordítja tekintetét a biborcsikra, ame-
lyet a nap koporsója fölé ernyőzött az alkonyat. Be-
lül mosolyog már, de csak azért is haragosra huzza
össze szemöldökét, rá is rántja a kalap karimáját...

— Jani, — hallik a sutogás és a fű zizegése,
ahogy a lány leguggol mellé alázatosan. Lassan,
tört szavakban indul a beszélgetés, békülni akarnak,
ez látszik minden mozdulatukon...

— Haragszik még rám?
— Persze hogy haragszik...
— Kár... Nem vagyok hibás...
— Akkó hát én vagyok!
— Nem, nem...
— Hát ki?
— Nem tudom...
— De én tudom. Mőgcsufoltál, bajba kevertél...
— Istenőm, hát tőhettem én arról?...
— Ha akartam volna, de nem akartam...
— Micsináhattam volna... Elhuzott, én mőg mőn-
tem...

— Hászén éppen ez az...
— Sömmisé az... csak tánc...
Csak tánc... Persze, hogy ostoba semmiség,
de ilyen kicsiségekből kerekednek a nagy veszedelmek.
Kicsi szürke felhő az ég alján és fekete fergeteg lesz
belőle, menykőzuhogás, jégverés...

— Jani...
— Hízeldkődni azt tudsz...
— Mondom hogy mőnni köllött... Ha elhuzzák a
lányt a bálba, akkó mőnni köll...

A legényben felrobbant a sűrű indulat. Öklét fel-
emelve kiáltozott!
— De én nem akarom! Értőttem! Ne táncolj más-
sall! Nem bírom nézni!

A lány szemei ragyogtak. Boldog sóhaj emelte
mellát és nézte a legényt, az erőt, a férfit, az ő
leendő emberét. A nagyharagot, aki leütötte mellőle
a másikat és három keserves hónapot ült ezért a vá-
ros tömlőcében. Hogy is történt csak... a Kispéterék
díszmőtorán, azon az emlékezetes hatyubálon. Az első
fordulókat vele táncolta, hiszen jó szívvél voltak előbb
is egymáshoz. János akkor sugta a fülébe először...
»Julcsa... Julcskám...«

Mást nem mondott akkor sem, sohasem mondott
mást. Nem tette a szőpet, úgy mint Savanyu Pali,
vagy az ötvenholcás Nővé Miska, nem hízeldkődött és
nem fogadkozott. Hangja hallatára, lába dobbanásira,
keze mozdulatára, mégis mindig felgyulladt a vére. Ak-
kor is a bálban... Valami rontás érte utól, lovalni,
vadítani akarta, másokkal is táncolt. A kibomlott fék-
telen öröm megrészegítette, kizozni akarta, pedig ak-
kor tudta meg mások karjaiban, az idegen testekhez si-
mulva, hogy nem tudna nála nélkül élni...

Nagy kavargás volt. Jani leütötte a lámpást, ordi-
tozás, nők sikongatása... A szegény ártatlan Kakuzsi
gyereket lepedőben vitték haza... Végre berobbantak
a csendörök és csend lett egyszeriben. Vasraverse vit-
ték el Jánost, egymásra néztek és ő akkor elvágódott
a szála közepén...

Ágynak is esett és hetekig viaskodott láthatatlan
angyalokkal és ördögökkel. Az orvos azt mondta,
hogy meghült abban a véres bálban, de ő tudta hogy mi
a baja. Tudta, hogy nagyon meg kell alázkődnia a
legény előtt. Így telt el a tavasz és most itt a nyár.
Jani kiszabadult és most ők ketten ki fognak békülni
egymással.

Jó darab ideje nem beszéltek már, sok volt a gond
a szívek körül, időbe tellett, míg a vágyódás forró-
sága átszűrőmkedett a vérükbe. Mozdulatlanul ülték

egymás mellett és nézték, mint jön közelebb, köze-
lebb a sötétség, mint tünnek el a távol jegenesorok,
mint ringatóznak a buzatáblák, roppant barna keblét
mint kínálja fel a föld a csillagsugárzásnak...

János összehorzdott és karjain kötélesmőkká duz-
zadtak fel az izmok. Szemei előtt gyönyörű földek
hullámzóttak, a tizenkét mázsás holdak... Látta a
leány apjának partos feketéit... a Sziriusz ragyo-
gása az éles csoroszllya kékes fényének tetszett...
Szinte ébren álmódta, hogy zánt és a meghasadt ba-
rázdákra gazdag hőmpőyödéssei fordulnak ki a han-
tok...

— Édősöm, — rőppent el ajkáról hirtelen a hang
és erős mozdulattal magához vonta a leányt.

— Jani... — nyöszörögte az és oly erősen cső-
kolták meg egymást, hogy fogaik összeverődtek...

Az égboltozat roppant kupolája szeliden hajtót fő-
lőjük, összevegült hajukban szerelmesen játszadoztak
a szellők... sokáig, sokáig... mignem harangszó
éles csengése idegenszerűen nem riadt szét a tájon és
magukhoz térítette őket.

Bántó háborítással riadt rájuk a harangszó, a falu,
az emberek, a világ, az élet. Mint az acélrugó pattant
fel a lány és kigyulladt arcával nem mert félni az
égre. De a legény boldog nyugalommal állott talpra.
Erős volt, győzött, kiengesztelték... Kinyújtotta és
megropogtatta tagjait, nagyot szivott a hűvösödő le-
vegőből és ahogy csak a torkán kifért, elkurjantotta
magát:

— Hej!
Aztán vállára kanyarította a kaszát és csendben
elindultak.

Le a töltésen, végig a dűlőutakon, a zsendülő élet
között, holdog gyönyörűségek terhével szíveikben.

Az első háznál csak úgy odavetve szólt a legény!
— A partost akarom, azt a tizenkét holdat, egy
tagban...

— Jó...
— Apádnak mőg mőgmondhatod, hogy vasárnap-
ra kiráthatnak bennünket a templomban...

A két Breznay

Irta: Somlay Károly

1.

Mint a szétterített szürdölmány, olyan volt a
rozsdászinű felhő, amelyik a falu felett lomhult a lila
égen. Enyhe szellők jártak a lombok tetején és fűll-
latot, földszagot, láthatatlan párákat hoztak az er-
dőkől.

Egy szekér, utána néhány sarjgyűjtő parasztnő
igyekezett a rétről a falu felé, ahol a patak hídján
férilak pipálgatnak, beszélgetnek. A dombon pedig az
egykori jobbágyközség dínszáljának ivadéka játszik
a vizsláival és nézi az átléles nádkéves vályogházat.

Volna ugyan a faluban egyéb látnivaló is, de a
tekintetes ur Breznay Sámuel ur, mégis a zsellérházi-
köt szemlélteti.

Ez is éppen olyan, mint a többi: kócos, szeplős,
rongyos. Csak jobban mutat mégis magasabb színvo-
nalra való törekvést, hogy néhány muskátli és egy
fürtökben omló Krisztus-szakáll virágzik az ablak-
ban: az uccára néző falan pedig tojásdad pléhtáblát
meg egy piros levélgyűjtőszekrényt lehet látni. A
táblára postakürt és országcimer van festve.

Különös hatásai és ellenhatásai lehetnek a posta-
cimernek a tekintetes urra. Egycéni képzeteket kény-
szerlelt talán lelkére az aranyzinű kürt és a piros
szekrényke, mert minden idegszála reszket a benső
izgalmaktól.

Nem tudja tovább nézni a táblás viskót. Megtor-
dult, ment, mendegélt. Hamarosan hazaért. Öklével
öntudatlanul ráütött a folyosó párkányára, aztán be-
ment a régidivatú, talán kétszázéves, duplatetejű
házba.

— Éppen ma van tizesztendő évfordulója annak
a boldonságnak. Nem is tudom hol, talán a Sétán pi-
tarában voltam akkor — mormolta és sarokba lökte az
agancskampós nádbotot.

Az átlégerber lelke olyan, mint az állóvíz: ha
megzavarják, maga tisztogatja meg magát. Csak hogy
Breznay Sámuel nem az a könnyű ember, aki az ese-
mények időbeli eltőlődása után lehiggad, felejt, meg-
puhul. A harag tíz év elmúltával sem engedett fel a
lelkében; inkább minden nappal keményedett.

Tíz éve és néhány hónapja, hogy postahivatalt
kapott a község. A gazdáknak alig kellett a posta,
mert évenként egy-két levél érkezett Amerikából, az
odaszármazott rokonoktól. A postára inkább Breznay
Sámuelnek lehetett szüksége. Bankokkal, fizérékkel,
gabona- és gyapjúügynökökkel volt élénk összekötte-
tése, amíg az ősi bírtok kisebb-nagyobb darabokban a
parasztkok ekéje alá nem került.

Bizonyos Friderika kisasszony kapta ekkor a
postát. Fehérlelkű, törekeny leány volt, kevésbeszédű.
Az volt az egyetlen fényűzése, hogy két selyemcsok-
rokat kötött a hajfonatába. A buzavirágkék csokor
éppen stilszerűen festett kontyán, mert a hajának olyan
színe volt, mint a zsendült kalásznak.

Ugy mondta, hogy árva. Az arca pasztelljén, bá-
tortalan, félszeg mozdulatain látszott is némi meg-
kínzottság. Ritkán lehetett hallani a szavát, inkább a

szemével kérdezett és felelt. A megjelenése is elárulta,
hogy nem verőfényes tájakon, hanem valahol a fel-
vidéki komor sziklák árnyékában született.

Az ötvenesben járhatott Breznay, mikor Friderika
kisasszonyt idepottyanította a véletlen a faluba. Sor-
sával meg lehetett békülvél, mert szívvél-lelékkel látta
el hivatalát. Hamarosan meg is szerette ezt a merev
mozdulatlanágában vegetáló helyet. Csak akkor resz-
ketett benne a lélek, ha a tekintetes ur délutánként
átment hozzája a postáért.

Mikor ez a finom kis babalány beköltözött a bu-
suló házaeskába, Breznay Sámuel virágpalántákat,
gyümölcsöt, mézet küldözgetett néki ajándékol.

— Kisasszony őrizkedjen az apámtól, mert ő nem
respektálja nőkel szemben a tilalmi átlőspontokat —
figyelmeztette egy alkalommal a tekintetes ur fia, aki
akkor végezte a teológiát a debreceni főiskolán.

— Olyan, mint a bibliai Behemoth — kacagott a
leány és ezentul következetesen visszautasította az
ajándékokat.

A tekintetes urat a konok refus cseppet sem lo-
hasztotta le. Tovább is udvarolgotott, természetesen a
maga módján, parlagiasan.

Egyik délután azután kirobant a kis tragédia:
meg akarta csókolni a leányt, aki a dulakodásban az
iróasztalán állandóan készenlétben levő browninggal
vállon lötte.

A botrány következményeit nem várta be. Csc-
magolt, a posta kulcsait átadta a bírónak, az ajtókat
lepecsételték, aztán dult kedéllyel elutazott. Ki tud-
ná, hová dirigálta az árvák Atyuskája?...

A fiatal Breznay is eltűnt a faluból. Csak évek
multján érkezett hír felőle, hogy a szomszéd község
eklézsiájá megválasztotta lelkésznek. Ekkor már fe-
lesége volt a szőke Friderika.

A hallatára a vén Don Juan arcán piros és lila
foltok támadtak. Fegyverét leakasztotta a fogasról.

— Agyonlővöm a rongyokat — mormolta és már
az udvaron volt, hogy kocsióra üljön, mikor égető zsi-
bongást érzett a fejében.

Mintha millió hangya mászkált volna a keponyá-
jában. A szeme tüzes karikákat vetett. A melle zihált,
fulladozott, az érverése clállott, alig lélekzett, össze-
esett.

Mikor felgyőgyult, egészen megváltozott. Csendes,
szinte mélaletkü emberről létesült át. Csak olyankor
feszültek meg az idegei, csak akkor érezte megint a
kigyőfészket a szívében, amikor tekintete véletlenül
reabottolt a szomszéd ház vályogfalán rozsdásodó
postatáblára.

Ugy jártam vele, mint a pusztai komondor a
macskával... Legalább csak egyet csókoltattam
volna a mandulavirágzinű pofikáján... Tíz éve
nyullott már, talán nem is történt meg: csak álom-
kép az a bődült história — dőrmögte, ha az aranyos
kürtöt megpillantotta.

2.

Julius végén, hajnalfelkeléskor őzlesre ment a pa-

Négy bohém új várost teremtett Amerikában

Látogatás Hobokenben, a bohémvilág utolsó — amerikai menedékhelyén, amelyet négy író és egy festő új életre keltett

gonyerdőbe az öregur. Annyira elfogta a vadászizgalom, hogy nem is vette észre, mikor a saját bérterületét átlépve, a szomszéd falu határába tévedt. Erdőjáró emberrel néha megesik az ilyen szándéktalanság; hiszen az egyik fa olyan, mint a másik fa.

Egy sűrű gazonban girbe-görbe kört pillantott meg a talajon. Avatott vadász tudja, hogy ebben a körben, az ördög gyűrűjében járják násztáncukat az őzikehajadonok a szerelmes özlényekkel.

Breznay Sámuel behúzódott egy duplatörzsrű bükk mellé. Várta a lakodalmas menet kezdetét. Gyötrelmes idegfezültségben teltek a percek.

Reggeledett. Hirtelen gyors iram neszt jelezte a ták alatt évek óta összegyülemlett aszott levél. Halasztott is már a találgára siető bak izgalmas jelzése.

— Itt van a szerelmes trubadur, a négylábú Romeo, — csillanik meg a vadász szem és könyökbe szegi a lankaszert.

Ebben a pillanatban éles fütty után tüstént hallani lehetett, hogy a megezeppent állat harcogva utat vált és eltűnik, a homályos labirintban. Mostanában alig kerül terítékre.

Az öregurban tajtékzott a düh. Körülnézett. Egy nyolc-kilencéves fiú botorkált a fák alatt. Talán málnabokrot keresett. Okvetlen ő füttyült. Félig városi, félig paraszti a külseje.

— Te füttyültél? — bődül a gyereke.

— Éb gondja, nem a magáé... S ha én füttyöltem is, — felelt az helytén.

— Agyoncsaplak, te!

— Engem aztán meg ne üssön, mert megmondom az éd'sapámnak, a nagytiszteletű urnak... Ha pedig önök megmondom, maga nézze ám, hogy merre tárgul az országút... Ugy nézzen meg engem, hogy én a pap fia vagyok.

— A pap fia? Hogy hívják az apádat?

— Breznay Sándor az ő becsületes neve. Engem meg Breznay Sámuelnek híjnak... Hát az urat mi-csodás néven tisztölik arra maguk felé?

— Nézd csak a kis darazsat!... Nekem is Sámuel a nevem.

— Akkor druzsák volnánk... Ha ugyan nem lödít az ur... Nem adná nekem azt a duflacsövöt?

— A puskát nem, de pénzt azt adok. Ha kérdezi az apád, hogy honnét a pénz, mond meg neki, hogy egy vénembertől kaptad, akinek lik van a vállpercében, — motyogta az öreg és két százashankót nyálazva ki erszényéből, a gyerek markába nyomta.

Ez sokáig nézegette a cifra papirokat, aztán összegyűrte, a vadász lábai elé dobta.

— Tegye az ur bolondná a lovat! Ez a cifra papiros nem járópénz... Hallja-e, egy Breznay Sámuel nem lehet falhó' állitni.

— A vér... A nemes, a dölyfös Breznayak vére, — hápogott halkan az öreg Sámuel.

— Ha ez a két papiros pénz volna, bezzeg nem adná nekem az ur... Mertha az ebnek pénze van, hájat veszen rajta... Hát vélem nem lehet csak úgy fél-szóra kibabrálni... Egy Breznay Sámuel nem lehet felküldeni a bolondok fájára.

— A ponciusodat, dehogyan nem lehet... Én is onnét pottyantam le eccer... Vagy tiz évvel ennek-előtte... Ha nem hiszed, gyere velem az apádhoz, ő majd megbizonyítja, — szolt elkomolyodva az öreg.

Amint mennek, mendégélnek, csak megszólal ám a vén Sámuel:

— Milyen pap az apád?

— Még hogy minő pap? Hát olyan, tuggya, hogy a fuvójának hét faluban sincsen párja. Egy szulára elmondja az Urimját.

— A torka is kiadós?

— Reped az a mázos fazék, akibe ő békíált.

— Hát a fejbéli állapota?

— Tizenkét püspöknek sincsen annyi a kalapja alatt, mint amennyit ő a kisujjából kicsurgat... Elhiheti az ur, amit mondok; mert egy Breznay Sámuel nem hazudik.

— Agyon is csapnának, ha nem erre a mőresre oktattott volna az apád, — szorongatta az öreg a gyerekek kezét.

Olyan puha, olyan meleg volt ez a pirinyó ököl. A melegség-e, a selyemszálvékony hang-e, vagy tán a vér szava, de valami átáradt a gyerekből az öregre.

A nagytiszteletű asszony befőtteket kötözgetett a parókia pitarában, a pap pedig Jónás prófétát olvasta a bibliotékában, mikor a két Breznay az udvarra lépett.

Az öregnek bizony össze kellett szednie a régi kurázsit mozgásait.

— Ha nem dobtok ki, lányom, bemennék... Ez a csikasz purdó addig ráncigálta a szivemet, míg engemet magamat is ide nem ráncigált, — dörmögte a vénember, aztán unokáját ölbekapva, bement a bibliotékába.

A nagytiszteletű asszony az ajtónyíláson hallgatta a három Breznayt, akik a vér szavára megtalálták egymást.

Olesó árak! Olesó árak!
Tekintse meg a **Schlager-féle kirakat**
ridikül-ujdonságait

Utazó-cikkben nagy rakdár! Subotica, Aleksandrova ul. 1.

newyork. náltak.

Az amerikai élet rohanó forgatagában, a felhőkarcoló, pénzvárak és gépóriások között is támadt egy kis, lelkes, fiatal sereg, amelynek tagjai pénz helyett katuráról »business« helyett versekről álmodtak. És ezek a fiatalok, Murger bohémjelnek egyenes leszármazottai Newyork egyik legöregebb városrészében, a Greenwich Village-ban laktak, amit a »fejleődés«, az építkezési láz valahogyan érintetlenül hagyott. De a bohémek közül sokan híres emberekké lettek, mikor a hámulók, a magyarázók és kommentátorok (akik már évezredek óta hasztalanul próbálják magyarázni, hogy mi minden kell a génuszhoz) kutatni kezdtek, hogy honnan jöttek ezek a hírességek. Newyork felfedezte a »Village«-t. És így Newyork bohémnegyede, ahol akárcsak a Montmartre-on, szünek az uccák, aprók és kopottak a házak, és ahol a kiskocsmákban még alig tiz éve olesó és jó volt a koszt, divatos városrész lett. Kabarék és éjjeli mulatók száza nyitottak ajtót, a kocsmákban megdrágult és elromlott a koszt, a házbérek felszálltak mint Lindbergh, és milliomos művészesemétek és bohémkedő autógynökök költöztek be a bohémek helyébe. Mert az igazi bohémek itt is szétszédtek, másfelé ütöttek tanyát. De a hajsza tovább tartott és Newyork most felfedezte, hogy egy részük átköltözött — Hobokenbe.

Az amerikai Piripócs

Hoboken az amerikai Piripócs. A newyorkinak Hoboken ugyanazt jelenti, amit a pestinek Budakeszi vagy még inkább Soroksár. Kómikus, szánalmas, lehetetlen hely. Ha librettistának viccre, előadónak sikerre, udvarlónak mosolyra volt szüksége, előhozta Hobokent és a hatás nem maradhatott el, de most Hobokenen van a sor, hogy a Broadwayn és Newyorkon nevesen. Mert pár hét óta estéről estére komponok, a Holland alaguton és a folyó alatti vasuton estélyiruhás hölgyek és urak Newyork krémje és mindenki, aki az »elithez« akar tartozni, Hobokenbe vonul át, hogy zsufolásig megtöltse az öreg német vendéglőket, feligya és felegye, amit csak az étlap kínál, hallatlan áratok fizessen szállodai szobákért, halálra nevesse magát egy kis színház drámai előadásán és pénzesőt zudítson a városra. És mindezt négy bohém csinálta.

Mindéhez tudni kell, hogy Hoboken Newyorkkal szemben, a Hudson folyó másik oldalán fekszik, akár csak Pest és Buda, vagy még inkább Ó-Buda. Csak Hoboken már másik államhoz, New Jersey-hez tartozik. Ezért kerülte el, hogy még mindig önálló város és nem csatolták régen Newyorkhoz. Mellette és körülötte hatalmas, virágzó városok nőttek fel, de Hobokent valahogyan elkerülte az élet, csendesnek, nyugalmának, falusinak maradt meg. Partjain nagy tengeri hajók kötnek ki, de ezt a várost sohasem érintette, hiszen még a kikötőre nyíló uccái is olyan régimódonak maradtak meg, mintha egy kis német kikötővároshoz tartoznának. Az utasok azonnal átmennek Newyorkba. És így a város nagyjából német származású lakosai valami európaias ízű kis városkát formáltak, ahova az amerikai élet tempójának még a zaja is csak ritkán hangzott el.

Négy bohém megjelenik...

Mult év vége felé aztán beköltöztek a bohémek.

Négyen, Christopher Morley író, akinek különös zamatu könyveit csak a céhbélek olvasták és élvezték, Cloen Throckmorton festő, Harry W. Gribble, szintén festő és Conrad Milliken, aki józan pillanataiban keresett ügyvéd, egy napon klubjukban, a »Három órát ebédre«-klubban elkeseredve állapították meg, hogy az amerikai dráma hanyatlóban van és hogy a Broadway közel száz színházában teljesen a pénz lett az ur. Rög-tön elhatározták, hogy színházat nyitnak. Ehez elsősorban olesó színházberletre volt szükségük és mikor a színház után kezdtek kutatni, felfedezték, hogy Hobokenben van egy régi színház, amit még 1880-ban egy német vendéglő és sörkertből építettek színházzá és ahol szombat és vasárnap tizedrangú társulatok bohózatok bemutatásával szórakoztatták a derék polgárokat.

A hérlethez, előkészületekhez stb. ötezer dollárra volt szükségük. Ezt a híres amerikai bankár és mecenás, Otto H. Kahn és Thomas W. Lemont, Morgan társa közösen előlegezték. A négy testőr megszervezte a társulatot, a lapokat értesítették és a mult év novemberében a »Heidelbergi diákélet«-tel kaput nyitottak. A kritikusok átrándultak Hobokenbe, szívesen, örömmel és élvezettel írtak a vállalkozásról, amit a Times kritikusja azonnal Thália és Gaminus közös vállalkozásának nevezett el, de csak a jó hobokeni polgárok érdeklődtek, akik a 75 centes és 1 dolláros hely-árak mellett ingujban nézték végig a darabokat. A »Diákélet« után Morley egy régi darabja következett, aztán egy modern dráma, de még Hoboken érdeklődése is megcsappant és a négy bohém vállalkozása a csőd felé rohant. Pedig már 35 ezer dollár adósságot csi-

Megtörtént a csoda

Ekkor azonban felfedezték a Darabot.

A darab egy régi amerikai melodráma, címe: »Mikor az est leszál, vagy: sem lány, sem asszony, sem özvegy« (After Dark, or Neither Maid, Wife, nor Widow) és valamikor a newyorki és londoni közönség sokat sirt Eliza, a hősnő sorsán. Newyork ma újra sirt Eliza sorsán, de a nevetéstől sirt.

Morley és társai eredeti jelmezekben, eredeti díszletekkel és a hetvenes évek játékmódorában mutatták be a darabot. Régi amerikai szokás szerint a felvonások közöt a szereplők énekszámával töltötték ki és a színészek blue-kat és érzelmes balladákat énekeltek. És megtörtént a csoda. A bemutató közönsége az első tiz perc csodálkozása után megértette, miről van szó és az emberek elkezdtek mulatni. »Isten veled szerelmem, ma este talán utoljára látjuk egymást«, mondta a hősnő, amit harsány nevetés fogadott. »Uram, én önt nem szerettem, szívbem másnak a képét hordom«, ujjab kacaj. »Ah, hitvány csábító, egy ilyen ártatlan leányra merre emelni szemét« és a színház rengett a nevetéstől.

Az első felvonás után, amikor a színészek balladákat kezdtek énekelni, valakinek eszébe jutott, hogy régen a közönség pénzdobálással fejezte ki melegegését. És elkezdtek pénzt dobálni. Ezt pár nap mulva az »igazgatóság« kérelmére beszüntették, mert az egyik színészt egy féldollárossal úgy fejbevágták, hogy elájult. A premier végén mindenkinek fájt az oldala a nevetéstől és másnap Newyork már tudta: »Ezt meg kell nézni«...

A négy bohém vállalkozása a szezon legnagyobb »hit«-je lett. A színház naponta 2700 jegyrendelést kap — posta útján, mert telefonon lehetetlen a pénztárt felhívni. A newyorki telefonközpont hivatalos kimutatása szerint óránként 1800-an akarják a színházat felhívni. A jegyeket hat hónapra előre eladták, egy Broadway színházügynökség 50.000 dollárt kínált a kizárólagos jegyárusítás jogáért és konzervatív becslesek szerint a darab legalább két évig fog menni.

Hoboken bosszut áll és — megneveztet

És a darabbal együtt Hoboken is felfedezték. A színházba csak 750 ember fér, de legalább 10.000 newyorki megy át minden este Hobokenbe és zsufolásig megtölti a régi német vendéglőket, ahol különben — prohibíció vagy nem prohibíció — valódi sört, kitudó bort és nagyszerű kosztot lehet kapni. A vendéglősök még ma sem tudtak felocsudni csodálkozásukból, nem értik az ügyet, de már bővítik a helyiségeket és hálából ingyen kifestették a színházat és a berendezést fel-frissítették. De nem csoda, hiszen a színház cimere három homokóra (Három óra ebédre) és alatta egy krigli sör.

Morlek, aki a négy testőr vezetője, esténként kiáll a függöny elé és bizalmasan elbeszélget a közönséggel, amelyet különben egyre arra kér, hogy hagyja otthon az estélyi ruhát, nehogy ő is kénytelen legyen kemény inget ölteni. A managert néha kétségbeejti, amikor egész komolyan azt indítványozza, hogy zárják be pár hétre a színházat és adjanak a személyzetnek szabadságot. Nemrég egy híres Broadway sziniszegató mesebeli ajánlatát visszautasította, pedig csak arról volt szó, hogy a darabbal költözzön át Newyorkba, viszont kibérelt egy másik színházat, amelyben rövidesen a legrégebbi amerikai operettet fogja bemutatni. És a színház pénztára elé kiírta: »Akinak az előadás nem tetszik, kérje vissza a pénzt. Visszaadjuk.«

És így négy bohém jóvoltából Hoboken most bosszút áll a sok régi viccért. A vendéglőkben egyre magasabbra szöknek az árak, a szállodákban többé kerül a szoba, mint a Savoy-Plazában, az uccán álmatrózok kínálják áruikat, amelyeket »ép most csempésztek a hajóról« és Herr Gustav Bach, a polgármester, nemrég kereskedelmi kamarát szervezett. Newyork az egész világot »palira fogta« és most Hoboken Newyorkot »fogja palira«. Az egészben pedig az a szomorú, hogy Hobokenből nemsokára kis Broadway lesz és négy bohém megszűnt bohémnek lenni. Mert ezek után vannak a gazdagok, a milliósok felé. És ki látott már milliomos bohémot?...

(K. S.)

Pál Béla

cégbjegyzett bizományos

Bizományi fatelep Subotica,

Daničičev (Palički) put 10. — Telefon 649.

Állandó bizományi raktáron tart:

bükk-, gyertyán-, kevert hasáb- és gömbfát, ugyszintén aprított-fát, továbbá poroszszenet és kokszt, melyet mindenkor rendelésre a legolcsóbb napi áron házhoz szállít

TERE-FERE

»Robespierre barátom.« Henry Béraud, aki ismert és népszerű regényét a kövérek vértanúságáról írta, egy regényes életrajz formájában a jakobinusvezértanúságáról ad számot a főnti címen. Az a föltevés, hogy valaki, aki gyermekkorú barátja volt ennek a véres forradalmárnak, Arrasban, később találkozott vele a párisi forradalom idején, sok évvel a néprömb halála után vall róla, mint emberről.

Ez a valaki ismerte a töprengésre hajlamos árva-gyermeket, a kitűnően tanuló gimnazistát, az ügyvédet, aki csak azokat a pöröket vállalta, melyeket igazságosoknak talált, a politikust, akin mindig megérett a szomorú, félszeg vidéki ember.

De még ez a gyermekkori barát se menti föl őt teljesen. Bizonyos távolságból követi egykori iskolatársának politikáját. Lehetséges, hogy még mindig ugyanaz az ember ez a vérszomjas zsarnok, aki kanárikat nevel és vérpadra küldi Mária Antoinettet, aztán becsukja az ablakot, nehogy a kivégzést meglássák házigazdájának leányai.

Egy napon az életrajz írója kérdőre vonta barátját, miért műveli mindezt? A sötét politikus eltűri barátja bizalmaskodását, de semmiféle magyarázatot nem ad neki, csak azt, hogy amikor a haza veszedelemben van, mindenféle egyéni szempontot félre kell dobni.

Lehet, hogy vérszopó volt, de lehet az is, hogy vértanu is. Semmiesetre se értették meg a kortársak és talán ő maga se értette meg magát. A regény mindenestre közelünkbe hozza Robespierre végzettségét, az üldöztetése mániáját, a feneketlen boldogtalanságát.

★

Egyik a virágokat! Nem minden virág van a szomrok és az orr gyönyörűségére teremve. Sok virág az a rendeltetése, hogy — megegyünk. Van egy francia szakácskönyv, amely kizárólag virágokból készített ételeket tálat.

Ez a szakácskönyv, melyet a XVII. században írtak, számos receptet is ajánl. De a kínaiak, az inyes mesterség régi, híres művészei, már annakelőtte is ették a virágokat. Wu-Csing-Tang, a kínai bölcs, aki annakidején a Menneli Birodalom minisztere is volt, ezt írja:

— Az európaiak szeretik a virágokat, de rosszul szeretik őket. Hagyják, hogy elsenyvedjenek egy cserépben víz híján, vagy csokrokban és koszorokban herjedjanak el. Sohasem öltik eszükbe, hogy meg is egyék a virágokat. Ez pedig öreg hiba. A dália hagymája olajba főzve remek falat, a rózsalevelekből készült salátánál pedig nincsen külön. Hasonlóan páratlan előételnek a kizantén mézzel és olajjal...

Paul Rébaux a virágeledelt szurrealista újításnak nevezi. Bizonyára érdekelné ez a francia inyesmesterség ősapját, Brillas-Savarint is. Az inyecsek ime egy tanácsa: mindent, amit szeretünk, meg kell enni.

★

A pénz. Az amerikai nemzeti bank most olyan pénzügyi intézmény birtokába jutott, amely egyedülálló az egész világban, amennyiben a pénz minden mintáját magában foglalja, attól kezdve, hogy egyáltalán pénzt gyártottak.

A gyűjtemény 40.000 pénzdarabot tüntet föl. Faran Cerbe, a híres pénzszerző gyűjtötte negyven esztendő alatt. Értékét a háború előtt ötven millió dollárra becsülték s az amerikai nemzeti bank 250 millió dollárt fizetett érte.

Legrégibb pénzei a gyűjteménynek azok a cserépdarabok, melyek Babilonban honyolították te a pénzforgalmat ötezer esztendővel ezelőtt. De itt lehetünk föl az első ércpénzeket is, melyek Krisztus születése előtt a VI. században kerültek először forgalomba, valamint az első bankjegyeket, melyeket Kínában nyomtak 1300-ban. Minden pénz szerepel itt, melyről valaha is tudtak, még az 1929-es kibocsátások is.

Parant Cerbe minden rendő-rangu pénzt összegyűjtött, mely valamely országban is használható volt.

Ennélfogva ebbe a gyűjteménybe fölvette a szibériai kis táblácskákat, a kínaiaknak és az aztékoknak háziészteráit, valamint azokat a vaskeresztek, melyekkel az afrikai habula törzsnél veszik meg az eladó leányt, a dohányleveleket, melyek a Filippin szigeteken keringtek, mint váltótételek, a sókristályokat, a kagylókat, a kelmedarabokat, a fókahőröket, a whisky palackokat, sőt még konzervdobozokat is.

A legnagyobb ércpénz, amely kiállításra került, egy rézpénz; hossza 60, szélessége 30 centiméter. Ez Svédországban 8 dollárt ér.

Varsói levél. Varsó — mint a lengyelek mondják, — második Páris, észak Párisa.

Ebben a meghatározásban sok hazafiság és sok igazság is van. Hiányzik innen az Eiffel torony, a Pantheon, a dícsőséges Diadalív, de a két város lelkében tényleg van sok hasonlóság. A lengyelek fővárosa zajos, élettől lüktető, vidám. Az a tömeg, amely az utcáin járkal, nem olyan színes, mint a párisi, de a hely-

lakók, az orosz parasztok regényes ruházata mindenestire elvenen tarkítja a varsói ucca képét.

Párisban csak franciák hallani. Varsóban a behi-zelgő és lágy lengyel nyelv az ur, de gyakran fölhang-zik a francia is, a német is, az orosz is, az angol is és a zsidó tájszólás.

A *Navy Swiat* ucca (Uj világ) az ő Monte Par-nasseuk. Itt nyolcvan kávéház és bar van egymás mel-lett. Napközben újságokat olvasnak s folyóiratokat, de az igazi élet az éj leszálltával kezdődik. Futurista és konstruktivista festők jönnek filozofusok, tanárok, kiadók, írók, orvosok, gyógyszerészek, szép és csunya nők, akik mind egyformán érzelmesek és a divatnak hódolva lelki problémákkal vesződnék. Este tízenegy-től hajnali ötig beszélgetnek és vitatkoznak itt a lengyelek a parlament dolgairól, az új Messiás érkezéséről, az Antikrisztus vagy a cár föltűnéséről, a demokrá-ciáról és az arisztokráciáról, az Új Hadseregéről és a lélekről.

Éjjel Varsóban csak nyárspolgárok és munkások alszanak. Ugynevezett etikett nincs. Délután ketőkor négykor, vagy ötkor egyformán meglátogathatjuk barátainkat és ismerőseinket. Igazi bohémnp lakja Varsót

Tennisz — mezitláb. Londonban először játszottak mezitláb a nemzetközi teniszversenyen, Wimbledon-ban.

Hellen Wills, a teniszbajnoknál léptette életbe ezt a különös újítást. Angliában eddigelé a mezitláb való teniszezés a hagyományokba és a jómodorba ütőközt, de ezután bizonyára époló divatos és érdekes lesz, mint a kamaszfűt, vagy a térdén felül érő szoknya.

Két esztendővel ezelőtt *Billy Tapscott,* a délafrikai teniszjátékos jelent meg a pályán mezitláb. Botrány támadt. A közönség elítélte arcát, nevetett, az új-ságok megrótták a délafrikai eredetiségét. Billy Tapscott azonban nem mondott le szokásáról és egy nyilatkozatában erősen kardot tört emellett, hogy a mezitláb való teniszezés egészséges és nagyon bölcs szokás.

Most *Helene Wills* nyomdokaiba lép. Európa kül-önböző városaiban tavaly áprilisban már mezitláb ját-szott mindenki. Ezuttal egy egész csapat né követi őt ezen a tőren. *Ryan, Randolph, Lycet* és *Dwen Sterry.*

Aki ezután Angliában cipőben fog teniszezni, elma-radott, mult századbeli ember lesz.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

B. B. A közvellen adókról szóló törvény 163. §-a mondja, hogy az ezen törvény alapján kivetett egyes állami adók után a pénzügyi hatóságok engedélye nélkül a községek 50%, a városok 40 százaléka, a járásek 8 százaléka és a tartományok 10 százaléka pótdadót vehetnek ki.

Ahhoz, hogy a községek ötvenen fölül hatvan szá-zalékig és városok 50 százalékgig emelhessék a pótdadót, a pénzügyigazgatóság engedélye szükséges. Az ezen há-táron fölül kivethető pótdadókra, valamint a tartományok részére engedélyezett 10 százaléki átlépésére, az adóügyi vezérigazgatóság beleegyezése szükséges.

A mi törvénymagyarozatunk szerint téves az a fel-fogás, hogy az önkormányzati testületek pótdadókivétési joga csak meghatározott százaléki terjed, mert nézetünk szerint csak annyi változás történt, hogy bizonyos szá-zalékig nem kell felsőbb hatósági jóváhagyás, ezen fel-ül azonban a magasabb emeléshez mindig magasabb fórumok engedélye szükséges. Ha az adóügyi vezérigaz-gatóság nem látja veszélyeztetettnek az állam adószedé-si jogát, akkor hozzá fog járulni ahhoz is, hogy 2—3—400 százaléki pótdadóval terheljék meg az adózó közönséget.

Különösen aktuális ezt most tudni, amikor az adóki-vetések folyamatban vannak és amikor az adóügyi elő-dozás is azzal érvelnek, hogy emelni lehet az állami adót azért, mert az önkormányzati testületeknek nem szabad az állami adókra korlátlanul nagy pótdadót kivetni.

932—F. Ha az a kérdése, hogy hány óvre visszame-nőleg vehető ki a földadó és a községi pótdadó, az elévü-léssel van kapcsolatban, akkor utalunk az új adótörvény 158. §-ára, amely szerint az állam adókivetési joga öt év alatt évül el azon év január elsejétől számítva, amelyben az adókötelezettség beállott.

A 184.526 dinár kataszteri tiszta jövedelem után elsősorban 12% egyenes állami adót és ezenfelül 12% progressziós pótdadót kell fizetni. A 25.000 dinárt megha-ladó adóalapnál a kiegészítő vagy pótdadóból nincs semmi levonásnak helye. Minderről a közvetlen adókról szóló törvény 27. §-a intézkedik.

Azt a kérdést, hogy az 1918. évben kivetett 791 ko-rona földadónak mennyi adó felel meg 1929. évben, ne-héz megoldani, mert az 1929. évi január elsejétől kezd-ve fizelendő földadó semmi összefüggésben sem áll a régi törvények szerint fizelt földadóval. Igaz ugyan, hogy 1929. évben addig, amíg az új földadó kivételre nincs, az 1928. évi alapon szedik be a földadót, de ez csak ideiglenes intézkedés és régién elszámolás tárgya lesz, míhelyt az új adótörvény szerinti földadó meg lesz álla-pítva. Az 1929. évet megelőzőleg a kataszteri tiszta jö-vedelmet felemeltek a négyeszeresére és a koronát dinár-ral helyettesítették. Az így előállított adót a kincstár kevésnek találván, a földekre 500 százalékos rendkívüli pótdadót vetett ki az érvényben levő általános jövedelmi pótdadón. háborus pótdékön. stb. kívül.

V. J., Bácski Monostor. A vizsgaszabályzat értelme-ben a tanítói gyakorlati vizsga írásbeli és szóbeli vizs-gáztatásból áll. A vizsgáló bizottság már az írásbeli

munkák áttekintésével, minősítésével és osztályozásával megkezdte a vizsgáztatást s így az előirt vizsgadíj már ekkor is megilleti. Nem a bizottság a hibás, hogy a je-lölt szóbelire nem került. Mindamellett forduljon kér-déssel az illető tanítóképző intézet igazgatójához, hogy ez esetben a felizetett vizsgadíjat érvényesítse a jövő évi vizsgázás alkalmára is, — tekintettel arra, hogy szó-belire nem engedték.

Olvasókör. Igen jó és erős ragasztószer a következő: 100 rész gumiarabicumot 500 rész vízben feloldunk s ehhez 5—6 rész kristályos alumíniumszulfátnak 50 rész vízben való oldatát vegyítjük.

W. C. A kéreztelt nincs benne azon festők névsorában, akiknek festményei értéket képviselnek. Neve egyáltalán nem márká. A negyvenes-ötvenes években jártak osztrák és olasz vándorfestők a Bánátságban, akik portrékat festettek. Valószínűleg ezek közül való volt.

Ördög, Beograd. Forduljon a francia követséghez, Beograd, Kneza Mihajla ulica 3.

Kataszter. Az 1929. évi január 18-iki kataszteri tör-vény IV. szakaszának 12. sors. (Tarifni broj 12., red. br. 12.) szerint:

1. a feleknek kiadandó bizonylatra 20 dináros bé-lyeg,

2. a bizonyítványnak a kataszteri hivatalnál mara-dandó másolatára 5 dinár bélyeg jár.

3 Minden őt kataszteri birtokivén felüli birtokivék után még 50 para okmánybélyeg rovandó le. Azt, hogy még ezeken felül öt dinárt miért kell fizetni, nem derít-hették ki. Valószínű, hogy a megyei szabályrendelet jo-gosítja fel a jegyzőt, hogy még öt dinár munkadíjat szed-jen. A jövőben ez a kiadás elesik, mert a kataszteri bir-tokivéket most már állami hivatalok kezelik.

Érdeklődő, 30. Nyilvános kartel nem igen van, bár nincs tiltva. Legerősebb érdekszövetség a szeszkartel, a cukorgyárak s a petróleum nagykereskedők kartelje. Van bizonyos eladási megállapodás a sörgyárak között is.

Anonymus. Winterry jelenlegi tartózkodási helyét nem tudjuk. Irjon becskeréki címére: Vel. Beckerek, Gara Dušana 36.

Hű és állandó olvasó. A mi nézetünk szerint az ilyesmit a feleségre jobban tudja, mint az orvos. Felesé-gre szakvéleményét semmiesetre se közölje az orvossal.

Amerika. Szíveskedjék velünk közölni, hogy milyen nyelvű amerikai lapok címére van szüksége.

Egy kivándorló. Nem igaz az, hogy a cionista szö-vegség ingyen szállít Palesztinába kivándorlókat.

P. P., Kula. Kontinental Kaučuk A. D. Beograd, Ma-sarikova 4, Milan Nikolić, Beograd, Kosovska 27, »Šuma-dija« (Koen Maks) Beograd, Kralja Aleksandra 72.

L. J., Perlez. Közölje veünk teljes címét, hogy levél-ben válaszolhassunk.

Termelő, Novi Vrbsas. Tudomásunk szerint olyan semmitlenek határozat nincs, amely kimondja, hogy azok a termelők, akik répatermésüket valamely cukor-gyárnak leköltötték, a szerződést teljesíteni nem tartoz-nak. A noviszadi tőzszebírbírásg előtt folyt ugyan valami vita a cukorgyárak és a termelők között, de ez nem von-atkozik a feltett kérdésre. Ön bizonyára az ugynevez-t »zöld hitelek« gondol, amelyekről Magyarországon folyt annakidején elkeseredett vita és a kuria célszerű-ségi és jogi okokból a termelők mellé állott. Mi azt a fel-fogást valljuk, hogy minden szerződést, amely nem üt-közik tiltó szabályokba, állni és teljesíteni kell, mert a szerződés nem egyéb, mint a felek közötti törvény.

Gs. D., Szubotica. A beküldött rejtvény rendkívül gyönyör. Rejtvényekkel különben is el vagyunk látva.

R. F. Szentá. 1. Antikvárium és köcsönkönyvtár, Szubotica, Strossmayerova ulica. Ezenkívül a szubotici Gradjanska Kasina-nak és Szubotica városnak van na-gyobb könyvtára. 2. Reuma és csusz gyógyítására alkal-mas fürdők: Daruvar, Hlídze (Szarajevó mellett), Krapina, Lipik, Radenci, Rimske Toplice.

T. F., Djakovo. 1. Szíveskedjék a »Literaria« céghez fordulni, Szubotica, Sokolska 2. 2. Ujabbban Bahits Mi-hály (A vihar) és Kosztolányi Dezső fordították. Egyeb-ként újabban kiadják a teljes magyar Shakespeare-fordítást. Forduljon a Révai Irodalmi Intézethez, Buda-pest, VIII., Üllői út 18., 3., 4. és 5. számú kérdéseire sz-tén ott kap leghamarábbi választ, míg a 7. számú kérdésben zenei szakértőkhöz fordultunk, amint onnan választ kapunk, közöljük önnel.

Megjelent

CSÁKY SÁNDOR;

A XX. SZÁZAD SZAKÁCSMŰVÉSZETE

c. 1000 oldalas, több mint 150 ábrával és il-lusztrációval díszített hatalmas munka. Az utolsó évszázad legnagyobb és legtekélyesebb szakácsművészeti albuma ez a nyomdailag is elsőrangú kiállításban megjelent könyv, melyet biztosan nevezhetünk a magyar háziasszonyok aranykönyvének. Ötven fejezetben keresztül szisztematikus sorrendben közli a modern szakácsművészet termékeinek leírását, étel-ek és italok könnyed stílusban megfogalmazott re-ceptjeit. Külön fejezet számol be a diétikus konyháról és a befőzés művészetéről.

Ára 230 dinár. Megrendelhető Csáky Sándor kony-hafőnöknel, Szombor, Jorgovanska ulica 14. szám.

Legjobb minőségt

Értékre jól válogatott és szűrtől kitűnő bor- és csomogó-

szőlőoltványok

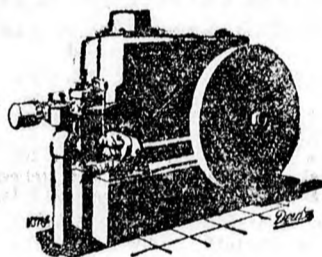
kitartó amerikai alanyokon oltva, igen erős gyökérzettel, mérsékelt árban kaphatók. Kérjen árjegyzéket.

Györgyevics Misa szőlőoltványtelep-tulajdonos Noviszd, Kiszácsi utca 10

A világhírű „DEKA” autógummi elismert német márka Képviselet **TAKÁCS MÁRTON** gummiműhely Z.-n.-s-i ter. 24 12004

Favágáshoz Daráláshoz Morzsoláshoz stb **csak**

DEUTZ-MOTOR

Tekintse meg a legújabb 6—8 lóerős MA 416 típust

Kenőszivattyúval Légszűrővel Olajállásmutatóval

Olcsó ár

Csekély fogyasztás Azonnali szállítás

RECORD-ERDŐS R.T.

Noviszd

Osijek V.-Bečkerek

MOST NYILT MEG!

„NAPREDAK” KÖNYVKERESKEDÉS ÉS ANTIKVÁRIUM VEL. KIKINDÁN

Szerb-horvát, magyar és német

kölcsönkönyvtár vidékre is kölcsönöz Kereskedelmi információk

Hirdetéseket felvesz a Bács megyei Naplóra és az összes lapokra kiadóbivatali áron

MOST NYILT MEG!

Igéző hajfűrtőkre

amelyek végtelenül tartósak és akár nedvességben, akár izzadságnál tehetősebb minden hölgy és ur hajszitóvas nélkül a HELA HAJBODORÍTÓ használatával. A legszébb bubiféjet is megszépíti, mert az ondulást feleslegessé teszi. Nagy idő- és pénzmeztakarítás, hajnövesztő hatása is van. Ha tükörbe néz, meglepődik. A használat után azonnal dús, ondulált fűrtők, igéző frizura. Sok köszönőlevél. Különösen színművésznők dicsérik. Ár 12 dinár, három üveg 28 dinár.

Dr. NIK. KEMÉNY, KOŠICE, postafiók 12/204 CSR.

Nora

3- és 4-lámpás

villanyrádiók

raktárra érkeztek.

Képviselet:

Krausz Miklós

elektro- és rádiószaküzlet

Noviszd, Jevrejska ul. 18

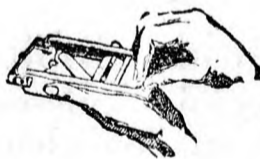
Tel. 23-25

13-45

„ALLEGRO”

egyesíti egy készülékben a speciális élesztőkövet és a fényszíjat. Automatikusan éleszt minden beretvát.

Mindennap kellemesen, fájdalom nélkül beretválkozhatik.

Több mint 600.000 darab használatban

Nikkelezve 210 dinár, fekete lakkozva 155 dinár

Mindenütt kapható!

A fagy beállta előtt szerezte be

sav- és vegyszerszükségletét

legelőnyösebben

KEMIKALIJA, NOVISAD,

ARSE TEODOROVICA ULICA 7. 3154

Mindennemű

LŐTT VADAT

nyulat, fácánt, foglyot, őzet, vaddisznót, szarvast

veszek

ab feladóállomás

Nagyobb mennyiség átvétele a helyszínen történik

E. VAJDA

vadnagykereskedő

Čakovec - Medumurje

Táviratcím: Vajda Čakovec

Telefonszám: 59, 60, 3 és 4

11944

A vajdaságiak kedvelt találkozóhelye **BUDAPESTEN** a

KÖZPONTI SZÁLLODA

VII, Baross-tér 23

a Keleti pályaudvarnál

Teljesen újonnan berendezett kényelmes családi ház.

Központi fűtés, hideg-meleg víz.

Mérsékelt polgári árak.

A Bács megyei Naplóra való hivatkozással

20% engedményt kap

Testvérvállalat

OSTENDE KAVÉHAZ

Tulajdonos: **GROSZ ÖDÖN**

Előnyomdát

jól szorított l-a anyagból legelőnyösebben szállít

Bleier Márk, Senta (Bačka)

Első Előnyomda Berendezési Gyár 11591

Vukovics Gerő Subotica - Főtér

A hatóságilag engedélyezett végeladás még mindig tart. Óriási választék férfi fehérneműben, nyakendőkben, LBO seym-, fűzharisnyákban és zoknikban, Jaeger-árúknban, valamint HABIG, BORSALINO, PANIZZA, GYUKITS és egyéb gyártmányú férfikalapokban. Tekintse meg kiraka aimat és győdjék meg milyen leszállított áraitól. Az őszre rendelt árukat át kell vennem s így naponta friss áru érkezik. Teljes üzletberendezés és porál eladó

1259

Gondos anyák

tapasztalatból tudják, hogy hány álmatlan éjszakát, mennyi ijedelmet, kétségbeesést okoz a gyermekek és családtagok rendszertelen emésztése és széklete. Ezen a bajon azonnal, amint az első jelek jelentkeznek, segíteni kell és pedig alaposan, nehogy makacssá váljon. A **FIGOL**, amely az évszázadok óta kiváló gyógyhatásáról híres dalmáciai füge nedvéből tengeri füvek hozzáadásával készül, a legelhanyagoltabb szék-szorulást is alaposan meggyógyítja. — Készíti és postán szétküldi: **Dr. SEMELIĆ** gyógyszerésztára, **DUBROVNIK 2.**
Ara üvegenként 40 dinár, 3 üveg 105 dinár, 8 üveg 245 dinár

Az egész család napi szórakozása:

színház, koncert, kabaré és nyelvtanulás

1/2 dinárba kerül

a **CENTRÁL RÁDIÓ** villanyrádióival

TELEFUNKEN gyári képviselet

Pénz

- kölcsönt kaphatnak gazdák, földre, házra hosszabb időre a legolcsóbb kamattal mellet.

Ingatlanok vétele és eladása. 20%-os koronabónuszt a legmagasabb áron veszek

Telekkönyvi és keresk. információk

Képviseletet mindenütt felveszek!

Dr. Belohorszky Adol,
bank- és ingatlanközvetítő
Novisad, Safarikova ul. br. 7. I. em. 10

SZŐRME-
különlegességek

Zsulyevitsnál

Subotica,
Sokolska ulica 15

Vállalom ártézi, Northon-, mü- és közutak furását

tűzoltósági, kertészeti és langyos, valamint gőzkazánok táplálására és motorok hűtésére alkalmas lágy (vízkömentes) vizet feltárását. Régi kutakat felírassék. Szivattyukat garancia mellett javítok.

Rápóti Lajos, Novisad
Darányi telep 123
Levélbeli megkeresésekre úgy helyben, mint vidéken személyesen teszem tiszteltem 123.

Avalodi legjobb francia

EREDETI COGNAC

BISQUIT DUBOUCHE & Co. COGNAC

Vezérképviselet és lerakat

ETABL. D. PECHMAJOU & Cie, ZEMUN

BOIOT

AZ EGYEDÜLI A PÁRISI GYÓGYSZERÉSZETI AKADEMIA ÁLTAL VELEMÉNYEZETT SZAJJVIZ.
A világ legrégebbi gyára. Alapítva 1755

CRÈME ÉCLIPSE

A legjobb cipőkrém a legjobb kulcsos patent-dobozban 12443

Jugoszláviai vezérképviselet és lerakat:
Etabl. D. Pechmajou & Co., Zemun

»SIDOL«
a legjobb szer mindennemű fémtárgy tisztítására és fényesítésére

»SIRAX«
az evő- és konyhaeszközök, mindennemű cinn, bádög, fa és mázos edény, fürdőkád, küszöbök, stb. tisztítására

»AZUROL«
a legjobb folyékony indigó-kékítő
Mindentüth kapható!
Ügyeljen a névre és a védjegyre! 11894

Spricc-lakozást
1800-2000 dinárért, új tapéta ást, új tetőkészítést legolcsóbban végez
JAKOB HERMANN, NOVI VRBASZ

Téli divatujdonságok
férfi és női szövetekből nagy választékban megérkeztek

Állami, városi hivatalnokoknak és hitelképes egyéneknek részletre is 12510

BERGERGYULA
kézműárúüzlete, SUBOTICA, Terezijina ulica 3.

Kivándorlók figyelmébe!

Aki az Egyesült Államokba, Kanadába vagy Délamerikába: Argentínába, Brazíliába, Uruguay államba akar utazni, annak azonnali és díjtalan felvilágosítást nyújt a **FRANCIA VONAL**

Hasonló felvilágosítást nyerne a visszautazók is
Beograd Sombor Vel. Beeskerek
Karadjordjeva 91 Vojvoda Putnika Venac 20 Obala Princeza Jelena 3

SZANATORIUM FARKIĆ

BEOGRAD, Knez Mihajlovac 23.
TELEFON 5-89.

IDEGBAJOK: Neuraszténia, hisztéria, epilepszia, idegizgatás, bémulások, islas.

SEBESZETI-ORTOPÉDIAI MEGBETEGÉDEK: Csont- és izületi bajok, hát erincferdülés, lábujjak, csípőferdülés és egyéb tetőhi hibák gyógyítására
Ortopéd készülékek. — Vizgyógyintézet.
Elektroterápia.

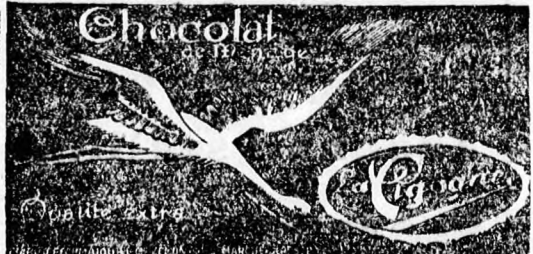
Klinikai laboratórium (Dr. Lemsiő vezetése alatt)
Teljes röntgenintézet, Belsőrdők (Enterocleaner)
MÉRSEKELT ÁRAK
Vezető orvosok Dr. H. Klein és Dr. Kajan

Jelzálogkölcsonöket

rövid és hosszú lejáratra legelőnyösebb feltételek mellett folyósítunk

Goldmann Sándor és Társa Bankháza
Subotica, Vilsonova ul. 25. szám (Főposta mellett)

Chocolat

A legjobb márka, akár tej, akár főzőcsokoládé, marad a

La Cigogne

La Cigogne
CHOCOLAT EXQUIS
Milk

Olcsóbb lett a tűzifa!

Mindennemű tűzifa, kocsz és szén a legolcsóbb **Vujkovic J. és Társa** napi áron kicsinyben és nagyban beszerezhető: cégnél, Jukićeva ul. 41. - Tel. 6-69

Van szerencsénk a t. gazdaközönség nb. tudomására hozni, hogy az

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

R. T. Budapest

bánati képviselőjét átvettük.

Állandóan raktáron tartunk:

Magánjáró-lokomobilokat, acélkeretes golyóscsapágyas cséplőket, elevátorokat, vetőmagtisztítógépeket, Massey-Harris „Wallis“ traktorokat, Eberhardt motorkéket és az összes mezőgazdasági gépeket.

Kívánatra árajánlással készséggel szolgálunk
 Torontáli Mezőgazdasági Gépipar, Vas- és Fémöntőde Rt.
 Vel. Bečkerek, Miletićeva ul. 124

Levél cím } Torontáli Gépgyár Vel. Bečkerek
 Táviratok }
 Telefon 51

132/2

Dr. Georg SEIBT Berlin rádiói és hangszórói

a legnagyobb tudás és 20 évi gyártási tapasztalat alapján készültek.

Mielőtt rádiót vásárol, hallgasson meg egy

rádiót és hangszórót!

Közp. eladási hely:

Tehn. Biro Ing. Solarović, Novisad, Futoški put 68

»TRETORN«

naponta 30.000 pár

sár- és hócipőt

állít elő, amelyet millió és millió ember hord a legnagyobb meglepéssel.

Vegyen

Ön is még ma

»TRETORN«

sár- és hócipőt, mert ezek a legjobbak.

132/1

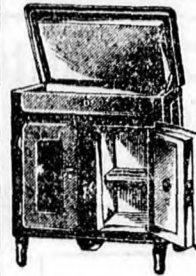
Kimerültség, ideges állapot

és minden más agkori bajt, amely az erek elmeszesedésének következménye, megszüntet a „PLANINKA“ gyógyfütea, amely fel-frissíti a vért, visszaadja az erek rugalmasságát és fokozza a vérkeringést.

Kérjen a gyógyszerárakban csak valódi BAHOVEC-féle „PLANINKA“-t! Teát leplombált csomagokban a készítő cég nevével:

APOTHEKE Mr. BAHOVEC, LJUBLJANA

Szabadalmazott

jégszekrényeink árait leszállítottuk!

Mielőtt jégszekrényt vásárol, kérjen árjegyzéket és ajánlatot

BRAĆA GOLDNER jégszekrény-, fabu-
 tor- és részgyártó
 SUBOTICA, Jugovića ulica 20. — Telefon 1-34

Opšte Jugoslovensko Bankarsko Društvo A. D.
 Allgemeiner Jugoslavischer Bank-Verein A. G.
 noviszádi fiókja
 Novi Sad, Kralja Aleksandra ulica 7
 Sürgöncim: Bankverein Telefon: 29-31, 29-32

Folyósít rövidlejáratu jelzálogkölesönöket földekre

12953

A tudomány

Antiszeptikus fog-

Bakteriológiai vizsgálatok igazolják, hogy ez a víz megöl minden kórokozót, lehetlenné teszi azok elszaporodását, nem árt a szöveteknek, a fogakat, a szíjat és a garatokat megtisztítja a ragályt okozó és terjesztő élődiéktől, a fogakat tisztán tartja és megőrzi azok szép féhérségét.

Kitűnő védekezőszer a fogfájás és a szájbetegségek megakadályozására. — egyedülálló szer bármely ragályos betegségnek, az angina, reuma, szivizomzat megbetegedése, spanyolnátha, influenza, nátha, stb. ba-

uj sikere!

száj- és garatviz!

cillu-nak a szájüregbe és ezzel a szervezetbe való behatolása ellen.

Garatmegbetegedések-nél kitűnő hatású öblítő-szer.

Különösen nélkülözhetetlen az iny- és az állkapocs megbetegedéseinek és az olyan betegségek tartama alatt, amelyeknél a beteg bismutos gyógyszert használ.

Kapható minden gyógyszerárban és drogeriában.

Ára üvegonként 24 dinár.

12953

Három igaz szó: Nyomatvány Minervában olcsó!

Kaszárnyák, bonctermekek, hullaházak, hullakamrák, klozetek, gőzfürdők, fürdőszobák, bőr- és cukorgyárak részére nélkülözhetetlen a „BRIXOL“!

Nemes GESZTENYE
legolcsóbb napi árban
Ceizler Károly cégnél
Subotica 1448

Ha gallérját, fényesen, fehéren és elegánsan akarja viselni, akkor küldje 445

PIUKOVIC
gőzmosodába
Subotica, Vilsonova ulica 16. sz.

Hó- és sárcipők
javítása legjobb angol anyagról, legtekintesebb kivitelben, garancia mellett

WEINSTEIN
férfi és női elpiszálom utvari helyiségében, SUBOTICA Zrinjski trg 12 (Gyümölcsiac)

Billiárd
mandinergumi, zöldposztó, dákó, golyó, sakk, dominó, Lignum-Sanktum tekegolyók, babák és minden más eszteregályos áru legolcsóbban beszerezhető

Ehrlich J.
eszteregályosnál, SOMBOR
Pariška ulica 1

EGÉSZSÉGES GYOMOR

és a rendes székelés az egészség legfontosabb feltétele, mert ha erre ügyelünk, elejét vesszük sok olyan betegségnek, amelyeket az állandó vagy időnkint fellépő sporuláció okoz, mint a főfájás, vérszegénység, gyomorfekély, bél- és májbajok, sárgaság, epebajok, a vizeleti szervek mindennemű megbetegedése, vérérdénytelmesedés, vértisztátalanság, étvágytalanság, stb. Mindezeket a legsikeresebben gyógyítja a

PURGATIN TEA
amely friss gyögyülvéből készült, készíti és utánvétele szállítja egy doboz 30 dinár, két doboz 55 dinár

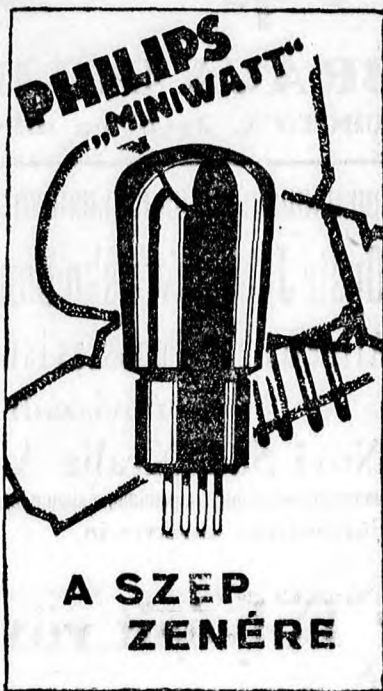
Sv. TRAJKOVIĆ
gyógyszerháza BEOGRAD a Nemzet színház mellett
... Küldjön még egy küldeményt PURGATIN-TEA-t, amelyről teljesen meggyőyultam, szeretném azt másoknak is ajánlani és így remélem, hogy hamarosan még kell belőle rendelnem.
Z. PASULJEVIĆ
6mestori, 36. százal, Bosilj-Grád

Előnyomdát
legjobb rajzokkal, 1-a papíron legolcsóbban szállít
Bleier Armin
előnyomdás-kereskedés
Senta, Senta-utca 5

EUPHOSIL PARAFFIN THERAPIA

A legújabb és eredményeiben felülmúlhatatlan gyógymód reuma, köszvény, ischias, lumbago, fagyott végtagok és neuralgikus fájdalmak eseteiben. Legbiztosabb sikerü paraffinos pakolásos fogyasztás az egész testre, vagy annak egyes részeire berlini módszer szerint. Számos köszönőirat. Vidéki betegek részére lakás és ellátás. Kivánatra prospektust vagy szóbeli felvilágosítást ad Dr. Vécsei Jenő orvos, Subotica, Círi i Metod trg 5. Tel. 539
Mérsékelt árak!

The duo Corrants
fellépte a
Gradska Kafanában

A SZEP ZENÉRE

WEITZENFELD i DRUG SUBOTICA
INTERURBAN TELEFON 192.

Zsák, zsinag, ponyva, gazdasági kötélláruk, szőnyegek, linoleumok, kárpitos kellékek nagy választékban
Kérjen árajánlatot!

Elsőrangú hangszerek direkt a gyárból, illetve gyári raktárról szállítva. Nagy képes
árjegyzék
ingyen! Kérje Jugoszlávia legnagyobb hangszergyártól
Meinel és Herold
hegedű-, gramofon-, harmonikagyár
Hükja, MARIBOR 150-B.

Hegedűk	95 dinártó
Tamburák	98 "
Mandolinok	136 "
Kürtök	505 "
Gramofonok	345 "
Kéziharmonikák feljebb	85 "

Az Ön neve a sötétben is világít!
világító névjegy és ajtófényképek, rádió- és villanykapcsolók részére. Nem kell többé keresni a villanykapcsolót a sötétben.
Képviselet egész Jugoszláviára
Nikola Krausz Novisad, Jevrejska 18. Tel. 23-25
Képviselek és vizonteladók kerestetnek

Ha már mindent megpróbált és semmi sem használ, úgy vegyen egy üveg valódi

"OROSZLÁN"

menthol sósorszeszt

A valódi mentholos „Oroszlán” sósorszesz a csuvt, köszvényt, reumát, szagatást, főfájást megszünteti, idegeit felfrissíti.

MINDEN HÁZBAN NÉLKÜLÖZHETETLEN

Handelsgericht der Ersten Instanz
hat der
Aktie gesellschaft für Lederhandel in Beograd
den Verkauf aller Waren en detail, en gros und parshawise zu sehr niedrigen Preisen bewilligt.
Hierauf werden alle Verbraucher aufmerksam gemacht, diese sei eine Kaufmögichkeit guter Waren auszunützen

Gobelin ridikülök
montirozása a legszebb kivitelben
Andrássynál, Subotica, Csirkepiac

Nagyon olcsó pénzkölcsönt
kapnak gazdák földre, hosszabb és rövidebb időre. Amortizáció hitelt 10-15-20 évre lejártra. Irásbeli felvilágosítást szivesen és bármikor adunk. Előnyös feltételek és azonnali elintézés. — Képviselek minden helységben felvétetnek

Gradjanska Banka K.D.
Subotica, Pašičeva ulica 12. (Gőzfürdő épületben)

ZMAJ és JUPITER
Rádió- és zseblámpa
battériák, zseblámpák
Engl Adolia Sin Novisad
Radnič a ul. (Mall Liman)
Telefon 2957

Pécs
közeleiben eladó e költözés miatt 22 kat. hold szántóföld, 3 kat. hold rét, 2 kat. hold szőlő, lahóház és pinceszetből álló teljesen felszerelt jókarban levő gazdaság. Bővebbet Friedländer Pécs, Király-utca 31. szám alatt.

Borcsapok
dákók, billiárdgolyók, mandinergummik, ernyők nagyban és kicsinyben
Öz. Cerber Jakabné
műeszteregályos üzemből
Subotica, Bene Judarevičeva 32

Jól bevett eladandó
étterem
Novisadon
alacsony házból, egész feltárral, más vállalkozás miatt
azonnal eladó
Cím: Vlakali hírdőfőda, Novisad, Kr. Aleksandra 21.
Telefon: 25-51 13145

Sütemény 2 din.
Haboskáv
süteménnyel 5 din.
Teasütemény
k.-ja 60 din.
Alkalmi és lakodlmas
Torták
oleón kaphatók 5408
„MIGNON“
Institorisz Sándor
ulonnán megnyitott cukrászdájában
SUBOTICA, Strossmajerova ul 22
Halpiao, Faragó mészáros mellett

Olcóbb lett a petróleum
Értesitem a t. vevőközönseget, hogy a világítási szezon kezdetével a petróleum árát
jelentékenyen mérsékeltem
Kőrösi Géza
gyarmatárkereskedés
Rudjé ul. Tel. 513

gyorstalpaló
készít. Poštanska ulica 4. Vöröskör mellett. Saját ház
LUSPAI

WEINER
vaskereskedésben
Subotica, gyümölcsiac
Legjobb minőségű szerszámok olcsó áron kaphatók!
Kérjen árajánlatot

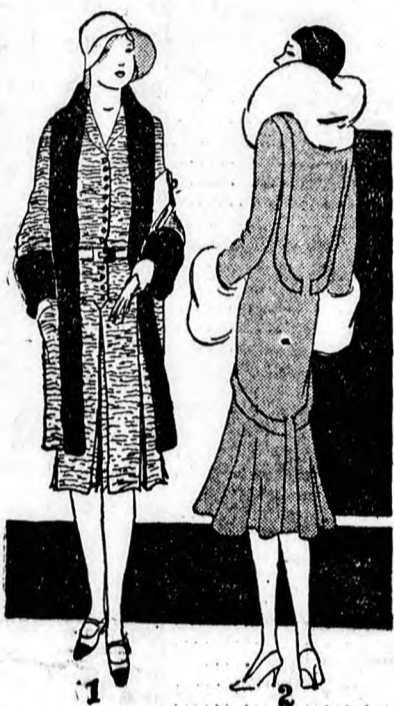
Uj kárpitos műhely!
Hirsch kárpitos helyén új kárpitos műhelyemet megnyitottam ahol speciális kárpitos-munkák kénytelenek
Romlé Ivan
Subotica, Paja Dobsonovackog 5.

AZ OTTHON

A RUHA

Itt a szezon

1. Uccai complet tweedből. Hosszu bő, egyenes kabát biberette díszítéssel.
2. Elegáns bársonykabát. Érdekes újszerű hátdíszítés, egész mélyen feltett glóknik, fehér prémisz.

3. Apart estélyi ruha crépe-satimból. A szoknya glóknis és egyenlőtlen hosszúságú, nagy masni a csipőn.
4. Divatos rövid estélyi kabát fekete velours-chiffonból. Egész újdívatú újszabás, fehér rókadíszítés.

A KONYHA

Mit főzzünk ezen a héten?

- Hétfő:** Husleves kis zsemlyegombóccal, kifőtt marhahús tejeles torma mártással és burgonya körzettel, turós lepény.
- Kedd:** Csontleves, borjuszélet paradicsomos káposztával, palacsinta lekvárral.
- Szerda:** Zöldbableves, rostélyos hagymával és lencsefőzeléssel, porhanyós tészta mogyoró töltelékkel.
- Csütörtök:** Barnaleves kis burgonyagombóccal, székelygulyás, gyümölcs.
- Péntek:** Bableves, turós csusza.
- Szombat:** Gombaleves, párolt fehérpecsenye vadasan mártással és zsemlyegombóccal, compot.
- Vasárnap:** Ragout leves, töltött csirkepecsenye, zsírban sült burgonyával és salátákkal, vanília créme.

Receptek:

Szardellás hal. Süllőt, harcsát, kecsegét vagy fogast jól megtisztítunk és beszóva 1 órát állni hagyjuk, azután sós vízben egész puhára főzzük. Ezalatt elkészítünk 6-8 szardella, petrezselyem és hagymából finomra vágalt keveréket. A halat kiemeljük, a szardellakeverékekkel egészen bekenjük, vajjal és tejjel a sütőben gyakori öntözgetés mellett addig sütjük, míg szép színt kapott. Tálaló tátra helyezzük, a mártást ráöntjük, sós vízben főtt s azután vajban kisé piritott burgonya szeletekkel körítjük.

Vegyes vagy olasz saláta. Megfőzünk puhára 12 deka száraz babot, ugyanannyi lencsét, 3-4 burgonyát és leszűrve, megtisztítva hűlni hagyjuk. Egy borizú nagy almát meghámozzunk és apró kockákra vágjuk. Lehet tejben kiáztatott keringet, 2-3 szardiniát is összevágva a salátához tenni, de nem szükséges. 3 tojás megfőtt sárgáját átpasszírozva mustárral és olajjal elkeverünk, kis cukrot, citromlevét, vörösrépa levét és egypár kanál jó tejszínt hozzákeverve a salátára öntünk.

Kávé stolwerck. ½ kiló cukrot barnára piritunk s ha egészen fölolvadt 1½ deci tejszínt öntünk hozzá és főzzük addig, míg a próbacöpp a tányéron megkeményedik. Aztán lo vesszük a tűzről és addig kavargatjuk, míg egészen sűrű lett és nem folyik szét a vajjal kikent tortalapon. Félig kihűlt állapotban kockára vágjuk és hártypapírra csomagoljuk.

Csokoládés rétes. 3 rud reszelt csokoládét, 14 deka darált, fehér mandulát és 14 deka cukrot összekeverünk, a zsírral megöntözött rétesre szórjuk: 4-5 kanál tejszínt vagy jó tejet úgy öntünk rá, hogy jól el legyen osztva, összesodorjuk, zsírral kikent tepsibe tesszük, felül is megkenjük zsírral s még 2-3 kanál tejet a tepsibe öntve, jól megsütjük.

Káposztás palacsinta. Kis fej káposztát összevágunk, heszózzuk s azután kinyomkodva kevés zsírban kis hors és törött cukorral pároljuk s ha kész félretesszük. Palacsinta tésztát készítünk a szokott módon, csak arra ügyelünk, hogy túl sűrű ne legyen. A kihűlt káposztát hozzákeverjük, azután a tésztába, ha nagyon sűrű tejjel hígítjuk, megsütve a palacsintákat, egymásra rakjuk és forrón tálaljuk.

Hús pástétom. 1 kiló borjúhúst pörkölőnek készítünk el s husvágón mindenestül ledaráljuk. 2 zsemlyét tejszíne áztatunk s kinyomva szintén áthajtuk a husdarálón. 10 deka kockára vágott szalonna, 2 jó evőkanál tejfel, 4 evőkanál apróra vágott párolt gomba, 3 tojássárgája, kis pástétom fűszer s a három tojás habja jön azután még hozzá. Zsírral kikent és szelvényemorszával behintett pástétom formába egy óra hosszat gőzbe főzzük. Ha kissé kihűlt kiborítjuk s ha egészen hideg felszelelhetjük. Melegen is nagyon jó. Ekkor, ha a gőzből kivettük tálalás előtt ¼ órára a sütőbe tesszük, kiborítjuk, parmezán sajtval megszórujuk s külön gomba vagy paprikás mártást adunk hozzá.

Sacher-torta. 7 deka vaját, 7 tojássárgájával és 25 deka porcukorral habosra kavargatunk, aztán hozzáadunk 4 szelét puhított csokoládét és 7 tojás fehérjének a kemény habját. Végül 7 deka lisztet könnyedén közékeverünk és kikent formában lassu tűznél körülbelül egy óráig sütjük. Csokoládé öntettel vonjuk be.

Apróságok a férfi divatról

Jubileum

Eppen huszonöt éve annak, hogy az alul fölhajtott nadrág divatba jött. A felhajítás nemcsak azért jó, mert részben megakadályozza a nadrágszárak sárosodását, hanem azért is, mert a nadrágnak jobb esést biztosít. Ujabban, különösen a sötét kamgarn öltöny nadráglát felhajítás nélkül készítik. Ilyen nadrágot sokan azért rendelnek, hogy sötét kamgarn öltönyüket este is használhassák ott, hol az esti viselet nem kötelező. Megöngedjük, hogy ilyen alkalmakra megfelelőbb a felhajítás nélküli nadrág, de sajnálunk, ha ez a forma az uccai viseletre szolgáló minden nadrágra kiterjedne.

Szintáblázat

Öltöny alapszíne	Nyakkendő alapszíne
Ezüst szürke	Kék, buzakék, vörös, fekete
Világos szürke	Kék, buzakék, vörös, fekete
Sötét szürke	Zöld, fekete, bordeaux
Vakond szürke	Piros, kék
Drapp	Buzakék, borvörös
Világos barna	Terra-Cotta, vörös, kék
Rozsda barna	Bihar vörös, kék, fekete
Burberry barna	Buzakék, aranyvársa
Sötét barna	Kék, sötétzöld, bordeaux
Puskapncr kék	Parma violet, borvörös
Indigó kék	Borvörös, aranyvársa, barna, szürke
Sötét zöld	Barna, aranyvársa, vörös
Fehér	Minden élénk szín
Fekete	Fekete, fehér, szürke

Az árnyalt öltöny alkonya

Az utóbbi időben igen divatos volt az u. n. árnyalt öltözet. Az urak előszeretettel választottak ruhájukhoz illő, lehetőleg ugyanolyan színű inget, nyakkendőt, zsebkendőt, harisnyát, sőt nem ritkán nadrágot is. De mert az új divat a sötétszínű ruhákat vetette felszínre, a hozzá illő kiegészítő részek kiválasztásánál a divatkedvelők sokkal nehezebb feladattal szembesültek, mint az alant ismertetett szintáblázat — a gyengébbeknek — jó szolgálatára lehet.

tartót is. De mert az új divat a sötétszínű ruhákat vetette felszínre, a hozzá illő kiegészítő részek kiválasztásánál a divatkedvelők sokkal nehezebb feladattal szembesültek, mint az alant ismertetett szintáblázat — a gyengébbeknek — jó szolgálatára lehet.

Frakk ing és mellény

Az új frakk ing »Marcella«-piké mellett és 2 gomblyukkal készül. Divatban marad a keményített mell, de mérvadó helyről nyert értesítésem szerint a puha piké mellű frakk ingnek nagy esélye van az idei esti viseletben. Ez az új forma azonban csak akkor pótolhatja a keményített esti inget, ha a mell jó szabású. A puha mellű ing igen jól állhat és viselőjének legkifogástalanabb megjelenést biztosíthat, ha anyaga, szabása és vasalása tökéletes. Vásznonmellű frakk inget csak igen kényes urak viselnek. Ők abból a szempontból indulnak ki, hogy frakkhoz csak sima felületű ingmell való. Éppen azért még piké slipset sem kötnek, hanem ragaszkodnak a mintanélküli fehér batiszt csokorhoz. Véletlenül ezidén megjelent ismét a batiszt slipset, miért is a divatnak fittyet hányó urak kénytelenek lesznek divatos frakkslipset viselni.

A frakk-ing közelje szűk és hegyes vagy kissé lekerekített sarkú. A tavaly oly nagy garral felszínre került nagyon lekerekített sarkú közelő divatja megbukott.

Frakkhoz csak fehér piké mellény illik. Fekete mellényt tehát ne is csináltassunk hozzá. Franciaországban nagy temetésekön frakkban szoktak megjelenni az urak. Ilyenkor fekete mellényt viselnek.

Gyümölcs habostorta. 17 deka lisztet, 10 deka vaját, 7 deka cukorport és 7 deka hámozott darált mandulát deszkán összegyurunk és 3-4 tortalapot nyújtunk belőle. Egy lapot kis kerek szűrővel körbe átlukasztunk és valamennyit szép világos barnára megsütjük. Azután 6 tojás habját 6 kanál cukorporral és bármilyen gyümölcsből készült 3 kanál lekvárral jól kikavarjuk és ezzel a tortalapot egymásra rakjuk. Tetejére tesszük az átlukasztott lapot és tíz percre betesszük a sütőbe. Akár melegen, akár hidegen tálalhatjuk.

Szent János kenyér-torta. 6 tojássárgáját 25 deka cukorporral habosra kavarnak, ekkor hozzáadjuk már előre elkészített magvától megtisztított és megszeletelt szentjános kenyeret és 2 evőkanál lisztet. Végül a 6 tojás fehérjének kemény habját könnyen hozzákeverjük és kikent tepsiön egyenletes tűznél megsütjük. Sütés után rögtön szeletekre vágjuk.

A főzés művészete

Az idei nemzetközi szakácsversenyen a majna melletti Frankfurtban Salamon Károly nyerte meg a szakácsművészet számára kitűzött vándordíjat.

Salamon Károly a berlini Kempinsky-étterem főszakácsa s a kép asszisztensével együtt ábrázolja, amikor a díjazott menüt állítja össze.

A praktikus háziasszony

Folttisztítás

Mészfoltot lehetőleg azonnal vegyünk ki a ruhánemből, mert roncsolja a szövetet. Ecetbe mártott rongyocskával dörzsöljük ki a foltot.

Szárítókőtelet úgy tisztítunk, hogy szappanos vízből forró lugot készítünk, ebbe boraxot és szódát is teszünk s a kitergetett szárítókőtelet 10-15 percig főzzük benne. Azután luggal még egyszer ledörzsöljük, leöblítjük és megszáritjuk.

Papírból vérfoltot klórral lehet eltávolítani.

Papírból az olajfoltot úgy távolítjuk el, hogy a zsíros papírost két itatós közé tesszük s a felsőre benzint öntünk, azután forró vasat húzunk rajta keresztül, míg a benzin elpárolog. Ha szükséges megismétljük ezt a műveletet, de mindannyiszor friss itatóst veszünk hozzá. Ha udvara marad, azt benzinnel eldörzsöljük.

Papírból, könyvből zsírfoltot benzinbe kevert égetett magnéziummal porral vehetünk ki. Vigyázzunk, mert tűzveszélyes. A magnézium morzsákat óvatosan rátegyük a zsírfolttra, egy darabig rajtahagyjuk, azután leütögetjük. A friss foltok azonnal eltűnnek, a régiek 2-3-szor kezelése után.

A papírosból mindentéle tintafoltot kivessz, anélkül, hogy a papírosnak ártana a következő szer: 29 gr. klórmész, melyet 30 gr. desztillált vízben jól felrázunk, azután állni hagyjuk s ha teljesen megtisztult, sötét üvegbe öntjük és még 5 gr. ecetsavat öntünk hozzá. Finom ecsettel kenjük a tintafolttra, azután leitatjuk.

Parfómoltok szines selyemszöveten. Kis vászon, vagy selyemdarabkát mártsunk be langyos kvillajakéreg-főzetbe (drogériában kapható) s dörzsöljük ki vele a foltot, azután tiszta rongyocskával szárazra kell dörzsölni. Ha nagyon kényes a szövet, próbáljuk ki először kis darab maradékon.

Petroleumloltó legjobb a benzin.

Pecsétviasz loltja. Mindenféle szövetből kivethetjük a pecsétviasz foltot, ha benzines ruhával nyomkodjuk, aztán óvatosan lekeféljük s még egyszer át-dörzsöljük a szövetet benzinnel.

Peszéfoliók. A peszéfoliót legjobban tiszta langyos vízzel jön ki. A folt alá fehér vászondarabot helyezünk, kimossuk a foltot s utána tiszta száraz ruhával szárítjuk meg a helyét.

ÉP TESTBEN ÉP LÉLEK

Mi a vitamin?

Milyen betegségek ellen van biztos hatása? Az emberi szervezetnek mindenfajta vitaminra szüksége van

A vitaminok fogalmát a háború előtti tudományos és laikus világ nem ismerte. Most azonban, valahányszor élelmezésről van szó, mindig a vitamin értékét keresik az egyes ételmenüknél. Amikor az anyagcsere alapvető tanait állapították meg, azt hitték, hogy az élelmezés következményeinek megelégünk akkor, ha olyan dolgokkal táplálkozunk, amelyek állanak: fehérjéből, zsírból, szénhidrátból, vízből és különböző sókból. Az újabb tudományos kutatás kimutatta, hogy ezek az anyagok kivonatolva nem elegendők az életolyamat fenntartására, van valami, ami kisérő tényezőként szerepel az ételmenüekben. Nem tudták pontosan megállapítani, hogy ezeknek milyen a ható erejük, csak később, amikor ezt is sikerült megállapítani, vitaminoknak jelölték ezt az anyagot, amelynek pontos természet-tudományos kiaknázását a világ minden nagyobb szakmai intézetében most is erősen szorgalmazzák.

A mai tudományos deizmizmus szerint, vitaminokon olyan szerves szubsztanciákat értenek, amelyek a növényi és állati világban erősen el vannak terjedve és egészen kicsiny mértékük ellenére nélkülözhetetlenek a szervezet fejlődése és fenntartása szempontjából. Nem lehet tudni, milyen kémiai összetételű a vitamin, nem lehet besorolni sem a szénhidrátokhoz, sem a zsírhoz, még kevésbé a fehérjéhez. A vitaminoknak sajátos speciális hatásuk van. Eddig öt féle vitamint állapítottak meg.

Ha az emberi, vagy állati élelemből hiányzanak a vitaminok, vagy ha belőlük elégtelen mennyiséget dolgoz fel a szervezet, akkor bizonyos betegségek lépnek fel. Ezeket gyógyítani lehet abban az esetben, minélvit vitamin-gazdag élelmezést jut a szervezet. A gyermekek angolbetegsége (rachitis), a skorbut, bizonyos szembetegség (xerophthalmus), valamint az ázsiai vízkórsgázzal és általános testi összeomlással járó idegbetegség (beriberi), megannyi kórsg, amely tipikusan mutatja bizonyos vitaminok hiányát. Ezeket a betegségeket száz százalékban gyógyítani lehet, abban az esetben, ha a beteg megfelelő vitamintartalmu ételekkel élelmezzük.

Az elmúlt évtized rendszeres kutatásai ujabban egységes nomenklaturát tudot megállapítani az eddigi vitaminokról. Általában A, B, C, D, E, vitaminokat ismerünk.

- Az »A« vitamin elősegíti a növést.
- A »B« vitamin leküzdí a heri-beri betegséget.
- A »C« vitamin meggyógyítja a skorbutot.
- A »D« vitamin helyre hozza a rachitist és az »E« vitamin a sterilitátsnak el' nszere.

Az A, D, E vitamint külön csoportba vesszük, mint olyant, amely zsírsban oldódik, míg a B és C vitamin vízben oldódó vitamin anyagok. Az emberi és emlős állatok élelmezése szempontjából szükség van az összes vitaminokra. Ha a szervezet nem kap megfelelő mennyiséget belőlük, feltétlenül kihagyások jelentkeznek a szervezet működésében. Megállapították

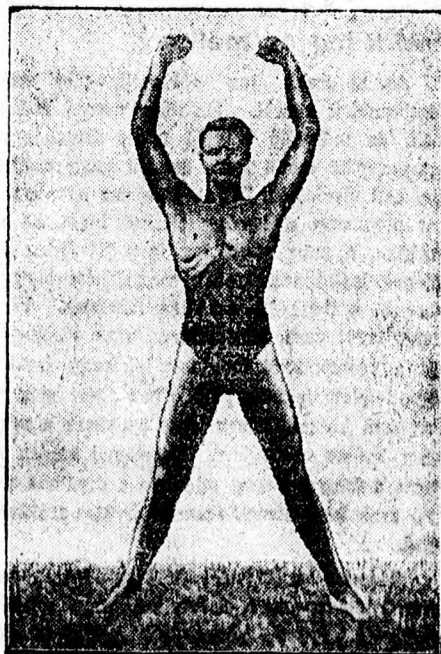
továbbá, hogy minél fejlettebb az élő lény, annál nagyobb annak vitamin szükséglete. A rovarok beírják a B vitaminnal, a halak a B és A vitaminnal, a madarak a B, A, C vitaminnal. Az emlős állatok kell, hogy a B, A, D, E, C vitaminnal éljenek.

Felmerült a kérdés, honnan erednek a vitaminok, vagyis melyek azok az élelmiszerek, ahol a legteljesebb mértékben lelhetők fel. A vitaminok primer leljehelye kétségtelenül a növény. Itt képződnek a vitaminok először és innen szedik magukba azokat a növényevők. A növényevők tejtermékei szintén erős vitamin tartalmuak. Az alábbi táblázatban mutatjuk meg a különböző élelmiszerek vitamin tartalmát.

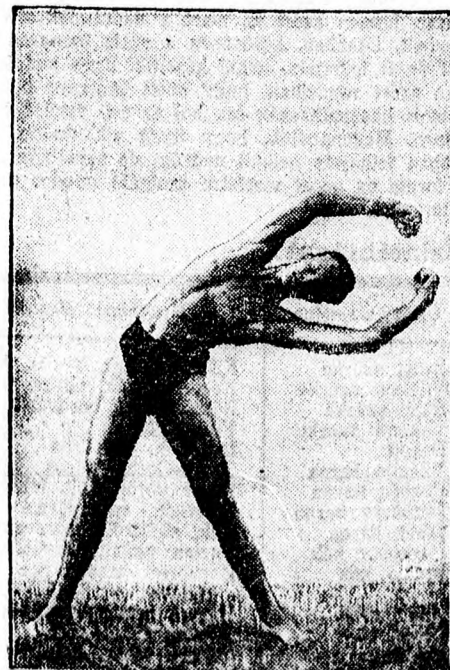
	A	B	C	D
Kenyér (vízzel készítve) ..	0	0	—	—
Kenyér (tejjel készítve) ..	0	0	—	0
Kenyér (tisza búzából, korpával, vízzel) ..	0	00	—	—
Kenyér (tisza búzából, korpával, tejjel) ..	00	00	?	0
Árpa (korpával) ..	0	00	—	—
Tengeri ..	0	00	—	—
Zab ..	0	00	—	—
Róz (darálva) ..	0	00	?	—
Buzamagvak ..	00	000	—	0
Buzakorva ..	0	000	—	—
Tej. friss, pasztörizálatlan	000	00	000	00
Lefőlözött tej ..	0	0	00	—
Tejföl ..	000	00	00	—
Vaj ..	000	—	—	0
Sajt ..	00	0	—	—
Tojás ..	000	0	—	0
Mandula ..	0	00	—	0
Kekuszdió ..	0	00	—	0
Paradicsom (nyersen, vagy konzerválva) ..	00	000	000	—
Zöldbab ..	00	0	0	—
Kelkáposzta (nyersen) ..	00	000	000	—
Kelkáposzta (rövid ideig főzve) ..	00	00	0	—
Sárgarépa (nyersen) ..	00	0	0	—
Sárgarépa (főzve) ..	00	0	00	—
Fejeskáposzta ..	0	00	?	—
Focis saláta ..	00	00	000	0
Hagyma ..	?	00	00	—
Lencse ..	00	00	0	0
Burgonya (főzve) ..	0	000	00	—
Spenót frissen ..	000	000	000	—
Tök ..	00	?	?	—
Kalarabé ..	0	00	000	—
Alma ..	?	00	00	—
Szőllő leve ..	?	0	0	—
Citrom leve ..	0	00	000	—
Narancslé ..	0	00	000	—
Málna ..	0	0	000	—
Barack ..	00	0	00	—

Jelek magyarázata: 0 tartalmaz vitamint, 00 jó vitaminforrás, 000 kitünő vitaminforrás, ? alig van vitaminja, ? kétséges vitaminnak a jelenléte, X ismeretlen vitamintartalmu, V változatos.

Tornaóra

9. számú gyakorlat férfiak részére.

balra, amilyen mélyen csak lehet hajlítjuk (felső test előre néz, fej és karok a kiindulás helyzetében maradnak).

A gyakorlat célja: A hátgerinc és derék mozgáskönysága.

Alapállás: Lábak széjjel, karok könnyedén behajlítva felfelé, ökölbe szorított kéz (lásd kép).

Gyakorlat: Felsőtest váltakozva jobbra, majd

Hölgyeim!

Arcbőrük ápolására ajánljuk puderjeinket és krémjeinket

„Idyl”

a modern illatszerkémia minden előnyével

Mindenkit kapható! Legyenek bizalommal hölgyeim több mint 100 éve fennálló cégünkhöz.

„Etoile Noire”

Enyhe illatu, de a hatása fenomenális

„Nythis”

Őn is el lesz ragadtatva ettől a keleti illattól

Gellé Frères

Paris, 6, Avenue de l'Opera

9. számú gyakorlat nők részére.

Alapállás: Karok könnyedén lefelé.

Gyakorlat: Lábat könnyedén lóbáznál (kezdetben egy székre támaszkodva, később szabadon). Mikor már a lábak biztonságot értek el, testet

előre hajlítani (lásd kép). A hátra lóbáznál felső testet is hátra (lásd kép).

A gyakorlat célja: A csípőizületek mozgékony-sága, a felső comb izmai erősítése, a két gerinc nyújtása, egyensúlyozó gyakorlat.

lenül lesz végezve, a szövetek elernyednek, a zsír-párna eltörlődhet és a véredények is alaposan szenvednek alatta. Az így kezelt arc sokszor valóságosan eltorzul és ugyancsak nagy fáradtságba kerül az avatott kozmetikusnak, amíg ismét helyre hozhatja azokat a hibákat, amiket az avatatlan kezelés benne előidézt.

Krizanem, Vel.-Beckerek. A fogyasztás, illetve soványítás terén kétségkívül első helyet foglal el a tej-kura, amely mellett, hogy a szervezetet megszabadítja a fölösleges és sok esetben az egyes szervek működését megakadályozó zsirtól, a vérkeringésre és ennek révén közvetve a szívre és vesékre is a lehető legjobb hatással van. Mintegy másfél-két liter meleg, vagy hideg, természetesen feltétlenül tiszta tej szükséges az ilyen kúra keresztülviteléhez, míg más folyadéktól a kúra egész tartama alatt tartózkodnia kell. Ezt a tejmennyiséget öt részre elosztva reggeltől kezdve nyolc, tizenegy, két, öt és nyolc órákor kell elfogyasztania. Ha jobban szereti, így hidegen, vannak, akik melegen isszák, mert természetesen ez uton is gondoskodni kell arról, hogy meg ne undorodjék a tejtől, ami a további kurát egyszerűen lehetetlenné tenné. Ha mindezek dacára ellenszenvet érezne a tejjával szemben, úgy ajánlatos néhány csepp konyakot vagy likőrt önteni bele, ami elviszi a tejszagot, ami miatt a legtöbben nem bírják a tejjával. A szájat és a fogakat közben a leg gondosabban kell ápolni. Tejkuránál napjában háromszor kell a szájat alaposan megtisztítani. A rágás csökkenése és a tejreceptek megrekedése ugyanis nagyban fokozzák az orjeds processusát. Ilyen tejkúra tartama alatt csakis gyümölcsöt és száraz kétszersültet szabad ennie, ha azt akarja, hogy az egész eljárás kellő eredményre vezessen. Az első időben, főleg a kúra legelején mindennemű zavarok jelentkezhetnek a szervezetben és nagy súlyoskedenést eredményezhetnek. Vannak esetek, amikor 2-3 kilóval is fogy az illető, amit egyébként a minden más folyadék megvonás idéz elő. De számolnia kell bizonyos kedély depresszióval is, ami a jelentkező éhség és szomszúság következménye, de ami nem lép fel minden esetben. Az első napokban feltétlenül szükségessé válik a pihenés, mert sokszor fejfájás is jelentkezik és azért a legelőszérűbb az időt az ágyban tölteni. Ha a kúra befejezte után megint jelentkeznek a hízás, úgy hetenként ismét 1-2 tejnapot kell tartania, illetve ép úgy táplálkoznia, mint azt a tejkúra tartama alatt tette. Így megőrizheti azt a testsúlyt, amit a fogyasztás révén elért.

Dr. Vécsei Jenő.

KOZMETIKAI ÜZENETEK

V—s A—e, Noviszad. A kérdéses benzoo-tinktura keverék az arcra nem ártalmas, de a használás módja nem olyan, ahogy ön azt írta, hanem tessék belőle egy-két evőkanálnyit egy mosdótól vízbe önteni és mosdásnál használni. Krémet természetesen csak azután és pedig zsiros krémet akkor, ha száraz az arcbőr. A benzoo keverék nem romlik meg húzamosabb állás után sem, így tehát tarthat belőle nagyobb mennyiséget is. A kérdéses szappanra vonatkozólag nem mondhatok bírálatot, mert az attól függ, hogy miként van előállítva. De hát miért is akarja tulajdonképpen használni?

V. H—g, Pančevo. Azt kérde tőlem, hogy miként védekeznek a hideg ellen, miután a lábait már a legcsekélyebb hőszűrésnél akként érzik, mintha elfagyának, alig tudnak felmelegedni és hogy mi ennek az oka? Erre a legegyszerűbb felelet az volna, hogy öltözzék megfelelő módon melegen, de miután ennek az önre nézve, úgy hiszi, hogy abnormális állapotnak az okát is kérdezi, másképpen akarok önnek felelni és felvilágosítással szolgálni. Tudnia kell, hogy a bőrben külön idegek vannak a hideg és külön idegek a meleg megérzésére. A bőrnek vannak olyan helyei, amelyeken csak hideget és vannak megint olyanok, amelyeken csak meleget érezünk. Általában a bőrben több az olyan ideg, amely a hideget, mint olyan, amely a meleget fogja fel és megérzi. Sőt vannak a bőrnek egyes helyei, amelyeken a meleget megérző idegek teljesen hiányoznak. A legtöbb meleget megérző ideg az ujjak körében van. Olyan ideg, amely a hideget megérzi, nagyon sok van az alsó szemhéj bőrében. Az orr hátán ellenben hideget megérző idegek egyáltalán nincsenek. A láb azért olyan érzékeny a hideg iránt, mert a lábfej és az alsó láb bőrében sok a hideget megérző ideg, másrészt mivel a térfogatához képest nagy a felülete. A láb terjedelmes felületéről a bőr útján sok meleg távozik el. Ehhez járul még az is, hogy a vér, melytől a bőr melegét kapja, a lához már nehezen jut el, a lábna a szívőtől való nagy távolsága miatt. Meg van nehezítve a vének a lábtól a szívhez való visszafolyása is. Az a kevés vér is, amely a lábhoz a szív felől jön, ilyen módon aránylag nagyon is kevés az áramlás lassúsága folytán. Hamar fázik a láb azért is, mert rendszeren sok verejtéket választanak el a láb bőrének mirigyei. A verejtéknek a bőrtől való elpárolgása által is meleg vonatik el a bőrtől, amely ennek következtében erősen lehűl, nagyban fokozza a hideg érzését. Hogy a lábat megvédje attól, hogy nagyon hidegek ne legyenek, ajánlatos, hogy gyapjúharisnyát hordjon, nem pedig az olyan pókhálóharisnyát, aminő most divatos. A cipő bőre pedig az időjáráshoz mértén vastag legyen. Nedves időben a sárcipő viselete

nem ajánlatos, mert a láb erősen izzad benne, célszerűbb az erős, vastag felső bőrből készült és gummitalppal ellátott cipő. Ily módon megóvhatja a lábat a nagy lehűléstől és a hideg érzése sem lesz olyan intenzív.

V....a, Crna Bára. Az önmasszázs alkalmazását nem ajánlhatom, mivel ezt a műveletet annak, aki azt gyakorolja, éretnie kell. Az arc minden egyes része más és más kezelést igényel, ha pedig ez helyte-

MARADJUNK MA ITTHON

Az e rovatban foglalt rejtvények és talányok megfejtését olyan időben kell beküldeni, hogy legkésőbb csütörtökig beérkezzenek a szerkesztőségbe. A hirtelre feltűnően rá kell írni ezt a két szót: **„Maradjunk otthon”**. Minden egyes talány megfejtése egy

pontot jelent. A keresztrejtvény megfejtése 5 pont. A megfejtők között könyvjutalmat sorsolunk ki. Mindenki annyiszor vesz részt a sorsolásban, ahány megfejtést beküld

A múlt vasárnapi számban közölt rejtvények helyes megfejtése:

1. Jobban hiszünk a szemnek, mint a fülnek.
3. Szinpártoló egyesület.
4. Özönvíz előtti állatok.
5. Pusztai (egyedül).
6. Egyhangy.
8. A cilindres urat azért hívják Pithagorasznak, mert a feje derékszögű háromszög, amelyről Pithagorasz tételére azt mondja, hogy az átfogó négyzete egyenlő a két befogó négyzetének összegével. A rajz a tételt négyzetekkel geometriai idomokkal ábrázolja.
9. Növény.
10. Keresztisoros rejtvény.

Vízszintes sorok: 1. Rőf 4. Stero 9. Fül 11. Amator 13. Iromba 15. Istar 17. Tekla 19. Bella 21. Zirc 23. Fal 24. Veray 25. Még te is fiam Brutust 26. Ali 27. ESC 28. Leg 29. Lei 31. Brehm 33. Aal 35. Andante 37. Islandi 40. Ósbuda 41. Estély 42. Okszerü 45. Soktagu 47. Rab 48. Lapaz 51. Gém 52. ATC 54. Lel 55. SzP. 57. Reichstadt herceg 60. Inter 61. Ges 62. Stész 63. Indul 64. Aszód 66. Óbuda 68. Isonzó 69. Hadtáp 70. Tót 71. Trull 72. Adó.

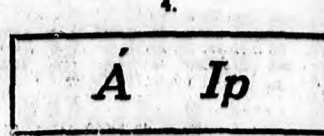
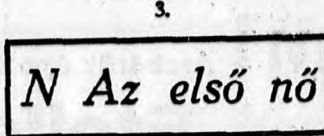
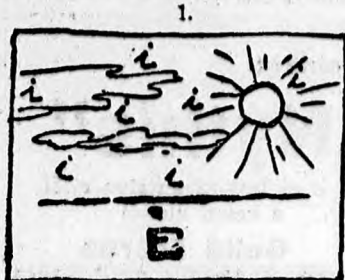
Függőleges sorok: 1. Roi 2. Fatig 3. Marcellin Berthelot 4. Söt 5. Trefier 6. Villach 7. Óra 8. Emberelemez 9. Fajlat 10. Lea 12. Márta 14. Be-

rug 16. Szépen 18. Kaiser 20. Lyukad 22. JJJ 24. VBL Linum 36. Asz 37. Tur 38. Sto 39. Alt 43. Kazein 44. Epedez 46. Gerezd 49. Alagsor 50. Altsohl 52. Actus 53. CSR 55. SHS 56. Próba 58. Indit 59. Csupa 63. Itt 64. Azt 65. Dal 67. Apó.

Helyes megfejtést küldték be:

Schlanger Klári Zagreb 3, Schiller Magda Szubotica 8, Dieners Károly (?) 2, Brückner Györgyné Novibecsej 2, Kuczor Juliska 4, Kereszt György Bród 4, Moravetz Gézáni Szubotica 3, Bukovicski Emma Noviszad 4, Mayer Stefi V.-Beckerek 4, Ró-29. Lator 30, Jódob 31, Bedil 32, Missz 33, Anyag 34 zsa József Melenci 10, Tussay Piroka Szombor 9, Grünberger Hermin V.-Beckerek 9, Mara Jenő V.-Beckerek, Klemanez Ferenc Bogojovo 10, Hillier Sarolta Sárca 8, Böresök Böske Szecsaný 10, Nojcsák Pista Szubotica 13, Mihajlovics Pónci Topola 2, Kohn Ádámné Szubotica 7, Schusz Miklósné Odzsac 11, dr. Fernbach Péter Temerin 5, Klein Maeda Noviszad 4, Kustor Márton Crvenka 2, Csomasz Dezső Szubotica 8, Orbán József V.-Beckerek 2, Schiller Zoltánné Mokrin 13, Vig Bözsi Noviszad 2, Saághy Babus Belimonaszir 11, Pellán Mátvác Crvenka 11, Maller Ernő Brün (C. S. R.) 13 egység.

Könyvjutalmat nyertek: Schiller Magda Subotica, Desztojevicski: Egy halottas ház emlékiratai c. 2 kötetes művet és Klemanez Ferenc Bogojovo Pekár Gyula Livió főhadnagy című 2 kötetes művet.

Rovatvezető:
NESZMÉLYI IZSÓ

Bélyeggyűjtés

A laikusok a fiataloknak még megbocsátják, ha bélyegyet gyűjtenek. Azt mondják: tanul a gyermek földrajzot, történelmet, megismeri az országok floráját és faunáját, de azt már nem tudják megérteni, hogy mi örömet találhat a bélyeggyűjtésben a felnőtt. Pedig a bélyeggyűjtésnek határozottan fontos rendeltetése van az emberi társadalomban. Ha a gyűjtőszenvédély kielégítésével járó örömeiket figyelmen kívül hagyjuk is, a mai gondokkal teli idegeket ölé élet zaklatott hajrájában valóságos megváltás a bélyeggyűjtés azok számára, akik az ilyesmivel szeretettel foglalkoznak. Sokan, akik felőrölt idegeiket orvosi szerekkel, idegcsillapítókkal csak ideiglenesen tudták csendesíteni, valóságos megváltást találtak a bélyeggyűjtésben. A csendes, nyugodt szórakoztató foglalkozás teljes pihenést nyújtott nekik. Nincs az embereknek még egy olyan egyesülése, amely a közvetlen érintkezés keretei között a legkülönbözőbb társadalmi állású, gondolkodású, képzettségű embereket, egyéneket úgy tudná egy táborban tartani, mint a bélyeggyűjtő egyesületek. A filatélia szimbóluma annak, miképpen lehet a legkülönbözőbb társadalmi állású és világnézletű embereket, a legközvetlenebb kapcsolatban, egy közös eszme szolgálatába állítani, úgyhogy mind-

egyik a legteljesebb tisztelettel, szeretettel és megbecsüléssel viseltetik a másik iránt. Legszebb az, hogy épen a társadalmi tagozódás legfelsőbb rétegeihez tartozó gyűjtők azok, akik a legnagyobb megértéssel közvetlenséggel és megbecsüléssel viseltetik gyűjtőtársakkal szemben.

A filatéliának is megvan a maga szezonja: az ősz heátával kezdődik a mi kedvtelésünk idenye, amikor benéposulnak az iskolák és a szabad természet helyett a szoba vár ránk. Most kezdődött tehát a filatelisták szezonja s Jugoszlávia filatelistái számára is most kezdődik a munka, amely megszerezheti részükre a nagy nációk filatelistáinak megbecsülését és csodálatát.

*

Uj bélyegek. Albánia: Az 1927 kiadású — Achmed Zogu képe — 50, 25 és 10 quindaras bélyegeket 1, 5 és 15 quindar-ra nyomták át. Az új bélyegeket a zagrebi egyesületi tagok november első felében átvethetik.

Franciaország: A nagy alaku réznyomású frankos értékek közül eddig 2 bélyeg jelent meg: 10 Fr. (kék) Rochelle kikötőjét, 20 F. (barna) a római korból maradt gardi hidat ábrázolja.

Keresztsoros rejtvény

(Copyright by Bokor Lajos — Bácsmezei Napló)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16														
17				18				19			20			
21			22				23			24		25		
		26				27			28		29			
30		31			32		33			34		35		36
37				38		39				40				
41					42				43			44		
45				46							47		48	
49		50		51								52		
53			54			55						56		
57					58				59		60			
		61		62				63		64				
65		66		67		68			69			70		71
72			73		74				75			76		
77								78						
79					80									81

Vízszintes sorok.

1. Épületrész — névelővel
5. Annak a földszorosnak a neve, amely Moreát Közép-Örögországgal összeköti
12. Német filmszínész nő keresztneve
16. A modern angol irodalom egyik kitünősége
17. Női név. Doppler-opera
18. Méreg rövidítése
19. Pipás ember teszi
20. Ragadozó állat
21. Francia aprópénz
22. Női név
23. Helyhatározó
25. Francia tagadószócska
26. Végső esetben a víz is segít rajta
28. Rag
30. Költő
42. Ez olyan »eltanácsolás-féle« — a nyomatek ked-

véért dupla »re-rel

34. Lízsi gyár
37. Vízszintes 1., függőleges 2., vízsz. 28. és 40. betűje
39. Jó kedvében van
40. Priamos trójai király felesége, avagy: Mit nekem...!
41. Igen erős hatású robbanó anyag
44. Ókori görög néptörzs
45. Contra — rövidítés
46. A sáskahad teszi
48. Egyik autógyárnak a hűtőre szerelt monogramja
49. Igy — latinul
51. A Fox-film egyik nagyszerű sztárja
53. Ma már művészet így vásárolni
55. Az 58. vízszintes sor 5, 4 és 2-ik betűje
56. Fehérneműgyár
57. Legyőz — szinonimája
58. »... gyűlcs«

60. A háboruban csaknem elpusztult francia város
61. Ige
63. Német férfinév
65. Ipari növény
67. Meggyorsítja lépteit
69. A viharról mondjuk
70. Becéző női név
72. Pém
74. Cigarettaanyag
75. Közlekedési építmény
76. Világos, érthető — németül, fonetikusán
77. Híres spanyol költő
79. Nyomára...
80. Több, mint bálványoz
81. Halott szegény

Függőleges sorok:

1. Spártai király
2. Voltaire híres munkája, amit hóhér égetett el Rouenben
3. Eszmecsere vevő és eladó között
4. 14. függ. 9., 7., 4-ik betűje
5. Ez a 9. függőleges kezdőbetűjével, a filmműsor első száma
6. Katonáknál dicséretszámba megy
7. Címrovidítés
8. Két egyforma mássalhangzó
9. Egyszerűbb építkezéseknél alkalmazzák
10. Egyik számtani műveletet végzi
11. Bika — idegen nyelven
12. Érzékszerv
13. Sportműszó
14. Közmondás
15. Urat szolgál
22. Női név
24. Név — latinul
26. Sportműszó
27. Állami intézmény ez is
29. Házacska
30. Köttyvaszt
31. Ige is, rag is
33. Száz év előtt meghalt kiváló angol kögazda. Nevét híres földjáradék-elmélete örökítette meg
35. Házi szárnyas
36. Erőskezüre mondjuk
38. A Sasfiók eredeti címe fonetikusán — a névelő nélkül
40. Női név
42. Talál
43. Sor fordítottja
47. Igy üdvözöl a tömeg
50. Kétszázöt — római számmal
51. A 44. vízszintes többesszáma
52. Magyarul: király
54. Tiltószócska
59. A földkerekség harmadik nagy oceanja
60. Ugyanaz, mint 28. vízszintes
62. Asszonyoknak, gyerekeknek nem nagy fáradtság
64. Értesít, közöl
65. Padka
66. Ihsen-darab
68. Egyik szó a hálókocsik feliratán
70. »Áld« — a töve
71. Iromány
73. Ezernégy-százkilencvenöt — római számmal
75. A 16. vízszintes középső, tizenegyedik és utolsó betűje
76. Köhögéssel járó állatbetegség

A sokszor felmerült ötletnek, hogy Hugó Károly örültséget szimulált, nagyon ellenmond az *Il Trovatore* színházi hetilap igazgatójának, a másutt is említett *Signor Brosovich*-nak egy levele. Hugó Károly ellenségeinek kedves volt a gondolat, a költőt avval vádolni, hogy csak anyagi haszon elérése végett játsza a boldogot. Ez a levél épen az ellenkezőről győz meg bennünket. Bár kantomimikus előadásainak egyik célja csakugyan a létfentartást szolgálta, sokkal magasabb cél felé is törekedett: ez a dicsőség volt. Ennek a dicsőségnek az érdekében nagy értékeket dobott áldozatul: büszkeséget, fényes multját. Rögeszméje diadalrajutása drágább volt neki minden más erkölcsi értékénél és hogy ezt elérje, odaadta utolsó falat kenyerét is, akkor — amikor ez az éhenhalástól menthetné volna meg. Csak meghatottsággal olvashatjuk ajánlatát, amikor *Montico* és *Brosovich* barátainak a felajánlott rendezések mellett még magas összegű váltókat is kínál.

A művészek érdekeit szolgáló lap vezetői, akik a szerkesztés mellett még állásközvetítéssel és egyéb ügyöknél teendőikkel is foglalkoztak, visszautasították ezt az ajándékot, mint az alábbi levélből olvashatjuk, ami foglalkozásuk mellett mindenesetre feltűnő, de nekem erős a gyanum, hogy erre őket nem nemes érzelmek, a szerénység vagy a szánalom ösztönözték, hanem talán a váltók értékesítésének a kilitástalanossága. Ez a levél 1876. március 3-ról kelt, amikor Hugó Károly már Milánóban volt, és megkezdte utolsó esztendőjének a mártíriumát.

Illusztris Hugó Károly urnak
a civilizáció fejedelmének

Milano,

Ugy én mint a mi *Monticónk*, meghatva a tisztelet és ragaszkodás által amelyekben ön bennünket részesít, büszkeséggel és háival fogadjuk a civilizáció lovagiává való kinevezésünk okleveleit, amelyeket ön nekünk megküldeni kegyeskedett.

De lemondunk a jutalomról, melyet ön nekünk nagylelkűen rendelkezésünkre bocsátott és mellékeljük a javunkra ön által kiadott 1000 lírdról szólvó váltót. Mi nem kívánunk anyagi jutalmat, nekünk elég a dicsőség, hogy a civilizáció fejedelme a zdszója alá fogadott és hogy közreműködöttünk csekély erőnkkel a tünőköt kantomimikának, a művészet ideáljának a felfedezésében, a mi által elérhetjük a világ boldogságát és átsegíthetjük a kiválasztottakat a hirik paradízsomába, ahol a mi győzedelmes Hugónk a király lesz.

Fogaaja ó halhatatlan Fejedelem és kitünő barátunk legmélyebben érzett hálaikat, és ismerje el bizalommal teljes bémulatlanságát és tiszteletünket.

Az ön készséges és szerető hívei.

cavalieri Carlo Brosovich
cavalieri Montico.

A két alázatos tisztelő neve mellé biggyesztett rangjelző, a cavalieri megféle az ujonnan elnyert és állítólag büszkén elismert címnek, amivel őket a civilizáció fejedelme felruházta.

(Vége következik jövő vasárnap.)

EGY, KETTŐ, HÁROM

EGY MOLNÁR-DARAB ÉLETE ÉS BUKÁSA

Van valami szomorú abban, hogy egy írói pálya amely a Liliom-mal, a Pál uccai fiukkal, vagy hogy egyebet ne mondjak, a Szénotolvajok-kal kezdődött, — az Egy, kettő, három-mal végződjék. Hogy az a nagy szobrász, aki a Závodszky Endre és a kis Nemescék halhatatlan figuráit faragta ki a világirodalom számára, most a Norrison vásári giccset rakja elbénk.

Micsoda tévedés! Micsoda tévedés volt a Vigszínházban előadni ezt a darabot Coht-tal és nem a Teréz-körúti Színpadon, vagy legjobb esetben az Andrassy-utiban Békefivél.

Egyetlen objektív kritikát sem lehetett olvasni a darabról. Minden lap dícsérte. Igaz, gyanus volt, egyre csak a tempót dícsérték. El voltak ragadtatva a darab tempójától. De azt, hogy egy rossz-közepes kabaré-darab, senki nem merde megírni. Pedig biztosan mindenki gondolta.

Ha nem tudnád, kedves jóhiszemű olvasó, a darabban ez történik: egy gazdag amerikai lány, akit a nagyhatalmu magyar bankigazgatóra bíztak, beleszeret egy sófiőrbe és elvéteti magát vele. A bankigazgató erre egy óra alatt felöltözteti a sófiőrt, adoptáltatja egy öreg gróffal, egy ügyöntől főkonzuli címet vásárol számára, folyószámlát nyit neki és vezérigazgatóvá nevezeti ki a bank egyik alapításánál. Ez történik és summi, de semmi egyéb. Se tanulsága, se morálja, de meg charme-ja sincs a darabnak. Egyetlen egy vicc kering állandóan a darab felett, ki-be járnak a cipész, a ruhakereskedő, a fehérneműs és a borbély. Hozzák a portékát. Voila...

A híres Molnár Ferenc-i eszprit például ilyen »viccek« képviselik: A bankár pár társaságheli közhelyre tanítja a sófiőrt. »Einstein? Épp most olvasom. Woronoff: Fiatal vagyok, nincs rá szükségem.« Ezért a Woronoff-féle izléstelenségért egy jobb szalónból kirugnak nem egy grótot, hanem már egy szabadnapos főpincért. És ez az Einsteinról szóló vicc milyen lapos, milyen semmitmondó! És ezek azok a remekek e darabban, amelyeket a premier után a lapok hoztak, mint a darab kimagaslóan szellemes idéznilvóit.

Egy vicc kering az egész darab felett, mint már említettük, amely abból áll, hogy a bankvezér alantaisai ambícióját azzal fokozza, hogy pár subjektív szóval leereszkedik hozzájuk. Bankvezér öszonalitása ezt a módszert olajozásnak nevezi, minden jó szó: olaj. És most joggal reméli a jóhiszemű és felajzott kíváncsiágu olvasó, illetőleg néző, hogy ha már az a Molnár Ferenc azt hiszi rólam, hogy én egy tökélytött marha vagyok, akinek huszszor el kell mondaní egy viccet, amíg megérti, akkor bizonyára megteszi legalább azt, hogy azt az egy és ugyanazon viccet for-

dulatosan szellemesen, kedvesen, ötletesen, »molnárferencen« variálja. De nem, a nagyhatalmu bankvezér invenciója sivárán sokély, szellemé lapos és ötlettelenségé elcseszto. Hogy van a felesége, jól néz ki, jól áll a ruhája... ezek a mondatok variálódnak a darabban végig. Gyenge olaj, vizes olaj, poshadtt olaj.

Hogy miért a részleteket boncolgatjuk és miért nem beszélünk a darabról, mint egészről? Sajnos nincs mit. A darab tartalmát elmondottuk és azon felül nincs miről beszélni. Kőbábuk mozognak a színpadon és egyetlen husból és vérből való ember, egyetlen finom jelenet, költői kép, meleg epizód nincs az egész darabban.

Norrison a bankár tehetséges mint egy hotelportás, aki az összes beszerzési források címeit ismeri és akinek a szavára a liftboyok szaladnak, mint az örültek.

Lydia az amerikai lány, buta, mint amilyen egy európai nő sohasem tudna lenni, amerikai is csak akkor, ha nagyon megerölteti magát. Azért tetszik neki a szurtos sófiőr, merit tisztja! A teste, meg a lelke. Liba.

Antal a sófiőr korlátolt, értelmetlen, primitív. Hogy képzeli az író, ilyen buta egy sófiőr? Sófiőrök, elő azzal a sajtóperrel!

És ennek az egészen egyszerű szerkezetű egysíku darabnak is lehet szerkezeti hibája. Mert van neki. Az egész darab a bankár páratlan napoleoni borzalmasan rettenetes zsenialitását mutatja be. És a végén, Antal, a buta sófiőr, pontosan és éppoly napoleonian zsenialis mint a bankár volt. Egy fél óra alatt az egészet, de az egészet eltanulta. Az egész zsenialitást. Az egész Napoleont.

Azt azonban elfelejti az író, hogy mindabból, ami ott a színpadon egy óra alatt történik, az életben csak az átöltöztetést lehet megcsinálni. Az adoptálás hosszú hivatalos eljárás, ágas-bogas és sok fórumon megy át, a főkonzuláshoz is akreditálás megígymás szükséges... Sófiőrünk hamis név és hamis cím használatának bűncselekményét követi el.

Istenem, milyen kedves karrier-darabok vannak, ha csak a magyar drámaírást nézzük. Drégely Gábor szabólegénye, vagy Fodor László gépirólánya mennyivel kedvesebb, emberibb figurák, mint ez az Antal. Szegény Norrison... a Napoleon borával és a Drégely Gáborok témájával...

Szomorú és elszomorító dolog, ha egy közéleti ember, akár író, akár politikus, akár más egyéb, nem tud stílusosan, de főleg — idejében, elhallgatni. Minek kellett ez a darab? Felejsük el. Egy, kettő, három...

Dr. Lampel Béla.

Jack London özvegye Európában

Jack London özvegyének Charmiau London-nak a nevét a magyar olvasó a hitves szeretetével s az író művészetével megírt életrajzból ismeri, amit a nagy amerikai író özvegye a férjéről írt.

Jack London özvegye most Európába érkezett s hosszabb időt tölt Európában, amint kijelentette, meg akarja ismerni azokat, akik a férje írásait annyira szeretik.

Jack London írásai Jugoszláviában is nagyon népszerűek, s itt is bizonyára szívesen látnák az író özvegyét.

Film, amelynek főszerepeit statiszták, statisztaszerepeit pedig sztárok játsszák

Diószeghy Tibor „Fräulein Adolf“ címen marionett filmet írt, amelynek felvételei már befejezés előtt állnak.

Berlinből jelentik: A berlini filmgyárakban teljes gőzzel megindult a munka, alig van színész, aki ne jutott volna szerződéshez. Hangos és néma filmekben egyaránt nagy termésre van kilátás és a készülő darabok közül nem egy szenzációsnak ígérkezik. A legtöbbet arról a készülő filmről beszélnek, amelynek szereplőit most válogatják össze. Ezt a filmet az fogja érdekessé tenni, hogy valamennyi számbavehető filmnagyság statiszta szerepet játszik benne, míg a női főszerepét olyan valakinek szánták, aki a filmvilágban még egészen ismeretlen. A sztárok amikor megismerítették őket a szűzsével, nagy kedvvel vállalkoztak az eredeti film kis szerepeinek eljátszására és így meg fog történni az a rendkívüli eset, hogy Olga Csehova, Emil Jannings, Petrovics Szvetiszláv és Conrad Veidt mindössze pár méteron futnak majd. Azt természetesen szigorúan kikötötték ezek a filmnagyságok, hogy a főszerepét lehetőleg olyan nő játssza, aki még mint statiszta sem működött a filmnél. Így tehát a rendezőnek az ismeretlenség legnagyobb homályából kell előkaparnia az alkalmas szereplőt.

A film címe: »Statisztalány«. A hírnévre, a dicsőségre vágyó, álmokvilágában élő, mindenki által lenézett kis statisztalány és egy világozó munkás szerelmét viszi filmre ez a darab, amelynek legnagyobb része a filmstúdiókban játszódik le és így szemlélteti azt az érdekes munkát, amely a filmgyárakban folyik. Kultuszaitok közülnek nyilvánosságára, vagyis a filmműhelynek az a része, amely eddig még nem került a felvevő gép lencséje elé. A film főhíros szerepét Fedák Sári Valentino-kreációja, Minószenthy Tibor játssza. Happyend s van, mindketten és a világozó is karriert csinálnak.

Egy másik érdekes film felvételei is megkezdőd-

tek. Ennek a filmnek a főszereplői már kivétel nélkül a legnagyobb filmművészek, férfi főszereplője Emil Jannings és Menjou, a női főszerepét Greta Garbo játssza, kisebb szerepek jutottak Chaplinnek, Harold Lloydnak, Buster Keatonnak, Pola Negrinek és Clara Bowynak. Az olvasó bizonyára azt válaszolja erre, hogy ez lehetetlen, miután ezeknek a szereplőknek legnagyobb része Amerikában él, azonkívül nem tartják valószínűnek, hogy Chaplin, Buster Keaton és a többi hollywoodi filmarisztokrata azért átjöjjen Európába, hogy egy-egy kis szerepet eljátssson. Nem is jönnek át, sőt nem is személyesen játszanak, hanem és ez teszi érdekessé a filmet, — valamennyi szereplőt bábuk fogják megszemélyesíteni. Ez lesz az első marionettfilm, amelynek még az a szenzációja, hogy a szerzője Diószeghy Tibor, a Berlinben élő kiváló újságíró, akinek írásait a *Bácsmagyei Napló* közönsége jól ismeri. A film elé, amelynek felvételei néhány hónap mulva befejeződnek, »Fräulein Adolf« címmel kerül piacra. Szakkörökben nagy érdeklődéssel várják a »memóriét«.

Szőlőajtó

amerikai alanya jóit, elismert legjobb minőségben dur győ érezzel, győkeres és sima vővezők minden labban, valamint nemeseit 2-3 éves gymácés és rószalát magrendelhető.

Sévár László

miniszter és szőlőoltvány telepítő

Petrovaradi (Majur) Postafiók 17

Lerakat Bakácheva ulica

Arieazek hivántra ingven!

a pénzt.
 ha átveszed a csomagot, akkor általam utánvételezi a boltos
 mozónak, — a csomag utánvéttel jött. Ez azt jelenti, hogy
 — Nézzed, — magyarázta Csiga Csedomir a dolgot Cam-
 alább az írását küldte volna, de nem téged.
 a boltosnak pénz kellett volna, akkor a segédjét, vagy leg-
 Téged ide küldték, hogy adjad át nekem az uszónadrágot. Ha
 az uszónadrágot? Mi? Te csak egy egyszerű küldőnc vagy.
 — Hát ha nem vagy boltos, akkor miért követeled pénzt
 neve.
 — Nem én, — felelte a postás, akinek Csiga Csedomir a
 mogó Fzsanu.
 — Te boltos vagy talán? — kérdezte csudálkozva Cam-
 dinárt és akkor megkapod a fűrőndadrágot.
 azt! Előbb a guba, aztán a ruha. Olvass le a markomba husz
 — Hohé atyafi, — válaszolta a postás, — nem addig van
 — Hát ha megjött, akkor hoci, ide velei!
 uszónadrág, Cammogó Fzsanu azt válaszolta:
 levélhorod beállított és azt mondta megjött Szubotcától az
 Ez ugy történt, hogy amikor Cammogó Fzsanu házába a
 szerezni.
 Cammogó Fzsanu akarta az uszónadrágot pénz nélkül meg-
 árát és a postadíjat. Ezt mindenki meg is tette, csak éppen
 lya azonban csak úgy lehetett átvenni, ha lefizették érte az
 fűrőndadrágot. A posta azután elhozta az uszónadrágot, ame-
 egyes divatkereskedéseknek és megrendeltek maguknak az
 csak levelet küldtek Szubotcára, Beogradba és Noviszadra az
 A férfiaknál ez a dolog még csak megjárta. Egyszer-
 kezett, hogy minél szebb strandkosztümje legyen.
 ban közölt felszólításnak engedelmességet akart és azon így-
 lők lettünk, hogy már lett erdei strandunk, mindenki a lap-
 tól-böröstől ugrottak bele a patakba. De amióta olyan előke-
 kívánták a forró nyári napokban a fürdést, csak úgy szörös-
 kodni fűrőndráról. A medvék eddig ugyanis, ha nagyon me-
 amely abban állott, hogy mindenki előre így kezezték gondos-
 volt az érdeklődés a strand iránt. És megindult a készülődés
 Az újságok után az egész medvevárosadalomban óriási
 talatai és bölcse tanácsai alapján épült meg a strand.
 demeket szerzett Morgó Macsó nemzetes ur, akinek tapasz-
 említenünk azt, hogy a strandfűrőndó létesítése körül nagy ér-
 értékű dít, vagy mozgyorót is. Végeztül meg kell még
 aki azonban nem akar pénzzel fizetni, az adhat ugyanolyan
 hátják a strandfűrőndó. A belépődíj személyenként két dinár,

Ez a rovar — külsőleg oly alázatos — bizony igazi raga-
 dozó. Holmi növényi eledelnek odase néz. Abban a pillanatban,
 amikor kiszemelt áldozatát megragadhatja, nem késik, nem
 ám, már — eszi is. Szereti a legyet nagyon. De a pókot sem
 veti meg, csak elcsiphesse. Hanem egy sárga darázssal rette-
 netes viadala volt egyszer — ott az ablakban. A darázs nem
 hagyta magát, ugyancsak döfködött a fullánkijával. Ezt a pár-
 bajt meg is sinylette egy kicsit a sáska, bele ugyan nem halt.
 S nagy csatát vívott egy szöcskével, melyet épuja a mezőn
 fogtak, mint öklmét s összeeresztették vele: melyik az erő-
 sebb? A szöcske nagyobb volt, mint a sáska. És végül a sáska
 győzött. Igaz, nem könnyen.

Egymásnak rugtattak! Harapták egymást. Meg is hem-
 pergöztek. Talpra megint. Elkapták egymást. Most a szöcske
 maga alá vágta a sáskát: e pillanatban azt lehetett hinni, a
 szöcske győz. Szegény szöcske, az volt a veszte, hogy maga
 alá gyűrte a sáskát, mert a sáska beleharapott a szöcske «mel-
 lébe», mondjuk csak így. Lökte volna már el a sáskát a szöcs-
 ke, de átkarolta a sáska, amelyik — alul volt. És győzött, ame-
 lyik — alul volt. Csak a szárnyait, a fejét, a lába végeit nem
 ette meg a szöcskének a sáska, igazán jóllakhatott: nagyobb
 volt az ebéd, mint az ebédlő, ugy-e?

Azt hiszem, kitünően érezte magát ott az ablakban a sás-
 ka. Talán nem is tudta, hogy ő tulajdonképp fogoly. Talán azt
 gondolta, hogy — vendég, szívesen látott. Különb, ha nagyon
 meggondoljuk, csakugyan bajos eldönteni, minek tekintették.
 Egyszóval, légy mindenestre rengeteg volt az ablakban,
 gondja nem igen volt a sáskának. Bizonyára ez az oka, hogy
 majdnem féleven át élt ott az ablakban s meg sem kísérelte
 menekülést. No, nem mondom, a szunyoghálón át nem mene-
 külhett volna, de az ablakdeszkáról bizonyára alászállhat,
 meg sem kísérelte.

Vagy félévig lakott az ablakban.
 Éjjel és nappal ott tartózkodott, sétált, tündődött, ebédel, aludt.

Talán vendég volt, talán fogoly, de — jól meg volt.

A zöld imádkozó sáska.

Hanem nemrégiben elkezdett sárgulni. Szó szerint sárgulni.
 A szárnyain kezdődött ez a sárgaság. Sárgulni kezdett, mint a
 falevél, ősszel. Ősz, ősz... Utóbb úgy elgyengült, hogy már
 fel se tudott állni. Aminap kisperték. A vendéget? Vagy a
 foglyot?

Él még boldogságban, békecségen.

A király pedig feleségével és hat testvérével hosszú ideig
 ték és porra égtek.

ták, s a gonosz öreg királynét büntetésből a máglyára kötö-
 A három kis fiút a király nagy örömeire hamar oda is hoz-
 rabolta el töle három kis gyermeket és hogyan rejtette el.
 Azután elmesélte, mit mivel az öreg királyné, hogyan
 illettek.

mondhatom neked, hogy ártatlan vagyok és hamis váddal
 — Édes, drága férjem, most ime beszélhetek már és el-
 zokat és megszólalhat ekképen:

a királyné odalépett a királyhoz, ki elképedve nézte a dol-
 lebegett a bal vállán. Megölelték, megcsókolták egymást és
 fiatalabbnak hiányzott a bal karja és helyette hatvuszárny
 állt előtte frissen, szépen, elevenen hat testvér, csak a leg-
 értek, a hatyubór levált róluk és a hat hatyubór helyett ott
 vetette az ingecskeket, s amint az ingecske a hatyubórnál
 A hatyubór suhogva leereszkedett hozzája, úgy hogy rájuk
 dulásának perce és szive hevesen dobogott örömben.

feleje a magasból. A királyné érezte, hogy közledek szaba-
 márt-márt meggyújtottak, körülhúzótt és ime hat hatyubór repült
 az ingecskeket, s mikor már fent állt a máglyán, amelyet
 Mikor a máglyához vezettek a királynét, karjára vette
 utolsóinak hiányzott még a bal ujja.

varázsát hatalmából. A hat ingecske is elkészült, csak az
 és nevelte, és a királyné megváltotta kedves testvéreit a
 hat hosszu eszendő, amely alatt nem volt szabad beszélnie
 pen az utolsó napja volt a hatodik eszendőnek is. Letelt a
 Az a nap, amelyen az ítéletet végre kellett hajtani, ép-
 ez tizháromezre a szegény királynét.

semmit, ki kellett szolgáltatnia a feleségét a bíróságnak, és
 sem hozott fel védelmére, akkor már a király sem lehetett

és meg akarta tudni, mi dolga van a királynak egészen egye-
 dül kint az erdő mélyén. Sok pénzt adott a király szolgáinak,
 és ezek elárulták a titkot a királynénak és beszéltek neki a
 gombolyagról is, amely megmutatja az utat. Már most nem
 volt ám nyugta a királynénak, amíg meg nem tudta, hol őrzí
 a király a gombolyagot. Ekkor aztán apró, fehér selyem in-
 gecskéket készített és mivel az édesanyjától megtanulta a
 boszorkánymesterséget, bűbájosságot varrt az ingecskébe. És
 mikor egy izben vadászni ment a király, a királyné kapta az
 ingecskeket és az erdőbe ment és a gombolyag megmutatta
 neki az utat. A gyermekek, akik látták messziről, hogy jön
 valaki, azt hitték, hogy az édesanyjuk közeledik és örven-
 dezve eléje szaladtak. A királyné pedig mindegyik gyerekre
 rádobott egy kis ingecskeket, és amint az ingecske a testükhöz
 ért, tüstént hatyukká változtak és elrepültek, ki az erdőből,
 a magasba.

A királyné elégedetten ment haza és azt hitte, hogy
 megszabadult a mostohagyermekétől. De a lányka nem sza-
 ladt ám eléje a testvéreivel és a királyné erről nem tudott.

Másnap jött a király, elment gyermekeihez; de nem talált
 a várban senkit, csak a kis lányát.

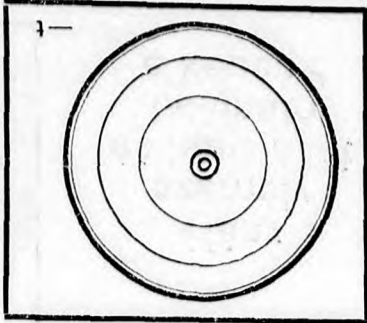
— Hol vannak a testvéreid? — kérdezte a király.

— Jaj, édes apám, — felelt a kis lány, — eltávoztak és
 itt hagytak engem egyedül.

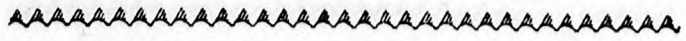
Azután elmesélte, hogy az ablakból látta, mikor testvé-
 reit hatyukká válva az erdő fölött tova repültek és megmu-
 tatta édesapjának a tollakat, amiket a hatyuk az udvaron
 elhullattak, s amiket ő felszedett. A király nagyon szomor-
 dott; de arra nem is gondolt, hogy ezt a gonosz tettet a ki-
 rályné mivelte, és mivel attól félt, hogy elrabolják tőle a lá-
 nyát is, magával akarta őt vinni. De a lányka félt a mostohá-
 tól és arra kérte a királyt, engedje meg neki, hogy legalább
 még aznap éjszaka ott maradhasson az erdei várban.

A szegény lány ezt gondolta magában: »Nekem nincs
 itt többé maradásom. Megyek és fölkeresem testvéreimet.«
 Mikor éjszaka lett, elment és nekivágott egyenesen az erdő
 sűrűjének. Egész éjszaka ballagott és ment-mendegélt más-
 nap is egyfolytában, amíg véggépen ki nem merült. Meglá-
 tott ekkor egy kunyhót, belépett, s egy szobába jutott, amely-
 ben hat kis ágyacska volt. Befeküdni azonban egyikbe sem
 mert, hanem elbújt az egyik ágy alá, lefeküdt a kemény pad-
 lóra és ott akarta az éjszakát eltölteni.

Hát amint a nap neansokára leáladozóban volt, egyszerre

Fejtörő

Ujvári Bandtka: Nem kaptam meg az ígért leveled. — *Ferdi-*
ndály Honka: Nem zaklatasz soraidat, sőt nagyon örülök ha írsz,
 és én szívesen válaszolok mindenkinek. — *Schmittvári Irén:* Vicses
 kislányka vagy hogy olyanokat írkálsz, de ugy-e máskor nem fo-
 gód a Balázs bácsi megviccelni? — *Pálly Jolánka:* Intézkedtem
 már, hogy megkaphad a megcs könyvet. Jucikát is a legnagyobb-
 örömmel fogodom a Habostorta táborába. — *Szalikly Mica:* Szegény
 kislány sajnálalak hogy beteg vagy. Bizonyára nem fogadnál anyu-
 kának szót és megfáztál. Máskor jobban ügyelj magadra. — *Hevensy*
Mancika: Majd meglátom, hogy tartod meg az ígérted.

ÜZENETEK:

A jutalomkönyvet Gyurák Józsefka nyerte el.
Kanyó Rozálka, Szabó Margit, Mikó Zsófia.
Ujvári Bandi, Schweitzer Erzsike, Balahó Ferko, Nánay Levente,
 nádly Honka, Gyurák Józsi és Manó, Galambos Dezső és Palkó,
 Pálly Jolán, Jung Jucika, Mayer Márta, Schumacher Irénke, Ferdi-
 Mancika, Olasz Sárika és Anita, Országy Zsuzsa, Szalikly Mica,
 Szolz Eily, Vihsek Márta, Dukasz Mariska, Kocsis Katica, Ney
 Károly, Dragán Luizika, Hevensy Mancika és Katica, Gerber Géza,
 it, Dieneres Karcsi, Tóth Gizike, Polacsek Imriske és Laci, Balogh
 Helcsen fejtették meg: Brückner Laci és Gyusz, Ujváry Mar-
 Legutóbbi fejtörők helyes megfejtése: *Mandarin, Eryhadz, Tükör,*

Balázs bácsi postája

A hat hatyru

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy király, aki egy nagy erdőben olyan hűvel hajszolt vadászás közben egy vadat, hogy emberei közül senki sem tudta őt nyomon követni. Mikor beesteledett, megállt a király, körülnézett, és látta ám, hogy eltévedt. Kereste az utat, de nem találta. Hát egyszer csak meglátott egy bicegőfejű öreg anyókat, aki egyenesen feléje tartott. Ez az anyó boszorkány volt.

— Kedves anyókám, — szólt a király — nem mutathatnád meg nekem az utat?

— Dehogyan, uram király, — felelt a boszorkány. Hogyne tudnám, csak hogy meg kell ígérned valamit és ha nem teljesítéd, akkor soha, de soha nem találsz ki az erdőből és éhen kell halnod.

— Mit kell megígérnem? — kérdezte a király.

— Van nekem egy lányom, — felelt a boszorkány. — Olyan gyönyörűsége teremtés, hogy nincs párja kerek e földön és igazán megérdemli, hogy a feleséged legyen. Ha királynévá teszed a lányomat, akkor megmutatom az erdőből kivezető utat.

A király nagy aggodalmában beleegyezett a dologba, és a boszorkány egy kis kunyhóba vezette őt, ahol ott ült a lánya a tűz mellett. Ugy fogadta a királyt, mintha várta volna már és a király látta, hogy csakugyan szép lány, csak hogy neki mégsem tetszett és nem nézhetett rá valami titokzatos borzadály nélkül. Miután maga mellé emelte a lányt a lovára, a boszorkány megmutatta az utat és a király visszajutott megint királyi palotájába, ahol megültek a lakodalmat.

A király egyszer nős ember volt már, és az első feleségétől maradt hét gyermeke, hat fia meg egy lánya, akiket a világon mindennél jobban szeretett. Mivel attól félt, hogy a mostoha rosszul talál banni velök, sőt meg is veri őket, egy elhagyott várbá vitte őket, sűrű erdő közepébe. A vár úgy el volt rejtve és olyan bajos volt a hozzá vezető utat megtalálni, hogy a király maga sem találta volna meg, ha egy bölcs asszony meg nem ajándékozta egy gombolyag cérnával. Ha a király ledobta a gombolyagot a földre, ez magától legombolyodott és megmutatta az utat.

A király oly gyakran meglátogatta kedves gyermekeit, hogy a királynének feltűnt gyakori távozása. Kíváncsi volt

A mi erdők is halad a koral és mi sem akarunk elma-
 radni az emberektől, akik a saját kényelmükre és mulatsá-
 gukra mindenféle dolgot kitalálnak. Eppen azért örövendve
 hirdethetjük, hogy elkészült az erdei strandfürdő, ahol a
 tisztelt és nagyérdemű erdei közönség a nyári melegben
 idültést találhat. Gondoskodtak róla, hogy a víz tiszta és
 hűvös legyen. A parton tisztítottak homok van, amelyen
 heverészni lehet. A közönségek kényelmes kabinok állanak
 rendelkezésre, amelyben tükrök is van. Van a strandon ven-
 deglő is, amelyben állandóan van jégbe hűtött mézbor, má-
 nasörp, azonnali mindennemű étel. A hőlányok és a gyer-
 mekek részére ott a cukrászda, amelyben a legfinomabb
 tortákban kivált fejet és kávéit lehet kapni. Hozz a közönség
 állandóan jó hangulatban legyen, arról gondoskodik a Stig-
 lic István vezetésében. A férfiák csak uszónadrágban, a
 hölgyek pedig csakis nyakkendő körültekintően használ-

AZ ERDEI STRAND MEGNYITÁSA.

Mikor a strand teljesen elkészült, akkor elmentem az Er-
 dei Hirtrombta szekeresszőségbe, amelynek a szerkesztője
 régi ismerősem, Sakal Izidor a neve. Ennek aztán elmondtam
 minden, amit akartam és másnap reggel az Erdei Hirtrombta
 a következő cikket hozta:

KOROPAL

A nemzeti urnak
 a Habostorta olvasóihoz
 sajtómanuskrít
 írt levelei

Morgó Machó
 újabb
 kalandjai

Hetet egy csapásra

Vannak olyan vidékei Európának, ahol ősszel, tavasszal mindenki — költözőmadarakra vadászik. Lesi a csapatostul vonuló madarakat s ezeket pusztít el közülük. Az őrvösgalamb is költöző madár és a telet a Földközi tenger környékén tölti. A Pyreneusok északi lejtőin például úgy fogják az őrvösgalambot, ahogy az alább következik:

Október közepétől november közepéig vonulnak itt át az őrvösgalambok. A lakosság óriási csapdákat állít fel, úgy mondhatjuk, egy-egy csapat »vadász« megfelelő facsoportot keres. A fák között aztán óriási hálót feszít ki, de nem az eleven fákra, hanem dönthető árbócokra. Néhány vadásznak kürtje van. Ezek messze előre mennek a galambok elé. Más vadászok a fák tetejére helyezkednek el, egyelőre begöngyölt fehér zászlókkal. Többen az árbócok mellett állnak, hogy alkalmas pillanatban ledöntsék.

Szól a kürt! Jelzi, hogy a galambcsapat közeleg. Már fel is tűnnek a galambok, hatalmas sereg. Ha nem tartanak egyenesen a kifeszített hálónak — ami valószínű, abban az irányban, melyben repülnek, kibomlik egy fehér zászló. Nossza, támad riadalom a galambok között. Irányt változtat rögtön a csapat. S ha még mindig nem fordulnának az ember által megparancsolt irányba, bomlik ki a második fehér zászló, harmadik, negyedik. A megzavart galambok rontanak már a háló felé... De tán felette repülnének el. Tehát elrepül egy fehér deszka az egyik fa tetejéről. Deszka, de mit tudja az eszt vesztett madár. Azt hiszi valami óriási ragadozó. Hát menekül az egész galambcsapat a fák alá. Neki a hálónak. Az egész sereg. S most lecsapodik az óriás háló. Nincs menekvés.

Hetet egy csapásra?

Igy a mese mondja.

A valóság — rosszabb.

Ezret egy csapásra!

Kétségtelen, hogy szempillantásokon mulik az eredmény. Ha az örök kicsit korábban, vagy valamivel megkésve lépnek működésbe, már tovasuhan a galambcsapat. S különösen kényes, mikor repítik el a — ragadozót, amelyik deszkából van.

Ha nem hozott is más
Mint szeretet,
Mindentek van abban
Kedves gyermekék!

S egyikük se kéri:
Apa mit hozott?
Lányák öt, csókolják
S ezzel boldogok.

Ez csókolja arcát,
Az meg a kezét,
Árcukra derül
Órom hintű szél.
Tért ma apa meg,
Hogy körülrajongják
Ot a gyermekék!

Hazatérés

A BACSMEGYEI NAPLÓ vasárnap! Inyven melléklete

Subotica, 1929. november 10. 19

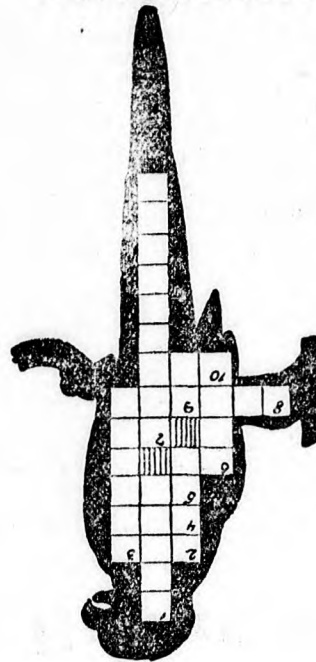
VARBOSTORTA

10. GYERMEKNEK

Hány
személy
és hány állat
található
e képen?

REJTETTKÉP

- Függőleges:**
1. Ilyen a cigány is
 2. Aki megdöcsöl, vagy férhez megy, szert tesz rá
 3. Diáknak nélkülözhetetlen
 6. ... a kertben
 7. Ide szokott menni a kíváncsi
 9. Akar felülről lefelé, akár alulról felfelé olvasod, mindenkép értelme van
- Vízszintes:**
2. Ebből tanulják meg a betűket
 4. Híres amerikai költő
 5. Test rész
 6. Ige
 7. Névelő
 8. Növénynévelővel
 10. Keresztény egyesület nevének rövidítése

**Keresztosor
rejtvény**

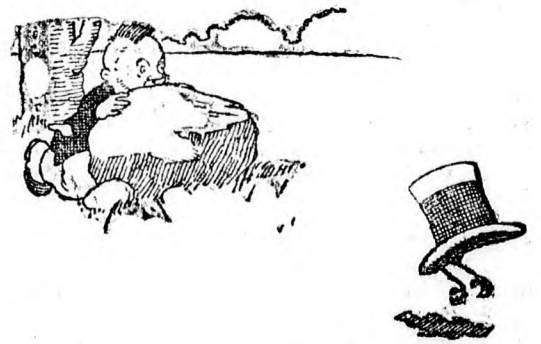
A bűvös cylinder

A déli nap forrón tüzel
A földgolyót hevíti
Lám, lám ezt az öreg urat
Is álomba meríti.

S amíg alszik nem is sejt,
Hogy kalapja fészket nyújt,
Mert egy szarka nagymerészen
A cylinderébe bujt.

És amikor mély álmából
Felébredt, majd elterült,
Amit látott, az csoda volt:
A kalapja elrepült.

Kalap nyomán az öreg ur
Futott, lába szint' kaszált
S közben az elbűvölt kalap
Egyre ágról ágra szállt.

Hegyen völgyön folyt a hajsza
Bukdácsolt a sok ágtól
Végül pedig majd lerogyott
A nagy fáradtságtól.

A kalap meg egyre csak szállt
Árkon, bokron, tavon át,
Az öreg ur most sem érti
Ezt a ravasz babonát.

